

SÁMEDIGGI

Sametingets årsmelding 2024 –
vedtatt 12.08.2025
Sak 05/25

Del 1 - Leders beretning	5
Del 2 - Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
Del 3 - Årets aktiviteter og resultater	18
1 Språk	25
1.1 Innsatsområder Samisk språk	26
1.2 Bruk av samiske språk	26
1.3 Utvikling av samiske språk	28
1.4 Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket	34
2 Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	36
2.1 Innsatsområder – Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	37
2.2 Myndighet, ansvar og roller innen barnehage	38
2.3 Gratis samiskspråklig barnehage	38
2.4 Samiskspråklige barn i dagens samfunn	41
2.5 Tradisjonell kunnskap i ny tid	44
2.6 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	46
2.7 Samisk innhold i skolen	46
2.8 Psykososialt læringsmiljø	50
2.9 Læremidler	52
2.10 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning	54
2.11 Utdanning- og forskningstilbud	55
2.12 Rekruttering	55
3 Arealer, miljø og klima	59
3.1 Innsatsområder – Arealer, miljø og klima	59
3.2 Forvaltning av arealer	60
3.3 Naturressurser	64
3.4 Naturmangfold	64
4 Næringer	66
4.1 Innsatsområder – Næringer	67
4.2 Primærnæringer	67
4.3 Variert næringsliv	74
4.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat	75
4.5 Duodji	78
4.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)	83
5 Kultur	84

5.1	Innsatsområder – Kultur	85
5.2	Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur	86
5.3	Gode rammevilkår for samiske kunstnere	86
5.4	Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	88
5.5	Samisk litteratur	94
5.6	Samiske medier	97
5.7	Samisk idrett	98
6	Kulturminnevern	100
6.1	Innsatsområder – Kulturminnevern	100
6.2	Forvaltning av kulturminner	101
6.3	Rammebetingelser for samisk kulturminnevern	105
6.4	Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven	106
6.5	Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv	108
6.6	Forvaltning av samisk levninger	109
7	Helse, sosial og barnevern	111
7.1	Innsatsområder – Helse, omsorg og barnevern	111
7.2	Spesialisthelsetjenesten	112
7.3	Helse- og omsorgstjenesten	112
7.4	Folkehelse	115
7.5	En likeverdig barneverntjeneste	116
7.6	Sosiale forhold og velferdstjenester	116
8	Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	117
8.1	Innsatsområder – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	117
8.2	Samisk samarbeid	118
8.3	Nordområdene	121
8.4	Urfolksrettigheter	121
8.5	Likeverd og solidaritet	125
8.6	Likestilling	125
9	Samarbeidsavtaler	128
9.2	Regionalt samarbeid	129
9.3	Interreg	130
10	Andre tiltak	132
10.1	Samletabell – Andre tiltak	132

	10.2	Virkemidler politisk nivå	134
11		Plenum	135
	11.1	Samletabell parlamentet	135
	11.2	Driftskostnader parlamentet	135
12		Sametingsrådet	141
	12.2	Sametingsrådet	141
13		Sametingets administrasjon	144
	13.1	Samletabell – Sametingets administrasjon	144
	13.2	Driftskostnader – Sametingets administrasjon	144
		Del 4 - Styring og kontroll i virksomheten	146
		Del 5 - Vurdering av fremtidsutsikter	158
		Del 6 - Årsregnskap	161
		Merknader til saken	178

Del 1 - Leders beretning

Den 12. november 2024 ga Stortinget en historisk unnskyldning for den mangeårige fornorskningspolitikken som ble ført mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Unnskyldningen har stor betydning for oss samer, og er starten på fremtidens viktige arbeid mot forsoning. Fornorskningspolitikken etterlot dype sår som må helbredes. Derfor vil Sametinget ta en aktiv og sentral rolle i reparasjonsarbeidet og utviklingen av en fremtidig forsoningspolitikk.

I lokalsamfunn der fornorskningen har vært brutal, arbeider Sametinget aktivt for å styrke samiske miljøer der språk og kultur har lidd. Vi skal støtte og verne om samfunn hvor samisk identitet har blitt satt på prøve i generasjoner. Gjennom konkrete tiltak vil vi hjelpe disse samfunnene med å gjenoppbygge det som har gått tapt – språk, tradisjoner og fellesskap.

Det er gledelig at så mange velger å ta tilbake kultur og språk, og på den måten deltar aktivt i samisk samfunnsbygging. Valgmannskapet vokser, det er et positivt tegn på det samiske folkets engasjement. For selv om vi nå går lysere tider i møte, trenger vi alle på laget når vi skal bekjempe skyggene som truer.

Vi står overfor en kamp vi ikke har råd til å tape. Over hele verden ser vi hvordan skoger blir ødelagt, elver forgiftet, og dyreliv drevet på flukt – ikke av naturens egne krefter, men av oss mennesker. Naturen er under angrep, og for urfolk har dette angrepet en ekstra dimensjon; det er også et angrep på vår kultur, identitet og en livsform som i generasjoner har vært forankret i å bevare naturens balanse.

Elektrifiseringen av Melkøya og kraftløftet i Finnmark er det største enkeltangrepet på samisk kulturutøvelse. Regjeringens beslutning ble tatt uten hensyn til konsekvensene for vår kultur og uten konsultasjon med Sametinget. Sametinget har derfor besluttet å gå til sak mot staten over elektrifiseringen av Melkøya.

Ellinor Utsi fra Čorgaš reinbeitedistrikt kjemper mot sju vindkraftprosjekter i sitt distrikt. Når hun sier: «Jeg har mistet en del av livet mitt nå,» minner hun oss om hva som står på spill – ikke bare for henne, men for alle oss som kjemper for retten til å bevare vår kultur og tilknytning til naturen.

Fiske, fangst og høsting vil måtte vike for naturinngrep i områder der sjøsamer og kystbefolkning allerede har opplevd at deres rettigheter og interesser ofte blir oversett i store industriprosjekter. Dette gjør noe med folks tillit.

Kystsamfunnene står nå overfor en krise. Mindre fisk truer både bosetting og rekruttering til fiskeriene. Likevel ser vi lysglimt av optimisme. Mange søker støtte til båt gjennom våre tilskuddsordninger for marine næringer. Sametinget står på kystflåtens side og jobber for en rettferdig omfordeling av kvoter fra havgående fartøy.

Samtidig er også laksebestanden i tilbakegang. I høst arrangerte Sametinget en internasjonal samling for lakseurfolk i Karasjok, hvor vi sammen med andre lakseurfolk drøftet utfordringene for den atlantiske laksen. Samlingen resulterte i en viktig erklæring som skal veilede beslutningsprosesser fremover. Den slår fast at lakseurfolk har et ansvar for å opprettholde vårt forhold til laksen og dens habitat, og Sametinget var det første urfolksparlamentet som sluttet seg til erklæringen. For at laksekulturen skal leve videre, trenger vi en solid innsats for å overføre kunnskap til neste generasjon.

I 2024 har Båddåjo/Bodø har vært Europas kulturhovedstad og jeg er stolt av at Sametinget har samarbeidet tett med Bodø2024. Det har vært en viktig arena for samiske kunstnere og kulturarbeidere. Samisk kunst og kultur har fått en global plattform, og har skapt debatt som beveger og provoserer.

Bodø var også vertskap for Conifa Womens´ world cup - et mesterskap som samler kvinnelag som ikke er representert i FIFA. Vi gratulerer Sápmis kvinnelandslag som vant og ble verdensmestere.

Fotball og idrett er viktige møteplasser for samer. Sametinget har bidratt til Finnmark fotballkrets sitt prosjekt MII-MET-VI som skal forhindre rasisme, diskriminering og hatprat. Kretsens tydelige nulltoleranse er et eksempel til etterfølgelse for andre.

Vi vet at samehets dessverre oppstår flere plasser enn på fotballbanen. Derfor tilbyr Sametinget, sammen med Politidirektoratet, veiledning via www.samehets.no. Her finner man informasjon om hvordan man kan rapportere og anmelde samehets. Uansett om vi bor i områder med få eller mange samer, skal man føle seg trygg og respektert i sitt lokalmiljø.

Derfor var det gledelig at så mange søkte støtte via Sametinget til prosjekter mot mobbing og samehets.

Å se konkrete resultater av politiske beslutninger er givende.

I 2024 kom KS med en rapport om hvordan kommuner i samiske språkforvaltningsområder har udekkede merutgifter. Det bekymrer oss fordi de samiske kommunene er viktige for tjenestetilbudet til samer i disse kommunene. Regjeringen har lovet å ta dette opp i neste stortingsmelding, og vi vil følge opp for å sikre handling.

Samtidig har vi flere milepæler å se tilbake på for oss i Sápmi i 2024.

Čoarvemáttá åpnet – et unikt bygg som huser Beaivváš Sámi Našunálteáhter og Sámi joatkkaskuvla ja boazodoalloskuvla. Det er verdens eneste teater med eget slakteri og verdens eneste skole med eget teater. Det er et bygg som både varmer og utfordrer oss – et hjem der våre historier gis form og vi kan både reflektere over og definere hvem vi er. Også i Tromsø har man nådd en ny milepæl da vi i juni kunne feire åpningen av Romssa Sámi viessu – Samisk hus i Tromsø.

På tampen av året kom også den gode nyheten om at Sametinget får 50 millioner kroner mer gjennom statsbudsjettet i 2025. Det er ikke noe tvil om at disse midlene vil bidra sterkt i den samiske samfunnsutviklingen og reparasjonsarbeidet.

Sametinget skal alltid være et viktig verktøy i samfunnsutviklingen og bidragsyter til samiske institusjoner og møtestedet, men uten dedikerte ildsjeler og medspillere ville ikke jobben vært mulig. Det er det samiske folket som er drivkraften – hver og en av dere tar små og store valg som sikrer at det samiske språket og kulturen overlever. Vi trenger deg som bor i by – deg som bor i bygd - hele det samiske samfunnet – på laget.

Boahtteáigi lea min – framtiden er vår.

Kárášjohka, 10. februar 2025

Silje Katrine Muotka
Sametingets president

Del 2 - Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Det første Sameting ble åpnet av Hans Majestet Kong Olav V den 9. oktober 1989.

Sametinget er det samiske folkets parlament, valgt av og for samene i Norge. Sametinget fatter beslutninger på selvstendig grunnlag innenfor alle områder som etter tingets egen vurdering berører samiske interesser. Sametingets oppgave er å arbeide for anerkjennelse og styrking av samiske rettigheter for å ivareta og styrke samisk kultur, språk og samfunnsliv og samiske tradisjoner. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser, samt bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket. I tillegg til dette har Sametinget en rekke ulike forvaltningsoppgaver.

Sametinget er et representativt demokratisk instrument for samisk selvbestemmelse, konsultasjonsmotpart opp mot statlige myndigheter i forbindelse med lovgivningsprosesser og offentligrettslige vedtak som berører samiske interesser. Sametinget er politisk premissleverandør for samepolitikken som føres av norske myndigheter.

Sametinget er samenes talerør både nasjonalt og internasjonalt. Dette innebærer at Sametinget aktivt følger med på at norske myndigheter følger opp sine folke- og menneskerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk etter folkeretten. Sametinget ser det også som viktig å bidra til at norske myndigheter innarbeider rettighetene i FNs erklæring om urfolks rettigheter i lovverk og i praktisk politikk som påvirker samenes hverdag.

Sametinget skal bidra til utvikling av nyttige og nødvendige tjenester og tilbud til den samiske befolkningen. Sametinget styres etter det parlamentariske prinsipp, hvor det sittende sametingsrådet baserer sin virksomhet på tillit i plenum. Sametinget i plenum er Sametingets øverste organ og myndighet. Tinget regulerer sin virksomhet innenfor de rammer som er gitt i *Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold* (Sameloven). Plenum fastsetter tingets arbeidsorden, med regler og retningslinjer for all annen virksomhet i regi av Sametinget. Det avholdes henholdsvis fire komité- og plenumsmøter i året.

Sametingsvalg avholdes hvert fjerde år på samme dag som stortingsvalg. Sametinget er øverste valgmyndighet til sametingsvalget. Det er 7 valgkretser som dekker hele landet, hver valgkrets får tildelt mandater etter antall manntallsførte i kretsen.

Til sammen velges det 39 representanter fra hele landet.

Sametingets politiske organisering

Plenumsledelsen består av fem medlemmer som velges etter forholdstallsprinsippet av og blant Sametingets representanter.

I mars 2023 ble det valgt en ny plenumsledelse:

Tom Sottinen (AP), plenumsleder

Tor Gunnar Nystad (NSR), nestleder

Kristin Sara (NSR)

Sara Katrine Aleksandersen (NSR)

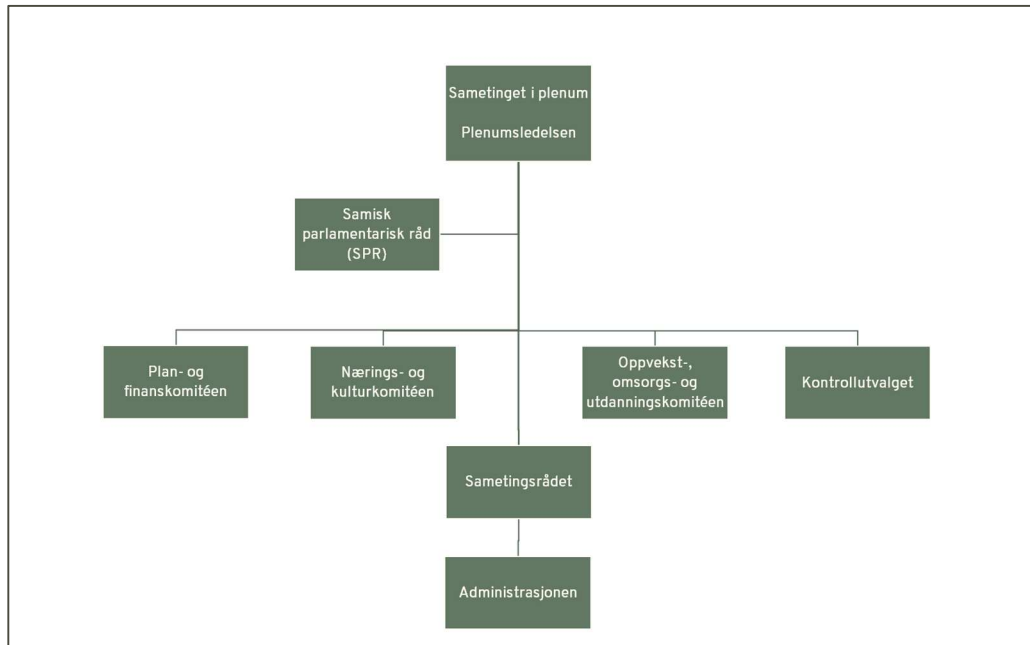
Jørn Are Gaski (Partipolitisk uavhengig representant)

Plenumsledelsens oppgave er å innkalle til Sametingets komité- og plenumsmøter og lede plenumsmøtene etter reglene i Sametingets forretningsorden. Dette omfatter også å behandle permisjonssøknader, og å ta nødvendige avgjørelser i spørsmål om Sametingets saksforberedelse og spørsmål om tolking av regulativ og reglement. Plenumsledelsen fremmer innstilling til plenum i reglement om saksbehandlingen i Sametinget og godtgjørelse til Sametingets politikere. Plenumsledelsen skal på vegne av Sametingets plenum ivareta

representasjonsoppgaver, eventuelt utpeke andre til slike oppgaver, og utpeke Sametingets deltakere til møter, konferanser med mer.

I tillegg har plenumsledelsen som oppgave å forestå og forvalte Sametingets valgmanntall og valg til Sametinget.

Alle Sametingets representanter er medlem av en av de tre fagkomitéene som behandler saker og gir sin innstilling til Sametinget i plenum.

Sametingets organisering

Fagkomitéene er opprettet for å utnytte den samlede samepolitiske kunnskapen som finnes blant Sametingets representanter, samtidig som en legger til rette for at representantene involveres i forberedelsene av saker til behandling i Sametingets plenum. Komitéene fremmer på bakgrunn av et forslag fra Sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, innstilling til plenum i de sakene plenumsledelsen oversender komitéene.

Plenumsmøtene har vært tolket av tre faste tolker fra/til norsk (svensk), nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, alt etter hvilket språk som ble brukt fra talerstolen. Møtene i fagkomiteene har vært tolket fra samisk til norsk, med én tolk i hver komité.

Plan- og finanskomiteen består av følgende representanter:

Navn	Parti
Leder Tor Gunnar Nystad	Norske Samers Riksforbund
Nestleder Toril Bakken Kåven*	Nordkalottfolket
Medlem Beaska Niillas	Norske Samers Riksforbund
Medlem Kristin Sara	Norske Samers Riksforbund
Medlem Piera Heaika Muotka **	Norske Samers Riksforbund
Medlem Per Johnny Sara	Norske Samers Riksforbund
Medlem Eirik Larsen	Norske Samers Riksforbund
Medlem Knut Einar Kristiansen ***	Nordkalottfolket
Medlem Øyvind Lindbäck	Nordkalottfolket
Medlem Ronny Wilhelmsen	Arbeiderpartiet
Medlem Arild Pettersen Inga	Arbeiderpartiet
Medlem Per Mathis Oskal	Arbeiderpartiet
Medlem Viggo Myhre****	Senterpartiet

* Elisabeth Erke trådte ut av Plan- og finanskomiteen da hun ble oppnevnt som sametingsråd fra august 2024. Toril Bakken Kåven trådte inn som nestleder.

** Lisa Marit Pentha-Stavsøien trådte ut av Plan- og finanskomiteen og inn i Oppvekst- omsorg og utdanningskomiteen og ble erstattet med Piera Heaika Muotka.

*** Vibeke Larsen trådte ut av Plan- og finanskomiteen og inn i Oppvekst- omsorg og utdanningskomiteen og ble erstattet med Knut Einar Kristiansen.

**** I forbindelse med at Elisabeth Erke trådte ut av Plan- og finanskomiteen trådte Cecilie Hansen inn som nytt medlem i komiteen. Cecilie Hansen fikk innvilget fritak fra sitt verv i desember og trådte ut av Plan- og finanskomiteen, hun ble erstattet med Viggo Myhre.

Nærings- og kulturkomiteen består av følgende representanter:

Navn	Parti
Leder Mathis Nilsen Eira	Norske Samers Riksforbund
Nestleder Arthur Tørfoss	Fremskrittspartiet
Medlem Henrik Olsen	Norske Samers Riksforbund
Medlem Ole-Henrik Bjørkmo Lifjell	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sara Katrine Aleksandersen	Norske Samers Riksforbund
Medlem Helen Storelv Rabone	Norske Samers Riksforbund
Medlem Svein Oddvar Leiros	Senterpartiet
Medlem Berit Marie P. E. Eira*	Ávjovári Flyttsameliste
Medlem Ulf Tore Johansen	Nordkalottfolket
Medlem Gry Hege Warth	Nordkalottfolket
Medlem Ingvild M. L. Halvorsen	Nordkalottfolket
Medlem Jørn Are Gaski	Partipolitisk uavhengig
Medlem John Kappfjell	Arbeiderpartiet

* John Mathis Utsi trådte ut av Nærings- og kulturkomiteen som fast medlem da Berit Marie P. E. Eira trådte inn etter å ha trådt ut av Sametingsrådet.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen består av følgende representanter:

Navn	Parti
Leder Ann-Britt Eira Sara	Arbeiderpartiet
Nestleder Mathias Eilert Olsen*	Norske Samers Riksforbund
Medlem Lisa Marit Pentha-Stavsøien*	Norske Samers Riksforbund
Medlem Aili Guttorm	Norske Samers Riksforbund
Medlem Jovna Vars Smuk	Norske Samers Riksforbund
Medlem Vidar Andersen	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sandra Andersen Eira **	Norske Samers Riksforbund
Medlem Hans Ole Eira***	Senterpartiet
Medlem Kjetil Romsdal	Nordkalottfolket
Medlem Knut Hærulf Wingstad****	Nordkalottfolket
Medlem Vibeke Larsen*****	Nordkalottfolket
Medlem Tom Sottinen	Arbeiderpartiet
Medlem Ann-Elise Finbog	Samefolkets parti

*Piera Heaika Muotka trådte ut av Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen og inn i Plan- og finanskomiteen. Han ble erstattet av Lisa Marit Pentha-Stavsøien som fast medlem i komiteen. Mathias Eilert Olsen ble nestleder i komiteen. Mathias Eilert Olsen er vara for Mikkel Eskil Mikkelsen som har permisjon fra Sametinget ut 2024.

** Maren Benedicte Nystad Storslett trådte ut av Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen da hun ble utnevnt som sametingsråd i november. Hun ble erstattet med Sandra Andersen Eira.

*** Kirsten Inger Anti trådte ut av Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen som fast medlem og ble erstattet med Hans Ole Eira.

**** Sylvi Pedersen Vatne fikk i september fritak fra sitt verv og trådte ut av Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen, hun ble erstattet med Knut Hærulf Wingstad.

***** Knut Einar Kristiansen trådte ut av Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen og inn i Plan- og finanskomiteen, han ble erstattet av Vibeke Larsen.

Sametinget 2021-2025. Foto: Árvu/Sametinget

Sametingsrådet

Sametingsrådet fungerer som Sametingets «regjering» og står for den daglige politiske virksomheten. Sametingsrådet består av følgende representanter:

Navn	Parti
President Silje Karine Muotka	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Runar Myrnes Balto	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Maren Benedicte Nystad Storslett*	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Maja Kristine Jåma	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Elisabeth Erke**	Senterpartiet

*Mikkel Eskil Mikkelsen trakk seg som sametingsråd i november, og Maren Benedicte Nystad Storslett ble utnevnt som nytt sametingsråd.

* * Berit Marie Eira trådte ut av sametingsrådet i august og Elisabeth Erke ble utnevnt som nytt sametingsråd.

Sametingsrådet har følgende 3 politiske rådgivere:

Navn	Parti
Anne Henriette Nilut	Norske Samers Riksforbund
Nils Ante Eira	Senterpartiet
Sandra Márjá West	Norske Samers Riksforbund

Klagenemd for tilskudd

Sametingets klagenemnd skal gjennomføre klagesaksbehandling av påklagede enkeltvedtak i tråd med forvaltningslovens regler. Klagenemnda blir oppnevnt av Sametingets plenum og består av 3 medlemmer og 2 varamedlemmer. Medlemmene må ikke være valgt inn i Sametingets plenum. Klagenemnda for perioden 2021 - 2025 består av følgende personer:

Medlemmer	Varamedlemmer
Kirsti Guvsám	Heaika Hætta
Lars Filip Paulsen	Ingvild Heimstad Iversen
Hagbart Grønmo	

Sametingets administrasjon

Sametinget har en desentralisert administrasjon med en kontorstruktur som er geografisk spredt på ni ulike steder. Sametingets parlamentsbygning og hovedadministrasjon ligger i Karasjok. Kontorene er lokalisert i samiske områder og er på de fleste stedene lokalisert sammen med andre samiske institusjoner. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetansesarbeidsplasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder. I tillegg bidrar spredt kontorstruktur til god søkertilgang ved rekruttering og til god trivsel ved at ansatte har mulighet til å velge hvor de vil arbeide.

Sametingets administrative organisering

Sametingets administrasjon er organisert i en stab og 8 avdelinger. Avdelingene er igjen delt opp i ulike fagseksjoner. Øverste leder i administrasjonen er direktør Inger Marit Eira- Åhrén som ble tilsatt som direktør for Sametinget i perioden 01.09.2020 - 31.08.2026.

Øvrige ledelse består per 31.12.2024 av følgende avdelingsdirektører:

Navn	Avdeling
Rávdná Buljo Gaup	Direktør i avdeling for Sametingets politiske sekretariat
Lisbeth Eira	Direktør i avdeling for oppvekst og opplæring
Magne Svineng	Direktør i avdeling for næring, kultur og helse
Risten Turi Aleksandersen	Direktør i avdeling for språk
Sten Olav Heahhta*	Direktør i avdeling for kulturminner, areal og miljø
Hege Fjellheim	Direktør i avdeling for rettigheter og internasjonale saker
Tommy Somby	Direktør i avdeling for administrasjon
Inger Elin Utsi**	Direktør i kommunikasjonsstaben

* Sten Olav Heatta var i 2024 konstituert i stillingen.

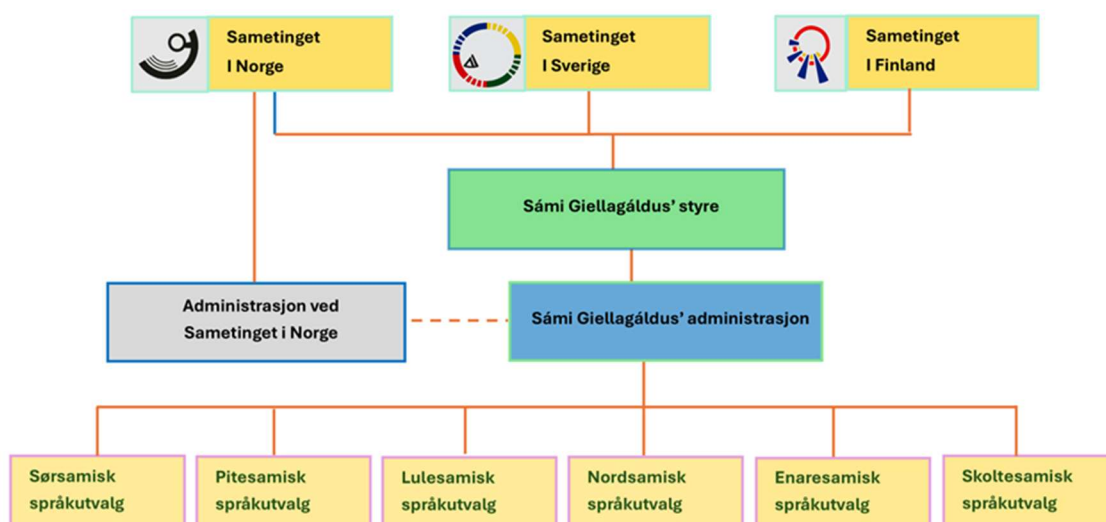
** Inger Elin Utsi ble tilsatt som direktør i 2024.

Sámi Giellagáldu

Administrativt og faglig ledes Sámi Giellagáldu daglig av direktør Mika Saijets. Direktøren har ansvaret for den interne organiseringen av Sámi Giellagáldu innenfor de rammer som sametingene og styret i Sámi Giellagáldu setter.

Sámi Giellagáldu har en administrasjon som har virksomhet i Norge, Sverige og Finland med ansatte i alle de tre landene. Sámi Giellagáldu er administrativt tilknyttet Sametinget i Norge og organet har hovedkontor i Karasjok, Norge. Sametinget i Norge har det overordnede arbeidsgiveransvaret for Sámi Giellagáldu. Det er beregnet 12 stillinger til ressursene i administrasjonen. I 2024 har Sámi Giellagáldu til sammen 13 ansatte, hvorav fire i Sverige, tre i Finland og seks i Norge (Se også omtale Sámi Giellagáldu under Del 3 kap. 8.2.2.).

Organisasjonskart Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu har i 2024 opprettet et eget Pitesamisk språkutvalg.

Navn	
Mika Saijets	Direktør Sámi Giellagáldu

Utførte årsverk i Sametingets administrasjon

Utførte årsverk i Sametinget i henhold til DFØ*	Fast ansatte**
140,8	153

* Netto forbruk etter fravær og permisjoner

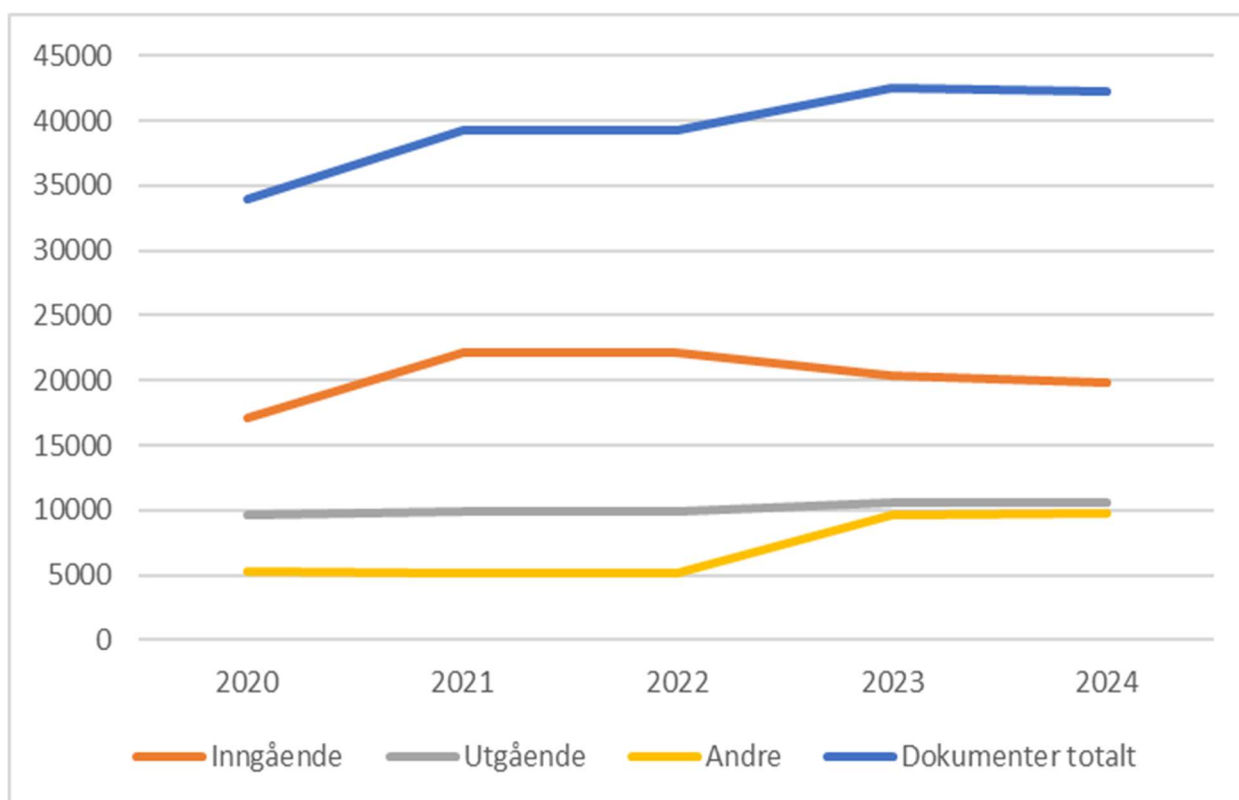
**Antall stillinger

I henhold til tildelingsbrev skal SSB sine tall for arbeidsavtaler benyttes.

Dokumentstatistikk

Antall dokumenter som registreres i arkivsystemet fra 2020 fram til 2024.

Figur 1: Antall dokumenter registrert i arkivsystemet og innkommende og utgående korrespondanse siste 5 år.

Figur 2: Utviklingen i antall dokumenter siste 5 år.

Internettstatistikk for Sametinget

Nettsidestatistikk 2024

2024 var første året Sametinget brukte den nye Google Analytics 4. Målingene kan derfor ikke sammenliknes med de forrige årene, da den nye versjonen ikke måler det samme som den tidligere versjonen av Google Analytics.

Antall visninger (page view, hver gang siden lastes inn eller nettleserloggen endres av det aktive nettstedet) var i 2024 på 693 185.

Samenes nasjonaldag 6. februar var det uvanlig mange visninger. Denne dagen var det 13 848 visninger, som er en økning på 303,5%. Andre dager med mange visninger var 6. mars og 6. november og 9. desember. 6. mars var onsdagen i plenumsøteuka, hvor Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ble behandlet, og 6. november var dagen da Sametinget fikk nytt rådsmedlem Maren B. N. Storslett. 9. desember var mandagen etter plenumsøtet i desember.

Figur 3 oversikt antall visninger gjennom 2024.

Sider med flest visninger:

☐	Sidetittel og skjermklasse	+	↓ Visninger
☐	Totalt		693 185 100 % av summen 1
☒	1 Sametinget		134 720
	2 (not set)		29 103
☐	3 Sámediggi		22 029
☐	4 Stipend og tilskudd - Sametinget		21 413
☐	5 Nasjonaldag og nasjonale symboler - Sametinget		20 923
☐	6 Kalender - Sametinget		17 960
☐	7 Om Sametinget - Sametinget		16 206
☐	8 Innføring i Sametingets valgmanntall - Sametinget		14 962
☐	9 Oversikt over tilskuddsordninger - Sametinget		12 363
☐	10 Søk - Sametinget		10 694

Hva	Antall
Antall hendelser i 2024 (En hendelse er en bestemt interaksjon en bruker har med nettsiden, eksempelvis videovisninger, lenkeklikk og transaksjoner):	1 128 135
Totalt antall brukere (Det totale antallet unike brukere som har loggført en hendelse):	160 501
Antall hendelser per aktive bruker (Det gjennomsnittlige antallet hendelser som er utløst per bruker):	7,07

Figur 4 tall over hendelser og brukere

Topp søkeord i det vanlige søket, 2024

Søkeord	Antall søk
Totalt antall søk	15804
Tilskudd -	271
Budsjett-	246
Fosen-	231
Budsjett 2024-	194
Prosjekt-	160
Postliste-	143
Nyheter-	110
Plenum-	87
Ansatte-	84
Logo-	76

Søk med det AI-drevne søket

Det AI-drevne søket har hatt 762 søk på nettsida, siden den ble lansert 11. desember. Sametinget har en gratis prøveperiode på 2 måneder på AI-søket.

I stedet for bare å søke etter enkeltord som "Barnehage", kan brukerne nå stille spørsmål og få et presist sammendrag rett over treffene.

Nøkkeltall

Nøkkeltall 2022-2024	2022	2023	2024
Samlet bevilgning	577 684 000	618 621 000	669 941 000
Virkemidler totalt	401 921 295	418 457 806	464 554 444
-Andel virkemidler av samlet bevilgning	69,57 %	67,64 %	69,34 %

Nøkkeltall 2022-2024	2022	2023	2024
Driftsutgifter politisk og adm. nivå	183 790 316	191 219 401	207 452 863
Driftsutgifter politisk nivå	6,68 %	6,50 %	6,44 %
Driftsutgifter administrativt nivå	25,14 %	24,44 %	24,42 %
Lønnsandel adm. i forhold til driftsutg. adm. *	63,9 %	64 %	62,2 %

Volumtall 2023-2024	2023	2024
Antall klager behandlet i klagenemnda	17	17

* Lønnsandelen er hentet fra rapport fra økonomisystemet. På grunn av mange vakanser i året som gikk er lønnsandelen noe lavere i 2024 enn i 2023.

Del 3 - Årets aktiviteter og resultater

Virkemidler, drift politisk og administrativt nivå mot revidert budsjett

Hovedtabell:

	Regnskap	Revidert 2024	Avvik	Avvik i %
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	669 941 000	669 941 000	0	0,0 %
Sum driftsinntekter	669 941 000	669 941 000	0	0,0 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	43 283 863	41 387 717	-1 896 147	-4,58 %
Drift administrativt nivå	164 169 000	162 844 000	-1 325 000	-0,81 %
Sum driftskostnader	207 452 863	204 231 716	-3 221 147	-1,58 %
Driftsresultat	462 488 137	465 709 284	-3 221 147	-0,69 %
Økonomiske virkemidler				
Direkte tilskudd	300 593 000	303 453 000	2 860 000	0,94 %
Søkerbasert tilskudd	115 015 794	113 186 000	-1 829 794	-1,62 %
Avtale	27 613 032	33 524 000	5 910 968	17,63 %
Prosjekt	17 961 199	22 459 000	4 497 801	20,03 %
Konferanse og evaluering	3 371 420	3 100 000	-271 420	-8,76 %
Sum økonomiske virkemidler	464 554 444	475 722 000	11 167 555	2,35 %
Resultat	-2 066 308	-10 012 716	7 946 408	-79,36 %
Anvendelse av årsresultat				
Til annen egenkapital	2 066 308			
Sum anvendelse	0			

Sametinget erfarer et betydelig generasjonsskifte i administrasjonen med en markant økning av pensjonsavganger i 2024. Enkelte av disse stillinger ble holdt vakant som en del av en pågående

omorganiseringsprosess der målet var å styrke organisasjonen for å bedre møte strømninger i samfunnet og forventningene det samiske samfunnet har til Sametinget fremover.

Bevilgninger fra departementene

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

	Regnskap	Revidert 2024	Avvik	i %
Kommunal- og distriktsdepartementet - KDD	661 721 000	661 721 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet - KD	6 000 000	6 000 000	0	0,0 %
Kultur- og likestillingsdepartementet - KLD	2 220 000	2 220 000	0	0,0 %
Sum	669 941 000	669 941 000	0	0,0 %

Virkemiddelregnskapet 2024

	Regnskap	Revidert 2024	Avvik	i %
Språk	119 809 464	120 372 000	562 536	0,5 %
Kunnskap	62 209 700	68 950 000	6 740 301	9,8 %
Arealer og miljø	5 189 800	4 706 000	-483 800	-10,3 %
Næring	36 741 769	41 421 000	4 679 231	11,3 %
Kultur	204 065 027	201 028 000	-3 037 027	-1,5 %
Kulturminnevern	3 188 436	5 300 000	2 111 564	39,8 %
Helse- og sosial	5 774 750	4 325 000	-1 449 750	-33,5 %
Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid	11 466 804	13 047 000	1 580 196	12,1 %
Samarbeidsavtaler	2 885 700	3 350 000	464 300	13,9 %
Andre tiltak	13 222 995	13 223 000	5	0,0 %
Sum	464 554 444	475 722 000	11 167 556	2,3 %

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2024 et overskudd på kr 11 167 556. Overskuddet skyldes først og fremst overskudd på prosjekter i egen regi og tilbaketreknings av søkerbaserte tilskudd.

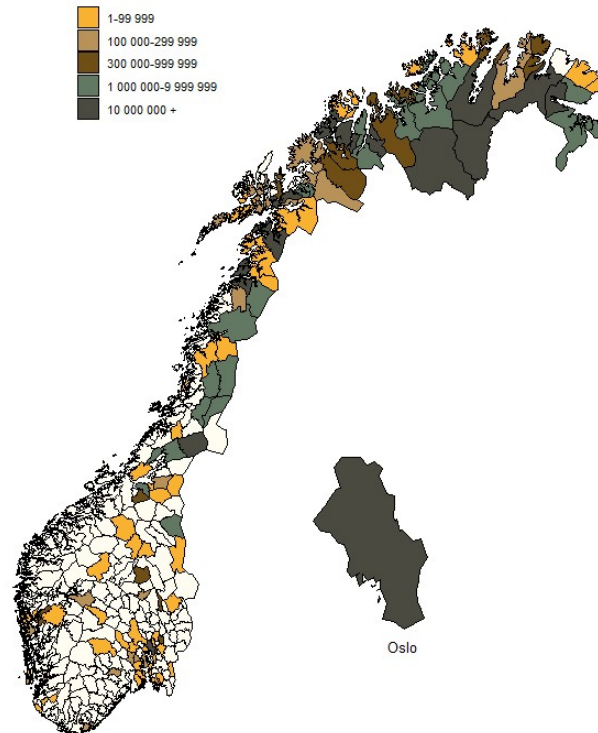
Sametingsrådet fordeler de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til plenumsledelsens disposisjon.

I 2024 er omdisponeringsfullmakten brukt til å dekke underskudd på enkelte tilskuddsposter mot andre tilskuddsposter som har et overskudd. Plenum er informert om dette under rådets beretning ved plenum i desember 2024.

Det er gjort omdisponeringer til en rekke søkerbaserte ordninger blant annet til språkprosjekter, stipender, barnehager, marine næringer, variert næringsliv, kulturtiltak, institusjonsutvikling og til tilskuddsordningen samiske rettigheter til arealer og ressurser.

Sametinget gir årlig direkte tilskudd til mange institusjoner og organisasjoner. Disse skal rapportere på aktiviteter for året som gikk innen 15. desember hvert år. Sametinget opplever imidlertid at det er flere av direkte tilskuddsmottakerne som ikke rapporterer inn til den fastsatte tidsfristen. I de tilfellene der rapportering uteblir vil tilskuddsmottaker stå i fare for å få tilskuddet tilbaketrasket eller redusert.

Kart fordeling av virkemidlene direkte tilskudd og søkerbaserte tilskudd.

Figur 3: Direktetilskudd og søkerbaserte tilskudd

Tilskudd er registrert i den kommunen organisasjonen har hovedkontor. Flere institusjoner har virkeområde i flere kommuner, og kartet viser ikke denne dimensjonen.

Oversikt over utvalgte konsultasjoner med statlige myndigheter i 2024

Sak	Dato	Konsultasjonspart	Status	Resultat
Språk				
Konsultasjon om utkast til høringsnotat om forskrifter til samelovens språkregler	Digitalt 08.5.2024	KDD	Avsluttet	Enighet om utkast for høringsnotatet
Opplæring				
Konsultasjon om medlemssammensetning for porteføljestyrene klima og miljø, velferd og utdanning, helse	Digitalt 23.11.24	Forskningsrådet	avsluttet	Enighet
Konsultasjon om Forskningsrådets strategi	Digitalt 22.02.2024	Forskningsrådet	Avsluttet	Det ble oppnådd enighet om at Forskningsrådets hovedstrategi skal ha som mål å følge opp Stortingets og Sametingets behandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.
Konsultasjon om tildelingsbrevene til Sami allaskuvla, Norges arktiske universitet-UiT og Nord universitet.	Digitalt 02.12.2024	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Areal og miljø				
Konsultasjon om NVEs innstilling til Energidepartementet om vilkårsrevisjon for reguleringen av Guolášjohka	Digitalt 12.2.2024 (administrativt)	NVE	Avsluttet.	Ikke enighet om innstillingen. Behandlingen overført til ED og Sametinget har bedt om konsultasjon med ED.
Innledende konsultasjon om revisjon av Forskrift om konsekvensutredning	Digitalt 6.6.2024 (administrativt)	KLD/ KDD	Pågår	Prosesen fortsetter.
Konsultasjon om Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet og Statlige planretningslinjer for klima og energi	Administrativt 9.9.2024 og politisk 14.11.2024 (digitalt)	KDD	Avsluttet.	Uenighet.
Konsultasjon om sammensetting av arbeidsutvalg for marint vern i Nord-Norge	Digitalt 6.11.2024 (administrativt)	Miljødirektoratet	Avsluttet.	Enighet om oppløsning av felles arbeidsutvalg for Nord-Norge og etablering av lokale arbeidsutvalg for

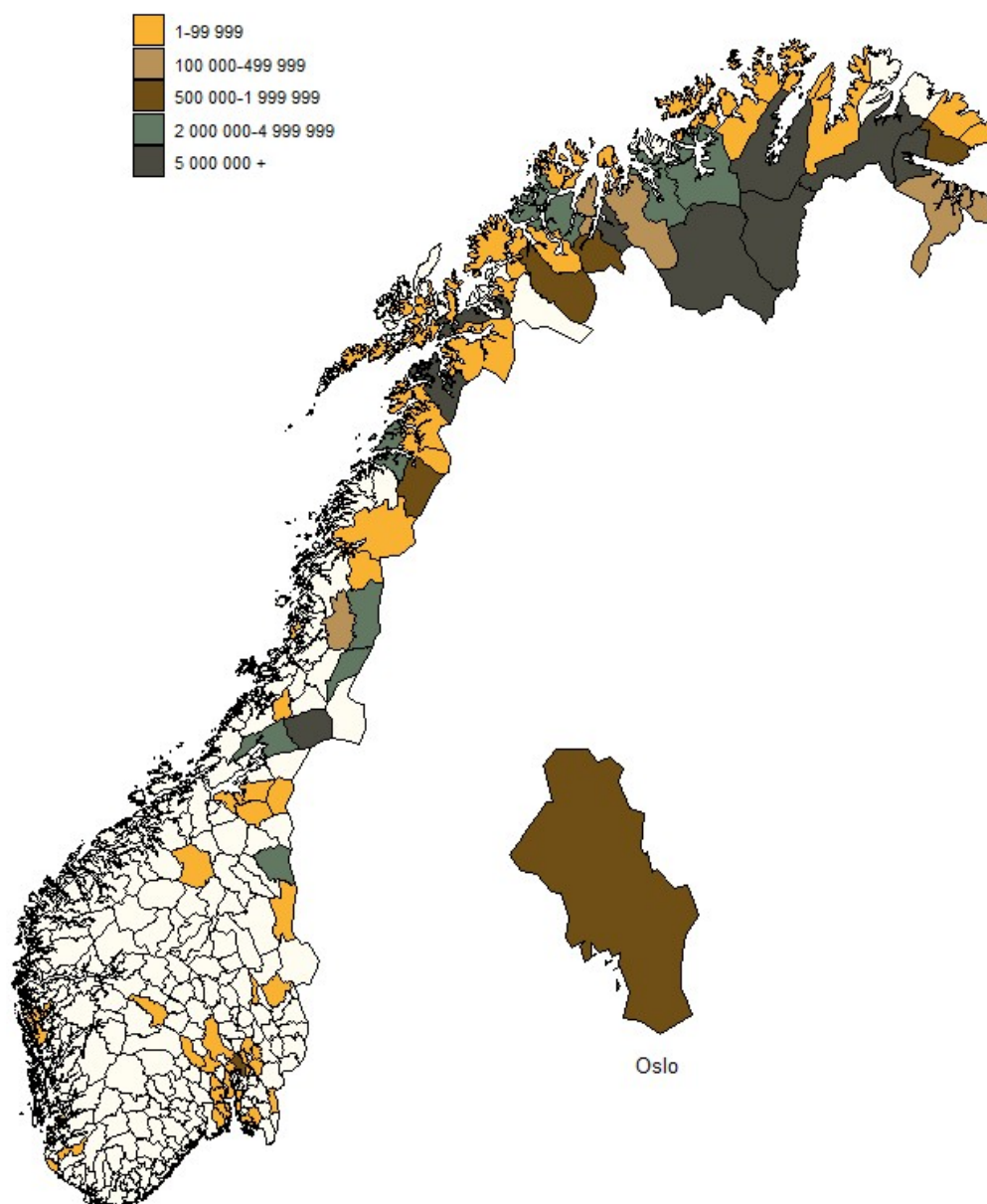
Sak	Dato	Konsultasjon spart	Status	Resultat
				resterende 3 havområder i verneplanen.
Konsultasjon om skogvernsaker i Trøndelag.	Digitalt 13.11.2024 (administrativt)	KLD	Pågår	Skogverneområder som var problematiske ble tatt ut fra innstilling til kongelig resolusjon og vil være gjenstand for videre prosess mellom Sametinget og KLD.
Konsultasjon om endringer i Energiloven (tidlig saksavslutning)	Digitalt 1.10.2024 og per e-post 18.11.- 20.12.2024 (administrativt)	ED	Avsluttet.	Uenighet om endelige formuleringer i lovproposisjonen og forarbeidene.
Konsultasjonsmøte - Bevaring av verdifull natur – nasjonalpark	Fysisk 4.1.2024 (administrativt)	Statsforvalteren i Trøndelag	Pågår.	Enighet om videre prosess.
Ny viltressurslov	Digitalt 11.01.2024, fysisk 31.10.2024, digitalt 06.12 og digitalt 19.12 (administrativt)	LMD/ KLD	Avsluttet	Enighet med visse forbehold.
Møter om ny Stortingsmelding om oppfølging av Naturavtalen	Digitalt 13.08.2024, 27.08.2024 (administrativt) og 29.08.2024 (politisk)	KLD	Avsluttet.	Uenighet.
Konsultasjoner om Sametingets innsigelse til reguleringsplanen for Nord Gondol	Oppstart digitalt 23.08.2024 (administrativt)	KDD	Pågår	Prosesen fortsetter.
Konsultasjon om ny motorferdsellov	Oppstart digitalt 9.10.2024 (administrativt)	KLD	Pågår	Prosesen fortsetter.
Næring				
Konsultasjoner om ny reindriftslov	Digitale og fysiske konsultasjoner i hele 2024.	LMD	Avsluttet	Enighet om utkast til ny reindriftslov. Behandles i Sametingets plenum i mars og i Stortinget i vårsesjonen.
Tiltakspakke for reindrift og energi. Hastetiltak.	Fire møter. 29.04.2024 03.05.2024 21.05.2024 03.06.2024	KLD	Slutført.	Oppnådd hel eller delvis enighet om 23 av 27 tiltak. Ikke oppnådd enighet om 4 tiltak.

Sak	Dato	Konsultasjon spart	Status	Resultat
Tiltakspakke for reindrift og energi. Juridisk vurdering av Bernkonvensjonen og folkerettslige forpliktelser.	19.09.2024	KLD og KDD.	Slutført.	Oppnådd enighet.
Ny forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskriften).	20.09.2024	KLD	Slutført.	Oppnådd enighet.
Kulturminner				
Bevaringsstrategien for landbrukets kulturmiljøer	11.04.24	Riksantikvaren	videreføres	Sametinget påpekte behovet for at reindriften kulturminner og eldre fangstkultur måtte synliggjøres bedre i strategien. Det ble tatt til orientering av riksantikvaren. Flere konsultasjoner følger
Riksantikvarens håndverksstrategi	12.04.24	Riksantikvaren	Avsluttet	Sametinget påpekte viktigheten av kunnskapsoverføring innen samisk tradisjonskunnskap. Dette ble tatt til etterretning
Bevaringsstrategi for landbrukets kulturminner:	21.08.24	Riksantikvaren	Avsluttet	Sametinget har i etterkant fortsatt konsultasjoner om bevaringsstrategien med Klima- og miljødepartementet
Bevaringsstrategi for landbrukets kulturminner og kystens kulturmiljø	30.10.24	Klima- og miljødepartementet	Avsluttet	Resultat: Urfolk og nasjonale minoriteter er et gjennomgående innsatsområde i strategiene og kulturmiljø i reindriftsområder inngår som eget deltema i landbrukets bevaringsstrategi. Sametingets slutter seg til strategiene.
Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling				
Regjeringens handlingsplan mot hets og diskriminering av samer	08.10.24 01.11. 24 19.11.24 22.11.24	Kultur- og likestillingsdepartementet	Avsluttet	Enighet om en ny handlingsplan mot hets og diskriminering av samer

1 Språk

Samfunnsmål:

- De samiske språkene er naturlige, samfunnsbærende og levende språk

Figur 1 Geografisk fordeling av direkte og søkerbaserte tilskudd innen språkkapittelet.

I løpet av året har Sametinget gjennomført en rekke tiltak for å styrke og utvikle bruken av samiske språk. En av de viktigste endringene er de nye språkregler i sameloven som trådte i kraft 1. januar 2024. Disse endringene gir Sametinget kompetanse til å fastsette forskrifter om tospråklighetstilskudd. Dette har vært under arbeid gjennom året og skal ut på høring i begynnelsen av 2025.

For å synliggjøre samiske språk har kommunene i forvaltningsområdet rapportert om flere tiltak, inkludert skilting, nettsider og offentlig dokumentasjon på samisk, samt språkkurs for ansatte. Hamarøy kommune for eksempel har sett en positiv utvikling blant samiskspråklige barn og unge, noe som indikerer at

språktiltakene har hatt en ønsket effekt. Initiativer som Viejega AS og Ájluovta skávllá/Drag skole har vært viktige aktører for å fremme språket i barnehage- og skolemiljøer. I Tana kommune har kommunestyret vedtatt en overordnet språkplan, og en andel av kommunens offentlige møter blir tolket til samisk. På fylkeskommunalt nivå har Troms fylkeskommune oversatt 80-85% av nettsidene til samisk. Finnmark fylkeskommune har gjennomført språktiltak som forfatterturnéer og andre bibliotekbaserte tiltak. Nordland fylkeskommune har jobbet med kampanjen "Hele Nordland snakker" samt ulike språktiltak i datasystemer. Trøndelag fylkeskommune har endret samisk råd til samisk utvalg og rapporterer positive tilbakemeldinger på tospråklige tiltak. Til tross for utfordringer med ressurser og mangel på kvalifisert personell, viser rapportene at tiltakene har hatt en positiv effekt på bruken og synliggjøringen av samiske språk. Sametinget fortsetter arbeidet med å styrke og utvikle de samiske språkene gjennom ulike tiltak og samarbeid med kommuner og fylkeskommuner.

Samiske språksentre melder om økende etterspørsel etter deres tilbud og gjennomfører kurs og aktiviteter til tross for knappe budsjetter. Sametinget arrangerer årlig språksentertreff for å utveksle erfaringer og ideer, samt for å videreutvikle språksentrene. Sametinget har vedtatt en ny språksenterstrategi for å styrke språksentrene og klargjøre deres rolle. Strategien fokuserer på å bevare og utvikle samiske språk, samt å tilby samisk språkopplæring. Sametinget har hatt dialog med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om behovet for tolking på samisk, noe som har gitt større innsikt i utfordringene knyttet til tolking.

Den årlige språkuken Giellavahkko 2024 hadde rundt 200 arrangementer og bred deltakelse fra ulike aktører, noe som bidrar til å synliggjøre og øke bruken av samiske språk.

1.1 Innsatsområder Samisk språk

- Bruk av samiske språk.
- Utvikling av samiske språk.
- Oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket.

1.1.1 Virkemidler innsatsområder – Språk

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Bruk av samisk språk	51 614 000	51 704 000	90 000
Utvikling av samisk språk	67 494 857	65 068 000	-2 426 857
Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket	700 607	3 600 000	2 899 393
Sum	119 809 464	120 372 000	562 536

1.2 Bruk av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

1.2.1 Samletabell – Bruk av samiske språk

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	47 269 000	47 359 000	90 000
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd basistilskudd	4 345 000	4 345 000	0
Sum	51 614 000	51 704 000	90 000

Endringer i Samelovens språkregler kapittel 3 trådte i kraft 1. januar 2024. Endringene gir Sametinget kompetanse til å blant annet fastsette forskrift om tospråklighetstilskudd. Sametinget har jobbet med forskriften gjennom 2024. Forskriften skal ut på høring i begynnelsen av 2025.

Kommunesektorens organisasjon (KS) fikk i 2024 gjennomført en undersøkelse om merkostnader knyttet til tospråklighet i forvaltningsområdet for samisk språk. Dette gjaldt både til opplæring og til kostander knyttet til forpliktelsene som kommunene har ved å være en del av forvaltningsområdet for samisk språk. Rapporten viste at kommunene ikke får dekket merkostnadene fullt ut. Rapporten skiller ikke på kostandene knyttet til opplæring eller kostander kommunene har ved å være en del av forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget ser rapportens funn som viktige, men mangelen på et klart skille har gjort det utfordrende å bruke resultatene i arbeidet med å utarbeide en ny tilskuddsmodell tilpasset samelovens nye språkregler.

1.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Tospråklighetstilskudd til kommuner:

- Kommunene betjener på samisk og de synliggjør samisk språk.

Tospråklighetstilskuddet består av en basis- og betjeningsdel samt en språkutviklingsdel. Kommunene rapporterer ulike tiltak for å synliggjøre samisk språk, blant annet skilting, nettsider og offentlig dokumentasjon på samisk. Mange kommuner har også tilbudt språkkurs til ansatte.

Utfordringene er fortsatt store, med mangel på kvalifiserte samisktalende personerr, høye kostnader knyttet til tospråklighet, og teknologiske utfordringer med å integrere samisk i digitale systemer.

Fra januar 2024 har kommunene som tilhører språkutviklingskategorien i samelovens språkregler fått krav om at deres interne saksbehandling skal skje på samisk. Kommunene har ikke fått kompensert for dette kravet. Sametinget har ved flere anledninger tatt opp med Kommunal- og distriktsdepartementet behovet for å stryke ordningen, men har så langt ikke fått gehør for dette.

Likevel melder noen kommuner, som Hamarøy kommune, positiv utvikling blant samiskspråklige barn og unge i kommunen som kan være en god indikator på at språktiltakene har hatt ønsket effekt. Det er særlig bra at det er et fokus på opplæring etter sterke språkmodeller, som er viktig for å fremme språket på en bærekraftig måte. Initiativer som Viejega AS og Ájluovta skåvllå/Drag skole ser ut til å være viktige aktører for å fremme språket i barnehage- og skolemiljøer.

I Tana kommune har Kommunestyret vedtatt en overordnet språkplan. Alle kommunestyremøter og underutvalgsmøter tolkes ved behov. En del av kommunestyrets saksdokumenter er på samisk. En andel av kommunens offentlige møter blir tolket til samisk.

1.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner:

- Fylkeskommunene betjener på samisk og synliggjør samisk språk.

Følgende fylkeskommuner fikk i 2024 direkte tilskudd til tospråklighet: Troms og Finnmark fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune.

Fylkeskommunene rapporterer at tilskuddet har bidratt til å arrangere språkkurs for ansatte, Sámi giellavahkku og til å støtte kulturarrangementer, tildele stipender og oversette og tolke til samiske språk. Fylkeskommunene rapporterer at tilskuddet har bidratt til økt synlighet av samisk språk og kultur. Troms og Finnmark fylkeskommune ble fra 01.2024 til to fylkeskommuner. Sametinget fikk ikke tildelt ekstra midler fra Stortinget til dekning av utgifter i forbindelse med delingen av Troms og Finnmark. Derfor delte Troms og Finnmark fylkeskommune summen som ble regnet ut ifra beregningsregelen med tre fylkeskommuner.

Troms

Troms fylkeskommune har satset aktivt på synliggjøring av samisk språk på både digitale og fysiske plattformer og har i 2024 prioritert oversetting av deres nettsider og Troms fylkestrafikk sin billettløsning til samisk. Ved utgangen av 2024 er 80-85% av nettsidene oversatt til samisk.

Finnmark

Det er blitt oversatt for eksempel tekster om tannhelse, samt skilt og logoer til både nye og gamle fylkeskommunale virksomheter. Finnmark fylkeskommune jobbet videre med synliggjøring ved å blant annet gjennomføre to forfatterturnéer i Finnmark, i forbindelse av Giellavahkku, og lokale bibliotekbaserte språktiltak for barn og voksne.

Nordland

Nordland fylkeskommune har satset på ulike språktiltak gjennom 2024. Fylkeskommunen har jobbet med kampanjen "Hele Nordland snakker" med tema samiske stedsnavn i Nordland som skal vise frem stedsnavn i fem ulike samiske språkområder i fylket. Dette skal offentliggjøres 6. februar 2025. Fylkeskommunen har også satt i gang språkkurs, -aktiviteter og -strategier. Internt har fylkeskommunen fulgt opp arbeidet i forvaltningen med en gjennomgang av rutiner og kompetanseheving.

Trøndelag

Trøndelag fylkeskommune har endret samisk råd til samisk utvalg. Denne endringen har medført at leder i utvalget holder jevnlig innlegg i fylkestinget, og det har gitt fylkespolitikkerne mer kunnskap om samiske forhold, samt økt synlighet.

Trøndelag fylkeskommune rapporterer videre at det har vært positive tilbakemeldinger etter at fylkeskommunen har fått oversatt tekster til samisk i datasystemer som brukes av ansatte og elever, tospråklige busskort for alle 1. klassinger og alle elever i forvaltningskommunene. Fylkeskommunen har satt i gang en prosess for utvikling av tospråklige buss-skur for kommuner med samiske kommunenavn.

1.3 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Folket snakker samisk, lærer og utvikler de samiske språkene.

De samiske språkene har ulike behov og utfordringer, og Sametinget tar et stort ansvar for å styrke samenes språkutviklingsmuligheter i alle områder.

Sametinget har i 2024 vedtatt ny språksenterstrategi. Strategien har som mål og styrke språksentrene og klargjøre deres rolle. Sametinget har definert følgende samfunnsoppdrag for språksentrene: De samiske språksentrenes samfunnsoppdrag er å bevare og utvikle samiske språk og arbeide for at flere lærer seg og bruker samisk. Språksentrenes virksomhet bidrar til å oppfylle Sametingets språkpolitikk.

Sametinget ønsker gjennom strategien å styrke og utvikle de samiske språkene ved å sikre at de samiske språksentrene har gode rammevilkår og ressurser. Strategien legger vekt på å synliggjøre samisk identitet og kultur, fremme samiske språk og tilby samisk språkopplæring. Innsatsområdene i strategien er;

- språksentrenes samfunnsoppdrag
- finansiering av språksentrene
- faglig utvikling og kompetanseheving
- språksentrenes organisering
- brukernes behov

- utvidelse av virkeområdet
- etablering av nye språksentre

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er den overordnede fagmyndighet for tolking i Norge. Sametinget har hatt en dialog med IMDi angående behovet for tolking på Sametinget, tilgangen til tolker i samiske språk, kvalitet på tolkingen, organisatoriske og tekniske løsninger. Foreløpig resultat av dialogen er at IMDi har fått større innsikt i det samiske samfunnets utfordringer knyttet til tolking og IMDi tar med seg denne innsikten i sitt arbeid som fagmyndighet på området.

Samiske stedsnavn er beskyttet etter *Lov om stadnamn*, på lik linje med alle andre stedsnavn i Norge. Samisk stedsnavntjeneste tilbyr gode faglige arenaer for en sikker oppfølging av stedsnavnsaker i henhold til lov og forskrift. Samisk stedsnavntjeneste bruker også eksterne fagfolk som faglig støtte til arbeidet med stedsnavn.

Regjeringen har igangsatt et arbeid knyttet til endring i forskrift til stadnamnlova som skal innlemme umesamisk og pitesamisk i forskriften. Sametinget har i 2024 hatt dialog med Kulturdepartementet om saken. Sametinget har løftet behovet for at skiltrekkefølgen på samiske stedsnavn og samiske adressenavn må revideres i forskriften slik at disse bestemmelser tilpasses endringer til samelovens språkregler som tråde i kraft 1.1.2024. Sametinget har hatt møter i umesamisk og pitesamisk område om endringer i forskriftene der disse miljøene har kommet med sine innspill. Samisk navnetjeneste har jobbet med forslag til endringer i stedsnavnlovens forskrifter.

1.3.1 Samletabell – Utvikling av samiske språk

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd - Utviklingstilskudd	16 412 000	16 412 000	0
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 596 000	1 596 000	0
Samiske språksenter - direkte tilskudd	35 660 000	35 660 000	0
14501 Språksentertreff - konferanse	273 207	100 000	-173 207
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 702 000	3 500 000	-202 000
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	855 000	400 000	-455 000
12001 Språkprosjekter - søkerbasert (avsluttet ordning)	-12 550	0	12 550
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	408 000	1 200 000	792 000
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	718 639	900 000	181 361
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd	4 978 400	3 300 000	-1 678 400
12040 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	2 904 161	2 000 000	-904 161
Submi	67 494 857	65 068 000	-2 426 857

1.3.2 Språkutvikling i kommuner – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Språkutvikling i kommuner:

- Gjennom språktiltak legger kommunene til rette for at flere innbyggere, spesielt samiskspråklige barn og ungdommer får bruke samiske språk.

Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal på grunnlag av kommunenes 3-årige språkplaner brukes til å styrke situasjonen for samisk i barnehagene og i skolen. Tilskuddet skal ikke brukes til kommunenes lovpålagte oppgaver, men til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene hos samiskspråklige barn i kommunene.

Kommunene i forvaltningsområdet har samiske språktiltak for barn, unge og eldre. Barn og unge får delta i ulike språkaktiviteter, både på fritiden og i skoletiden. Selv om tiltakene er i skoletiden, er dette tiltak som ikke er lovpålagte for skoleeier.

Kommunene rapporterer om at tilskuddet til språkutviklingstiltak bidrar til at barn, unge og eldre får delta i ulike samiske aktiviteter. Uten disse midlene ville det ha vært vanskelig for kommunene å ha samiske aktiviteter og tiltak på det nivået de har nå. Samtidig mangler noen kommuner fagpersoner som kan gjennomføre alle tiltak som planlagt. Dette vises også ved at noen kommuner ikke klarer å bruke opp alle de tildelte midlene de får hvert år, og derfor overfører de midler til påfølgende år. Sametinget ser at mangel på personell er en utfordring som kommunene ikke kan løse alene. Mangelen på kvalifisert personell må løses i samarbeid mellom sentrale myndigheter, utdanningsinstitusjoner og kommunene.

1.3.3 Språkutvikling i fylkeskommuner – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Språkutvikling i fylkeskommuner:

- Fylkeskommunene styrker og utvikler samiske språk gjennom språktiltak.

Fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal brukes til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene.

1.3.4 Samiske språksentre, basistilskudd – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Samiske språksentre, basistilskudd:

- Samiske språksentre synliggjør samisk identitet og kultur, fremmer samisk språk og driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

Sametinget tildeler direkte tilskudd til følgende språksentre: Sámi giella- ja kulturguovddáš, Giellasiida – Samisk språksenter, Árran Julevsáme guovddáš, Várdo báiki sámi guovddáš, Bárru giellabáiki, Isak Saba Guovddáš, Tana samiske språksenter – Samisk nærings- og utredningssenter (SEG), Gáisi Giellaguovddáš, Aajege samisk språk & kultursenter, Lávgu AS (Áltá Sámi Giellaguovddáš), Ástávuona giellagoahhtie, Gielem nastedh, Gieleaernie, Storfjord språksenter, Giellagiisá, Samisk hus i Oslo, Kvæningen språksenter, Stormen språksenter, Hattfjelldal språksenter og Kárenaš giellaguovddáš.

Sametinget vedtok i 2024 en ny språksenterstrategi – Sammen fremover. Strategien formål er å styrke språksentrene og klargjøre deres rolle. Strategien fokuserer på å bevare og utvikle samiske språk, samt å tilby samisk språkopplæring.

I Sametingets reviderte budsjett kom det ekstra midler til Lávgu AS og Kvæningen språksenter for å arbeide med sjøsamisk språk og kultur. Det er ansatt prosjektmedarbeider. I tillegg kom det kr 800 000 til Stormen språksenter for arbeid med pitesamisk språk og kultur. Stormen arbeider med flere andre aktører i pitesamisk område i forbindelse med planlegging av bruken av midlene.

Sametinget ga i 2024 et tilskudd på kr 100 000 til Stormen språksenter, for planlegging og gjennomføring av Sámi giellavahkku hovedarrangement i 2024. Åpning av Sámi giellavahkku ble gjennomført 21. oktober på Stormen språksenter.

1.3.5 Samiske språksentre, aktivitetstilskudd – direkte tilskudd

Fordelingen av aktivitetstilskuddene er gjort på bakgrunn av innsendte aktivitetsplaner fra hvert språksenter.

Mål for tilskuddsordningen – Samiske språksentre, aktivitetstilskudd:

- Samiske språksentre synliggjør samisk identitet og kultur, fremmer samisk språk og driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

I støtten til språksentrene er tilrettelegging av språkkurs og språkarenaer lokalt prioritert. Den samiske befolkningen skal kunne delta i aktiviteter for derigjennom å lære seg samisk og bruke samisk aktivt på alle samfunnsområder. Språksentrene har ikke samme antall årlige aktiviteter. Aktivitetsmidler er fordelt på bakgrunn av språksentrenes innsendte aktivitetsplaner for 2024, dialogmøter med hvert enkelt språksenter om årets aktiviteter, samt gjennomgang av rapporter fra foregående år.

De samiske språksentrene er Sametingets viktigste samarbeidsaktører i arbeidet med å løfte språket, og i gjennomføringen av Sámi giellavahkku.

Språksentrene melder om knappe budsjetter, men til tross for det klarer de å levere kurs, aktiviteter og bidrar til vitalisering av samiske språk. Språksentrene melder også om en generell tendens til økende etterspørsel etter deres tilbud.

1.3.6 Språksentertreff – konferanse

En gang i året arrangerer Sametinget sammen med språksentrene språksentertreff for alle samiske språksentre. Målet med treffet er å utveksle erfaringer og ideer, kompetansedeling samt videreutvikling av språksentrene.

Sametinget har i samarbeid med Stormen samiske senter arrangerte språksentertreff i Bodø 3.-4. juni 2024, med 37 deltakere fra de samiske språksentrene.

Temaene på konferansen var; utfordringer med å ta tilbake tapt morsmål og begynne å snakke samisk som voksen, hvordan lykkes med språkopplæring, oppfølging av sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

Faglige forelesninger, gruppearbeid om felles utfordringer og deling av ideer og tanker, samt sosiale aktiviteter bidrar til at ansatte ved de samiske språksentrene har muligheter til å bli kjent med hverandre og knytte kontakter. Evaluering av konferansen vist at deltakerne synes at språksentertreffet er en viktig arena for samarbeid og erfaringsdeling.

1.3.7 Stipend til elever med samisk i videregående skole – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 702 000	3 500 000	-202 000
Sum	3 702 000	3 500 000	-202 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
605	605	0	0

Mål for tilskuddsordningen – Stipend til elever med samisk i videregående skole:

- Videregående elever har samisk i fagkretsen på videregående skole.

For å motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole, gir Sametinget stipend til elever som har samisk i fagkretsen. Elever som velger samisk som førstespråk prioriteres.

1.3.8 Språkstipend høyere utdanning – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	855 000	400 000	400 000	-455 000
Sum	855 000	400 000	400 000	-455 000

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	885 000	30 000	855 000
Sum	885 000	30 000	855 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
91	86	4	1

Mål for tilskuddsordningen – Språkstipend høyere utdanning:

- Studenter velger å ta høyere utdanning i samiske språk.

For å øke antallet samiskspråklige fagansatte i sør-, lule- og markasamiske områder, bevilger Sametinget stipend til studenter som tar høyere utdanning i sørsamisk eller lulesamisk, og til studenter fra markasamiske områder som tar høyere utdanning i samisk. Fra 2024 er det også gitt stipend til studenter som studerer skoltesamisk ved Oulu universitet som en del av Sametingets ønske om å støtte skoltesamisk revitalisering på norsk side.

1.3.9 Dokumenteringstiltak – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	408 000	1 200 000	1 200 000	792 000
Sum	408 000	1 200 000	1 200 000	792 000

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	408 000	0	408 000
Sum	408 000	0	408 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
7	3	3	1

Mål for tilskuddsordningen – Dokumenteringstak:

- Organisasjoner samler inn og formidler stedsnavn, ord og tradisjonell kunnskap.

1.3.10 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	718 639	900 000	900 000	181 361
Sum	718 639	900 000	900 000	181 361

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	879 914	161 275	718 639
Sum	879 914	161 275	718 639

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
33	32	1	0

Mål for tilskuddsordningen – Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku:

- Språkinteresserte synliggjør og øker bruken av samisk språk under Sámi giellavahkku.

1.3.11 Språkutviklingstiltak – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd	4 978 400	3 300 000	2 800 000	-1 678 400
Sum	4 978 400	3 300 000	2 800 000	-1 678 400

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd	5 000 900	22 500	4 978 400
Sum	5 000 900	22 500	4 978 400

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
38	22	16	0

Mål for tilskuddsordningen – Språkutviklingstiltak:

- Organisasjoner utvikler og gir opplæring i samisk språk.

Følgende tilskudd er gitt til etablering av språksentre i 2024: Målselv kommune starter på sitt tredje år i etableringsfasen i 2025. Lyngen kommune, Hammerfest kommune og Sáltto bidumsáme guovttátj har søkt om første etableringsår, og starter opp i 2025.

1.3.12 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
12040 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	2 904 161	2 000 000	1 200 000	-904 161
Sum	2 904 161	2 000 000	1 200 000	-904 161

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
12040 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	3 113 000	208 839	2 904 161
Sum	3 113 000	208 839	2 904 161

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
15	12	3	0

Mål for tilskuddsordningen – Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område:

- Språksentre og organisasjoner styrker sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk.

1.4 Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket

1.4.1 Samletabell – Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
13701 Språkløyper - nasjonal strategi for lesing og skriving - direkte tilskudd til Sámi Lohkanguovddaš	0	2 400 000	2 400 000
13704 Sámi giellavahkku - prosjekt	681 944	800 000	118 056
13710 Særskilte rekrutteringstiltak sør og lulesamisk - prosjekt	18 663	400 000	381 337
Sum	700 607	3 600 000	2 899 393

Sametinget vedtok i desember 2018 Sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten (060/18). Denne strategien er Sametingets helhetlige oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket. Giellalokten består både av forslag til tiltak hentet fra Hjertespråket, samt tiltak som naturlig hører sammen med forslagene i Hjertespråket.

1.4.2 Språktilbud for barn og unge

Språkløyper – nasjonal strategi for lesing og skriving – direktetilskudd til Sámi Allaskuvla – Sámi lohanguovddáš/Senter for samisk i opplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Barn og unge har god lese og skrivekompetanse i samisk språk.

Senter for samisk i opplæringen har fått i oppdrag å ta utgangspunkt i den nasjonale strategien språkløyper i arbeidet for å utarbeide, tilpasse og oversette materiell til de samiske språkene. Regjeringen utarbeidet og gjennomførte nasjonal strategi for lesing og skriving – Språkløyper 2016-2019. Målet med strategien var å styrke barnehagens språkmiljø, sammenhengen mellom barnehagen og skolens språkarbeid, styrke lærernes kompetanse innenfor språk, lesing og skriving, raskere identifisering av språkvansker, redusere antall elever med svake lese- og skriveferdigheter og øke antall elever med svært gode lese- og skriveferdigheter.

På grunn av forsinkelser i arbeidet, ble Sámi lohanguovddáš og Sametinget enige om at Sametingets tildeling for 2024 ble trukket tilbake. Prosjektet er imidlertid ikke avsluttet og vil fortsette i 2025 med tildeling fra Sametinget.

1.4.3 Synliggjøring og samarbeid

Sámi giellavahkku – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Samiske språk synes og høres lokalt, regionalt og nasjonalt under Sámi giellavahkku.

Giellavahkku vokser og det er gledelig å se at aktører, organisasjoner, bedrifter, foreninger og privatpersoner gjør en innsats for å løfte og synliggjøre samiske språk. Giellavahkko 2024 ble arrangert i uke 43. Den offisielle åpningen fant sted i Bådåddjo, Buvdda, mandag 21. oktober. Stoarmmo sáme guovdásj / Stormen samiske senter arrangerte åpningen.

Det ble annonsert rundt 200 arrangementer fra hele Sápmi på giellavahkkos nettside. Sametinget sendte ut plakater til språksentrene, kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk og KDD. Språksentrene har hatt fokus både på samiske språk og på Giellavahkku i sine lokale områder. De har hatt spennende, varierte og gode programmer.

Sametinget har oppfordret større aktører til å delta på Giellavahkku for å løfte de samiske språkene. Blant annet har AVINOR gjort en innsats under Giellavahkku. AVINOR har hatt krasjkurs i lule-, sør- og nordsamisk hele uka via skjermene på noen av deres flyplasser og på tog.

Sosiale medier har vært preget av mange arrangementer og innsatser både fra norsk, finsk og svensk side. Blant annet har Redd Barna Region Nord, Kommunal- og distriktsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Sápmi Film, Trøndelag fylkeskommune, Seiland nasjonalpark, Ávvir og NRK Sápmi delt sine aktiviteter/arrangementer/innsatser på sosiale medier.

1.4.4 Rekruttering og kompetanseheving

Særskilte rekrutteringstiltak sør- og lulesamisk – prosjekt

Mål for prosjektet:

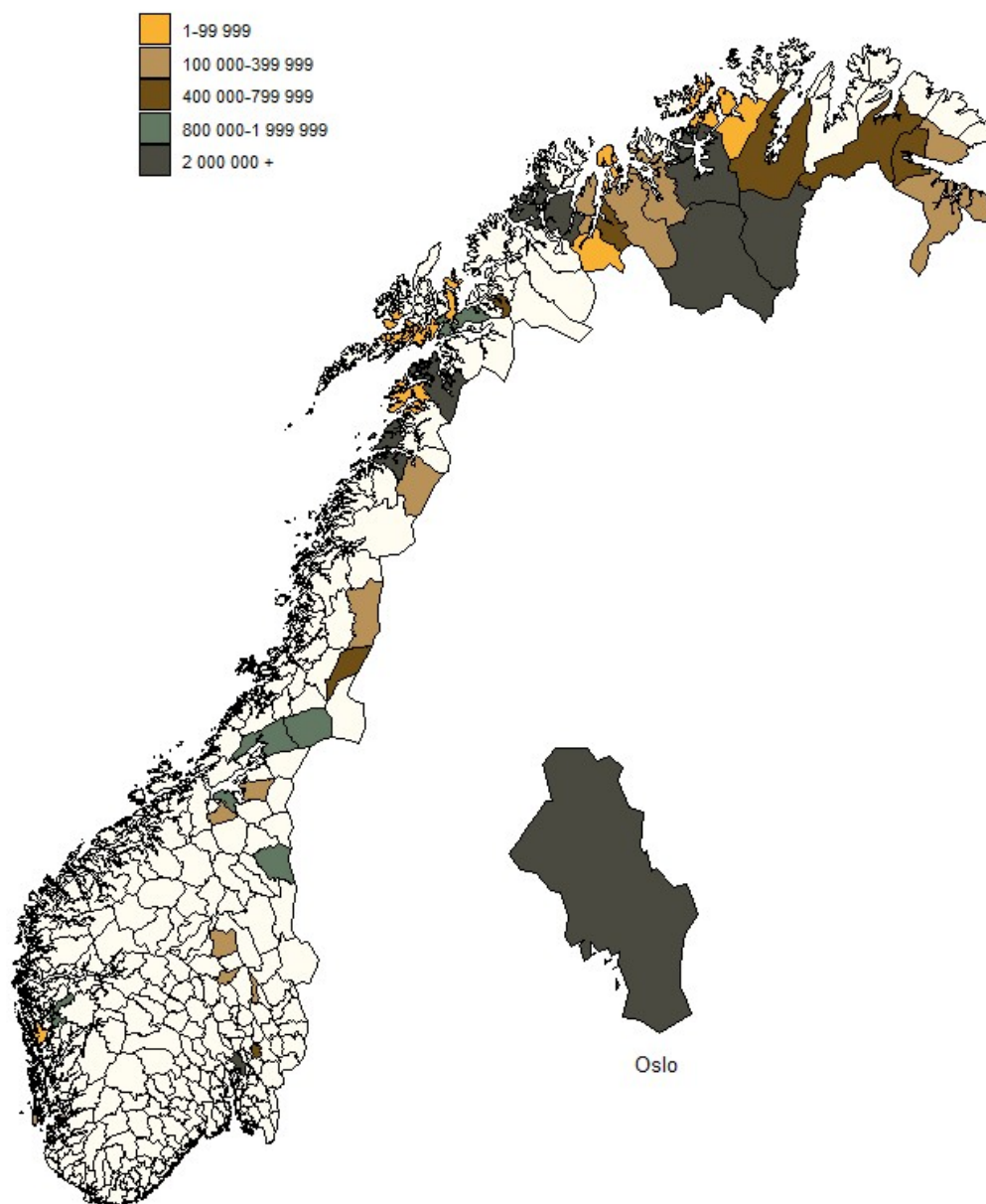
- Det finnes nettverk for sørsamiske og lulesamiske språkarbeidere og pedagoger.

Prosjektet er ikke gjennomført i 2024.

2 Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Samfunnsmål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som verner, sikrer og utvikler samiske språk, kultur og samfunnsliv.

Figur 2 Geografisk fordeling av direkte og søkerbaserte tilskudd innen kapittelet for oppvekst, opplæring utdanning og forskning.

Sametinget har arbeidet for å styrke det samiske innholdet gjennom dialog og konsultasjoner med relevante myndigheter innen barnehagesektoren, og det er satt av midler til en ekspertgruppe som skal foreslå tiltak for å forbedre samiske barns barnehage tilbud. Sametinget har også utvidet den gratis samiskspråklige barnehageordningen som dekker foreldrebetaling og tilbyr kompetanseheving og

kvalitetsutvikling for barnehagene. Barnehagene rapporterer om utfordringer med å få samiskspråklige ansatte, et sterkt behov for tilpassede språkkurs og veiledning. For å svare på behovet har Sametinget arrangert fagseminar for barnehagene som deltar i ordningen med fokus på kompetanseheving og kvalitetsutvikling.

I skolesektoren har Sametinget fokusert på å sikre kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk for elever. Det er gjennomført revidering av eksamensordningen og læreplaner, samt oppfølging av stortingsmeldinger og strategier for å forbedre samiskopplæringen. Fjernundervisning er fortsatt et viktig verktøy for å sikre at samiske elever får opplæring i samisk, uavhengig av hvor de bor. Sametinget har arrangert pedagogiske fagdager og støttet prosjekter som fremmer tradisjonell samisk kunnskap i grunnopplæringen.

Innen høyere utdanning og forskning har Sametinget hatt flere møter med Kunnskapsdepartementet og Forskningsrådet for å sikre reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning. Det er oppnådd enighet om at Forskningsrådets hovedstrategi skal følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Sametinget har også arbeidet for å øke rekrutteringen av samiskspråklige studenter til barnehagelærer- og lærerutdanningene, samt andre utdanninger som dekker kompetansebehovet i det samiske samfunnet.

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler og har vedtatt en ny strategiplan for samiskspråklig læremiddelutvikling for 2025-2028. Det er arrangert søkerseminar for utviklere av læremidler og pedagogisk materiell, og det er inngått rammeavtaler med leverandører for å sikre tilgang til samiske læremidler.

2.1 Innsatsområder – Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Sametingets innsatsområder innenfor oppvekst, opplæring, utdanning og forskning:

- Myndighet ansvar og roller innen barnehage
- Gratis samiskspråklig barnehage
- Samiskspråklige barn i dagens samfunn
- Tradisjonell kunnskap i en ny tid
- Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager
- Samisk innhold i skolen
- Psykososialt læringsmiljø
- Læremidler
- Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning
- Utdanning- og forskningstilbud
- Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.

2.1.1 Virkemidler innsatsområder – Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Gratis samiskspråklig barnehager	8 046 388	10 400 000	2 353 612
Samiskspråklige barn i dagens samfunn	8 639 730	7 599 000	-1 040 730
Tradisjonell kunnskap i ny tid	9 325 451	10 519 000	1 193 549
Samisk innhold i skolen	2 048 426	2 780 000	731 574
Psykososialt læringsmiljø	3 387 087	1 500 000	-1 887 087
Læremidler	26 526 167	30 501 000	3 974 833
Rekruttering	4 236 451	5 651 000	1 414 549
Sum	62 209 700	68 950 000	6 740 300

2.2 Myndighet, ansvar og roller innen barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samiske barnehager og barnehager med samiske barn gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen barnehage har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for utvikling i og rammene rundt samiske barnehager og barnehager med samiske barn. Sametinget arbeider for at samiske barn får oppfylt sine rettigheter til et samiskspråklig barnehagetilbud etter en sterk språkmodell.

For å styrke det samiske innholdet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn vil Sametinget i 2025 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle myndigheter og andre aktører. Sametinget vil spesielt ha fokus på arbeidet med å øke kvalitet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn, og arbeidet med kompetanseutvikling for samiske barnehageansatte ut ifra deres behov.

Ekspertgruppe for å forbedre samiske barns barnehagetilbud

Sametinget mener fortsatt at den største utfordringen er at barnehageloven er uklar slik den står i dag. Barnehageloven gir i dag ikke samiske barn rett til samiskspråklig barnehageplass, og heller ikke rett til et samiskspråklig barnehagetilbud etter sterke språkopplæringsmodeller uavhengig av hvor de bor i landet. Sametinget mener at lovverket må tydeliggjøres slik at samisk språkkompetanse er ett av kravene til ansatte som skal jobbe i samiske barnehager, på lik linje med norskspråklige krav i norske barnehager. Dette er utfordringer som er løftet frem i Stortingsmelding 13 (2022-2023) Samisk språk, kultur og samfunnsliv. I denne meldingen er Sametinget og Kunnskapsdepartementet enige om situasjonsbeskrivelsen på barnehageområdet. Situasjonsbeskrivelsen peker på at samisk barnehagesektor sliter med ulike utfordringer fordi rammene for samiske barnehager ikke er tydelige i barnehageloven og dens forskrift Rammeplan for barnehagen. Sametinget foreslo derfor i St.meld. 13 (2022-2023) at departementet setter ned et utvalg for å vurdere endringer i barnehageloven slik at barnehageloven synliggjør og tydeliggjør samisk innhold og kravet om samisk språkkompetanse hos ansatte i samiske barnehager.

Dette tiltaket er fulgt opp, og det er avsatt midler i statsbudsjettet for 2025 til å nedsette en ekspertgruppe for å forbedre samiske barns barnehagetilbud. Sametinget og Kunnskapsdepartementet samarbeider tett i arbeidet med å utarbeide mandat og sammensetning til ekspertgruppen.

2.3 Gratis samiskspråklig barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Barnehager i området utenfor regjeringens geografiske prioritering er samiskspråklige innen 2026.

2.3.1 Samletabell – Gratis samiskspråklig barnehage

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
18510	Gratis samiskspråklige barnehager, veiledningsmidler - prosjekt	1 442 302	1 100 000	Budsjett 2024
17060	Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon - søkerbasert tilskudd	4 204 086	6 700 000	6 700 000
17061	Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler - søkerbasert tilskudd	2 400 000	2 600 000	2 600 000
Sum		8 046 388	10 400 000	10 400 000

Sametingets ordning gratis samiskspråklige barnehageordning er et tiltak som er en del av Beaveálgu-erklæringen. Dette tiltaket er også en videreføring av SáMOS utvikling.

Målgruppen for ordningen er barnehager som har vedtektsfestet at de er samiskspråklige barnehager og avdelinger i området utenfor regjeringens geografiske prioritering.

Barnehageordningen er todelt; del 1 er gratis foreldrebetaling og del 2 er utviklingsavtale om kompetanseheving og kvalitetsutvikling. Foreldre får dekket foreldrebetalingen i samiskspråklige barnehager og avdelinger som har avtale med Sametinget om kvalitetsutvikling. Barnehagene som har inngått utviklingsavtale med Sametinget gis kompetanseheving og kvalitetsutvikling gjennom veiledning etter barnehagenes lokale behov. Avtalen forplikter å gjennomføre utviklingstiltak etter sterke språkopplæringsmodeller og pedagogiske prinsipper for samiske barnehager.

Ordningen har en prosjektperiode på 3 år, og skal evalueres i 2026 etter endt prosjektperiode.

2.3.2 Gratis samiskspråklige barnehager, veiledningsmidler - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Barnehager bruker sterke språkopplæringsmodeller og samiske pedagogiske prinsipper

Målet med gratis samiskspråklig barnehageordning er at barnehager som er med i ordningen skal bli samiskspråklige innen utgangen av 2026. Målet med veiledningen er at barnehagene skal ta i bruk sterke språkmodeller og pedagogiske prinsipper for samiske barnehager innen samme periode.

Sametingets erfaring fra veiledningsarbeidet er at barnehagene har forskjellige utgangspunkt for språkarbeidet. Språksituasjonen er ulik, og tilgangen på samiskspråklige ansatte er en utfordring i alle områder. Målet med ordningen er derfor ambisiøs, og alle vil ikke kunne nå målet om å bli samiskspråklige innen prosjektperioden. Barnehagene får likevel gode forutsetninger for å arbeide kontinuerlig og systematisk med å implementere språkmodeller og ta i bruk pedagogiske prinsipper for samiske barnehager. Sametinget erfarer at barnehagene er godt i gang med deres utviklingsarbeid. Felles for alle er at de fokuserer på kontinuerlig forbedring.

Et av temaene i veiledningene av kvalitetsutviklingsarbeidet har vært barnehagenes samiske profil. Dette fordi den gir klarhet og retning i språkarbeidet og det pedagogiske innholdet. En klar profil gjør det enklere å kommunisere barnehagens mål og verdier til foreldre og andre interessenter. Slike profiler gir en tydelig retning i det pedagogiske arbeidet for å oppnå samfunnsoppdraget en samisk barnehage har.

Kompetanseheving av ansatte i barnehagene er en sentral del av utviklingsarbeidet. Flere av barnehagene har utfordringer med å få inn samiskspråklige ansatte. Noen barnehager har derfor valgt å prioritere samiske språkkurs for ansatte, som for eksempel at flere har deltatt på og gjennomført SAAL 1 og 2 ved Sámi allaskuvla i Guovdageaidnu, eller språkkurs i samisk gjennom E-skolen. Det er likevel noen barnehager som opplever at de ikke får mulighet til å benytte seg av kursing, fordi kursene ikke er tilpasset deres arbeidshverdag. Tilretteleggere av samiske språkkurs oppfordres til å ta ansvar og tilpasse sine kurs for barnehageansatte.

Barnehageansatte i flere barnehager etterlyser veiledning, kurs, etter- og videreutdanningstilbud i samisk språk, samiske barns språkutvikling, sterke språkopplæringsmodeller, samisk barnehagepedagogikk, tradisjonell kunnskap og styrerutdanning for samiske barnehageledere. I dag finnes det ikke tilbud som dekker disse behovene. Sametinget mener at det er behov for å igangsette kompetansetilbud som bidrar til å løfte kvaliteten i samiske barnehager. Det er viktig i denne sammenhengen at veiledning, kurs, etter- og videreutdanninger gis på samiske språk, og med utgangspunkt i samisk språk og kultur.

Nettverk for samiske barnehager er viktig, dette fordi barnehagene som er med i gratis samiskspråklig ordning, opplever å stå alene i arbeidet med og utvikling av samisk språk og samisk pedagogisk innhold. Tilbakemeldingene fra barnehagene er at nettverk skaper arenaer for kollektive refleksjoner, læring og idé- og erfaringsutveksling mellom barnehagene i arbeidet med sterke språkopplæringsmodeller og pedagogiske prinsipper.

Sametinget har arrangert fagseminar for barnehagene som deltar i Sametingets ordning med gratis samiskspråklige barnehager 18.-19. juni 2024 i Oslo. Tema på seminaret var kompetanseheving og kvalitetsutvikling for samiske barnehager. Tema var valgt ut ifra erfaringer og meldte behov. Seminaret samlet 60 deltakere fra alle 12 barnehager som er med i ordningen.

2.3.3 Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17060 Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon - søkerbasert tilskudd	4 204 086	6 700 000	6 700 000	2 495 914
Sum	4 204 086	6 700 000	6 700 000	2 495 914

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17060 Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon - søkerbasert tilskudd	4 609 608	405 522	4 204 086
Sum	4 609 608	405 522	4 204 086

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
27	27	0	0

Mål for tilskuddsordningen – Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon:

- Flere barn i samiske barnehager og samiske avdelinger får gratis samiskspråklig barnehageplass.

2.3.4 Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17061 Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler - søkerbasert tilskudd	2 400 000	2 600 000	2 600 000	200 000
Sum	2 400 000	2 600 000	2 600 000	200 000

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17061 Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler - søkerbasert tilskudd	2 400 000	0	2 400 000
Sum	2 400 000	0	2 400 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
12	12	0	0

Mål for tilskuddsordningen – Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler:

- Samiske barn får opplæring i henhold til sterke språkmodeller.

2.4 Samiskspråklige barn i dagens samfunn

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn får lære, styrke og utvikle sitt samiske språk i barnehagen.

Alle barnehager i Norge skal etter Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som FNs konvensjon av 20. november 1989 om barnets rettigheter (barnekonvensjonen) og ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater.

Sametinget følger opp dette gjennom arbeidet med gratis samiskspråklig barnehageordning, revidering av sametingets tilskuddsordninger for samiske barnehager og barnehager med samisktilbud. Dette følges videre opp gjennom dialog med Kunnskapsdepartementet og utdanningsdirektoratet om strategier og tiltak som berører samiske barnehager og barnehager med samisktilbud.

Sametinget er opptatt av å arbeide for at samisk språkarbeid systematiseres og at sterke språkopplæringsmodeller tas i bruk i barnehagene. I barnehagen står bevisste språkpraksiser sentralt, som betyr at de har språkbevisste arbeidsmetoder. Å bidra til at flere barn lærer samisk som første språk i barnehagen har stor betydning for barnets videre samiskspråklige utdanningsløp.

2.4.1 Samletabell – Samiskspråklige barn i dagens samfunn

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
17001	Samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 700 015	1 845 000	144 985
17010	Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	3 044 060	3 405 000	360 940
17020	Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	3 086 655	1 540 000	-1 546 655
15001	Julevsáme sámástahtte - Viejega AS - direkte tilskudd	809 000	809 000	0
Sum		8 639 730	7 599 000	7 599 000

2.4.2 Samisk språkopplæring i barnehager – søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17001	Samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 700 015	1 845 000	1 845 000	144 985
Sum		1 700 015	1 845 000	1 845 000	144 985

		Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17001	Samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 174 545	474 530	1 700 015
Sum		2 174 545	474 530	1 700 015

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
24	23	1	0

Mål for tilskuddordningen – Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehagene lærer de samiske barna samisk.

2.4.3 Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17010 Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	3 044 060	3 405 000	2 705 000	360 940
Sum	3 044 060	3 405 000	2 705 000	360 940

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17010 Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	3 648 958	604 898	3 044 060
Sum	3 648 958	604 898	3 044 060

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
21	21	0	0

Mål for tilskuddsordningen – Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Barnehagene får høyere kvalitet på samisk språk og kulturarbeid.

2.4.4 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17020 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	3 086 655	1 540 000	1 540 000	-1 546 655
Sum	3 086 655	1 540 000	1 540 000	-1 546 655

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17020 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	3 327 293	240 638	3 086 655
Sum	3 327 293	240 638	3 086 655

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
8	4	2	2

Mål for tilskuddsordningen – Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Barnehager, barnehagelærere og utdanningsinstitusjoner har god tilgang på pedagogisk materiell med samisk innhold på samiske språk.

2.4.5 Julevsáme sámástahtte – direkte tilskudd til Viejega AS

Mål for direktetilskuddsordningen – Direktetilskudd til Viejega AS:

- Barnehagebarna lærer lulesamisk.

Sametinget gir direkte tilskudd til Viejega AS til sámástahtte/språkmedarbeidere for å styrke arbeidet med lulesamisk språkutvikling i barnehagen. Dette tilskuddet gir barnehagen større mulighet til å prioritere styrking av lulesamisk språk. Barnehagen viser positive resultater i språkarbeidet. Dette viser hvor viktig det er med flere samiskspråklige i barnas barnehagehverdag. Med sámástahtte har de resurser til å implementere sterke språkmodeller.

2.4.6 Gievrra giellaoahpahus modeallat – prosjekt

Senter for samisk i utdanningen har i oppdrag fra Sametinget levert rapport om etablering av veiledningsordning for opplæring etter sterke språkmodeller. Rapporten beskriver et forslag til modell for en fast veiledningsordning til barnehager og skoler om sterke språkmodeller for samisk opplæring. Rapporten sier at for at en varig ordning skal kunne komme i stand og kunne driftes, må det være en fast finansiering for dette. Størrelsen på fast årlig finansiering vil avgjøre hvor mange institusjoner man vil kunne veilede parallelt.

For å etablere og drifte en god veiledningsordning, er det nødvendig å ha midler til fagstillinger som arbeider med faglig veiledning av de ulike skolene og barnehagene. I en fast ordning er det også behov for å utvikle materiell til bruk for barnehager og skoler. Støtteressursene og veiledningsmaterialet må enten utvikles parallelt på tre samiske språk eller oversettes mellom språkene. Rapporten peker i tillegg på problemstillinger som må løses via andre ordninger for at veiledning av språkarbeidet skal lykkes i barnehager og skoler og at barnehagebarn må få styrket rett til samiskspråklige ansatte i barnehagen. I tillegg pekes det på at det er behov for midler til skoler og barnehager for å kunne ansette samisktalende som ekstraressurs. Det er behov for å tette implementeringsgapet mellom lover, regler og målsetninger og den praktiske politikken som føres overfor samer og nasjonale minoriteter. Samisktilbud for unge og voksne må styrkes og det er behov for system for etterutdanning og videreutdanning for samisk personale.

Sametinget mener at språkarbeidet i barnehager er avgjørende for at barn lærer seg samisk som første språk i barnehagen, og at de ved overgang til skolen får mulighet til å få opplæring i og på samisk som første språk. For å sikre at barn får et godt utgangspunkt for sin samiskspråklige utvikling, og identitet, vil det i fremtiden være behov for at noen tar ansvar for å finansiere en slik varig veiledningsordning. En slik veiledningsordning vil kunne gi ansatte og lærere i barnehager og skole støtte til å arbeide systematisk med språkutvikling.

2.5 Tradisjonell kunnskap i ny tid

Mål for innsatsområdet:

- Den samiske barnehagen er en sentral samisk språk- og kulturbærer.

Sametinget har gjort barnehagene kjent med pedagogiske prinsipper for samiske barnehager, som handler om hvordan vi kan ta inn tradisjonell kunnskap inn i dagens barnehager.

Sametinget vil arbeide for å utvikle virkemiddelordninger som støtter opp om tradisjonell kunnskap og kulturell bærekraft. Tilskudd til barnehager skal bidra til at tradisjonelle samiske aktiviteter prioriteres og gjennomføres i barnehagene.

2.5.1 Samletabell – Tradisjonell kunnskap i en ny tid

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
17030	Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	9 325 451	10 519 000	1 193 549
Sum		9 325 451	10 519 000	1 193 549

2.5.2 Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling – søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17030	Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	9 325 451	10 519 000	10 519 000	1 193 549
Sum		9 325 451	10 519 000	10 519 000	1 193 549

		Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17030	Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	9 813 843	488 392	9 325 451
Sum		9 813 843	488 392	9 325 451

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
31	31	0	0

Mål for tilskuddsordningen – Samiske barnehager og avdelinger:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager lærer samiske barn samisk språk, kultur og tradisjoner.

Boks 2.5.1 Oahppomátki mearrasámiid guvlui

Sametinget tildelte i 2024 kr 70 000 til Kautokeino kommune over ordningen «Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen» til prosjektet Oahppomátki mearrasámiid guvlui. Prosjektet var et samarbeid mellom Kautokeino grunnskole, Reisa skole og Kvænangen språksenter. Målet med prosjektet var å fremme forståelse og samhandling mellom elever fra sjøsamiske områder og innlandet, samtidig som det styrket samisk språk og kultur. Dette innebar at elever i Nordreisa fikk snakke samisk med elever fra Kautokeino, og begge grupper lærte om hverandres lokalkulturer og tradisjoner. Det var 17 elever fra 4 trinn som deltok i prosjektet.

Innholdet inkluderte aktiviteter mellom fjerdeklassinger fra Kautokeino skole, Nordreisa skole, og Kvænangen språksenter, med fokus på språk, kultur og stedskunnskap. Prosjektet styrker samisk språkbruk og kulturell forståelse, bygger broer mellom ulike samiske lokalsamfunn, og bidrar til bevaring av språk og tradisjoner gjennom deling av kunnskap og opplevelser. Dette fremmer tilhørighet og respekt for samisk kultur blant unge. Prosjektet ble gjennomført i 2024.

2.6 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

Mål for innsatsområdet:

- Økt kunnskap og kompetanse i barnehagesektoren.

Den samiske barnehagens oppdrag er å utvikle barnas samiske språk, kultur og samiske identitet. Det samiske samfunnet opplever at det er kompetansekriser i den samiske barnehagesektoren. Mangelen på samiskspråklig personell i barnehager fører til at samiske barn ofte ikke får et tilfredsstillende barnehagetilbud som er bygd på samisk språk og kultur. Sametinget vil arbeide for strukturelle, lovmessige og innholdsmessige endringer som er nødvendige for å løse kompetansekrisen. Det vil si at det er behov for å prøve ut alternative løsninger. Som å se på hvordan man kan forbedre og utvikle dagens struktur for rekruttering. For at dette skal gi resultater trengs det konkrete tiltak for å rekruttere samiskspråklige studenter til barnehagelærerutdanningen og samiskspråklige ansatte til barnehagene.

Sametinget har gjennom veiledningsordningen jobbet med å høyne kompetansen til barnehageansatte i barnehager som kommer inn under ordningen «Gratis samiskspråklige barnehageordning». Dette har vært såpass arbeidskrevende at Sametinget ikke har kunnet prioritere kompetanseheving i andre barnehager.

Sametinget har hatt samarbeid om å utrede sammensetning og forvaltning av nytt nasjonalt samarbeidsforum for samisk språk og kultur innenfor dagens ordninger for kompetanseheving. Dette arbeidet er en oppfølging av Meld. St 13 (2022-2023) Samisk språk, kultur og samfunnsliv - kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnskole og høyere utdanning som varsler at det skal opprettes et felles samarbeidsforum på nasjonalt nivå for å styrke og samle kompetansemiljøene i samisk språk og kultur innenfor dagens lokale ordninger for kompetanseutvikling. I NOU 2022:13 - Med videre betydning - Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole ble det foreslått at det opprettes et felles samarbeidsforum på nasjonalt nivå for å styrke og samle kompetansemiljøene i samisk språk og kultur. Utvalget foreslo også å opprette ett eller flere fagnettverk på tvers av kommune- og fylkesgrenser og på tvers av barnehager og skoler for å styrke og samle kompetansemiljøene i samisk språk og kultur. Utdanningsdirektoratet har fått dette oppdraget til oppfølging hvor det er presisert at dette arbeidet skal gjøres i dialog med Sametinget. Dette har resultert i utarbeidelse av forslag til sammensetning, mandat og organisering av et felles nasjonalt samisk samarbeidsforum.

2.7 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Elever med samiskopplæring har kvalitetsmessig god opplæring i og/eller på samisk.

Eksamensordningen har vært under revidering i 2024. Sametinget følger prosessene. Det er blant annet gjort en vurdering av at sentralt gitt skriftlig eksamen i samisk beholder forberedelsesdelen. Denne delen er vurdert tatt bort i norskfaget.

Tegnspråk

Sametinget har gitt høringsinnspill til NOU2023:20 Tegnspråk for livet. Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk. Innspillet la vekt på at døve samer har rett til opplæring i samisk på tegnspråk. Derfor bør det opprettes videreutdanning/ etterutdanningstilbud i tegnspråk på samisk til barnehage-, grunnskolelærere, andre fagpersoner som jobber med samiske barn og døve.

I 2023 sendte Sametinget inn forslag til læreplan for samiske elever med hørselshemming og som har tegnspråk. Denne læreplanen er fortsatt ikke godkjent av departementet til tross for at Sametinget ved flere anledninger i 2024 har etterlyst dette. Hørselshemmede samiske elever har rett til opplæring i samisk, noe som er vanskelig å organisere og gjennomføre uten en egen læreplan i faget og tilpasset timefordeling. Sametinget har ansvar for å utvikle læreplaner i samiskfagene, men er avhengig av departementets godkjenning av rammene.

Meld. St. 24 (2023-2024) En mer praktisk skole – Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.-10. trinn

Regjeringen la frem Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole - Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn i september 2024. Hovedmålet for meldingen er å utforske og beskrive hvordan skolen i større grad kan ivareta og fremme elevenes motivasjon, mestring, læring og utvikling. Meldingen skal blant annet se på hvordan skolen kan bli mer praktisk og variert, slik at elevene kan lære mer og trives bedre.

Sametinget har gitt innspill til meldingen med utgangspunkt i Sametingets plenumsvedtak i sak 012/22 - Kvalitet i fremtidens skole - samiske elevers faglige og sosiale birgejuvmi/bierggim/bierkenidh, som blant annet viser at det er lite informasjon om de samiske elevenes faglige og sosiale utvikling, og at det vil være behov for å sikre kunnskap om informasjon om samiske elever i det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Det gode laget rundt eleven er et av innsatsområdene i meldingen og Sametinget er opptatt at dette laget skal ha kompetanse i samisk språk, kultur og samfunnsliv. Laget rundt barnet handler om samarbeid og tilrettelegging rundt barn med sammensatte funksjonsnedsettelser. Det omfatter tett samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole, PPT, helsetjenesten i kommunene og eksterne aktører. Oppfølgingen av stortingsmeldingen er planlagt igangsatt på nyåret i 2025, og Sametinget vil følge prosessen tett.

Oppfølging av Meld. st. 13 (2022 – 2023) Samisk språk, kultur og samfunnsliv – kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnskole og høyere utdanning

Sametinget har i dialog med Kunnskapsdepartementet sett på hvilke forutsetninger som må være på plass for at eventuelle nye rettigheter knyttet til samisk elever kan lovfestes i opplæringsloven. Dette er en pågående prosess som vil fortsette inn i 2025.

Som et ledd i oppfølgingen av meldingen har Kunnskapsdepartementet (KD) og Sametinget avtalt å sette i gang et arbeid med å utrede situasjonen for de samiske læremidlene. Det er KD som har ansvar for denne utredningen.

I tillegg har Utdanningsdirektoratet fått i oppdrag å utrede å foreslå tiltak som kan bidra til bedre kvalitet i fjernundervisningen for elever som får opplæring i samisk. Sametinget bidrar i dette arbeidet.

Mandat sørsamisk kunnskapspark.

Sametinget har i 2024 hatt konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet om eget mandat til sørsamisk kunnskapspark og dets innhold. Kunnskapsparken har nå fått et eget mandat. Det kommer fram av mandatet at sørsamisk kunnskapspark skal ha et hovedansvar for de sørsamiske elevene. Kunnskapsparken skal tilby språkopplæring i form av fjernundervisning, språk- og kultursamlinger og workshops til elever innenfor denne språkgruppen, som ikke kan få et stedlig opplæringstilbud i sin kommune, i samisk språkopplæring.

Supplerende rapport 2024 til FNs komite for barns rettigheter

Sametinget supplerende rapport 2024 til FNs komite for barns rettigheter ble vedtatt i Sametingets plenum i desember 2023. Rapporten ble sendt ut i mars 2024 til både Kunnskapsdepartementet og Barne- og familiedepartementet, samt til organisasjoner som Foreldreutvalget for grunnopplæringen (fug), Foreldreutvalget for barnehager (fub), Reddbarna og andre. Rapporten ble oversendt til FN ved CRC - Committee on the Rights for the Child.

2.7.1 Samletabell – Samisk innhold i skolen

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
18701	Revidering av læreplaner - prosjekt	749 146	1 000 000	250 854
17101	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	219 280	700 000	480 720
15201	Nettverk for samiskopplæring - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	880 000	880 000	0
19502	Pedagogiske fagdager - konferanse	200 000	200 000	0
Sum		2 048 426	2 780 000	731 574

2.7.2 Revidering av læreplaner - prosjekt

Mål for prosjektet:

- I et bærekraftig perspektiv har elevene tradisjonell og fremtidsrettet kompetanse i samisk språk, kultur og samfunnsliv med basis i samiske verdier.

Rapport om behovet for en samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk

Sametinget opprettet en faggruppe i matematikk som skulle vurdere om det skal utvikles en egen samisk læreplan i matematikk. Faggruppen leverte sin rapport januar 2024, og konkluderer med at det er behov for en samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk. Rapporten viser til flere viktige aspekter ved en samisk læreplan i matematikk, blant annet at en samisk læreplan kan bidra til å styrke samiske elevers identitet og kulturtilhørighet. I tillegg kan læreplanen bidra til at elevene utvikler et samisk matematisk fagspråk. Rapporten skal brukes som et grunnlagsdokument for å utvikle egen samisk læreplan i matematikk.

Samisk høgskole har med bistand fra Sametinget avholdt et seminar om urfolksmatematikk i oktober. Bakgrunnen for seminaret var å øke kompetansen og engasjementet rundt utvikling av en egen samisk læreplan for matematikk. Sametinget er i ferd med å etablere en læreplangruppe som skal få i oppdrag å utvikle en likeverdig læreplan i matematikk for samiske elever.

Fagfornyelsen blir kontinuerlig evaluert. En evalueringsrapport knyttet til de samiske læreplanene er godkjent i 2024. Det er behov for flere slike evalueringer av LK20S for å styrke kompetansen om utfordringer i innføringene av de nye læreplanene.

Sametinget arbeider med implementering av læreplanene også i 2024. Utdanningsdirektoratet har i 2024 arrangert to konferanser med mål om å lette bruken av de nye læreplanene. Temaet for konferansen våren 2024 var utfordringer knyttet til implementering av LK20 (nasjonalt læreplanverk). Det ble etter konferansen klart at det var et behov for en egen konferanse om implementering av LK20S (samisk læreplanverk). Denne konferansen arrangerte Utdanningsdirektoratet høsten 2024, med bistand fra Sametinget. På konferansen om LK20S kom det fram at det var spesielt behov for støttmateriell knyttet til fagfornyelsen og det nye samiske læreplanverket. Sametinget følger opp de behovene som kom fram på konferansen og har under vurdering hvilke temaer som Sametinget skal prioritere støttmateriell for. Støttet materialet vil sikre en implementering av de samiske verdiene fra læreplanverkets overordnede del.

Sametinget jobber kontinuerlig med oppdateringer og justeringer av støttetekst knyttet til de samiske læreplanene.

Fjernundervisning/Gáiddusoahpahus

Samiske elever som ønsker det, har rett til å få opplæring i samisk på skolen, uavhengig av hvor i landet de bor. Den manglende tilgangen til samisklærere gjør at slik opplæring ofte tilbys gjennom fjernundervisning. Fagfornyelsen 2020 aktualiserer behovet for nye metoder som styrker kvaliteten i samiskopplæringen, og imøtekommer målene for samiskfaget i LK20S. Det står i de nye læreplanene i samisk 1 og 2, under fagets relevans at: Faget skal gi alle elever, også elever som får fjernundervisning, kompetanse gjennom sterke språkopplæringsmodeller.

Sametinget har ansvaret for faget samisk (opplæringsloven kap. 3. og 6), og har som mål å bidra til å få implementert sterke språkopplæringsmodeller i skolen, og vil ta initiativ til en gjennomgang av organiseringen av dagens fjernundervisningsmodell, med mål om å styrke kvaliteten. Rekruttering, effektivisering og digitalisering gir mange nye muligheter og vil være viktig i vurderingen av en fremtidsrettet fjernundervisningsmodell.

Som en oppfølging av Meld. St.13 om Samisk språk, kultur og samfunnsliv (2022-2023) foreslår Kunnskapsdepartementet at 3 mill. kroner til Utdanningsdirektoratet som går til et nasjonalt prosjekt for både å heve kompetansen og legge til rette for en bedre teknisk infrastruktur, slik at kvaliteten på fjernundervisningen blir bedre. I den forbindelse har Sametinget gjennomført flere møter med regjeringen og tematikken vil bli videre fulgt opp i 2025.

2.7.3 Pedagogiske fagdager – konferanse

Mål med konferansen:

- Faglig treffpunkt for spesialpedagogikk

Samiske pedagogiske fagdager skal fremme samiske språk, samisk kultur og samiskopplæring. Målgruppen er pedagoger i barnehage, skole og videregående opplæring. Fagdagene er det eneste treffpunktet for samiske spesialpedagogiske fagfolk. Konferansen arrangeres annethvert år.

Tema for konferansen i 2024 som ble arranger i april i Bodø, var samisk språk og nye muligheter. Andre tema var læremidler, behovet for fjernundervisning, hospitering og rekruttering av barnehagelærere og lærere sett i lys av arbeidet med Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid knyttet til opplæring.

2.7.4 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17101 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	219 280	700 000	700 000	480 720
Sum	219 280	700 000	700 000	480 720

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17101 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	610 887	391 607	219 280
Sum	610 887	391 607	219 280

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
9	6	2	1

Mål for tilskuddsordningen – Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Skoler med elever som får opplæring i samisk, har tiltak knyttet til samisk tradisjonell kunnskap.

Tilskudd ble gitt til 6 forskjellige tilskuddsmottakere, over hele landet. Det skal gjennomføres prosjekter på ulike skoler der prosjektene har fokus på blant annet duodji, fangst og fiske, mattradisjoner, birgejupmi, utmarksbruk, muntlig fortellertradisjon, joik og reindrift.

2.7.5 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål for direktetilskuddet:

- Et aktivt lærernettsverk for opplæring i og på samisk.

Målgruppen for nettverket er lærere, skoleledere, studenter og institusjoner som jobber med samiskopplæring. NetSam skal fremme og utvikle samiskopplæring gjennom informasjon, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og nettverksbygging. NetSam arbeider for å fremme og utvikle et godt samarbeid, utveksling av kunnskap om samisk opplæring i henhold til de enhver tid gjeldende samiske læreplaner og læreplaner for samisk språk i Norge.

NetSam hadde 10 -årsjubileum i 2024. I den forbindelse tildelte Sametinget en engangsbevilgning til NetSam på kr. 300 000 til organisasjonsutvikling. Dette arbeidet vil pågå videre i 2025.

2.8 Psykososialt læringsmiljø

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer i skoler, samt økt kunnskapsgrunnlag om hvordan forebygge mobbing blant barn unge.

Mobbing og krenkelser er et alvorlig samfunnsproblem, og krever felles innsats. Som et ledd i målet om en god og trygg barnehage og skole, samarbeider Sametinget med aktuelle parter med mål om å oppnå et trygt og godt læringsmiljø til det beste for barn og unges læringsutbytte. I foreldreutvalget for grunnskolen/FUG og foreldreutvalget for barnehage/FUB, bidrar Sametinget med å sikre samisk representasjon gjennom å oppnevne et medlem til styret. I tillegg oppnevner og deltar Sametinget i juryen til Benjaminprisen og Dronning Sonjas skolepris, og er part i den nasjonale satsingen og samarbeidet, Partnerskap mot mobbing/PMM.

Elevundersøkelsesordningen er under revidering frem til 2024. I dette arbeidet er Sametinget opptatt av informasjon om samiske elevers trivsel og at det iverksettes nødvendige tiltak.

I 2023 ble rapport fra nasjonalt utvalg for gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet i skolen levert. I arbeidet er det viktig å påse at tall og data om kvaliteten på skoletilbudet for samiske elever kommer frem. Herunder er Sametinget også opptatt av kunnskapsgrunnlag om mobbing mellom og mot samiske elever fremkommer. Som et ledd i dette arbeidet har Sametinget i 2024 arbeidet opp mot myndighetene for å få tilgang til tall og dataanalyser for elever med samisk i videregående opplæring, dette er et pågående arbeid i 2025.

Sametinget arrangerte i samarbeid med Partnerskap Mot Mobbing (PMM) paneldiskusjon i Arendalsuka 2024 med tittel: Rett til trygt og godt skolemiljø – også når du er samisk. Sametinget ville synliggjøre at mange samiske barn opplever ikke å ha et trygt og godt skolemiljø, og rammes av samehets.

2.8.1 Samletabell – Psykososialt læringsmiljø

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
18801 Arbeid mot mobbing - prosjekt	496 087	500 000	3 913
17401 Forebygging av mobbing og samehets - søkerbasert tilskudd	2 891 000	1 000 000	1 000 000
Sum	3 387 087	1 500 000	1 003 913

2.8.2 Arbeid mot mobbing - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Sametinget arbeider for at samiske barn og unge har et godt og trygt lærings- og fritidsmiljø

I 2011 etablerte Sametinget for første gang et barneforum, med mål om å øke barns og unges stemme, som et grunnlag for aktuell politikktutvikling. Vi lyktes godt med dette og etablerte derfor et nytt elevforum i 2024. Elevrepresentantene sitter i elevforumet for ett og halvt år i gangen.

I november arrangerte Sametinget samisk elevforum, en møteplass for samiske barn og unge fra 5. til 10. trinn. Elevforumet består av elever fra 5. -10. Trinn, fra ulike steder i landet – Lakselv, Trondheim, Lavangen og Karasjok.

Sametingets intensjon med elevforumet er å styrke samiske barn og unges stemme i arbeidet med å sikre gode oppvekstsvilkår og trygge læringsmiljøer.

Sametinget har forpliktet seg til å inkludere samiske barn og unge i utviklingen av sin politikk. Elevforumet er en viktig arena hvor barn og unge får mulighet til å bli hørt og delta aktivt.

Sametinget har samarbeid med den nasjonale satsningen Partnerskap mot mobbing. Målet er at alle barn og unge har rett til et læringsmiljø uten mobbing. I den forbindelse var Sametinget invitert til å holde innlegg på INTERNATIONAL CONFERENCE, Bullying (internasjonal konferanse om mobbing) som ble arrangert i Vilnius i april 2024 - et samarbeid mellom nordiske land og Litauen. Sametingets innlegg handlet om Sametingets arbeid med samehets og mobbing. Drøye 3000 fagaktører innenfor temaet, fulgte konferansen.

2.8.3 Forebygging av mobbing og samehets – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17401 Forebygging av mobbing og samehets - søkerbasert tilskudd	2 891 000	1 000 000	1 000 000	-1 891 000
Sum	2 891 000	1 000 000	1 000 000	-1 891 000

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17401 Forebygging av mobbing og samehets - søkerbasert tilskudd	2 891 000	0	2 891 000
Sum	2 891 000	0	2 891 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
19	17	0	2

Mål for tilskuddsordningen – Forebygging av mobbing og samehets:

- Samiske barn og unge hører til og er en del av et trygt og godt fellesskap.

2.8.4 Barns medvirkning

Gode og trygge læringsmiljøer fremmer læring, trygghet og kreativitet hos elevene. Sametinget er opptatt av, og arbeider for, at samiske elever skal ha et trygt og godt psykososialt læringsmiljø, som stimulerer til god læring og som er fritt for mobbing og diskriminering.

Det er viktig å styrke samiske barns og unges stemme derav etableringen av elevforumet, som en arena for å fremme deres stemme. Samisk elevforum skal være et medvirkningsorgan som kan gi gode innspill til politikere, og sikre at samiske barn og unge blir hørt. I samisk elevforum vil de bidra med innspill på bakgrunn av sine erfaringer, og de kan spille en viktig rolle i arbeidet med å utvikle lokalsamfunn til barnas beste. Det er samtidig viktig å trygge samiske barn og unges bevissthet om grensesetting og om hvordan man håndterer trakassering, diskriminering og mobbing. Elevforumet skal arrangeres annethvert år, og det planlegges for digitale treffpunkt i mellomåret.

Barneforumet har endret navn til Saemien learohkeforum/Sáme oahppijforum/Sámi ohppiidforum/Samisk elevforum. Dette etter eget ønske fra elevene.

For den nye perioden er det valgt inn elevrepresentanter fra skoler i Trondheim, Lavangen, Lakselv og Karasjok. Det første møtet er satt til november 2024 i Tromsø, og resterende møter for perioden vil bli på

Teams. Samisk elevforum uttaler seg om saker som angår deres hverdag; for et godt og trygt lærings- og fritidsmiljø.

Boks 2.8.1 Økt innsats mot rasisme – bedre inkludering

Sametinget ga i 2024 kr 150 000 i tilskudd til Innlandet Fylkeskommune til prosjektet Økt innsats mot rasisme – bedre inkludering gjennom tilskuddsordningen «Forebygging av mobbing og samehets». Dette prosjektet har som mål å øke forståelsen for hvordan samehets og diskriminerende holdninger kan oppleves i samfunnet, og å fremme antirasistiske og antidiskriminerende holdninger, spesielt rettet mot samiske grupper. I 2024 er det et spesielt fokus på å spre kunnskap om Sannhets- og forsoningskomiteens rapport, samt å iverksette tiltak for å bekjempe samehets i Innlandet. Prosjektet inkluderer flere viktige tiltak:

- En årlig konferanse som setter samehets og inkludering på dagsorden.
- Regionale samlinger for å fremme dialog og samarbeid om samehets og diskriminering, tilpasset ulike behov i Innlandet.
- Dialoger og kulturprosjekter som tar utgangspunkt i Sannhets- og forsoningskomisjonens rapport om fornorskningsspolitikken og dens langsiktige konsekvenser for samiske folk.
- Utvikling av læringsmoduler som kan brukes i skoler og organisasjoner for å øke bevisstheten om samehets og styrke kunnskapen om samisk kultur og rettigheter.

Dette prosjektet er viktig fordi det setter søkelys på samehets, som fortsatt er et alvorlig problem i samfunnet. Ved å øke bevisstheten og kunnskapen om samehets kan vi bidra til å skape et tryggere og mer inkluderende samfunn for samiske folk. Prosjektet gir et viktig verktøy for å utfordre diskriminerende holdninger og praksiser, og styrker arbeidet for at alle, uavhengig av bakgrunn, kan føle seg trygge og inkluderte i samfunnet. Prosjekt er planlagt å gå fram til oktober 2025.

2.9 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler. Handlingsplanen for læremiddelutvikling 2025-2028 og oversikt over eksisterende samiske læremidler, ligger til grunn for Sametingets behandlinger av læremiddelsøknadene.

Strategiplan for samiskspråklig læremiddelutvikling 2025-2028

Sametinget har vedtatt ny Strategiplan for samiskspråklig læremiddelutvikling 2025-2028. I forbindelse med utarbeidelse av denne strategien sendt Sametinget ut digital spørreundersøkelse til kommuner og fylkeskommuner i Norge. Formålet med spørreundersøkelsen var å kartlegge bruken av samiske læremidler, brukernes erfaringer, eventuelle forbedringspotensial knyttet til samiske læremidler, og hva og i hvilke fagområder behovet er størst. Innspillene ble tatt med videre i utarbeidelsen av strategiplanen.

Søkerwebinar

Sametinget arrangerte i mars et digitalt søkerseminar for utviklere av læremidler og pedagogisk materiell. Agenda for søkerseminaret var informasjon om Sametingets arbeid innen læremiddelfeltet og barnehageseksjonens arbeid med pedagogiske materiell for barnehage. Det ble gitt en kort innføring om bruken av Sametingets søkeportal, og deretter informasjon om de søkerbaserte tilskuddsordningene for pedagogisk materiell for barnehager og læremiddelutvikling. Møtet var ment å gi de samiske læremiddel- og pedagogisk materiellutviklere en god start og informasjon i forkant av ny søknadsrunde.

2.9.1 Samletabell – Læremidler

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
17201	Utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	21 142 119	20 460 000	-682 119
18901	Rammeavtaler for læremiddelprodusenter	4 375 000	9 000 000	4 625 000
15301	Ovttas Aktan Aktasne - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	891 000	891 000	0
19001	Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt	118 048	150 000	31 952
Sum		26 526 167	30 501 000	3 974 833

2.9.2 Utvikling av læremidler – søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17201	Utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	21 142 119	20 460 000	18 460 000	-682 119
Sum		21 142 119	20 460 000	18 460 000	-682 119

		Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17201	Utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	22 710 919	1 568 800	21 142 119
Sum		22 710 919	1 568 800	21 142 119

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
41	11	30	0

Mål for tilskuddsordningen – Utvikling av læremidler:

- Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

2.9.3 Rammeavtale for anskaffelse av læremidler

Sametinget har via offentlig anbudskonkurranse inngått rammeavtaler om kjøp av samiske læremidler for grunnopplæringen.

Sametinget har inngått to rammeavtaler innen læremiddelutvikling, den ene med Davvi Girji AS og den andre med LearnLab AS.

2.9.4 Ovttas|Aktan|Aksesne – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål med direktetilskuddet:

- Nettsted med samlet oppdatert informasjon om samiske læremidler med aktiv deling av læringsmateriale og aktiv bruk av produksjonsverktøy for digitale læremidler.

Ovttas|Aktan|Aksesne er et nettsted der informasjon om samiske læremidler er samlet, med mulighet for utlån av læremidler og en delingsarena for egne produserte læringsressurser/læremidler. Nettstedet har også produksjonsverktøy for utvikling av digitale læringsressurser/læremidler. Portalen er tilgjengelig på tre samiske språk samt bokmål. Tilskuddet skal sikre videre drift og videreutvikling av nettportalen.

2.9.5 Grenseoverskridende samisk opplæring - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Skolesamarbeid i Sápmi.

Sametinget har fulgt opp prosjektet «Oktasaš árvovuodđu ja bajit doaibmaprinsihpat mánaidgárdefálaldahkii ja oahpahussii miehtá Sámi 2021». Den felles samiske verdi- og prinsipperklæringen som angir standard for samiske barn og unges rettigheter til barnehage tilbud og opplæring. Denne er i 2024 oversatt til norsk, svensk og finsk og skal også oversettes til lule- og sørsamisk.

Sametinget har hatt møte med det finske sametinget og sameskolstyrelsen i Sverige om oppfølging av dokumentet. Det er viktig at dokumentet blir kjent blant barnehage- og skoleeiere samt lærere i de respektive landene og at de disse får mulighet å gi tilbakemeldinger på dokumentets innhold.

Det er kommet fram til en enighet knyttet til prosessen for oppfølging av den felles samiske verdi- og prinsipperklæringen.

Boks 2.9.1 SnapCoreFirst – nordsamisk

Sametinget ga i 2021 tilskudd til StatsPed kr 678 000 til prosjektet SnapCoreFirst nordasmisk (symbolbasert kommunikasjons app) over tilskuddsordningen «Utvikling av læremidler». Prosjektet ble ferdigstilt i 2024. Målet med prosjektet var å gjøre Alternativ og supplerende kommunikasjonsområdet (ASK) tilgjengelig på nordsamisk ved å oversette og tilpasse Snap Core First.

Dette har gitt den samiske befolkningen tilgang til kommunikasjonsverktøy, i likhet med den norske befolkningen, slik at personer med kommunikasjonsutfordringer kan uttrykke seg på sitt eget morsmål. Innholdet i den samiske versjonen inkluderer over 13 000 symboler, hvor over 250 nye PCS-symboler tilknyttet samisk kultur og språk. Hvert symbol representerer et ord, en frase eller en setning. Dette gjør det mulig for brukere å kommunisere effektivt gjennom grafiske symboler på nordsamisk. Prosjektet har sikret språklig likestilling og styrker kulturell identitet ved å tilby samiske ASK-hjelpemidler. Det har bidratt til inkludering og lik tilgang til kommunikasjon for personer som trenger ASK, samtidig som det støtter bevaring og bruk av det nordsamiske språket.

2.10 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametinget har i løpet av 2024 hatt flere møter med kunnskapsdepartementet om arbeidet med ny forskrift til opptak høyere utdanning, som en oppfølging av opptaksutvalgets rapport. Sametinget innspill har vært å få tilleggspoeng for samisk som førstespråk, at samiske kvoter skal gjelde funksjonelt samiskspråklige på førstespråks og andrespråks nivå, samt å få endret på kvoteopptaksrekkefølgen. Forskriften skal fastsettes i løpet av 2025.

Sametinget har årlige konsultasjoner om tildelingsbrevene og utviklingsavtalene til Samisk høgskole, Norges arktiske universitet (UiT) og Nord universitet. Disse konsultasjonene har resultert i økt samarbeid mellom overnevnte utdanningsinstitusjoner innenfor høyere utdanning og forskning.

Sametinget har konsultert med Forskningsrådet om medlemssammensetningen for tre porteføljestyrer for perioden 2024-2027: porteføljestyre klima og miljø, porteføljestyre for velferd og utdanning samt porteføljestyre for helse. Sametinget og Forskningsrådet ble i august 2024 enige om at oppnevningsperioden til det samiske porteføljestyret skal være i takt med de andre porteføljestyrene. Dette innebærer at nåværende styreperiode blir delvis forlenget for 2026 og 2027, med eksisterende og nye medlemmer. Ved neste oppnevningsperiode vil porteføljestyret følge samme periode som de andre styrene.

2.11 Utdanning- og forskningstilbud

Mål for innsatsområdet:

- Høyere utdanning og forskning dekker kompetanse- og kunnskapsbehov i det samiske samfunnet og i samfunnet for øvrig om samiske språk, samisk kultur og samfunnsliv.

Sametinget har i 2024 konsultert med forskningsrådet om forskningsrådet strategi.

Det ble oppnådd enighet om at Forskningsrådets hovedstrategi skal ha som mål å følge opp Stortingets og Sametingets behandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Denne strategien er blitt fulgt opp med utlysning for 2025 for tverrfaglige forskningsmidler med en ramme på 82 millioner for forskning på samisk, kvensk/norskfins, og skogfinsk kultur- og samfunnsutvikling, som identifisert i sannhets og forsoningskommisjonens rapport. Sametinget ser at dette er en betydelig sum til forskning som vil øke kunnskapen i og om det samiske samfunnet.

2.12 Rekruttering

Mål for innsatsområdet:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

2.12.1 Samletabell – Rekruttering

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
17301 Stipend for høyere utdanning	2 458 300	3 651 000	1 192 700
18604 Rekruttering - prosjekt	1 778 151	2 000 000	221 849
Sum	4 236 451	5 651 000	1 414 549

2.12.2 Stipend for høyere utdanning – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
17301 Stipend for høyere utdanning	2 458 300	3 651 000	3 651 000	1 192 700
Sum	2 458 300	3 651 000	3 651 000	1 192 700

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
17301 Stipend for høyere utdanning	2 486 800	28 500	2 458 300
Sum	2 486 800	28 500	2 458 300

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
121	112	9	0

Mål for tilskuddordningen – Stipend for høyere utdanning:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Prioriteringer – Stipend for høyere utdanning:

Studie	Antall tildelinger	Tildelinger i kroner
Samisk barnehagelærerutdanning	13	310 600
Samisk barnehagelærerutdanning – Fleksibel- Deltid	3	64 200
Samisk grunnskolelærerutdanning 1- 7	23	555 000
Samisk grunnskolelærerutdanning 5-10	36	900 000
Lektorutdanning 8-13 for studenter med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som 1. språk, minimum 60 studiepoeng	3	75 000
Ordinær grunnskolelærerutdanning 1- 7 med samisk i fagkretsen som gir	0	0

Studie	Antall tildelinger	Tildelinger i kroner
undervisningskompetanse samisk som førstespråk, minimum 30 studiepoeng.		
Ordinær grunnskolelærerutdanning 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som førstespråk, minimum 60 studiepoeng.	0	0
Ordinær grunnskolelærerutdanning 1- 7 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som andrespråk, minimum 60 studiepoeng.	13	325 000
Ordinær grunnskolelærerutdanning 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som andrespråk, minimum 60 studiepoeng.	2	50 000
Ordinær barnehagelærerutdanning for studenter med standpunktkarakter/eksame n i samisk som første- eller andrespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.	11	110 000
Lektorutdanning 8-13 for studenter med standpunktkarakter/eksame n i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.	6	60 000
Faglærerutdanninger for studenter med standpunktkarakter/eksame n i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.	0	0
Praktisk- pedagogiske utdanninger for studenter med standpunktkarakter/eksame n i samisk som førstespråk	0	0

Studie	Antall tildelinger	Tildelinger i kroner
fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.		
Ordinær barnehagelærerutdanning med samisk profil	2	37 000
SUM Tildelinger	112	2 486 800

2.12.3 Rekruttering – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Økt antall studenter med samisk språkkompetanse innenfor barnehagelærer-, grunnskolelærer-, og lektorutdanningene samt samisk språk.

Det samiske samfunnet har et betydelig behov for at det utdannes flere fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse som kan bekle stillinger der slik kompetanse er etterspurt. Utfordringen er særlig krevende når det gjelder barnehagelærere og lærere i grunn- og videregående opplæring, ikke minst fordi konsekvensene av lærermangelen når det gjelder samisk språk- og kulturkompetanse er så alvorlige for det samiske samfunnet, på både kort og lang sikt. I tillegg til lærerutdanningene vil utdanninger i samiske språk være essensielle i mange år fremover for å øke rekrutteringsgrunnlaget.

Derfor vil prosjektet søke å styrke rekrutteringsgrunnlaget. Det langsiktige målet er å øke antallet samiske språkbrukere. På kort sikt synes løsningen å være å bedre utnytte det potensialet som tross alt finnes. Målgruppen er de elevene som i dag har samisk som første eller andre språk i grunn- og videregående opplæring, og voksne samiske språkbrukere som kan kvalifisere seg til å bli etterspurte fagfolk gjennom grunn- og videreutdanninger. Prosjektmedarbeideren har jobbet med oppsøkende virksomhet av potensielle søkere, og har holdt informasjonsmøter og møtt potensielle søkere til samiske lærer-, barnehagelærer- eller språkstudier.

Tall fra Samordna opptak for 2024 viser at nasjonalt falt førstevalgs søkere til lærerutdanningene med 4,2% fra i fjor. Isolert sett er utviklingen i antallet søkere til barnehageutdanningen flat fra 2023 til 2024, så det er andre lærerutdanninger som trekker søkertallet ytterligere ned i år.

Det er i 2024 gjort avtale med Visjona for evaluering av ordningen stipend for høyere utdanning, evalueringen skal være ferdig april 2025.

3 Arealer, miljø og klima

Samfunns mål:

- Arealer og naturressurser i samiske områder forvaltes med tanke på å sikre kommende generasjoners livsgrunnlag og mulighet til videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sametinget har vært en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer. Dette arbeidet inkluderer innsigelser mot reguleringsplaner som ikke tar tilstrekkelig hensyn til samiske interesser.

Sentralt i 2024 stod Fosen-saken. Sametinget la vekt på viktigheten av reelle konsultasjoner og styrking av kapasiteten hos samiske parter for å sikre deres deltakelse i arealplanprosesser. Som følge av dette har regjeringen tatt selvkritikk for ikke å ha tatt tilstrekkelig hensyn til de menneskelige sidene ved arealkonflikten.

Sametinget har uttrykt bekymring for vindkraftutbygging i Sápmi da slike prosjekter ofte påvirker samisk kultur og tradisjonelle næringer negativt, og lærepoeng fra Fosen-saken fortsatt ikke helt er tatt til følge. Som for eksempel i forbindelse med elektrifiseringen av Hammerfest LNG på Melkøya mener Sametinget at regjeringen ikke hadde overholdt konsultasjonsplikten eller krav om konsekvensutredninger. Sametinget har derfor stevnet Energidepartementet for retten og krevd en helhetlig utredning av konsekvensene for samisk kultur og næringer. Sametinget krever grundige konsekvensutredninger og konsultasjonsprosesser for å sikre at samiske rettigheter og interesser ivaretas. Sametinget har tilbudt støtte til berørte rettighetshavere og deltatt på møter og befaringer. Sametinget gir indirekte støtte gjennom tilskudd til Stiftelsen Protect Sápmi, som yter bistand til å ivareta samiske rettighetshaveres arealinteresser, land- og ressursrettigheter og utviklingsmuligheter. Protect Sápmi sitt arbeid har bidratt til at utbyggere sørger for prosesskapasitet og urfolkskompetanse tidligere i prosessen. I tillegg har Sametinget egen tilskuddsordning for samiske rettigheter til areal og ressurser med mål om at samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Sametinget har arbeidet for å sikre at uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunns interesser. Sametinget har sendt inn flere innspill til revidering av viltloven og arbeidet for at forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i tradisjonell samisk bruk og samisk urfolksskunnskap. Sametinget har deltatt i oppfølgingen av Naturavtalen og fremmet en rekke forslag til tiltak til Mld. St. 35 Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold for å styrke samenes rettigheter, kunnskaper og deltakelse til fortsatt bærekraftig bruk av naturmangfoldet.

Naturpanelet (IPBES) lanserte i desember 2024 IPBES 71 nye tiltak til å løse klima- og naturkrisen, og fem strategier for å bevare natur. Det er blant annet behov for å styrke bruk av urfolks kunnskaper og urfolks deltakelse i bruk og forvaltning, og å støtte opp om urfolks matsystemer. Rapporten påpeker at en av de underliggende årsakene til naturkrisen verden opplever nå er at menneskeheten har fjernet seg fra naturen, og dominerer den. Naturen er objekter som kan brukes av oss. Rapporten trekker frem blant annet samisk begrepet birgejupmi/bierggim/bierkenidh som en livsfilosofi og levemåte å se opp til dersom man ønsker å endre kurs og bekjempe naturtapet. Birgejupmi kan oversettes til det å klare seg, berges og mestre, og er med på å forstå vår tilknytning til naturen og dens selvfornyende evne om vi tar vare på og respekterer den.

Sametinget fortsetter arbeidet med å sikre at arealer og naturressurser i samiske områder forvaltes på en måte som ivaretar samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, gjennom dialog, konsultasjoner og samarbeid med relevante aktører. Til tross for utfordringer og stort arealpress har tiltakene hatt en positiv effekt på å beskytte og fremme samiske interesser.

3.1 Innsatsområder – Arealer, miljø og klima

Sametingets innsatsområder innenfor areal, miljø og klima:

- Forvaltning av arealer.
- Naturressurser.
- Naturmangfold.

3.1.1 Virkemidler innsatsområder – Arealer, miljø og klima

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Forvaltning av arealer	4 679 204	4 356 000	-323 204
Naturmangfold	510 596	350 000	-160 596
Sum	5 189 800	4 706 000	-483 800

3.2 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

3.2.1 Samletabell – Forvaltning av arealer

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
20001 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	1 237 000	1 237 000	0
22001 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	3 392 204	2 860 000	-532 204
23501 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	0	209 000	209 000
20100 Samisk videregående og reindriftsskole - direkte tilskudd	50 000	50 000	0
Sum	4 679 204	4 356 000	-323 204

Arealene er under stadig press som følge av industrialisering og kraftutbygging, men også fra hyttebygging og turisme. De tradisjonelle samiske næringer; reindrift, fiskeri, jordbruk og utmarksnæringer opplever disse utfordringene på ulike måter. Forvaltning av arealer skjer i stor grad lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. All planlegging skal etter loven sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametingets arbeid bidrar til å øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag, og at krav om tilstrekkelig konsekvensutredning og konsultasjonsplikten ovenfor samiske interesser blir overholdt.

Hinnøya vannverk i Andøy kommune

Sametinget reiste innsigelse i mai av 2021 til reguleringsplanen for Hinnøya vannverk i Andøy kommune. Grunnen til innsigelsen var at detaljreguleringsplanen for Hinnøya vannverk ikke sikret naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i tilstrekkelig grad. Planområdet er meget sentralt for linnásuolu/Kanstadfjord/Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt. Det ble gjennomført mekling mellom Sametinget og Andøy kommune i mars 2023, uten at dette førte til noen løsning. Etter oppfordring fra Statsforvalteren gjennomførte Andøy kommune konsultasjoner med reinbeitedistriktet. I konsultasjon mellom kommune og reinbeitedistrikt ble det oppnådd enighet om avbøtende tiltak. Dette ga grunnlag for at Sametinget kunne trekke sin innsigelse.

Detaljreguleringsplan av Joma gruveri Røyrvik kommune

Sametinget reiste i 2023 innsigelse til detaljreguleringsplanen for Joma Gruver i Røyrvik kommune. Reguleringsplanen er vedtatt av kommunestyret og mekling har ikke nådd frem. Sametinget har

oppretholdt innsigelsen med bakgrunn i at en avklaring for reindriften ikke har kommet innenfor planprosessen, og mener konsultasjonsplikten overfor reindriften i Tjåehkere sijte er brutt. Saken ble oversendt Kommunal- og distriktsdepartementet, og det ble gjennomført møte og befarung i august. Departementet skal gjennomføre konsultasjon med reindriften. Sametinget vil komme med en utvidet skriftlig kommentar til Sametingets innsigelse før departementet tar endelig beslutning.

Fosensaken

Sametinget har i 2024 hatt dialog med statsministerens kontor angående Fosen-saken. Resultatet av dialogen har vært at regjeringen har tatt selvkritikk. Statsministerens kontor medgikk at de ikke hadde vært gode nok til å ta inn over seg de menneskelige sidene ved arealkonflikter i reindrifta og at mekling skulle ha kommet i gang tidligere i oppfølgingen av dommen i Fosen-saken. Sametinget har i dialogen lagt vekt på at om konsultasjoner skal fungere, må statsparten være villig til å legge reell vilje til å oppnå enighet og ikke bare konstatere at det ikke er et formelt krav om enighet. Regjeringens tiltakspakke for reindrift og energi er lansert uten noen forutgående konsultasjoner, noe som har gjort det svært vanskelig med en konstruktiv oppfølging.

Sametinget har lagt vekt på at kapasitet hos samiske parter må styrkes slik at de samiske partene har reell mulighet for deltakelse i arealplanprosesser. Fra statens side må det være vilje til å finne erstatnings-/tilleggsareal som løsning, regelfesting av vurderingskriterier etter SP artikkel 27, styrking av konsultasjonsordningen, forskningsfaglig kunnskap om reindrift og arealinngrep. Det er ikke konkludert på noen av de ovennevnte punktene. Sametinget har fått overført 5 000 000 kr, som er del av en avtale gjort mellom Nord-Fosen siida og Roan vind, som skal gå til å styrke sørsamisk kultur. Sametinget har satt av midlene til 2025 og vil etter prosess med det sørsamiske samfunnet bestemme hvordan midlene best kan bidra inn i samfunnsutviklingen der.

Kystsoneplanen for Narvik og Evenes kommuner

Sametingsrådet deltok på mekling om gjenværende innsigelser mot kystsoneplanen for Evenes og Narvik kommuner. Meklingen førte til at Narvik kommune tok ut akvakulturområdet ved Krabbvika fra kystsoneplanen. Etter en samlet vurdering kunne Sametinget frafalle innsigelsen mot akvakulturområdet i Skjellnes ved at det stilles krav om reguleringsplan for arealet. Det var uenighet mellom Narvik kommune og Sametinget hvorvidt Sametingets innsigelser mot Bergkråa og Grønnstranda er gyldige. Dermed ble sakene oversendt til endelig avgjørelse i Kommunal- og distriktsdepartementet. Sametinget og Evenes kommune fortsetter dialogen om avbøtende tiltak ved akvakulturområdet ved Fornes med hensyn til samiske kulturminner.

Vindkraftutbygging

Sametinget er bekymret for vindkraftutbygging i Norge da slike utbygginger ofte negativt påvirker samisk kultur og tradisjonelle næringer som reindrift og meahcásteapmi. Sametinget legger vekt på at vindkraftprosjekter bør utvikles i samarbeid med samiske lokalsamfunn og i henhold til prinsippet om fritt informert forhåndssamtykke (FPIC). Sametinget har i 2024 jobbet på ulike måter for å sikre at samiske rettigheter og interesser blir ivaretatt i forbindelse med vindkraftutbygginger, og har krevd grundige konsekvensutredninger og konsultasjonsprosesser.

Sametinget er klar over det enorme presset som reinbeitedistriktene står overfor, særlig med tanke på de mange vindkraftprosjektene som Norges vassdrag- og energidirektorat for tiden har til vurdering. Sametinget har også på oppfordring fra flere berørte siidaer, distrikter og reineiere deltatt på møter og befaringer.

Reguleringsplan Nord-Gondol i Vefsn kommune

Sametinget gjennomførte mekling med Vefsn kommune i 2023, om reguleringsplan for prosjektet Nord-Gondol. Gondolen er planlagt å gå fra Mosjøen sentrum opp til Øyfjellet. Grunnlag for innsigelsen var at planen ikke i stor nok grad tok hensyn til reindriftas flytting gjennom området. Så lenge forholdet til flyttveiene ikke er avklart i konsesjon for Øyfjellet vindkraftverk, vil et ytterligere tiltak i området være belastende for reindrifta. Det er ikke blitt oppnådd enighet eller funnet noe grunnlag for å trekke Sametingets innsigelse til planen. Saken ble sendt over til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) for videre behandling. I 2024 har KDD hatt dialog med Sametinget om saken, men saken er fortsatt under behandling.

Skarvberget vindkraftverk

Fortum Nordkraft Vind DA har planlagt to vindkraftanlegg i Skuohttanjárgga siida: Skarvberget vindkraftverk i Porsanger kommune og Reinelva vindkraftverk i Nordkapp kommune. Sametinget har ikke gjennomført en systematisk kulturminnekartlegging av området, men forventer at det har stort potensial for funn av automatisk freda samiske kulturminner.

Elektrifisering av Hammerfest LNG på Melkøya

Regjeringen vedtok elektrifisering av Melkøya i 2023. Sametinget mener at regjeringen ikke har

overholdt konsultasjonsplikten i denne saken. Sametinget ba regjeringen i sak 042/23 regjeringen om å trekke tilbake sin beslutning for å gjøre en helhetlig utredning av konsekvensene for samisk kultur og næringer. Dette ble ikke fulgt opp av regjeringen. Av den grunn har Sametinget stevnet Energidepartementet. Stevningen gjelder gyldigheten av vedtak om godkjenning av endrede planer for utbygging og drift (PUD) og anlegg og drift (PAD) fattet av Energidepartementet 08.08.2023 i anledning elektrifisering av Hammerfest LNG på Melkøya i Hammerfest kommune.

3.2.2 Stiftelsen Protect Sápmi – direkte tilskudd

Mål for direktetilskuddet:

- Stiftelsen Protect Sápmi skal arbeide for at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke til utbyggingsaker.

Protect Sápmi begynt å få større gjennomslag for at utbygger skal besørge prosesskapasitet og kompetanse for urfolksparten, i tidligere faser enn det som har vært vanlig og har i det siste lyktes i større grad med å implementere samenes prosessuelle rettigheter. Utbyggere begynner nå å sørge for prosesskapasitet og kompetanse for urfolk tidligere i prosessen. Likevel er det fortsatt utfordringer, spesielt med aktører som Statnett, som nekter å dekke kostnader for reindriftsfaglig bistand.

I 2024 har det vært tre hovedtrender innen arealinngrep: vindkraftutbygging i Finnmark, gruvedrift i sørsamiske og nordsamiske områder, og økt militær aktivitet i Troms og Finnmark. Protect Sápmi har koordinert tre prosjekter for å støtte reinbeitedistriktene i møte med store utbyggingsaktører. Et av disse prosjektene, kV420 Skaidi-Adamaselv, resulterte i en ny vurdering av konsekvensutredningen (KU) etter at mangler ble påpekt.

Innen vindkraft skrev Protect Sápmi og Gávccí AS en rapport om nye konsekvenser av vindkraftutbygging, inkludert helseeffekter på samer og effekter på hellige steder. Rapporten inneholder anbefalinger til myndigheter og utbyggere.

Protect Sápmi har også startet arbeidet med en ny hjemmeside, som skal ferdigstilles i 2025, og har vært sentral i å opprette industristandarder for bærekraftig aluminium.

3.2.3 Samiske rettigheter til arealer og ressurser – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
22001 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	3 392 204	2 860 000	1 900 000	-532 204
Sum	3 392 204	2 860 000	1 900 000	-532 204

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
22001 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	4 201 342	809 138	3 392 204
Sum	4 201 342	809 138	3 392 204

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
24	18	6	0

Mål for tilskuddsordningen – Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

3.2.4 Forsøk om motorferdsel i utmark – prosjekt

Sametinget mottok den endelige rapporten om forsøk etter forsøksloven når det gjelder motorferdsel i utmark, og prosjektet er dermed avsluttet. Rapporten er lagt som vedlegg i saken om NOU 2024:10, Motorferdsellovutvalgets forslag til ny motorferdsellov. Prosjektet har også fått utarbeidet et utkast til søknad om forsøk etter forsøksloven. Søknaden må behandles i den enkelte deltakerkommune og godkjennes der, før den eventuelt sendes til departementet. Alle kommunen har behandlet søknaden og har godkjent søknaden.

Sametinget behandlet i september sak 045/24 Sametingets uttalelse til NOU 2024:10 - Ny motorferdsellov hvor Sametinget overordnet mener at motorferdsel i utmark og vassdrag må skje på en bærekraftig måte som ivaretar natur, miljø og dyreliv. Samtidig er motorferdsel viktig for samisk kulturutøvelse, deriblant meahcásteapmi, fordi motorferdsel sikrer tilgjengelighet til naturressurser. Sametinget er tilfreds med at samisk kulturutøvelse er foreslått inn som et hensyn i formålsbestemmelsen.

3.2.5 Samisk videregående og reindriftsskole – direkte tilskudd

Mål med det direkte tilskuddet:

- Undersøke muligheten for å etablere et kursopplegg for bruk av Protect Sápmi sin metode for konsekvensanalyser av inngrep/utbygginger i reinbeiteområder.

Samisk videregående og reindriftsskole skal avklare om det er mulig å utarbeide et kursopplegg for reindriftingsungdom med mål om å lære Protect Sápmi sin metodikk for å arbeide med konsekvensanalyser av inngrep/utbygginger i reinbeiteområder, samt hvordan man skal jobbe med arealsaker med fokus på bruk av reindriftens kunnskapsgrunnlag. Rapporten skal gi en indikasjon på rammefaktorer for planlegging og gjennomføring av kurset.

3.3 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett og som ivaretar samenes rett til kulturutøvelse.

Sametingets utgangspunkt er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsutvikling. Dette sikres ved behandling av, og konsultasjoner om søknader om utbygginger som følge av energi- eller mineralutvinning. Sametinget bruker sin innsigelsesmyndighet for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner.

Veileder for planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg

Kommunal- og distriktsdepartementet og Energidepartementet har utgitt en veileder for planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg i august 2024. I forbindelse med prosessen med utarbeidelse av denne veilederen. Kommunal- og distriktsdepartementet har valgt å ikke å bruke forskrift som verktøy for å samordne behandling av vindkraftsakene etter de to lovverk. Sametinget mener dette svekker de samiske aktørenes posisjon. Slik prosessene nå legges opp, vil kommunen og NVE måtte samkjøre prosessen. Da vil de direkte berørte samiske partene møte en kommune som er støttet opp av en statlig aktør med et helt saksbehandlingsapparat i ryggen. Sametinget har også etterlyst en snarlig løsning knyttet til kapasiteten hos samiske rettighetshavere som kan bli berørt av nettopp planlagte vindkraftanlegg.

Revidering av viltloven - ny lov om utøvelse av jakt, fangst og felling av vilt mv. (viltressursloven)

Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet sendte i slutten av juni i år, ut et forslag til ny lov om utøvelse av jakt, fangst og felling av vilt mv. (viltressursloven) på høring. Forslaget til ny lov vil erstatte gjeldende lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Sametinget har sendt inn flere innspill til lovarbeidet. Sametinget mener at det er positivt at forslaget til ny viltressurslov tar hensyn til reindriftas rett til jakt og fangst samt at «lodden» vies særskilt oppmerksomhet og tas inn under en egen paragraf i den nye loven. Sametinget legger imidlertid vekt på at dette ikke skal oppfattes som avgrensende på samisk kulturutøvelse da samisk kulturutøvelse ikke er innarbeidet i lovforslaget, og mulighetene for kulturutøvelsen heller ikke er diskutert tilstrekkelig i høringsnotatet. Sametinget har lagt vekt på at kulturutøvelsen og de fremtidige mulighetene for de samiske tradisjonsaktivitetene, eksempelvis snarefangst, eggsanking og lodden bør diskuteres i et eget kapittel, og relatere det til både folkerettens regler for urfolk, Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og implementering av naturavtalen, som den nye viltressursloven må ses i sammenheng med.

3.4 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse.

3.4.1 Samletabell – Naturmangfold

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
24501 Vernestyreseminar	510 596	350 000	-160 596
Sum	510 596	350 000	-160 596

Samene har en sterk kontinuitet fra historisk til dagens bruk av utmark. Sametinget har som mål at lokalbefolkningens og reindriftens bruk av sine ressursområder videreføres også i områder som i dag er vernet etter naturmangfoldloven. Forvaltning av verneområder skal ta utgangspunkt i tradisjonell samisk bruk.

Oppfølging av Naturavtalen - ny stortingsmelding om naturmangfold

Ny stortingsmelding om Naturavtalen ble lagt frem for Stortinget høsten 2024. Sametingets syn og forventninger til stortingsmeldingen er klargjort gjennom tre plenumssaker i 2023 og 2024; Sametingets forventninger til nasjonal implementering av Naturavtalen, Vaarjelidh – bevaring av naturen i Sápmi og Samisk urfolkskunnskap i areal- og miljøforvaltningen. Til tross for dette tok ikke regjeringen hensyn til Sametingets innspill i stortingsmeldingen.

3.4.2 Verneområdestyreseminar

Mål for seminaret:

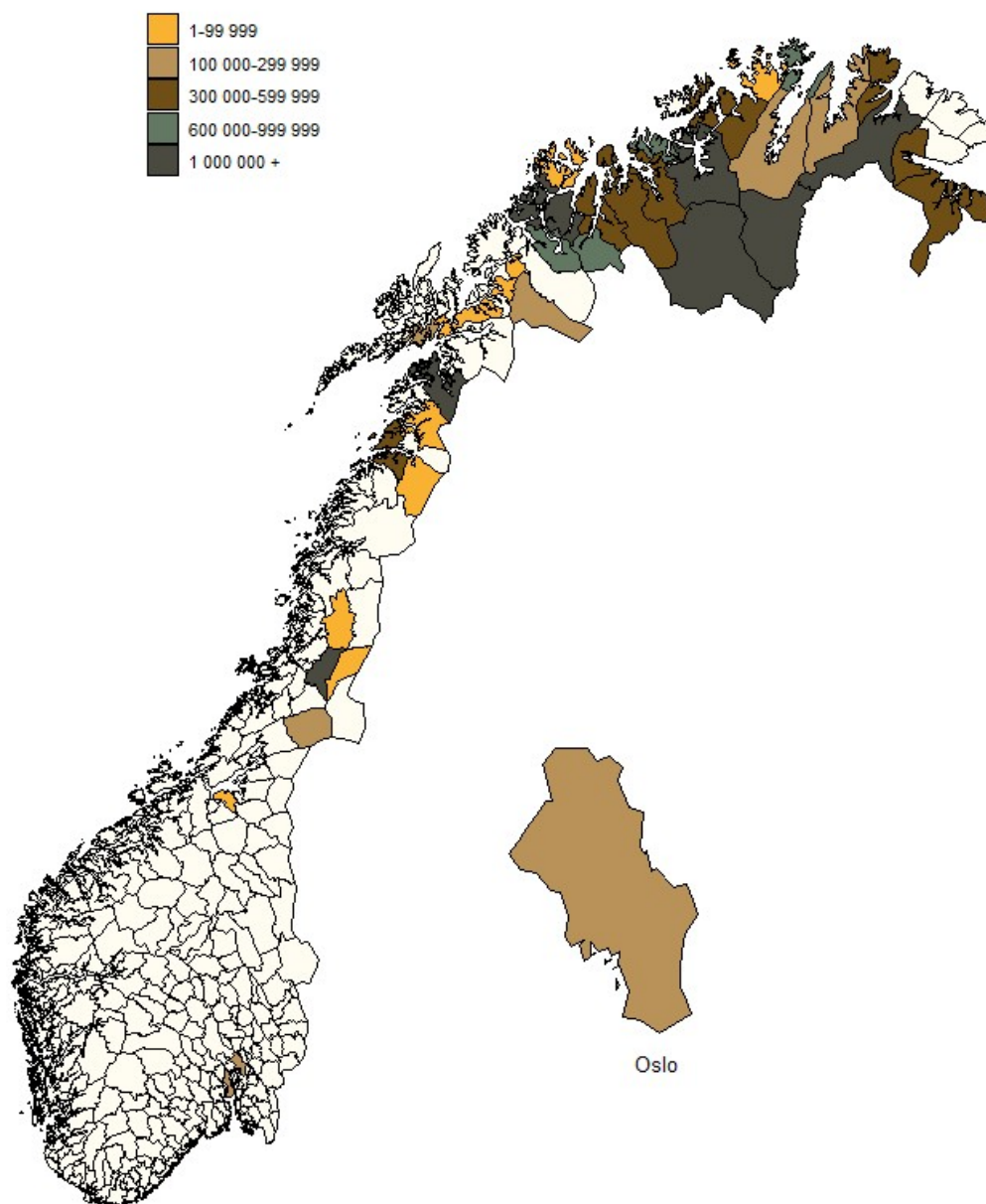
- Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk

Sametinget behandlet i september sak 045/24 Sametingets uttalelse til NOU 2024:10 - Ny motorferdsellov hvor Sametinget overordnet mener at motorferdsel i utmark og vassdrag må skje på en bærekraftig måte som ivaretar natur, miljø og dyreliv. Samtidig er motorferdsel viktig for samisk kulturutøvelse, deriblant meahcásteapmi, fordi motorferdsel sikrer tilgjengelighet til naturressurser. Sametinget er derfor tilfreds med at samisk kulturutøvelse er foreslått inn som et hensyn i formålsbestemmelsen.

4 Næringer

Samfunnsmål:

- Samiske områder har sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn.

Figur 3 Geografisk fordeling av direkte og søkerbaserte tilskudd innen næringskapittelet.

Sametinget har fokusert på å styrke næringene som bærere av samisk kultur, språk og levesett. Sametinget har arbeidet med å sikre sjøsamiske rettigheter gjennom prosjektet Borjjadat, som har som mål å lovfeste sjøsamiske fiskerettigheter innen 2030. Sametinget har også deltatt aktivt i fiskeripolitikken gjennom konsultasjoner, deltakelse i reguleringsprosesser og samarbeid med fiskerinæringens organisasjoner og som resultat har vi fått Lødingen og Tjeldsund kommune i virkeområdet for kystfiskeordningen.

Sentralt i 2024 har vært Sametingets arbeid med å utforme et veikart for samisk næringsliv i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet. Veikartet skal både være et kunnskapsgrunnlag for å fremme entreprenørskap, innovasjon og nyskaping i det samiske samfunnet, men også peke ut strategier for næringsutvikling i samiske områder. Sametinget har vært tett involvert i utformingen av veikartet, som skal bidra til å styrke og utvikle samiske næringer. Sametinget forventet en bevilgning over Statsbudsjettet for 2025 til Veikartet, men håper på bedre signaler i revidert budsjett for 2025.

Sametinget har også arbeidet for å styrke samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat. Sametinget har deltatt på Grüne Woche for å profilere samisk mat og samarbeidet med partnere for å fremme lokalmat. Sametinget har også støttet prosjekter som styrker nettverksbygging for samisk reiseliv og synliggjør samiske mattradisjoner.

Innen reindrift har Sametinget jobbet med forslag til ny reindriftslov og hatt konsultasjoner med Landbruks- og matdepartementet. Sametinget har også deltatt som observatør under forhandlingene av reindriftsavtalen og arrangert reindriftsseminar for å øke forståelsen for areal, beiteland og rettigheter i reindriftnæringen.

Innen duodji har Sametinget arbeidet for å utvikle duodji som en framtidsrettet og attraktiv næring. Sametinget har støttet Duodjeinstituttet og Opplæringskontoret i reindrift og duodji for å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere og videreutdanne reindrift- og duodjiutøvere. Sametinget har også inngått en næringsavtale for duodji som inkluderer driftstilskudd, investerings- og utviklingstilskudd, og velferdsordninger.

4.1 Innsatsområder – Næringer

Sametingets innsatsområder innenfor næringer:

- Primærnæringer.
- Variert næringsliv.
- Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat.
- Duodji.

4.1.1 Virkemidler innsatsområder – Næringer

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Primærnæringer	11 714 885	11 682 000	-32 885
Variert næringsliv	4 635 960	7 956 000	3 320 040
Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat	6 152 443	6 261 000	108 557
Duodji	14 238 481	15 522 000	1 283 519
Sum	36 741 769	41 421 000	4 679 231

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapittelet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se kapittel 7.6.

4.2 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer er bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Primærnæringene har en svært viktig plass i store deler av samiske områder, og utgjør en viktig del av grunnlaget for sysselsetting og bosetting i disse områdene. Primærnæringene er dessuten svært viktige

som språk- og kulturbærere. Det forholdet at primærnæringene er viktige bærere av samisk språk og kultur gjør at disse næringene har en viktig funksjon i det samiske samfunnet.

4.2.1 Samletabell – Primærnæringer

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
28801 Sjøsamiske rettigheter - Borjjadat - prosjekt	0	500 000	500 000
27001 Primærnæringer (utgått ordning)	-66 600	0	66 600
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	4 040 050	2 700 000	-1 340 050
25501 DeanaInstituthta - direkte tilskudd	732 000	732 000	0
25601 Bivdu - direkte tilskudd	500 000	500 000	0
29504 International Gathering of Indigenous Salmon Peoples - seminar	1 250 344	1 000 000	-250 344
28803 Modeller for lokal forvaltning av Tanavassdraget (Laksefiskekulturbevaringsråd, opprettelse) - prosjekt	200 000	200 000	0
28802 Lakseprosjekt - prosjekt	-1	0	1
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	600 650	1 850 000	1 249 350
27030 Reindrift - søkerbasert tilskudd	3 306 520	1 750 000	-1 556 520
27040 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	554 000	1 500 000	946 000
29503 Reindriftsseminar	597 922	800 000	202 078
29502 Rovviltseminar	0	150 000	150 000
Sum	11 714 885	11 682 000	-32 885

4.2.2 Sjøsamiske rettigheter – Borjjadat – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Sjøsamiske rettigheter blir styrket i lovverket innen 2030.

Samenes kulturvern i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter omfatter retten til fiske. Befolkningen i samiske områder må få lovfestet sin rett til å fiske med et levelig økonomisk utkomme, samt en fortrinnsrett ved begrensninger i ressurstilgangen.

Det er inngått en avtale med UIT– Norges arktiske universitet om kunnskapsinnhenting knyttet til bistand med sammenfatning av det eksisterende kunnskapsgrunnlaget om samiske fiskerettigheter, samt anbefalinger om veier videre mot målet om en lovfesting av samiske fiskerettigheter i sjø. Arbeidet med sammenfatningen skal være ferdigstilt innen utgangen av mars 2025.

4.2.3 Marine næringer

Helt siden opprettelsen har Sametinget arbeidet for å sikre befolkningen i samiske områder rettigheter til fiske. Tilskudd til erverv av båt og bruk, samt etablering av infrastruktur på land for blant annet mottak av fisk, har utgjort en viktig del av Sametingets virkemiddelbruk. Mye kan tyde på at disse tingene har bidratt positivt til utviklingen av fiskeriene i samiske områder. For å sikre at verdiskapningen skjer lokalt og kan

danne grunnlag for stabil bosetting og levende sjøsamisk kultur, er det viktig at Sametinget fortsetter arbeidet med å sikre samenenes rettigheter til fiske.

Sametingets innflytelse i fiskeripolitikken foregår i dag gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen, deltakelse i areal- og fiskerireguleringsprosesser, oppfølging av Fjordfiskerikommisjonen arbeid, samt samarbeid og dialog med fiskerinæringens organisasjoner. Sametinget har også i 2024 deltatt aktivt i prosessen med å fastsette fiskerireguleringer for 2025. Det er utfordrende tider for fiskerinæringen med fallende kvoter. Til tross for det har Sametinget klart å beholde avsetningen til kystfiskeordningen på 3000 tonn.

Sametinget har i 2024 jobbet for at Lødingen og hele nye Tjeldsund kommune ble en del av virkeområdet for kystfiskekvoteordningen.

Sametinget har innledet et samarbeid med fiskeriorganisasjonen «Hun Fisker,» om innføring av en egen pris for kvinnelige fiskere. Dette initiativet tar sikte på å anerkjenne og fremme bidragene fra kvinnelige fiskere, og å styrke deres synlighet og anerkjennelse i fiskerimiljøet.

Marine næringer – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	4 040 050	2 700 000	2 700 000	-1 340 050
Sum	4 040 050	2 700 000	2 700 000	-1 340 050

	Innvilget 2024	Avkortet 2024		Regnskap 2024
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	4 912 900	872 850	0	4 040 050
Sum	4 912 900	872 850	0	4 040 050

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
40	21	9	10

Mål for tilskuddsordningen – Marine næringer:

- Opprettholde og øke sysselsettingen i sjøsamiske områder med gode rammevilkår for den minste fiskeflåten.

4.2.4 Laks

Sametinget vedtok i 2021 en Sametingsmelding om laks. Sametingets politikk innenfor laksefiske bygger på samiske verdier der nærhet til, kunnskap om og respekt for naturen er grunnleggende. Sametinget har som mål å sikre lokal og bærekraftig forvaltning gjennom at tradisjonell kunnskap likestilles med forskning, slik at laksefisket kan videreføres som en grunnleggende del av samisk kultur. Sametinget vil at disse ressursene forvaltes med tanke på å sikre våre kommende generasjoner livsgrunnlag og med et langsiktig perspektiv.

Sametinget har hatt en aktiv rolle som partner i den “lokale” samiske delen av prosjektet «Sharing Our Knowledge,» som fokuserer på deling av urfolkskunnskap og erfaringer knyttet til laksefiske og lakseforvaltning. Det ble holdt et forsknings- og urfolkskunnskapssymposium i Ohcejohka i oktober, i etterkant av den 2. internasjonale samlingen for laksefolk i Kárášjohka. Sametingets deltakelse i prosjektet «Sharing Our Knowledge» reflekterer en forpliktelse til å fremme urfolks perspektiver og styrke felles innsats for bærekraftig forvaltning av laksebestander.

Sametinget har en pågående prosess med regjeringen om reguleringer av Tanavassdraget. Sametinget har årlige konsultasjoner om fiskereglene. Sametinget har ikke nådd fram med sine krav da det er ulik forståelse av laksens betydning for den samiske elvekulturen.

4.2.5 Deanuinstituhtta - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Deanuinstituhtta:

- Deanuinstituhtta utvikler og bistår i økt kunnskap om laksefiske og elvesamisk kultur.

Deanuinstituhtta er et kunnskapssenter for laksefiske og elvesamisk kultur. Et fagområde som er viktig er forskning og dokumentasjon av samiske tradisjoner og tradisjonell kunnskap for å sikre at denne kunnskapen overføres til barn og unge. Dette er viktig for å bevare og utvikle laksefiske og elvesamisk kultur.

4.2.6 Bivdu - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Bivdu:

- Styrkede sjøsamiske rettigheter.

Bivdu er en ideell og politisk uavhengig landsdekkende næringsorganisasjon. Bivdu ivaretar interesser knyttet til retten til høsting og bruk av marine ressurser (også laks) i nærområdene for alle som bor i sjøsamiske områder.

Sametinget har også hatt flere møter med Bivdu, som representerer samiske fiskeriinteresser, for å samordne prosessen med innspill til og påvirkning av utfallet av fastsettelsen av de årlige fiskerireguleringsforskriftene. Dette arbeidet har vært viktig for å sikre at samiske perspektiver og behov blir reflektert i reguleringene som påvirker lokale fiskerier.

4.2.6.1 International Gathering of Indigenous Salmon Peoples –

Målet med urfolkssamlingen:

- Dele erfaringer med og mulighetene for urfolksbasert forvaltning av laksestammene i urfolksområder.

Sametinget har gjennomført den 2. internasjonale samlingen for lakseurfolk, i samarbeid med Samerådet. Arrangementet fant sted i Kárášjohka i uke 40. Seminaret er en viktig begivenhet for urfolks lakseforvaltning. De internasjonale samlingene for lakseurfolk er en plattform for videre samarbeid og kunnskapsutveksling blant urfolksgrupper som deler en felles interesse for laks, og at det vil føre til styrkede bånd og økt innsikt i urfolks lakseforvaltning.

Målsettingen med den internasjonale samlingen var å samle lakseurfolk fra den nordlige halvkule for å dele kunnskap, erfaringer og for å diskutere de spesifikke utfordringene og mulighetene knyttet til urfolks lakseforvaltning. Dette inkluderte både tradisjonelle og moderne perspektiver.

Som et resultat av seminaret ble det laget en resolusjon som er grunnlag for plenumssak 058/24 Internasjonalt urfolksnettverk laks – Indigenous Salmon Peoples som ble lagt fram for Sametingets plenum i desember.

Karassjok-resolusjonen gir veiledning for å styrke urfolk i beslutningsprosesser for å håndtere laksebestandenes utfordringer på den nordlige halvkule. Erklæringen skal fungere som et rammeverk for forhandlinger, politikk og forvaltning av laks. Resolusjonen fastslår urfolks rett til selvbestemmelse og suverenitet, med vekt på fri, forhåndsinformert samtykke i saker som berører laks og deres habitat. Urfolkets regler og praksis skal være grunnlaget for lakseforvaltning. Lakserelatert helse og velvære er essensielt for urfolkets samfunn.

4.2.6.2 Modeller for lokal forvaltning av Tanavassdraget – prosjekt

Målet med prosjektet:

- Utrede mulige modeller for reell lokalbasert og helhetlig forvaltning av Tanavassdraget som er grenseoverskridende.

Prosjektet skal utrede mulige modeller for helhetlig grenseoverskridende lokal forvaltning av Tanavassdraget og ble startet opp på slutten av 2024. Dette er et samarbeid med Sametinget på finsk side.

4.2.7 Jordbruk, hagebruk og skogbruk

Sametinget vil gjennom politisk påvirkning, samt tilskudd, bidra til å øke matproduksjonen og øke rekrutteringen til primærnæringer og kombinasjonsnæringer i Sápmi. Selv om antall gårdsbruk går ned, så

minker ikke verdiskapingen tilsvarende. Dette kan forklares med at det både blir større enheter i jordbruket og at produksjonen pr. enhet øker. Sametinget skal påvirke denne utviklingen gjennom dialog og konsultasjon med sentrale landbruksmyndigheter, gi innspill til jordbruksavtalen, samarbeide og ha dialog med jordbruksorganisasjonene og samordne, samt sikre oppdatert kunnskap og samordnet politikktutforming innenfor næringen. Sametinget vil jobbe for å motivere unge til å satse på jordbruk.

Sametinget er en del av Partnerskap for landbruk. Partnerskapet skal fronte og styrke landbruket.

Sametinget har dialog med Bondelaget og Småbrukerlaget både lokalt og sentralt. En del av denne dialogen er rundt Sametingets innspill til de årlige jordbruksforhandlingene. Sametingets innspill til jordbruksforhandlingene behandles årlig i desember av Sametingets plenum. I 2024 ble saken behandlet i plenumssak 057/24 i desember. I innspillet kommer Sametinget opp med 12 prioriteringer.

Oppsummert ønsker Sametinget å sikre robusthet i matsystemer, reversere trenden med færre bruk, og styrke kvinners rolle i jordbruket, i tråd med FNs bærekraftsmål. Det foreslås blant annet flere tiltak som rekrutteringstilskudd, investeringsstøtte, og spesielt fokus på melke- og saueproduksjon. Konflikter med rovdyr og behov for beredskap er også løftet fram.

Usikkerhet i jordbrukspolitikken understreker behovet for involvering i jordbruksforhandlingene, beskyttelse mot kvotereduksjoner i melk, og tiltak mot rovdyrtaap. Videre understøtter Sametinget tiltak for lokal matproduksjon, urfolkstradisjoner, og praktiske ordninger som gjeninnfører hjemmeslakt for å bevare tradisjonell kunnskap og kultur.

Jordbruk, hagebruk og skogbruk – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2023	Revidert 2023	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	600 650	1 850 000	1 850 000	1 249 350
Sum	600 650	1 850 000	1 850 000	1 249 350

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	957 000	356 350	600 650
Sum	957 000	356 350	600 650

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
11	5	4	2

Mål for tilskuddsordningen – Jordbruk, hagebruk og skogbruk:

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur i jordbruket.

4.2.8 Reindrift

Samisk reindrift er en næring og et levestett for mange i Sápmi. Reindriften har vært tilpasningsdyktig og har i århundrer gitt levebrød til mange samer. Sametinget styrker reindriftenes rettsgrunnlag, bidrar til reindriftnæringens utvikling og opprettholdelse som en tradisjonell kunnskapsbærer gjennom ulike virkemidler.

Mange unge ønsker å etablere seg i næringen, men det er utfordrende på grunn av vanskelige rammebetingelser blant annet knyttet til siidaandeler, reintall og areal. Beitearealene begrenser utviklingspotensialet i reindriftnæringen, der tap av beitearealer er en trussel for vekst i næringen. På bakgrunn av disse utfordringene har Sametinget sammen med NRL jobbet videre med forslag til ny reindriftslov som ble vedtatt av Sametingets plenum i 2022.

Forslaget ble overlevert Regjeringen i januar 2023 og Regjeringen har igangsatt et arbeid med revidering av reindriftsloven. Sametinget har i 2024 hatt mange konsultasjoner med Landbruk- og matdepartementet om saken. Konsultasjonene har pågått hele året og Regjeringen vil legge fram sitt forslag i 2025. Sametinget har hatt jevnlig og god dialog med NRL om lovendringsprosessen. Det er også arrangert et Reindriftsseminar der blant annet denne saken var tema.

Sametinget deltar årlig som observatør under forhandlingene av reindriftsavtalen. Sametingets innspill til reindriftsavtalen 2025 er behandlet i plenumssak 052/24 Sametingets innspill til Reindriftsavtalen 2025/2026. Innspillet inkluderer tiltak mot klimaendringer, styrking av HMS-tjenester for å forbedre reindriftens psykososiale arbeidsmiljø, og en betydelig styrking av kriseberedskapsfondet. Innspillet legger også vekt på å få bedre prosesser for å sikre reindriftens arealbruk og forslag til tiltak som hindrer tap av reindriftsarealer, finansiering av Protect Sápmi for å bistå reinbeitedistriktene, prioritering av tradisjonell kunnskapsoverføring og å sikre en desentralisert slakteristruktur, samt økt fokus på rekruttering og deltakelse av kvinner, barn og unge i reindriften. Sametinget understreket i innspillet behovet for en ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige samt behovet for en helhetlig revisjon av reindriftsloven.

4.2.8.1 Reindriftsseminar

Målet med seminaret:

- Økt forståelse i reindriftsnæringen for areal, beiteland og hvilke rettigheter utøverne innehar.

Sametinget arrangerte Reindriftsseminar i Alta. Målgruppen var reindriftsutøvere. Temaet på seminaret var kursing, konsultasjoner, forelesninger om inngrep i beiteland, samt hvordan håndtere disse på best mulig måte for bevaring av beiteland, erfaringsutveksling for reindriftsnæringen og diskusjoner om veien videre.

Tilbakemeldingene fra seminaret var gode. Mange av deltakerne ga tilbakemelding om at de lærte mye, men at det var behov for flere slike seminarer og kanskje mer utdypende informasjon på de ulike temaene.

Når det gjaldt veien videre var det fra deltakernes side ønske om at Sametinget kunne bidra til bedre oppfølging på temaene, årlige seminarer med flere temaer og gruppearbeid og styrket nettverksbygging.

Reindrift – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
27030 Reindrift - søkerbasert tilskudd	3 306 520	1 750 000	1 750 000	-1 556 520
Sum	3 306 520	1 750 000	1 750 000	-1 556 520

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
27030 Reindrift - søkerbasert tilskudd	3 328 600	22 080	3 306 520
Sum	3 328 600	22 080	3 306 520

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
62	43	18	1

Mål for tilskuddsordningen – Reindrift:

- Sikre og styrke tradisjonell familiebasert reindrift, samt øke inntjening og senke tapstall til rovvilt.

Tilleggsnæring i reindrift – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
27040 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	554 000	1 500 000	1 500 000	946 000
Sum	554 000	1 500 000	1 500 000	946 000

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
27040 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	554 000	0	554 000
Sum	554 000	0	554 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
8	5	1	2

Mål for tilskuddsordningen – Tilleggsnæring i reindrift:

- Økt antall foretak og økt inntjening i tiltak som tar utgangspunkt i reindriften.

4.2.9 Rovvilt

Rovviltpolitikken har stor innflytelse på målsetningen innenfor primærnæringene. Sametinget har som mål at rovdyrforvaltningen er utformet slik at rovdyrbestandene er på et nivå som ikke truer de samiske beitenæringenes bærekraft. Erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap om beitenæringene og rovvilt er en del av kunnskapsgrunnlaget for beslutninger i rovdyrpolitikken og -forvaltningen.

Sametinget ser det som viktig å ha god kontakt og oppfølging med de medlemmene og varamedlemmer som Sametinget oppnevner til rovviltnevnene. Sametinget har derfor årlig oppfølging av disse. I 2024 har medlemmene fortalt om hvilke erfaringer de har fra arbeidet de utfører i rovviltnevnene og Sametinget har informert om pågående og fremtidige saker, samt konsultasjoner med myndighetene.

Sametinget har hatt dialog med Norges Bondelag om rovviltsituasjonen. Det er enighet om at reindriftnæringen og jordbruksnæringen har felles utfordringer når det gjelder skadene som rovvilt påfører disse næringene. Det er enighet om at det er grunnlag for å samarbeide om disse utfordringene og når næringene står sammen vil påvirkningsmulighetene ovenfor myndighetene bli større.

Sametinget har gjennomført konsultasjonsmøte med Klima- og miljødepartementet i etterkant av høring om forslag til ny forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskriften). Forslaget inneholdt 19 bestemmelser og det ble oppnådd enighet om samtlige av disse.

Rovviltseminar

Det ble ikke gjennomført rovviltseminar i 2024.

4.3 Variert næringsliv

Mål for innsatsområdet:

- Vekst i antall lønnsomme foretak

Entreprenørskap, innovasjoner og nyskaping er viktig for fornyelse og utvikling i det samiske samfunn.

På Sápmi Business Conference i februar lanserte daværende næringsminister Jan Christian Vestre at Regjeringen ville starte opp arbeidet med et Veikart for samisk næringsliv, som er Regjeringens oppsummering av hvordan en skal bidra til å løfte samisk næringsliv. Dokumentet eies av Nærings- og Fiskeridepartementet, men Sametinget har vært tett involvert i arbeidet med utforming av veikartet. Sametinget avholdt et åpent, digitalt innspillsmøte for samisk næringsliv i april. Veikartet er ferdigstilt og Sametinget har forventninger om at regjeringen setter av midler til oppfølging i revidert statsbudsjett 2025.

Kommunal- og Distriktsdepartementet har satt i gang et program med Bygdevekstavgifter. Sametinget skal ha en rolle som dialogpartner i programmet. Det er inngått flere bygdevekstavgifter i samiske områder. Blant annet Vestre Varanger og Midt Finnmark.

4.3.1 Samletabell - Variert næringsliv

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
27101 Variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	3 179 960	4 500 000	1 320 040
25001 Sápmi næringshage - direkte tilskudd	1 158 000	1 158 000	0
25101 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd	298 000	298 000	0
28630 Samisk investeringsfond - prosjekt	0	2 000 000	2 000 000
Sum	4 635 960	7 956 000	3 320 040

4.3.2 Variert næringsliv - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
27101 Variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	3 179 960	4 500 000	4 500 000	1 320 040
Sum	3 179 960	4 500 000	4 500 000	1 320 040

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
27101 Variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	4 447 500	1 267 540	3 179 960
Sum	4 447 500	1 267 540	3 179 960

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
35	19	9	7

Mål for tilskuddsordningen – Variert næringsliv:

- Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.

4.3.3 Sápmi næringshage – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Sápmi næringshage tilbyr nettverk, kompetanse og effektiv støtte til næringslivet i sitt virkeområde.

Sametinget og Sápmi næringshage hadde dialogmøte i mars 2024. I tillegg til dialogmøte har Sametinget årlig møte med næringshagens eierkommuner om næringsutvikling i regionen. I 2024 ble også veikart for samisk næringsliv, Sametingsmelding om Samisk språk, kultur og samfunnsliv, urfolks matsystemer og tilhørende matkonferanse, internasjonal samling for urfolk med lakseinteresser og andre aktuelle satsinger og prosesser fremover diskutert.

4.3.4 Ungt Entreprenørskap – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Ungt Entreprenørskap har et spesielt fokus på å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv i samiske områder i Troms og Finnmark.

Ungt entreprenørskap arbeider med egne studieopplegg med konkrete arbeids- og prosjektoppgaver som blant annet munner ut i konkurranser. Gjennom tilskuddet vil Ungt Entreprenørskap ha et spesielt fokus på samiske områder.

Ungt Entreprenørskap deler årlig ut flere priser. Sametinget er priseier og deler ut prisen innen kategorien jord-fjord-bord-prisen. Prisen ble delt ut under Ungt Entreprenørskap i Tromsø i mars 2024.

Ungt Entreprenørskap melder en at de har hatt rekordmange elever som deltatt på deres arrangement i 2024. Som har sikret at elevene på de Samiske VGS har fått tilbud og oppfølging i programmet Ungdomsbedrift. Videre har Ungt Entreprenørskap straks kommet i mål med oversettelsesprosjektet av SMART (mellomtrinnet) og Elevbedrift (Uskolen) til samisk som skal lanseres i starten av 2025.

4.3.5 Samisk investeringsfond – prosjekt

Som en del av arbeidet både med Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og Sametingets næringsmelding pekes kapitalmangel på som et hinder for å utvikle Sápmi videre. Sametinget har derfor over noe tid jobbet med å se på mulighetene for å få til et samisk investeringsfond for å bøte på noe av denne kapitalmangelen.

Forvaltningen av et slikt fond er ikke klart, men fra Sametingets side er det et helt sentralt premiss at fondet skal styres av det samiske samfunnet selv og at det skal komme det samiske samfunnet til gode gjennom sine investeringer.

Sametinget satt av kr 2 000 000 til dette i budsjett 2024. Det var forventet at regjeringen skulle sette av midler til investeringsfondet i løpet av 2024. Dette ble ikke gjort, da regjeringen ikke ferdigbehandlet Veikart for Samisk næringsliv der investeringsfondet er et av tiltakene. Sametinget har forventninger om at saken ferdigbehandles i 2025.

4.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

Mål for innsatsområdet:

- Eksisterende og nye aktører innenfor kreative næringer og samisk reiseliv skaper robuste og lønnsomme bedrifter med basis i samisk kulturuttrykk som gjenspeiler Sápmi sitt mangfold.
- Økt verdiskaping av samisk mat

Kreative næringer omfatter et bredt spekter av virksomheter, der samisk kunst og kulturuttrykk er kjernen i virksomheten. Sametinget definerer kreativ næring som en næring der samiske kulturelementer utgjør hovedelementet i virksomheten.

Det er stort fokus på reiselivsutviklingen både nasjonalt og regionalt. Satsingen på samisk reiseliv skal basere seg på ekte og troverdige samiske reiselivsprodukter. Sametinget arbeider for at reiselivsutviklingen totalt sett styrker samisk språk, kultur og levesett på en positiv og etisk forsvarlig måte.

Samisk kunst og kultur har de senere år fått et synlig løft, både nasjonalt og internasjonalt. Sametinget kobler den positive kraften og utviklingen som er innenfor kunst- og kulturfeltet tettere opp mot reiselivet.

Grüne Woche ble gjennomført i januar 2024. Grüne Woche er en stor, internasjonal mat – og landbruksmesse i Berlin. Her møtes matbedrifter fra hele verden. For norske matprodusenter har messen vært en viktig møteplass, utstillings – og testarena i over 30 år. I 2024 var det en høy profilering av samisk mat. Av den grunn deltok Sametinget for å bidra til ytterligere profilering og bygge nettverk med de samiske leverandørene/utstillerne.

Sametinget deltar i Partnerskap for lokalmat i Troms og Finnmark. I partnerskapet deltar også Statsforvalteren, fylkeskommunen i Troms, fylkeskommunen i Finnmark, NIBIO og Innovasjon Norge. Dette er en del av arbeidet Sametinget har med å fremme samisk mat. Samarbeidet har bidratt til flere felles prosjekter.

4.4.1 Samletabell – Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
28602 Samiske reiselivsklynger og innovasjonsnettverk - p	1 031 708	750 000	-281 708
28603 Samisk mat - prosjekt	904 034	750 000	-154 034
27201 Samisk reiseliv (utgått ordning)	-257 000	0	257 000
27202 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd	3 835 400	4 000 000	164 600
27301 Kreative næringer (utgått ordning)	-122 700	0	122 700
25201 Dáiddadállu - direkte tilskudd	761 000	761 000	0
Sum	6 152 443	6 261 000	108 557

4.4.2 Samiske reiselivsklynger og innovasjonsnettverk – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrket nettverk for samisk reiselivsbedrifter.

Prosjektet bygger blant annet på Johtit 1 og 2. Det skal gjennomføres i samarbeid og med veiledning fra reiselivsmiljø og kunnskapsmiljø som UiT Norges arktiske universitet. Nasjonal reiselivsstrategi 2030 og Sametingets næringsmelding, Šattolaš Sápmi, anbefaler satsing på klynger og evalueringen av Johtit viser at samiske klynger er et behov i reiselivet.

Formålet med prosjektet er å styrke nettverksbygging for samisk reiseliv som bidrar til faglig styrking og økt omsetning for reiselivsbedriftene.

Forprosjekt- strategi for samisk reiseliv startet opp høsten 2023 og ble avsluttet i 2024. Det er blitt gjennomført prosessmøter, intervju og digitale innspill fra samisk reiselivsnæring, kreative næringer og aktuelle samfunnsaktører i de ulike språkområdene i Sápmi på norsk. Forprosjektet har dannet grunnlaget for hovedprosjektet. Strategien har identifisert strategiområder; “Koordinering og samarbeid”, “veileder samisk reiseliv”, “merkevare og historiefortelling”, “kunnskap” og “verdiskaping” med tilhørende tiltak og kostnader for hovedprosjektet. Formålet med arbeidet er å lage et rammeverk for å sikre en fremtidsrettet plattform for utvikling av bærekraftig urfolksturisme.

4.4.3 Samisk mat – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Bedrifter tar i bruk og synliggjør samiske mattradisjoner.

Målsetningen for prosjektet er at bedrifter tar i bruk og synliggjør samiske mattradisjoner, som også virker til økt omsetning slik at de kan bidra til helårsnæring med fulltids sysselsetting.

Prosjektet var et bedriftsrettet tiltak og Visjona AS ble etter en anbudsrunde valgt som prosjektledere. Prosjektet ble avsluttet i desember 2024. 14 bedrifter deltok i prosjektet. Prosjektet har blant annet jobbet med et varemerke for samisk mat og i den forbindelse var deltakerne på studietur på Røros for å se på erfaringene fra arbeidet med varemerket Rørosmat. Bedriftene er enige om å jobbe videre med eget varemerke for samisk mat. Det er blant annet utarbeidet egne kriterier for varemerket. Sametinget skal jobbe videre med Samerådet for å etablere et nytt varemerke for samisk mat.

I tillegg har prosjektet bidratt til nettverksbygging og kompetanseløft blant bedriftene.

4.4.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
27202 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd	3 835 400	4 000 000	4 000 000	164 600
Sum	3 835 400	4 000 000	4 000 000	164 600

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
27202 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd	4 078 900	243 500	3 835 400
Sum	4 078 900	243 500	3 835 400

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
40	26	4	10

Mål for tilskuddsordningen – Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat:

- Koble, styrke og samordne samisk reiseliv, kreative næringer og samiske matprodusenter/-leverandører

4.4.5 Dáiddadállu – direkte tilskudd

Mål med direktetilskuddet:

- Dáiddadállu jobber med å løfte kollektivets medlemmers kunstneriske formidling nasjonalt og internasjonalt.

Dáiddadállu er et samisk kunstnerkollektiv lokalisert i Kautokeino. I dag består kollektivet av 21 kunstnere innenfor forskjellige sjangre som blant annet film, dans, visuell kunst, og litteratur. Dáiddadállu er en aktør i internasjonal klasse med nettverk over hele verden. Sametinget økte tilskuddet til Dáiddadállu i 2024 for å sikre ressurser og tilrettelegge for økt omsetning og inntjeningsmuligheter.

Etter et tøft år i 2023 har 2024 vært positivt for Dáiddadállu(DD) og de har klart å levere gode resultater. I 2024 oppnådde Dáiddadállu forutsigbar finansiering over statsbudsjettet for første gang, noe som har vært en nøkkel til å sikre videre prosjektmidler, blant annet gjennom EUs Horizon-program. Det samiske kulturfeltet kjennetegnes ofte av midlertidighet, kortsiktig finansiering og uforutsigbarhet. Med fast

grunnfinansiering på statsbudsjettet er forutsigbarheten på plass og Dáiddadállu har klart å fast ansette en daglig leder og en kunstfaglig leder.

4.5 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

Sametinget ønsker å utvikle duodji som en framtidsrettet og attraktiv næring. Økt omsetning av egenprodusert duodji for et større marked står sentralt i Sametingets satsing. Med dette menes at duodjinæringen er i stand til å tilpasse seg endringer og utfordringer i næringen, og at profesjonaliteten, inntjeningen og lønnsomheten i næringen økes.

Næringsavtalen for duodji er Sametingets viktigste redskap for utvikling av denne næringen. Næringsavtalen inneholder blant annet ordning for driftstilskudd til duodjiutøvere, investerings- og utviklingstilskudd, etablerertilskudd, velferdsordninger, salgsfremmende tiltak og tilskudd til organisasjoner.

Sametingene i Finland og Norge har fått finansiering fra Interreg Aurora til prosjektet Sami handicraft and academy (Sámi duodjeakademii). Målet med prosjektet er å samordne innsatsen inne duodji over landegrensene. Sametinget i Finland er hovedpartner, mens Sametinget i Norge er prosjektpartner. Prosjektleder ble ansatt i mai 2024.

4.5.1 Samletabell – Duodji

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
25301 Tilskudd til Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd	6 138 000	6 138 000	0
25401 Opplæringskontoret for reindrift og duodji - direkte tilskudd	2 184 000	2 184 000	0
Næringsavtale for duodji	5 916 481	7 200 000	1 283 519
Sum	14 238 481	15 522 000	1 283 519

4.5.2 Duodjeinstituhitta – direkte tilskudd

Mål for tilskuddet:

- Duodjeinstituhitta utvikler og bistår duodjibedrifter med produksjonsveiledning og produktutvikling, samt med nettverksbygging.

Duodjeinstituhitta er en sentral aktør innen duodji og har som oppgave å utvikle og bistå med fagkompetanse innen duodji, yte bistand til produktutvikling og produksjonsveiledning, initiere til deltakelse i forsøks- og utviklingsarbeid. Veilederstillingene inngår i tilskuddet.

4.5.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen – direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Mål for tilskuddet:

- Opplæringskontoret i reindrift og duodji utdanner ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanner reindrift- og duodjiutøvere.

Opplæringskontoret har som formål å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanne reindrift- og duodjiutøvere med sikte på å ta fagbrev etter fagopplæringsloven. Sametingets tilskudd går til lærlingeordningen i duodji og kontorets arbeid innenfor duodji.

Sametinget og Opplæringskontoret for reindrift og duodji hadde dialogmøte 20. mars 2024.

Opplæringskontoret er fornøye med måloppnåelse for 2024, og ser at interessen for fagopplæring i duodji er økende. Dette vises ved at det måte ta inn flere lærlinger enn tidligere, for å møte etterspørselen i samfunnet. I 2024 ble også lønnstilskuddet for duodjilærlinger, økt fra kr 9 258 til kr 11 110 pr måned.

4.5.4 Næringsavtale for duodji

Gjeldende næringsavtalen for duodji gjelder for 2024 og 2025. Det ble derfor ikke gjennomført forhandlinger i 2024. De årene det ikke er næringsforhandlinger har partene dialogmøter blant annet om hvorvidt Sametingets mål og strategier for næringsavtalen er oppfylt. I næringsavtalen 2024 ble det også satt av kr 400 000 til bistand til bedrifts- og forretningsutvikling. Sametinget har etter en begrenset anbudsrunde valgt Sápmi næringshage til å lede prosjektet.

I næringsavtalen for duodji 2024-2025 er det et krav om at søkere til driftstilskuddsordningen må være sertifisert med det nye duodji-merket. Selv med innføringen av sertifiseringen er det likevel mange som har søkt på driftstilskuddet. 24 av 25 søkere fikk driftstilskudd i 2024.

4.5.5 Samletabell – Næringsavtale for duodji

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
28001 Driftstilskudd - søkerbsert tilskudd	2 427 400	2 800 000	372 600
28002 Inv.- og utviklingstiltak, HMS og etableringstilskudd - søkerbasert tilskudd	-262 300	800 000	1 062 300
28003 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	235 000	190 000	-45 000
28004 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	38 681	120 000	81 319
28005 Kompetanse, opplæring, kurs - søkerbasert tilskudd	1 038 800	250 000	-788 800
28006 Markedstilpasning (inkluderer Bodø 2024) - søkerbasert tilskudd	354 300	600 000	245 700
28030 Duojáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	630 000	630 000	0
28031 Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 310 000	1 310 000	0
28008 Duodjiverksted - søkerbasert tilskudd	144 600	100 000	-44 600
28042 Bistand til bedrifts- og forretningsutvikling	0	400 000	400 000
Sum	5 916 481	7 200 000	1 283 519

Driftstilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Driftstilskudd:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
28001 Driftstilskudd - søkerbsert tilskudd	2 427 400	2 800 000	2 800 000	372 600
Sum	2 427 400	2 800 000	2 800 000	372 600

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
28001 Driftstilskudd - søkerbsert tilskudd	2 577 400	150 000	2 427 400
Sum	2 577 400	150 000	2 427 400

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
27	25	0	2

Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand og etablerertilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand og etablerertilskudd:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
28002 Inv.- og utviklingstiltak, HMS og etableringstilskudd - søkerbasert tilskudd	-262 300	800 000	800 000	1 062 300
Sum	-262 300	800 000	800 000	1 062 300

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
28002 Inv.- og utviklingstiltak, HMS og etableringstilskudd - søkerbasert tilskudd	709 600	971 900	-262 300
Sum	709 600	971 900	-262 300

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
9	5	1	3

Duodjistipend

Mål for tilskuddsordningen – Duodjistipend:

- Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
28003 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	235 000	190 000	190 000	-45 000
Sum	235 000	190 000	190 000	-45 000

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
28003 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	235 000	0	235 000
Sum	235 000	0	235 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
17	16	0	1

Velferdsordninger

Mål for tilskuddsordningen – Velferdsordninger:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
28004 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	38 681	120 000	120 000	81 319
Sum	38 681	120 000	120 000	81 319

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
28004 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	38 681	0	38 681
Sum	38 681	0	38 681

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
5	4	0	1

Kompetanse, opplæring og kurs

Mål for tilskuddsordningen- Kompetanse, opplæring og kurs:

- Duodjibedriftenes og duodjiutøvernes profesjonalitet og kompetanse økes.

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
28005 Kompetanse, opplæring, kurs - søkerbasert tilskudd	1 038 800	250 000	250 000	-788 800
Sum	1 038 800	250 000	250 000	-788 800

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
28005 Kompetanse, opplæring, kurs - søkerbasert tilskudd	212 300	-826 500	1 038 800
Sum	212 300	-826 500	1 038 800

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
10	6	2	2

Markedstilpasning / Markedsføring

Mål for tilskuddsordningen – Markedstilpasning / Markedsføring:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
28006 Markedstilpasning (inkluderer Bodø 2024) - søkerbasert tilskudd	354 300	600 000	600 000	245 700
Sum	354 300	600 000	600 000	245 700

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
28006 Markedstilpasning (inkluderer Bodø 2024) - søkerbasert tilskudd	354 300	0	354 300
Sum	354 300	0	354 300

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
5	2	1	2

Duodjiverksted

Mål for tilskuddsordningen – Duodjiverksted:

- Tilrettelegge for felles duodjiverksteder.

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
28008 Duodjiverksted - søkerbasert tilskudd	144 600	100 000	100 000	-44 600
Sum	144 600	100 000	100 000	-44 600

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
28008 Duodjiverksted - søkerbasert tilskudd	144 600	0	144 600
Sum	144 600	0	144 600

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
7	3	3	1

Bistand til bedrifts- og forretningsutvikling

Bistand til bedrifts- og forretningsutvikling – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Økt lønnsomhet hos Duodjibedrifter

Det skal gjennomføres et prosjekt der duodjibedrifter som har ambisjoner om å utvikle sine bedrifter skal få tilbud om bistand til bedrifts og forretningsutvikling. Etter en begrenset anbudsrunde har Sápmi næringshage fått oppdraget. Prosjektet skal ferdigstilles i løpet av 2025.

4.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

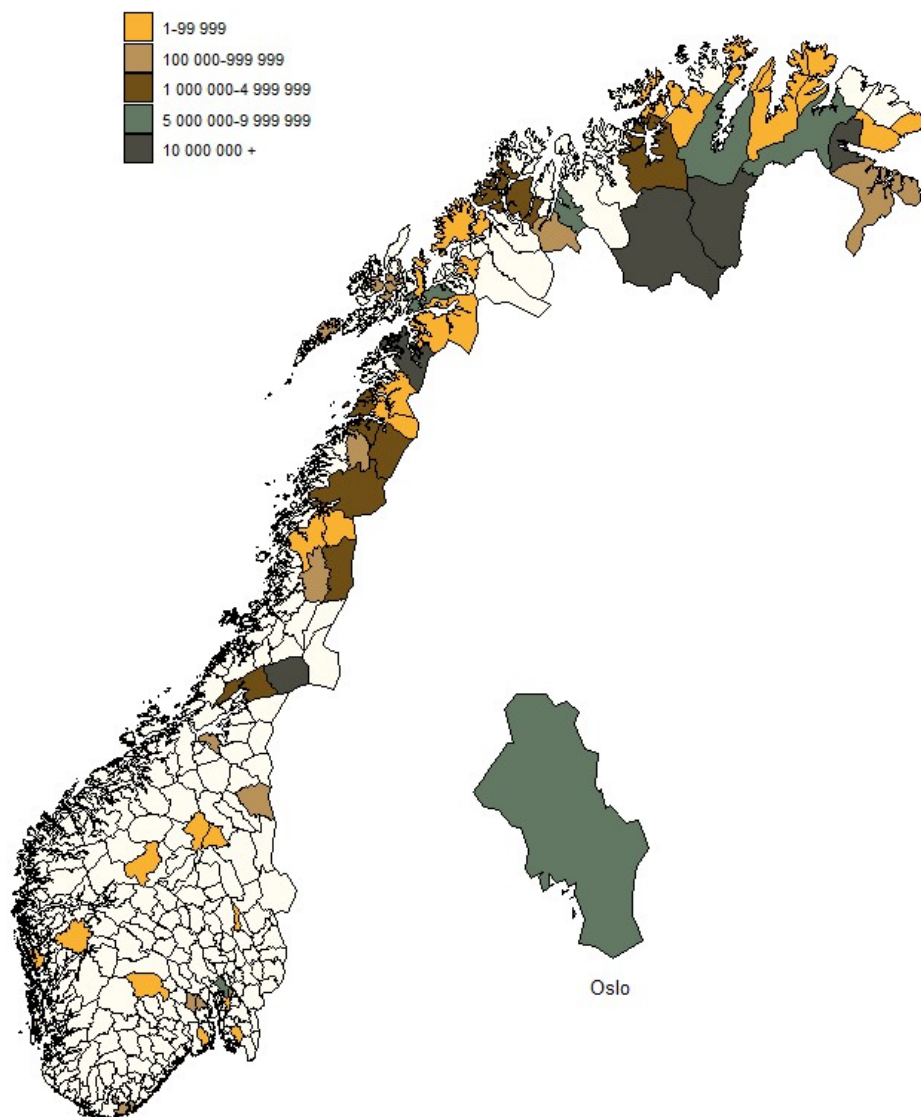
Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til:

- Duodji i hele landet
- Reindrift og tilleggsnæringer til reindrift i samiske områder
- Kreative næringer der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten i sørsamisk, pitesamisk og lulesamisk område
- Reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten i sørsamisk, pitesamisk og lulesamisk område

5 Kultur

Samfunnsmål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

Figur 4 Geografisk fordeling av direkte og søkerbaserte tilskudd innen kulturkapittelet.

Sametinget har over mange år jobbet målrettet for å fremme et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv. I april 2024 lanserte Sametinget, Samerådet og Kulturdirektoratet rapporten "Kartlegging av arbeid med samisk kunst og kultur i kulturvirksomheter i Norge". Rapporten viste stor interesse og engasjement for samisk kunst og kultur blant kulturinstitusjoner i Norge. Sametinget har hatt dialog med ulike aktører om oppfølging av rapporten og vil fortsette dette arbeidet i 2025.

En av høydepunktene i 2024 for formidling og opplevelse av samisk kultur skjedde i Bodø som dette året var Europeisk kulturhovedstad. Sametinget samarbeidet med Bodø2024 for å utvikle en tydelig samisk profil og innhold, noe som har synliggjort samisk språk, kunst og kultur både nasjonalt og internasjonalt.

Den samiske tilstedeværelsen har vært fremhevet gjennom hele kulturhovedstadsåret, ikke minst under åpningen der samisk kultur fikk vise seg fram.

En annen milepæl i 2024 var ferdigstillelsen og åpningen i august av det nye teaterbygget til Sámi Našunálateáhter Beaivváš som er samlokalisert med samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Dette nye teaterbygget styrker samisk identitet, språk og kultur ved å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten.

Sametinget har prioritert samiske museer og styrket alle museumssiidaene med ressurser og støttet en rekke utbyggingsprosjekter. Planlegging av nytt museumsbygg og kunstmuseum ved De samiske samlinger i Karasjok går fremover. Det er valgt konsept for nytt Savio museum i Kirkenes hvor videre planlegging er igang. Árran julevsáme guovdásj AS ble omdannet til aksjeselskap. Det er gjort store framskritt og interessant funn i arbeidet med prosjektet «Dávvirat Duiskas» - kartlegging av samiske gjenstander i Tyskland.

Samisk litteratur har hatt et stort oppsving de siste årene. Noe antall prosjekter som har fått tilsagn over litteraturordningen viser. Gøteborg bokmesse høsten 2024 viste fram det store mangfoldet av samisk litteratur. For å følge opp mediemeldingen "Dijreguedtie" har Sametinget hatt dialog med ulike aktører om tiltak for å styrke samiske medier. Videre har Sametinget støttet flere prosjekter som fremmer samisk språk, kunst og kultur på ulike medier og plattformer.

Innen idrett har Sametinget samarbeidet med Sámi Valáštallan Lihttu (SVL) for å sikre et mangfold av idrettsaktiviteter og fremme samisk kultur og identitet gjennom idrett. Sametinget har også delt ut kultur- og idrettsstipend for å motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett.

5.1 Innsatsområder – Kultur

Sametingets innsatsområder innenfor kultur:

- Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur.
- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur.
- Samisk litteratur.
- Samiske medier.
- Samisk idrett.

5.1.1 Virkemidler innsatsområder – Kultur

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	21 189 806	17 597 000	-3 592 806
Samiske kulturinstitusjoner	151 970 683	152 254 000	283 317
Samisk litteratur	19 698 538	19 671 000	-27 538
Samiske medier	6 223 000	6 523 000	300 000
Samisk idrett	4 983 000	4 983 000	0
Sum	204 065 027	201 028 000	-3 037 027

5.2 Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur

Mål for innsatsområdet:

- Økt synliggjøring av og kunnskap om samisk kunst og kultur.

Det er stor oppmerksomhet om samisk kunst og samiske kunstnere, både i Sápmi og internasjonalt. Sametinget skal være en premissleverandør for utvikling av samisk kunst. Det er viktig å få på plass gode rammebetingelser og gode økonomiske ordninger. Samarbeid med andre offentlige aktører innen kultursektoren er sentralt for å nå målet.

Kulturdirektoratet, Sametinget og Samerådet lanserte rapporten «Kartlegging av arbeid med samisk kunst og kultur i kulturvirksomheter i Norge» i april 2024. Rapporten viser at det er stor interesse og høyt engasjement for samisk kunst og kultur, men også at samiske kulturvirksomheter har begrensede rammer og ressurser, og liten kapasitet til å være rådgivere og kompetanseaktører. Rapporten kommer med flere anbefalinger om tiltak som bør igangsettes. Partene har etter framleggelsen hatt dialog om oppfølging av rapporten. Sametinget vil følge opp arbeidet i 2025.

Sametinget behandlet i mars plenumssaken 009/24 Sannhet og forsoning - Pilar 3: Kultur og kulturminner som en del av Sametingets behandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Plenumssaken med forslag til tiltak er presentert for regjeringen, Stortinget, og Kulturdirektoratet. I tillegg er det tatt opp i møter med lokale og regionale myndigheter, samt en rekke kulturaktører og nasjonale institusjoner og Kulturrådet.

Kulturrådet og Sametinget drøftet hvordan følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Blant annet ønsket Sametinget at Kulturrådet skulle utvide innkjøpsordningen for litteratur til å inneholde og fremme samiskspråklig litteratur. Samarbeidet har resultert i at Kulturrådet fremmet en rekke tiltak og behov knyttet til Sannhet og forsoning i sitt budsjettinnspill for Norsk kulturfond 2026, og en ny innkjøpsordning for samiskspråklig litteratur (15 mill. kroner) som er tenkt å omfatte litteratur utgitt på alle samiske språk, og gi innkjøp og distribusjon både til folkebibliotekene og til skolene over Kulturrådets skolebibliotekordning.

Sametinget hadde i oktober et dialogmøte med Landsdelsrådet for kultur i Nord-Norge. Dialogen er også en oppfølging av Landsdelsrådets uttalelse med tema «Styrk satsingen på samisk kunst og kultur». Tema har blant annet vært knyttet til revideringen av Nordnorsk kulturavtale, og regionale kulturfond som skal ut på høring.

Kulturrådets Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte har i 2024 hatt kontakt med Sametinget og samiske musikkmiljøer, blant annet for å få innsikt i Sametingets kulturpolitiske visjoner politikk på feltet og planer for tiden fremover. De ønsket å få innspill på hvordan Kulturrådet kunne jobbe bedre mot det samiske feltet.

Regjeringen satt ned et utvalg i 2023 som skal gjøre en helhetlig gjennomgang av musikkfeltet. I 2024 har de satt hatt fokus på samisk musikk og joik. I den forbindelse har utvalget og Sametinget vært i dialog der Sametinget har gitt innspill på utfordringer, muligheter og behov Sametinget ser den samiske musikkbransjen har.

Stortinget behandlet Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport i november. Et av punktene Stortinget vedtok var at regjeringen skulle komme tilbake til Stortinget med forslag til oppfølging i Statsbudsjettet for 2026 for pilar 3 – kultur. Kommisjonsrapporten fremmer flere tiltak som går på styrking av samisk kunst og kultur.

5.3 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kunstnere har gode muligheter til kunstnerisk utvikling.

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd danner grunnlaget for den årlige kunstneravtalen. Sametinget og Samisk kunstnerråd har nedsatt arbeidsgruppe for å gjennomgå og revidere samarbeidsavtalen som skal gjelde fra 2025 til 2029.

Som en forberedelse til de årlige kunstnerforhandlingene har Sametinget hatt dialog med de samiske kunstnerorganisasjonene som er en del av Samisk kunstnerråd. Organisasjonen har gitt viktige bidrag for det videre arbeidet med avtalene. Dialogen har gitt partene verdifull innsikt i hverandres utfordringer.

For Kunstneravtalen 2024 ble stipender til samisk kunstnere, og visningsvederlag økt, samt driftstøtte til SDR da det nå omfattes syv kunstnerorganisasjoner. For Kunstneravtalen 2025 ble det enighet om økninger knyttet driftstøtte og arbeidsstipend, noe som også har vært et markant signal fra medlemsorganisasjonene til SDR. Kunstneravtalen for 2025 med en økonomisk ramme på 11 830 000 ble endelig godkjent av Sametingets plenum i september.

5.3.1 Samletabell – Gode rammevilkår for samiske kunstnere

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
33001	Samisk kunstneravtale - direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd	10 891 000	10 891 000	0
32001	Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	3 981 433	2 500 000	-1 481 433
32101	Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	6 317 373	4 206 000	-2 111 373
Sum		21 189 806	17 597 000	-3 592 806

5.3.2 Samisk kunstneravtale

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Samarbeidsavtalen mellom Sámi Dáiddárráđđi / Samisk kunstnerråd (SDR) og Sametinget inneholder målsetninger for samisk kunstpolitikk og retningslinjer for hvordan forhandlinger om en samisk kunstneravtale skal foregå mellom partene. Denne kunstneravtalen omfatter økonomisk ramme for ordninger partene er enige om.

Partene har gjennomført forhandlinger om en kunstneravtale, og ble i juni 2024 enige om en økonomisk ramme for 2025. Samisk kunstneravtale ble godkjent av Sametingets plenum i september 2024.

5.3.3 Joik og samisk musikk – søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
32001	Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	3 981 433	2 500 000	2 500 000	-1 481 433
Sum		3 981 433	2 500 000	2 500 000	-1 481 433

		Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
32001	Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	4 313 000	331 567	3 981 433
Sum		4 313 000	331 567	3 981 433

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
42	31	3	8

Mål for tilskuddsordningen – Joik og samisk musikk:

- Samiske musikere og artister har gode vilkår for å utvikle og markedsføre samisk musikk.

5.3.4 Kulturtiltak – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
32101 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	6 317 373	4 206 000	3 806 000	-2 111 373
Sum	6 317 373	4 206 000	3 806 000	-2 111 373

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
32101 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	6 859 220	541 847	6 317 373
Sum	6 859 220	541 847	6 317 373

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
161	115	22	24

Mål for tilskuddsordningen – Kulturtiltak:

- Gode rammevilkår for samiske kunstproduksjoner og kulturopplevelser.

Sannhets- og forsoningskommisjonen avleverte sin rapport 1. juni 2023. Kulturfeltet har hatt behov for å møtes og drøfte hvordan feltet kan følge opp rapporten. Av den grunn ble det i 2024 satt en ny prioritering i denne tilskuddsordningen knyttet til møteplasser og arenaer for å drøfte innholdet i rapporten.

5.4 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur, kulturarv og historie.

Samiske kultur- og kulturformidlingsinstitusjoner er viktige arenaer når samisk kunst, kultur og kulturarv ivaretas, utvikles og presenteres for allmennheten på ulike måter. De samiske kulturinstitusjonene og festivalene er sentrale i utviklingen av det samiske samfunn. Institusjonene er en del av pilarene i samfunnsorganiseringen.

5.4.1 Samletabell – Samiske kulturinstitusjoner

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
33903	Institusjonsutvikling - kompetanseheving - prosjekt	368 750	500 000	131 250
31001	Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd	551 000	551 000	0
30001	Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	2 075 000	2 075 000	0
30101	Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd	5 878 000	5 878 000	0
	Festivaler - direkte tilskudd	8 750 000	8 750 000	0
	Teatre - direkte tilskudd	42 428 000	42 428 000	0
	Museer - direkte tilskudd	78 624 000	78 624 000	0
	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd	10 498 000	10 498 000	0
	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	2 022 933	2 000 000	-22 933
33904	Skoltesamisk kulturår - prosjekt	200 000	200 000	0
33905	Kartlegging, forvaltning og vern av immatriell kulturarv	150 000	150 000	0
33906	Arbeidsgruppe for å etablere institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle – prosjekt	125 000	300 000	175 000
31200	Saami Council Headquarters – direkte tilskudd	300 000	300 000	0
Sum		151 970 683	152 254 000	283 317

5.4.2 Institusjonsutvikling – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Løfte kompetansen på styrearbeid, ledelse og økonomistyring for institusjoner som mottar direkte tilskudd over Sametingets budsjett

Prosjektet er videreført i samme format som tidligere, der fokus er på styrearbeid i de samiske institusjonene. Målgruppen for kompetansehevingstiltakene er samiske kulturinstitusjoner som sorterer under Sametinget.

Det ble ikke gjennomført noen kompetansehevende tiltak i 2024, men Sametinget har i 2024 hatt en anskaffelsesprosess der KPMG ble valgt som leverandør. Kursrekken skal gjennomføres i første halvdel av 2025.

5.4.3 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bodø2024 har en tydelig samisk profil og et samisk innhold som gjør samisk språk, kunst og kultur kjent i Bodø, Nordland, Norge og Europa.

Bodø ble tildelt Europeisk kulturhovedstad i 2024. I søknaden for å bli tildelt kulturhovedstad var det samiske et viktig element og innhold. Sametinget og Bodø2024 har hatt et samarbeid for å utvikle en samisk profil, et samisk innhold og et tydelig samisk preg over Bodø i 2024.

Sametinget har bidratt med tilskudd til koordinator for den samiske satsingen. Sametinget har også gjennom tilskuddsordningen Kulturtiltak prioritert prosjekter som bygde opp under Bodø som europeisk kulturhovedstad i 2024. Det samiske innholdet har vært tydelig og fremhevet i hele kulturhovedstadsåret, og spesielt under åpningen.

5.4.4 Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt:

- Internasjonalt Samisk filminstitutt utvikler og fremmer samisk film.

Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) ble etablert i 2007 og i 2014 ble instituttet anerkjent som et internasjonalt samisk filminstitutt. Instituttet skal styrke samisk filmproduksjon og løfte både kompetansen og de økonomiske mulighetene for samisk filmproduksjon. I tillegg skal ISFI utvikle og styrke samarbeidet mellom urfolks filmselskaper internasjonalt.

Arctic International Film Fund ble etablert i 2018 av Internasjonalt Samisk Filminstitutt, Canada Media Fund, Nunavut Film Corporation i Canada, Sundance Institute i USA, Film Greenland i Grønland og Sakha Film i Russland. Fondet har som mål å øke internasjonal kunstnerisk og kultursamarbeid med andre sirkumpolare urfolk. Fondet er etablert under ISFI.

I 2024 mottok ISFI nærmere 110 søknader og ga støtte til rundt 70 prosjekter fordelt på syv støtteordninger. ISFI etablerte også en ny støtteordning for dubbing. ISFI har også åpnet en ny søknadsportal i samarbeid med Sametinget.

ISFI samarbeidet med flere filmfestivaler i 2024, inkludert Tromsø International Film Festival, Skábmagovat, Rasten Rasta Film, Cannes Film Festival (Marche du Film), Toronto International Film Festival, Nuuk International Film Festival og flere andre. Disse festivalene fungerer ofte som første visningsvindu for filmer før de kommer på kino.

Siden 2022 har ISFI samarbeidet med Netflix. I 2024 resulterte dette samarbeidet i filmen STOLEN / STÖLD, regissert av Elle Márjá Eira. Filmen har blitt sett av over 30 millioner mennesker globalt via Netflix, «Stolen» er den første samiskspråklige Netflix-produserte filmen, og har bidratt til global oppmerksomhet for samisk språk og kultur.

Sametinget har en eierandel i ISFI på 47,4 % (jamfør DEL 6 Årsregnskapet, note 9).

5.4.5 Sámi Dáiddaguovddáš – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Sámi Dáiddaguovddáš:

- Sámi Dáiddaguovddáš formidler kunst til et bredt nasjonalt og internasjonalt publikum.

Stiftelsen Sámi Dáiddaguovddáš ble etablert i 1986 og skal være det ledende internasjonale senteret for samiske samtidskunstnere. Institusjonen har som mål å støtte, formidle og synliggjøre samisk samtidskunst i Europa, til urfolksområder og til de største kunstarenaer i verden. Et viktig formål er å formidle og skape interesse og forståelse for samtidskunstens uttrykk og samtidig gi rom for nye og eksperimentelle kunstneriske praksiser og virke for kunstnerisk ytringsfrihet. Blant annet har Sámi Dáiddaguovddáš gjennomført utstillingsprogrammet, live-arrangementer og kunstsenteret har vært representert på to store kunstmesser i Nord-Europa.

5.4.6 Festivaler – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Festivaler:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kunst og kultur.

Samiske festivaler er mangfoldige og viser en stor bredde i presentasjon og formidling av kunst og kultur. De er samtidig viktige arenaer for utvikling, nyskaping og profilering spesielt av samisk musikk og joik, men også samisk kunst og kultur for øvrig.

Sametinget økte støtten til Beaskan Luossa rock for å sikre festivalen utviklingsmuligheter som en formidlingsarena for samiske kunstnere og musikere.

Samisk musikkfestuke i Alta fikk et løft i 2024 for å sikres videre utviklingsmuligheter.

Márkomeannu hadde i 2024 25- års jubileum. Márkomeannu er en festival som har hatt stor betydning for revitalisering og identitetsbygging i det markasamiske området, og er i dag en viktig festival både lokalt, regionalt og for hele Sápmi. Sametinget bidro med bevilgninger over revidert budsjett med ekstra midler til en gratis festivaldag i anledning jubileet.

Samisk uke Tromsø hadde i samarbeid med Gaisi Samisk språksenter og Perspektivet Museum aktiviteter for å formidle Tromsdalens skjulte fortid med reindrift og tidligere samiske bosteder i Tromsø. Dette var et svært populært programinnslag og veldig godt besøkt.

5.4.7 Teatre – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Teater:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere samisk scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk.

For Sametinget er det viktig at samiske teatre har rammer til å fremføre og formidle samisk kunst på et høyt nivå og til et stort publikum.

Samfunns målet i forbindelse med byggeprosjektet med nytt teaterbygg til Sámi Našunálateáhter Beaivváš har vært å styrke samisk identitet, språk og kultur ved å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten. Teateret har i 2024 lagt fram en strategiplan for teateret der rekruttering også er inkorporert. Byggingen av nytt teaterbygg ble startet i mai 2022 og ble ferdigstilt sommeren 2024. Den offisielle åpningen av bygget var i august. Bygget ble realisert innenfor tidsplan og innenfor budsjett. Dette innebar at Sametingets ekstra bevilgning til dekking av lån knyttet til brukerstyr ikke ble nødvendig å bruke til dette formålet. I stedet for å trekke bevilgningen tilbake, bestemte Sametinget i reviderte budsjett at midlene skulle brukes til å styrke driften av teateret. I tillegg fikk Sámi Našunálateáhter Beaivváš ekstra bevilgning til åpningen.

Sámi mánaidteáhter i Tana har siden 2014 mottatt direkte tilskudd fra Sametinget. Teateret er en viktig arena for å utvikle nye talenter og har gjort mye for å synliggjøre det samiske språket som et scenespråk for barn og unge.

Samiske teatre har generelt sett hatt høyt aktivitetsnivå med flere forestillinger som har tiltrukket flere tusen publikummere. 2024 har også vært året der Sámi Našunálateáhter Beaivváš(SNTB) og Sámi Mánáid Teáhter (SMT) fra Tana har begynt å formalisere et samarbeid.

Årjelhsaemien teatre AS gjennomførte en større produksjon under kulturhovedstadsåret Bodø 2024 med teatertrilogien «Biegke Bietheme – vindens svik». Trilogien handler om den sørsamiske kulturens overlevelse i sammenheng med klimakrisen og Norges planer for det grønne skiftet. Teatret samarbeider med en rekke andre teatre som har ført til en rekke samproduksjoner.

Sametinget har en eierandel i Sámi Našunálateáhter Beaivváš på 40 % og i Årjelhsaemien teatre AS på 55 % (jmfør DEL 6 Årsregnskapet, note 9).

5.4.8 Museer – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Museer:

- Samisk kulturarv eies og forvaltes av faglig sterke samiske museer på vegne av det samiske samfunnet.

De samiske museene har en helt sentral rolle i arbeidet med den samiske kulturarven. Samtidig er det nødvendig å styrke museenes rolle som samfunnsrelevante og aktive faginstitusjoner som arenaer for debatt og demokrati, som formidler til ulike publikumsgrupper.

Árran julevsáame guovdásj AS

Arbeidet med omdannelse av Árran fra stiftelse til AS ble gjennomført i 2024. Sametinget, Hamarøy kommune og Nordland fylkeskommune stiftet det nye selskapet i april 2024. Árran har hatt formidling av samisk kunst, kultur og historie på flere arenaer, spesielt i forbindelse med Bodø2024.

Samisk museums lag - Saemien Sijte

Sametinget styrket det faglige koordineringsarbeidet mellom de samiske museene i regi av Samisk museums lag. Fra 2024 har Saemien Sijte hatt ansvar for koordineringsarbeidet. Sametinget ga i den

forbindelse en ekstra bevilgning til Saemien Sijte i 2024 på kr 900 000 til drift og utvikling av Samisk museums- og kulturlag. Det er ansatt en koordinator.

RiddoDuottarMuseat

RiddoDuottarMuseat er en sentral arena for forvaltning og formidling av samisk kunst. I 2021 og i 2022 ble det kjøpt inn betydelig mer kunst enn tidligere år. Samisk kunstmuseum skal bygges som en del av De samiske samlinger i Karasjok, og vil være en del av museums- og kulturlag RiddoDuottarMuseat. Det arbeides med et forprosjekt i regi av Statsbygg for bygging av nytt museum i Karasjok. Det nye museumsbygget skal både inneholde nytt kunstmuseum og de samiske samlingene. Stortinget har bevilget de nødvendige rammene for dette arbeidet, og fulgt opp med kr. 10 000 000 i statsbudsjett 2025. Som forvaltningsansvarlig for de samiske museene er Sametinget sentral premissgiver i byggeprosessen, i samarbeid med museet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Sametinget har styrket museums- og kulturlags ressurser i forbindelse med planlegging av nytt bygg.

Etter oppdrag fra Sametinget har RiddoDuottarMuseat arbeidet med innhenting av dokumentasjon av den viktige historien rundt utbygginga av Alta-Kautokeinovassdraget. I 2024 har museet jobbet med en vandreutstilling der dokumentasjonen skal presenteres.

Tana og Varanger museums- og kulturlag

I 2024 økte Sametinget tilskuddet til Tana og Varanger museums- og kulturlag med kr. 1 000 000 for å styrke arbeidet med skoltesamisk språk og kultur ved Ä'vv- Saa'mi mu'zei/Skoltesamisk museum. Ä'vv- Saa'mi mu'zei/Skoltesamisk museum har styrket sitt arbeid med skoltesamisk språk og kultur. På grunn av flere permisjoner og ubesatte stillinger, har Tana og Varanger museums- og kulturlag ikke nådd målsetningene som planlagt. Likevel er hoveddelen av aktivitetene gjennomført, og særlig prioritert barn og unge.

Sametingets plenum behandlet i sak 042/24 Konseptvalg for nye lokaler til Saviomusea. Som en oppfølging av vedtaket som ble gjort i saken er det inngått en avtale med Statsbygg om å gjennomføre en avklaringsfase for nytt bygg. Avklaringsfasen skal være ferdig høsten 2025.

Dávvirat Duiskkas – Norges museumsforbund

I prosjektet Dávvirat Duiskkas, som betyr «Gjenstander i Tyskland», samarbeider tyske og samiske museer om kartlegging og kunnskapsutveksling om samiske gjenstander i tyske samlinger. Samisk museums- og kulturlag har ansvar for prosjektet.

Det er i 2024 gjennomførte en fjerde kartleggingstur i prosjektet, med besøk til ulike museer i Tyskland som har samiske gjenstander i sine samlinger. Sametinget deltok i delegasjonen sammen med representanter fra de samiske museums- og kulturlagene, prosjektet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Det er kartlagt flere tyske museer som har samiske gjenstander, og disse har blitt identifisert gjennom kartleggingene. Det har gitt gode resultater med hensyn til samarbeidet mellom de samiske museene og de tyske museene. Blant annet er det i november 2024 gjennomført en studietur til Sápmi for representanter fra noen utvalgte tyske museer.

Sametinget har en eierandel i Árran julevsáame guovdásj AS på 49 %, Senter for Nordlige folk/Davvi álbmogiid guovddáš AS på 30 %, Várdobáiki sámii guovddáš på 48,3 % (jamfør DEL 6 Årsregnskapet, note 9).

5.4.9 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner:

- Samiske kulturhus og kulturinstitusjoner er attraktive møteplasser og arena for samisk kunst- og kulturformidling.

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner er av ulik størrelse, samt at det har varierende grad av aktiviteter og faglig virksomhet. De skal likevel jobbe etter samfunnsoppdraget som er skissert i deres vedtekter. De skal tilby et variert tilbud innen samisk kultur og kulturhistorie i et lokalt og regionalt perspektiv. De skal ha regelmessige åpningstider og arrangere ulike arrangementer, kurs og prosjekter, samt ha dialog med befolkningen om aktivitetstilbudene.

Samisk Hus Tromsø – Romssa Sámi Viessu AS

Samisk Hus Tromsø – Romssa Sámi Viessu AS ble stiftet 16. februar 2023 av Sametinget, Tromsø kommune og Troms og Finnmark fylkeskommune, og hadde sin offisielle åpning i juni 2024 og har gjennomført en rekke aktiviteter og vært et attraktivt møtested. Romssa Sámi Viessu holder til i Havneterminalen på Prostneset i Tromsø. Dette er tenkt å være et midlertidig lokale til man finner en mer langsiktig løsning for lokaler på sikt.

Lásságámme

Stiftelsens store prosjekt med oppgradering av boligen foregått for fullt i 2024 og skal fortsette ut 2025. Alle tildelte opphold i boligen er gjennomført, og Lásságámme har behandlet et stort antall søknader for kommende år.

Máze gilisearvi – Golle Máze

Máze gilisearvi – Golle Máze – kr. 500 000 for Dokumentasjonssenteret i Máze. Det er stiftet et eget selskap under navnet Golle Máze AS. Arbeidet med forprosjektet for dokumentasjonssenteret er på begynt i 2024. Forprosjektet skal ferdigstilles i 2026.

Sametinget har en eierandel i Sámi viessu Oslo AS på 49 % og Samisk hus i Tromsø AS på 33,3 %, (jmfør DEL 6 Årsregnskapet, note 9).

5.4.10 Institusjonsutvikling – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
32201 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	2 022 933	2 000 000	2 000 000	-22 933
Sum	2 022 933	2 000 000	2 000 000	-22 933

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
32201 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	2 066 450	43 517	2 022 933
Sum	2 066 450	43 517	2 022 933

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
17	13	2	2

Mål for tilskuddsordningen – Institusjonsutvikling:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig fornying og institusjonell utvikling.

5.4.11 Skoltesamisk kulturår – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Sette søkelyset på skoltesamisk kultur og historie i forbindelse med grensetrekningen mellom Norge og Finland og Russland i 1826

Kulturåret 2026 skal ha hovedfokus på skoltesamisk kultur i Sør-Varanger på norsk side, samt Anár/Enare kommune på finsk side. Planen er at det skal være en rekke med forskjellige aktiviteter og arrangement gjennom året. Prosjektet finansieres av flere. Det er inngått avtale om ekstern prosjektledelse.

5.4.12 Kartlegging og vern av immateriell kulturarv – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Målet med prosjektet er å utforme en interreg-søknad for et treårig hovedprosjekt om immateriell kulturarv.

Det er engasjert en ekstern prosjektleder. Det er sendt en felles søknad fra sametingene i Norge, Sverige og Finland til Nordic Culture Point og Nordic Culture Fund om støtte til dette grenseoverskridende forprosjekt om immateriell kulturarv.

Målet med hovedprosjektet er å etablere en samlet samisk strategi for forvaltning av immateriell samisk kulturarv og tradisjonell kunnskap i tråd med UNESCO-konvensjonen om vern av immateriell kulturarv.

5.4.13 Arbeidsgruppe for å etablere institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Jobbe fram et grunnlag for institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle.

Sametinget fikk i 2018 utarbeidet en rapport med redegjørelser og anbefaling om hva et institusjonelt hjem eller senter for joik kunne inneholde og hvilken organisasjonsform den kunne ha. Rapporten kommer med en anbefaling om hvilken organisasjonsform og en handlingsplan for hvordan det institusjonelle hjemmet skal bli etablert.

Sametinget skal oppdatere rapporten og etablere en arbeidsgruppe som skal forelå tiltak for oppfølging av rapporten samt digitalisering og tilgjengeliggjøring av joikearkiv. Det er inngått en avtale med en ekstern prosjektleder.

5.4.14 Saami Council Headquarters – direkte tilskudd

Mål med direkte tilskuddet:

- Gjennomføre KulturSápmi 2024 i Johkamohki/Jokkmokk, Sverige.

KulturSápmi er en viktig kulturarena og møteplass med aktører fra både Sápmi og internasjonalt. KulturSápmi ble gjennomført i september i Jokkmokk.

5.5 Samisk litteratur

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis, formidles aktivt og gjøres tilgjengelig.

Sametingets bibliotek

Sametingets bibliotek skal ha den mest komplette samlingen av samisk litteratur og annet materiale på samiske språk og om samiske forhold uansett språk. Samlingen skal være tilgjengelig og kjent for både andre bibliotek og enkelt lånere. Sametingets bibliotek har samarbeid med andre bibliotek og institusjoner for å utvikle og formidle samisk litteratur. Biblioteket kjøper inn flere eksemplarer av bøker, slik at andre bibliotek kan låne en samling av bøker til utlån for sine brukere, et depot utlån.

Utlånet til biblioteket er stabilt. Mye blir lånt ut til andre bibliotek via fjernlån, i tillegg har biblioteket mange studenter som lånere. Totalt antall utlån omtrent 1100.

Litteraturformidling er å synliggjøre samiske forfattere og litteratur, i samfunnet generelt, og i det samiske samfunnet spesielt. Sametingets bibliotek har i løpet av året hatt flere arrangement og satt i gang flere formidlings tiltak. Årlig arrangeres samiske litteraturdager, det har vært litteraturkveld på Stormen bibliotek, barnebokseminar i Oslo i samarbeid med Barnebokinstituttet, bokkafeer, poesiaften, lesestunder og forfatterbesøk. Totalt har det vært over 25 arrangement i sør-, lule, og nordsamisk område.

5.5.1 Samletabell – Samisk litteratur

		Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
31101	Čális fal - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	0	500 000	500 000
Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd		12 453 000	12 453 000	0
32301	Prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	3 445 895	2 850 000	-595 895
Formidling av litteratur - direkte tilskudd		2 668 000	2 668 000	0
Samiske litteraturdager - konferanse		310 451	300 000	-10 451
33601	Styrke formidling i nordsamisk område - direkte tilskudd til Troms fylkeskommune	300 000	300 000	0
33701	Loga munnje! Les for meg! - prosjekt	521 192	600 000	78 808
Sum		19 698 538	19 671 000	-27 538

5.5.2 Čális fal – Direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Som oppfølging av Sametingets prosjekt har Sámi allaskuvla opprettet studiet i tre deler: Čális fal I, II og III. Hver del tilsvarer 10 studiepoeng slik at det til sammen blir 30 studiepoeng. Čális fal prosjektet har vært en samfinansiering mellom Sametinget og Sámi allaskuvla. Resultatet av prosjektet er at Sámi allaskuvla opprettet studiet i tre deler: Čális fal I, II og III. Hver del tilsvarer 10 studiepoeng slik at det til sammen blir 30 studiepoeng.

Sametinget har vedtatt å trekke tilbake direkte tilskuddet til Čális fal prosjektet for 2024. Årsaken er at Sámi allaskuvla ikke har startet Čális fal studiet for studieåret høst 2024 og det er heller ikke planer om å sette det i gang for semesteret vår 2025.

5.5.3 Utvikling og fremming av samisk litteratur – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Utvikling og fremming av samisk litteratur:

- Samisk litteratur utvikles, produseres og formidles.

Direktetilskuddsordningen til fem samiske forlag ble igangsatt i 2018 som en treårig forsøksordning. Målet er å gi forlagene et større ansvar, og en forutsigbarhet i arbeidet med utgivelse av samisk skjønn- og faglitteratur. Det er en forventning om at forlagene i sin utgivelsespolitikk tar ansvar for utgivelser på alle de aktuelle samiske språkene, og at samiskspråklige utgivelser skal gjøres tilgjengelig også i e-bok- og lydbokformat. Det er gjennomført en evaluering av ordningen, og denne evalueringen skal danne grunnlag for Sametingets videre engasjement og satsning innenfor dette saksfeltet.

Cálliidlágádus har publisert 13 titler og IDUT har publisert 7 titler.

5.5.4 Prosjektstøtte til samisk litteratur – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
32301 Prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	3 445 895	2 850 000	2 850 000	-595 895
Sum	3 445 895	2 850 000	2 850 000	-595 895

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
32301 Prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	3 258 050	-187 845	3 445 895
Sum	3 258 050	-187 845	3 445 895

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
14	13	0	1

Mål for tilskuddsordningen – Prosjektstøtte til samisk litteratur – søkerbasert tilskudd:

- Samisk litteratur som er tilgjengelig på samisk.

5.5.5 Formidling av samisk litteratur – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Formidling av samisk litteratur:

- Samisk litteratur er tilgjengelig og kjent for brukerne.

Samisk litteratursenter har en viktig funksjon i formidlingen av samisk litteratur med formål om at samiske språk og bøker søker brukere. Formidling og promotering skjer i samarbeid med forfattere, forlag, forfatterorganisasjoner, bibliotek, språksentre, skoler og andre.

5.5.6 Samiske litteraturdager – konferanse

Sametinget arrangerer årlig samiske litteraturdager. De samiske litteraturdagene er et godt etablert arrangement i det samiske litteratur og forfattermiljøet, som har stor deltakerinteresse.

Sametinget bidro i planleggingen og gjennomføringen av et seminar om samisk barnelitteratur i Nasjonalbibliotekets auditorium i Oslo i april 2024, sammen med Juoigiid Searvi og Norsk barnebokinstitutt. Rundt 120 personer deltok på seminaret. Seminaret belyste hvordan samisk barnelitteratur er en naturlig videreføring av samisk fortellertradisjon, en tradisjon som bærer i seg både joiken og de ulike fortellingene som har blitt fortalt i generasjoner. Målet med samisk barnelitteratur er å styrke samiske barn og unges verdensforståelse, språk og identitet. Samisk barnelitteratur skal kunne tilby samiske historier skrevet av samiske forfattere på samisk i de formater som barna ønsker seg.

5.5.7 Styrke formidling i nordsamisk område – direkte tilskudd til Troms fylkeskommune

Mål for tilskuddet:

- Sametinget og Troms og fylkeskommune samarbeider om formidling av samisk litteratur.

Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget har etablert et samarbeid om formidling av samisk litteraturformidling i nordsamisk område. Samarbeidsområder knyttes til en egen samarbeidsavtale. Omkring 25 % av fylkeskommunens samiske bibliotekjeneste vil gå til samarbeidet.

5.5.8 Loga munnje! Les for meg! – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Å motivere til økt lese lyst og styrke interessen for litteratur

Loga munnje-prosjektet er et språkstimulerende tiltak, der samiske foreldre oppmuntres til å lese sammen med barna fra de er helt små.

Sametinget mottok internasjonal anerkjennelse og utmerkelse fra Library of Congress Literacy Awards Program av loga munnje. Prosjektet utmerker seg ved å tilby unike, nyskapende og bærekraftige strategier for å fremme lesing og leseferdigheter. Sametinget vil videreutvikle prosjektet videre med mål om å inspirere og engasjere storfamilien og besteforeldre å delta.

Sametinget har oversatt Sommerles kampanjen som er et godt etablert nasjonalt lese kampanje for barn fra 1.-7. klasse til nord-, lule-, og sørsamisk. Dette er en god måte å motivere barn og unge til å lese litteratur, og bidrar det til å styrke både språket og lese lysten hos samiske barn og unge.

5.6 Samiske medier

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av samiske medier som synliggjør samisk språk, kultur og samfunnsliv.

5.6.1 Samletabell – Samiske medier

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Samiske medier - direkte tilskudd	6 223 000	6 223 000	0
33801 Oppfølging av Dïjreguedtie – Sametingets melding om samiske medier – prosjekt	0	300 000	300 000
Sum	6 223 000	6 523 000	300 000

5.6.2 Samiske medier – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Samiske medier:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier er en viktig del av samfunnet og samfunnsdebatten. For Sametinget er det viktig at samisk språk, kunst og kultur er tilgjengelig på ulike medier, på ulike plattformer og at det produseres og formidles med høy kvalitet.

Sørsamisk Kirkeblad har i gjennomsnitt klart å levere en 19% av sine tekster på samisk i de fire utgivelsene som bladet har publisert.

5.6.3 Oppfølging av Dïjreguedtie – Sametingets melding om samiske medier – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Følge opp tiltak i mediemeldingen og utarbeide nødvendig kunnskapsgrunnlag.

Sametingets plenum behandlet melding om samiske medier - Dïjreguedtije juni 2023. Meldingen legger grunnlaget for Sametingets arbeidet på feltet.

Prosjektet kom ikke i gang som planlagt i 2024 da det var ytterligere behov for å definere prosjektets innhold. Sametinget har imidlertid hatt dialog med aktuelle parter i henhold til strategiene i Dïjreguedtie.

5.7 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

For få til et mangfold av idrettsaktiviteter er samarbeid med samiske idrettsorganisasjonen, med sine særforbund, og lokale lag og foreninger viktig. Det viktigste virkemiddelet i dette arbeidet er idrettsavtalen som Sametinget har inngått med Sámi Valáštallan Lihttu (SVL). Avtalen skal sikre at de samiske idrettene har ressurser og kompetanse til å legge til rette for et bredt spekter av idrettsaktiviteter lokalt, og til å delta i og utvikle arenaer i allsamisk sammenheng. I tillegg skal de ha mulighet til å utvikle samarbeid med andre urfolk og folk fra andre arktiske områder. En tilrettelegging av idrettsaktiviteter er også viktig i et folkehelseperspektiv.

5.7.1 Samletabell – Samisk idrett

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Samisk idrett - direkte tilskudd	4 883 000	4 883 000	0
34701 Kultur- og idrettsstipend	100 000	100 000	0
Sum	4 983 000	4 983 000	0

5.7.2 Samisk idrett – direkte tilskudd

Mål med tilskuddsordningen – samisk idrett:

- Samisk idrett har et mangfold av idrettsaktiviteter.

I 2022 ble det etablert et avtaleinstitutt med Sámi Valáštallan Lihttu (SVL). Avtalen skal være arena for å fremme og drøfte generelle idrettspolitiske tiltak og utfordringer.

I 2024 har det vært stor aktivitet og SVL har styrket sin administrative kapasitet som følge av økonomisk økning på 1,2 millioner gjennom Idrettsavtalen 2024. Det har vært utmerkelser på blant annet Arctic Winter Games, og FA Sáomi kvinner vant Conifa Womens World Football Cup i Bodø.

Sametinget og SVL har også i fellesskap arbeidet opp mot Kultur- og likestillingsdepartementet for å synliggjøre behov for satsning på samisk idrett og økte spillemidler. Sametinget og SVL har la vekt på betydningen av økt støtte for å kunne styrke idrettsaktiviteter blant samiske barn og unge, samt for å fremme samisk kultur og identitet gjennom idrett. For 2024 var tippemidlene på kr 3 500 000.

Sametingsrådet fremmet et eget forslag til Idrettsavtalen 2025 da forhandlingene ble brutt i juni på grunn av store avstander omkring økonomiske behov. Rammen for idrettsavtalen 2025 på kr 5 683 000 ble godkjent av Sametingets plenum i sak 041/24 Idrettsavtalen i september hvor blant annet behovet for å styrke reinkappkjøring gjennom SHL - Sámi Heargevuodjin Lihttu. Sametinget har et særskilt ansvar for denne tradisjonelle samiske idretten og ønsker å videreføre arbeidet med å bygge ned grensehindre i samisk idrett. Det tilsvarer en økning på kr 800 000 fra 2024.

5.7.3 Kultur- og idrettsstipend – stipend

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
34701 Kultur- og idrettsstipend	100 000	100 000	0
Sum	100 000	100 000	0

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
25	4	18	3

Mål med stipendet – Kultur- og idrettsstipend:

- Motivere unge kultur- og idrettsutøvere til videre satsing.

Sametingets kultur- og idrettsstipend skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Sametinget deler ut fire stipend årlig til ungdom som engasjerer seg innenfor musikk, kunst, kultur og idrett.

Sametingsrådet tildelte i desember idrettsstipender til Karin Alida Boine, Elisa Götch Iversen og Daniel Ailo Sakshaug Bær og kulturstipend til Linus Johnsen.

6 Kulturminnevern

Samfunnsmål:

- Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om vår kulturhistorie og legger premisser for all planlegging og inngrep.

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Deler av den tradisjonelle kunnskapen er fortsatt i aktiv bruk i samiske samfunn, parallelt med nye kunnskaper. Sikring av kulturminner og kunnskapsformidling om dem er viktig for å videreføre samisk kulturarv i fremtiden. Kunnskap om landskaps- og ressurstilpassing, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn. Klimaendringene har konsekvenser for samiske kulturminner, siden gjengroing av landskap blant annet innebærer at arkeologiske kulturminner som ikke er kartfestet og dokumentert mister synlighet. I tillegg utgjør økende nedbørsmengder en trussel mot freda samiske bygninger.

Sametinget har gjennomført flere prosjekter og tiltak i ulike deler av Sápmi for å dokumentere, forvalte, istandsette, tilrettelegge og formidle den samiske kulturarven. Sametinget har samarbeidet med relevante instanser som Riksantikvaren, fylkeskommuner, kommuner, museer, universiteter og lokale aktører. Målet er å styrke og synliggjøre den samiske kulturarven. Her kan nevnes prosjekter gjennom programmet utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)-områder og Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) og Sametingets egne tilretteleggingsprosjekter av samiske kulturminner.

Det er gjennomført omfattende arbeid knyttet til registreringer av samiske kulturminner i Vesterålen, i sørsamisk område og i Lebesby kommune. Det er også gjennomført intervjuer med tradisjonsbærere om samisk landskapsbruk og kulturminner i Álddesjávri-/Altevannsområdet.

Áimmahuššan- Sametingsmelding om samisk kulturminnevern (2021) viser mangfoldet av samiske kulturminner i Sápmi. Den gir retning for arbeidet med kulturminner i Sametinget og viser betydningen av strategiske satsinger for å nå målene på kulturminnefeltets ulike områder. Sametinget arbeider med å følge opp strategier som er satt i kulturminnemeldinga. Registrering av samiske kulturminner og bevaringen av disse er et viktig arbeidsfelt for å nå samfunnsmålene for Sametinget. Videre er det utviklet interne retningslinjer for dokumentasjon for helligsteder samt utarbeidet en oversikt over Sametingets tilrettelegging av kulturminner. Et prosjekt på feltet forvaltning av samiske menneskelige levninger er startet opp. En revisjon av Áimmahuššan er påbegynt og legges fram for plenum juni 2025.

Sametinget har i 2024 arbeidet med egne prosjekter som «Revitalisering av samiske kulturmiljøer i Fotefar mot Nord», «Skoltebyen som møtested og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv» «kjent anerkjentsatsing på sørsamisk kulturarv» og prosjektet «Kulturminner som grunnlag for rettigheter til arealer og samisk arealbruk». Prosjektene inngår i innsatsområdet «Tilretteleggingen av den samiske kulturarven» som har som målet at samiske kulturminner skal være grunnlag for kunnskapsproduksjon om samisk tilstedeværelse og levesett.

6.1 Innsatsområder – Kulturminnevern

Sametingets innsatsområder innenfor kulturminnevern:

- Forvaltning av kulturminner.
- Rammebetingelser for samisk kulturminnevern.
- Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven.
- Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv.
- Forvaltning av samiske levninger.

6.1.1 Virkemidler innsatsområder – Kulturminnevern

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Forvaltning av kulturminner	1 531 630	3 100 000	1 568 370
Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven	1 181 082	1 600 000	418 918
Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv	128 901	100 000	-28 901
Forvaltning av samiske levninger	346 823	500 000	153 177
Sum	3 188 436	5 300 000	1 958 387

6.2 Forvaltning av kulturminner

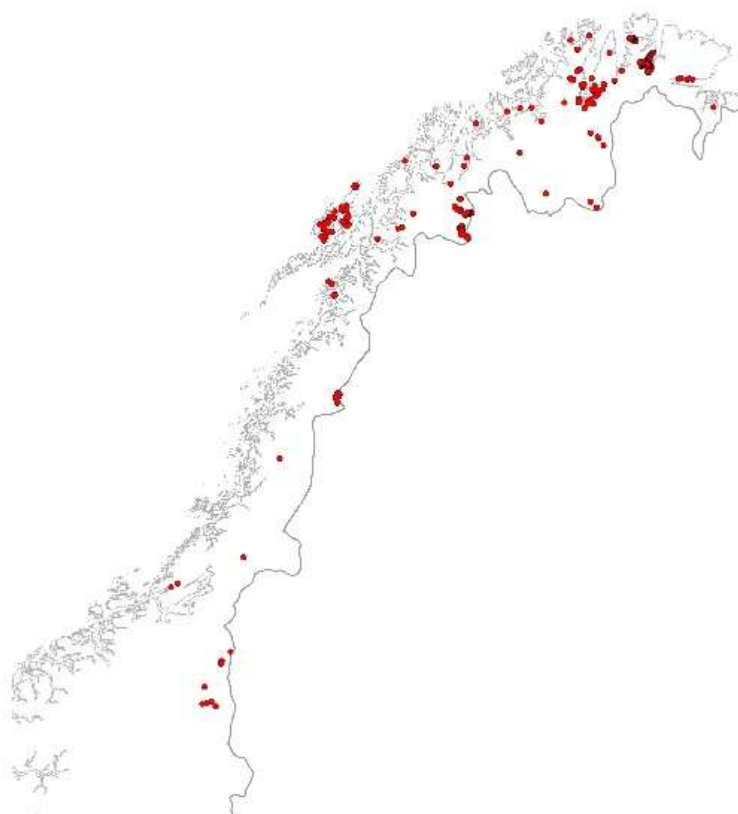
Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Kulturminneloven slår fast at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk fredet. Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten.

Sametingets arbeid skal føre til at flere samiske kulturminner registreres og istandsettes. Gjennom dette arbeidet styrkes kunnskapen om samisk tradisjon og historie, samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner. Et godt kunnskapsgrunnlag er avgjørende for at Sametinget kan gi substansielle innspill i arealsaker og saksbehandling etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Nye kulturminneregistreringer 2024:
Totalt 1225 kulturminner

I 2024 ble det gjennomført arkeologiske befaringer som resulterte i til sammen 1225 registreringer av samiske kulturminner.

Arkeologiske automatisk fredete samiske kulturminner er i liten grad registrert, og erfaringer fra registreringsprosjekter viser at potensialet for funn er svært stort i mange områder av Sápmi. Mangelen på kunnskapsgrunnlag og kartfesting av arkeologiske kulturminner er en utfordring i arealsaker. I 2024 er det gjennomført arkeologiske befaringer som resulterte i til sammen 1225 registreringer av samiske kulturminner. Registreringsarbeidet langs 420kV Skaidi-Lebesby, vindkraftverk ved Laksefjord og ny 132 kV linje i Vesterålen ga særlig mange registreringer. I sørsamisk område har Sametinget deltatt i sektoravgift-prosjekter i de regulerede vassdragene Røssvatnet i Nordland og Holsvassdraget i Buskerud.

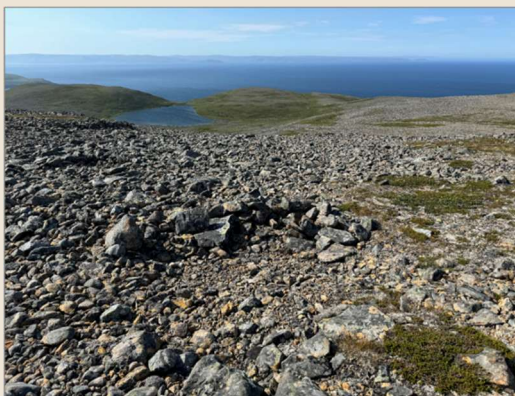
Áimahuššan -Sametingsmelding om samisk kulturminnevern

Áimahuššan -Sametingsmelding om samiske kulturminner gir føringer på at Sametinget skal utvikle en omforent metodikk for dokumentasjon av samiske helligsteder med mål om at de skal forvaltes på en helhetlig og forutsigbar måte. Som ledd i oppfølgingen av Áimahuššan, har Sametinget i 2024 utarbeidet interne retningslinjer for forvaltning av samiske helligsteder.

Boks 6.1 Kulturminneprosjekter - Registrering 420kV Skaidi-Lebesby:

Under årets befaringer ble det registrert 97 automatisk fredete kulturminner og 16 med uavklart status. Totalen for 2023-2024 og prosjektet som helhet ble dermed 253 automatisk fredete kulturminner og 47 med uavklart vernestatus.

I hovedsak er det langs kraftlinjetraséen og anleggsveier registrert mest reindriftskulturminner, som boplasser med árran, teltringer, gjemmer, ovner, reingjerder, reinhager, melkegjerdar, røyser, varder/merkesteinar, graver, vindskjul og offersteinar, men også kulturminner som diverse steinkonstruksjoner, skyteskjul, gammetufter, heller, tjæremile og tidlig metalltidstuf. Det arbeides med vurderingar av tiltakets innvirkning på samiske kulturminner og kulturmiljø.

TV: Offersteinen Čuollugeadgi ble registrert langs 420kV Skaidi-Lebesby. Offersteinen er knytta til muntlig tradisjon. Det ble dokumentert offernedleggjelser av eldre reinhorn, samt nyere offergaver som viser at offerstedet fortsatt er i bruk. Foto: sametinget. T.H.: Ett av svært mange nyregistrert čilla/skyteskjul ved Laksefjoren. Foto Thor-Andreas Basso, Sametinget ved kulturminneundersøkelse av Laksefjorden vindkraftverk.

Kulturminneundersøkelse av Laksefjorden vindkraftverk

Kulturminneundersøkelsene er fullført for både det opprinnelige planområdet, samt utvidelsen av planområdet for vindkraftverket. Det har vært omfattende registreringer av kulturminner etter villreinfangst, som har resultert i flere hundre funn herunder stor overvekt av čilla/skyteskjul, men også andre fangstrelaterte kulturminner, samt enkelte kulturminner etter reindrift. Vurderingar av tiltakets innvirkning på samiske kulturminner og kulturmiljø vil foreligge i 2025.

Sektoravgiftsundersøkelse Álddesjávri/Altevatnet, Bardu kommune, Troms

Prosjektet er et flerårig, statlig finansiert samarbeidsprosjekt med Norges arktiske universitetsmuseum og Troms fylkeskommune om kulturminnene i det regulerte vassdraget. Sametinget har gjennomført intervju i Saarivuoma og Talma sameby og lokalt i Bardu som ledd i undersøkelsene. Ressurspersoner i samebyene har bidratt med kvalitetssikring og intervju for Sametinget, og stilt eget, eldre intervjumateriale til disposisjon for prosjektet. Intervjuene gir kunnskap om reindriftssamisk bosetting og bruk over store områder ved Álddesjávri/Altevatnet, og detaljerte opplysninger om neddemmede samiske kulturminner. Sametinget har også innhentet viktige opplysninger om reguleringen av vannet med tanke på planlegging av feltundersøkelsene i 2025. Intervjuene bidrar dessuten til at prosjektet blir kjent og forankret i samebyene.

Verdiskaping på kulturmiljøfeltet – «felles kulturarv i nord»

Sametinget har etter søknad til Riksantikvarens tilskudd til verdiskaping på kulturmiljøområdet i 2024, mottatt kr 800 000. I tillegg har prosjektet mottatt et forhåndstilsagn på kr. 500.000 for videre satsing i 2025. Målet for prosjektet er å lage gode rammer for etablering av permanente, lokale rådgivningstjenester for eiere og kommunene og andre som forvalter kulturmiljøer og bygninger. Prosjektet har opprettet en nettside om kulturarven i Nord-Norge. Prosjektstart ble markert på Várdobáki i mai 2024. Verdiskapingsprosjektet gir tilbud om gratis befarings- og rådgivning for eiere av freda og verneverdige bygninger i Sør-Troms. Várdobaiki museum har som del av prosjektarbeidet gjennomført kurs i konstruksjon av loavddagoahti. Verdiskapingsprosjektet felles kulturarv i nord har resultert i flere

søknader om tilskudd i Sør-Troms. Nettsiden www.kulturarvnord.no utvikles til en informasjonskanal for hele Nord-Norge.

Kurs i bygging av loavddagoahti. Foto:Thomas Ole Andersen.

6.2.1 Samletabell - Forvaltning av kulturminner

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
37001 Samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	1 446 614	2 900 000	1 453 386
Skjøtsels- og formidlingsarbeid på			
38501 Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	14 061	200 000	185 939
37020 Frivilligheten år - Ekstern bevilgning	0	0	0
386 Skjøtsel og formidling av kulturminner - BARK (Eksterne midler fra Riksantikvaren)	70 955	0	-70 955
Sum	1 531 630	3 100 000	1 568 370

6.2.2 Samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
37001 Samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	1 446 614	2 900 000	2 400 000	1 453 386
Sum	1 446 614	2 900 000	2 400 000	1 453 386

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
37001 Samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	1 781 000	334 386	1 446 614
Sum	1 781 000	334 386	1 446 614

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
22	15	1	6

Mål for tilskuddsordningen – Samisk kulturminnevern:

- Samiske kulturminner med tilhørende tradisjoner synliggjøres gjennom dokumentasjon, formidling og istandsetting.

Det kom inn 20 søknader til fristen 15. februar hvor av 13 ble innvilget. Det ble gitt fem tildelinger til sørsamisk område (Trøndelag og Innlandet), tre til pitesamisk område (Bodø-omegn), fem til nordsamiske område (Troms og Finnmark).

I Sametingets reviderte budsjett ble det gitt en tilleggsbevilgning til ordningen hvor det ble satt ny søknadsfrist, nytt mål og nye prioriteringer for ordningen.

Mål for tilskuddsordningen – Samisk kulturminnevern:

- Samiske kulturminner med tilhørende tradisjoner synliggjøres gjennom dokumentasjon, formidling og istandsetting.

Prioriteringene var knyttet til samisk båt og fartøystradisjoner.

Det kom inn to søknader som begge fikk tildeling.

6.2.3 Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Videreutvikle Ceavccageadgi/Mortensnes som kulturminneområde.

Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde ble fredet i 1988 og forvaltes av Sametinget. Det ordinære skjøtselsarbeidet i kulturminneområdet gjennomføres av Várjjat Sámi Musea og midler til dette blir overført Tana og Varanger museumssiida via direktetilskuddet til samiske museer.

Sametinget har arbeidet videre med å fremme Várjjat siida for innskriving på UNESCOs liste over kulturarv. Sametinget har orientert regjeringen om at det forventes at dette følges opp med nødvendige initiativ og tiltak. Riksantikvaren har i et eget møte orientert ordførerne i de tre kommunene som har lokaliteter som inngår i Várjjat siida og berørte brukere, om at Riksantikvaren har anbefalt innskriving på tentativ liste.

6.3 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Nasjonale tilskuddsordninger og – bevaringsstrategier må møte de behov og utfordringer som Sametinget erfarer i forvaltningen av samiske kulturmiljøer. Sametinget har hatt konsultasjoner med Riksantikvaren og

Klima- og miljødepartementet om struktur og innhold i de nye nasjonale bevaringsstrategiene. To nye bevaringsstrategier settes i verk i januar 2025 og urfolk og nasjonale minoriteter inngår som gjennomgående innsatsområder. Kulturmiljøer fra reindriftsområder er ført opp som et eget deltema i bevaringsstrategien for landbrukets kulturminner.

6.4 Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon om samisk tilstedeværelse og levesett.

Synliggjøring av samiske kulturminner medfører økt kunnskap om samisk historie og levesett. Sametinget arbeider for at formidling av samiske kulturmiljøer skal skje gjennom muntlige og skriftlige framstillinger og ved tilrettelegging og bruk av kulturminnene. Samiske kulturminner dokumenterer bruk av ressurser og landskap, og kan bidra til å styrke samiske lokalsamfunn. Sametinget skal være en premissleverandør i formidlingen av den samiske kulturarven, og har som målsetning å formidle et bredt tematisk og geografisk utvalg. Sametinget har som oppfølging av Áimmahuššan Sametingsmelding om samisk kulturminnevern laget en oversikt over tilrettelagte samiske kulturmiljøer. Dette er et redskap i oppfølging og vedlikehold av de tilrettelagte kulturmiljøene.

Sametinget har også holdt foredrag om samisk kulturarv i blant annet Lofoten og Vesterålen, Målselv, Senja og Tromsø. I tillegg har Sametinget bidratt i en TV-serie som produseres for NRK, som skal omhandle Norges nasjonalparker. Sametinget bidro med samisk kulturhistorie og presenterte kulturminner i området knyttet til Øvre Dividalen Nasjonalpark. Likeledes har Sametinget med utgangspunktet i Smukgården i Sør-Varanger bidratt i en NRK-dokumentar om kulturarv.

Sametinget har gjennomført kulturminneformidling av reindriftsamiske kulturminner i nasjonalparkene i Dividalen. Skoleelever fra Bardu kommune ble fløyet inn i nasjonalparken og fikk delta i registrering av reindriftssamiske kulturminner.

Riksantikvaren utarbeider et register over Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Sametinget har hatt ansvaret for å velge ut de samiske KULA-landskapene. KULA-status kan bidra til økt fokus på den samiske kulturhistorien i de ulike delene av Sápmi, og er særlig viktig i områder der den samiske historien og tilstedeværelsen har vært underkommunisert. Sametinget har blant annet gjennomført kulturminneregistreringer i KULA-landskap i sør-samisk område. Sametinget har også deltatt i Riksantikvarens bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminne (BARK), (se også kapittel om prosjektet «Kjent anerkjent- satsing på sørsamisk kulturarv»).

6.4.1 Samletabell – Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
39102 «Kjent og anerkjent» - satsing på sørsamisk kulturarv - prosjekt	314 651	400 000	85 350
39103 Toårig prosjekt finansiert fra Riksantikvaren	-216 662	0	216 662
39104 Revitalisering av samiske kulturmiljø i “Fotefar mot nord” - prosjekt	504 908	500 000	-4 908
39201 Skoltebyen - møtested og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv - prosjekt	353 536	350 000	-3 536
39002 Kulturminneplaner i kommunene - (Eksterne midler fra Riksantikvaren)	-28 083	0	28 083
39105 Kulturminner som grunnlag for rettigheter til arealer og samisk arealbruk - prosjekt	252 732	350 000	97 268
Sum	1 181 082	1 600 000	418 918

6.4.2 “Kjent og anerkjent” – satsing på sørsamisk kulturarv – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Gjøre sørsamisk kulturarv kjent og anerkjent

I det sørsamiske området er det et særlig behov for å satse på synliggjøring, registrering, dokumentasjon og oppfølging av samiske kulturminner. Det gjelder både for freda arkeologiske kulturminner og freda bygninger. En annen faktor er at den samiske kulturarven i dette området er lite kjent blant allmenheten og at den ofte er dratt i tvil, underkommunisert og «overskrevet» av norsk kulturhistorie. Dette er også en utfordring i arealplansaker. Et oppdatert og styrket kunnskapsgrunnlag om sørsamiske kulturminner vil også være et viktig redskap i Sametingets deltakelse i arealplanprosesser i disse områdene.

Sametinget har tilrettelagt sørsamiske lokaliteter i Valdres. Lokalitetene har fått kulturhistoriske skilt med QR-koder til Sametingets hjemmeside som formidler filmer og utdypende informasjon. Den ene av lokaliteten er Rennsenn; en samisk boplass fra jernalder. Den andre er boplassen til Lussi Kant i Smådalen i Vang som har stor betydning for samisk kvinnehistorie. Det arbeides nå med tilrettelegginger av flere andre kulturmiljøer i sørsamisk område, hvorav to av dem er i Rana kommune, nærmere bestemt i Randalen og Dalsgrenda. Tilretteleggingen skjer i samarbeid med Rana sameforening.

Sametinget har registrert og formidlet samiske kulturminner i Indre Fosen kommune. Arbeidet skjedde i samarbeid med kommunen, lokal informant og grunneiere. Kommunen har tidligere ikke hatt registreringer av automatisk fredete samiske kulturminner i den nasjonale kulturminnedatabasen. Det er også gjennomført kontrollregistrering av kulturminneopplysninger fra Namsos og Oppdal kommuner samt tilstandsvurdering av utsatte kulturminner ved Nedalsklompen.

Sametinget deltar ellers i prosjekter og arbeidsgrupper i sørsamisk område som fremmer og synliggjør sørsamisk kulturarv.

6.4.3 Revitalisering av samiske kulturmiljø i “Fotefar mot Nord” -prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrke og opprettholde samisk identitet og tilhørighet og være en ressurs for lokalt næringsliv.

Prosjektet skal revitalisere og oppgradere kulturmiljøene som på 1990-tallet ble tilrettelagt gjennom Landsdelsutvalgets satsing «Fotefar mot nord». Tilretteleggingen omfatter et kulturmiljø i hver av kommunene. Til sammen 17 av i alt 103 fotefarsteder formidler samisk kulturhistorie. Prosjektet er et

samarbeid mellom Sametinget, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner og kommunene. En prosjektleder med kontorsted i Nordland fylkeskommune koordinerer arbeidet og vil være bindeledd mellom samarbeidspartnerne. Det generelle formålet med fotefarstedene er å styrke lokal identitet og tilhørighet og være en ressurs for lokalt næringsliv. All skriftlig formidling vil skje på samisk, i tillegg til andre språk. I 2024 har Sametinget hatt særlig fokus på fotefarstedene i Skjervøy, Karasjok og Evenes kommuner.

6.4.4 Skoltebyen - møtested og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Sää'msijdd / Skoltebyen er et møtested og en lærings- og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv.

Prosjektet gjennomføres i samråd med Ä'vv Skoltesamisk Museum i tillegg til den skoltesamiske foreningen Norrõs. Sametinget har inngått avtale med eksterne tilbydere om videre oppfølging og istandsetting av "Hallonhuset" i Skoltebyen. Arbeidet med Skoltebyen skjer også i samarbeid med den nasjonale satsingen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) som følger opp skjøtselsarbeid og vegetasjonspleie i Skoltebyen.

6.4.5 Kulturminner som grunnlag for rettigheter til arealer og samisk arealbruk – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Samisk kulturarv legger premisser for all planlegging og inngrep.

Mangelen på ressurser i forvaltningen av samiske kulturminner generelt, gjør det utfordrende å få til en forsvarlig forvaltning. Prosjektet bidrar til at samisk kulturminner registreres og digitaliseres og dermed til kunnskapsgrunnlaget i arealforvaltningen. Prosjektet har bidratt i arbeidet med å styrke samisk kulturminneforvaltning både gjennom digitalisering av samiske kulturminneregistreringer og styrking av kapasitet. Til sammen er data om 107 kulturminner fra et tidligere forskningsprosjekt i Tana kommune nå lagt inn i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden. Likeledes er også 275 kulturminner fra Målselv og Bardu kommuner lagt inn i samme database.

6.5 Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet og tilfredsstillende vedlikehold på samiske bygningsarv og verneverdige samiske båter.

Sametinget har for 2024 mottatt kr. 3.950.000 fra Riksantikvaren over post 71 freda bygninger og kulturmiljø i privat eie. Sametinget har mottatt 34 søknader. Det ble tildelt kr. 4.600.000. Det overskytende beløpet dekkes av inndratte midler fra tidligere år.

Tildelingene av tilskudd har en geografisk fordeling som vist:

Geografisk område	språkområde	Antall
Finnmark	Nordsamisk	9
Nord-Troms	Nordsamisk	1
Midt/Sør-Troms-Narvik	Nordsamisk	16
Hamarøy – Tysfjord	Lulesamisk	0
Bodø/omegn	Pitesamisk	5
Sør for Saltfjellet	Sørsamisk	3
SUM		34

Sametinget har i sommerhalvåret gjennomført befaringer av et utvalg tidligere registrerte automatisk freda bygninger i en rekke kommuner. Dette for å få kunnskap om tilstanden til disse bygningene, samtidig som

det er en god anledning til å møte eierne av vår felles kulturarv. Sametinget har også bidratt til kurs og formidling av antikvarisk istandsetting for elever ved tømmerlinja på videregående skole i Sør-Varanger.

Sametinget er kulturminnemyndighet for den samiske delen av porteføljen til statens kulturhistoriske eiendommer. Det er etablert egne samarbeidsfora mellom fylkene og Sametinget på dette feltet.

Båtarv

Riksantikvaren tildelte Sametinget kr 1 090 000 over tilskuddsordningen "Post 74 fartøyvern". Midlene benyttes til istandsetting av det samiske fartøyet «Sjøgutten» fra Tysfjord.

Sametinget har siden 2020 fått overført forvaltningsansvaret for samisk fartøyvern. Sametinget har i 2024 arbeidet målrettet med samisk fartøyvern/båtarv, blant annet er det i 2024 arbeidet for å se på mulighetene for å etablere et samisk fartøyvernssenter.

Det er på denne bakgrunn lagt ned et større arbeid for å samle all kompetanse på området i et nettverk. Det ble blant annet gjort gjennom både en digital nettverkssamling og en fysisk samling i Harstad november. Det var 30 deltakerne på disse samlingene. Deltakerne bestod av det aller meste av det som finnes av kompetanse i Norge om samiske båter og båtbygging, og det var stort engasjement omkring temaene som ble berørt.

Sametinget har også opprettet en ekstraordinær tilskuddsordning i 2024 for samisk fartøyvern, og i tillegg gitt tilskudd til båtarvprosjekter over Sametingets tilskudd til kulturminnevern for 2024. Dette blant annet for å få en bedre oversikt over verneverdige samiske båter.

Resultatene av nettverkssamlingene og tilskuddsprosjektene skal benyttes i det videre arbeidet med samisk båtarv og i det videre arbeidet med å se på modeller for formidling av den samiske båtarven. Det arbeides med å finansiere et prosjekt som skal finne en permanent løsning for ivaretagelse og formidling av den samiske båtarven.

6.5.1 Samletabell – Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
39501 Nettverkssamling - fartøyvern	128 901	100 000	-28 901
Sum	128 901	100 000	-28 901

6.5.2 Nettverkssamling – fartøyvern

Mål med samlingen:

- Skape synergi og bidra til at aktuelle fagmiljøer får mulighet til å samarbeide og involvere seg i arbeidet for samisk båtarv/fartøyvern.

Sametinget har gjennomført en egen nettverkssamling om samisk fartøyvern (se også kapittel om tilskudd til samisk kulturminnevern). Samiske og andre museer og en rekke fagmiljøer deltok. Samlingen har vært et viktig bidrag til kunnskapsgrunnlaget i Sametingets forvaltning av samisk båtarv.

6.6 Forvaltning av samisk levninger

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget eller det organ Sametinget utpeker, er rette myndighet i forvaltning av samiske levninger og gravmateriale

Sametinget er informert om at Universitetet i Oslo har endret på organiseringen av stillingsressurser i bioantropologisk samling (tidligere De Schreinerske samlinger). Det er avholdt møter i arbeidsgruppa som utreder tilbakeføringskravet knyttet til levningene fra Gravholmen i Pasvik. Som en del av medvirkningsprosessene for etterkommerne har Sametinget avholdt folkemøter i Neiden og Nellim, Finland.

I tillegg har den skoltesamiske foreninga Norrõs drøftet gjenbegravning i et eget møte og kommet til at norske skoltesamer ønsker gjenbegravning og flere undersøkelser av levningene innen en gitt tidsramme.

6.6.1 Samletabell – Forvaltning av samiske levninger

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
39301 Forvaltning av samiske levninger - prosjekt	346 823	500 000	153 177
Sum	346 823	500 000	153 177

6.6.2 Forvaltning av samiske levninger – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Etablere et rammeverk som sikrer en etisk og kunnskapsbasert forsvarlig forvaltning av samiske menneskelige levninger

Sametingets har over reviderte budsjett bevilget midler til det 3-årig prosjektet «forvaltning av samiske menneskelige levninger». Prosjektet har som mål å etablere et rammeverk som sikrer en etisk og kunnskapsbasert forsvarlig forvaltning av samiske menneskelige levninger. Prosjektleder ble ansatt og prosjektet påbegynt høsten 2024.

7 Helse, sosial og barnevern

Samfunnsmål:

- Det samiske folk har god helse og mottar likeverdige tjenester tilrettelagt deres språklige og kulturelle bakgrunn, og deres rettigheter som urfolk.

Det er Sametingets mål at det samiske folk har god og likeverdige helsetjenester tilrettelagt deres språklige og kulturelle bakgrunn, samt deres rettigheter som urfolk. Sametinget har fokusert på flere innsatsområder, inkludert spesialisthelsetjenesten, helse- og omsorgstjenesten, folkehelse, barnevernstjenesten og sosiale forhold og velferdstjenester.

Sametinget har hatt en betydelig rådgivende rolle i regjerings arbeid med stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv: Stortingsmelding 12: Meld. St. 12 (2023–2024)- Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen. Sametinget har påpekt mangler i meldingen og løftet utfordringer for samiske næringer, tradisjoner, rovvilt, klima og sentralisering av helsetilbud. Sametinget har gitt innspill til stortingsmeldingen om sykehusstrukturen Meld. St. 9 (2023–2024) Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027 – Vår felles helsetjeneste. Sametinget fulgte dette opp med Helse- og omsorgsdepartementet som resulterte i opprettelsen av et utvalg som skal utrede tiltak for å sikre statens forpliktelser overfor den samiske befolkningen.

Sametinget har vært involvert i Helse Nord sitt arbeid knyttet til oppfølgingen av "Tiltak for bærekraft i Helse Nord". Et konkret resultat av dette arbeidet har vært at viktige tilbud til den samiske befolkningen har blitt opprettholdt. Sametinget har også vært involvert i arbeidet med stortingsmeldingen om sosial utjevning og mobilitet, som regjeringen skal legge fram i 2025. Sametinget har påpekt at meldingen må beskrive folkehelseutfordringer for den samiske befolkningen og foreslå konkrete tiltak.

Innen barnevern har Sametinget arbeidet for å sikre at samiske barns rettigheter og behov er ivaretatt i møte med barnevernet. Dette har inkludert dialog med Bufdir, Bufetat region Nord og Nasjonalt samisk kompetansesenter om samiske barns rettigheter, hets og rasisme mot barn og unge, samt rus og illegale stoffer.

7.1 Innsatsområder – Helse, omsorg og barnevern

Sametinget ønsker å nå hovedmålet for helse og sosial ved å fokusere på følgende innsatsområder:

- Spesialisthelsetjenesten
- Helse- og omsorgstjenesten
- Folkehelse
- Barnevernstjenesten
- Sosiale forhold og velferdstjenester

7.1.1 Virkemidler innsatsområder – Helse, omsorg og barnevern

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Helse- og omsorgstjenesten	5 774 750	3 825 000	-1 949 750
Folkehelse	0	500 000	500 000
Sum	5 774 750	4 325 000	-1 449 750

7.2 Spesialisthelsetjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar spesialisthelsetjenester der deres språklige og kulturelle bakgrunn har en naturlig plass, og samisk språk kan benyttes i behandlingssammenheng.

Helse Nord sin utredning «Tiltak for bærekraft i Helse Nord».

I 2023 -2024 igangsatte Helse Nord arbeidet med utredning «Tiltak for bærekraft i Helse Nord», som omhandlet utredning om funksjons- og oppgavedeling i Helse Nord. Sametinget anså at flere av Helse Nord sine forslag innenfor funksjons- og oppgavedeling i Helse Nord, ville slå negativt ut for helsetjenestene til den samiske befolkningen. Alle de politiske gruppene på Sametinget har vært involvert i saken. Sametinget konsulterte Helse Nord RHF på helsetjenestene til samiske pasienter. Resultatet av konsultasjonene er at Døgnerheten ved DPS Tana og DPS/Senter for psykisk helse og rusbehandling, Nord-Troms består. Tverrfaglig Spesialisert rusbehandling forsetter sin ordinære drift i Alta, og spesialisthelsetilbudet i Alta bygges opp, deriblant akuttberedskap og fødetilbud.

Helse Nord har i etterkant av konsultasjonen vedtatt at døgnerheten Senter for psykisk helse og rusbehandling Nord-Troms, Storslett, legges ned. Sametinget vil jobbe videre med saken.

Sametinget opplever at samarbeidet med Helse Nord og deres underliggende foretak har blitt bedre det siste året. Som et resultat av dette blir Sametinget tidligere og bedre informert om prosesser som igangsettes i Helse Nord og de underliggende foretakene.

Pasientreiseforskriften

Samiske pasienter bor over hele landet, men mange bor på steder som har lange avstander og lang vei til spesialisthelsetjenesten. Geografiske forskjeller og store ulikheter i kollektivtransporttilbudet fører til ulike konsekvenser i ulike deler av landet. Med bakgrunn i dette har Sametinget gitt innspill til Endringer i pasientreiseforskriften - forenkling og forbedring av regler for pasientreiser. Sametinget påpekte at samiske pasienter har rett til samisktalende helsetjeneste også i møte med pasientreiser. Sametinget omtalte videre problemstillinger og mulige tiltak knyttet til avstander og bosetning, kollektivtransport og mangel på kollektivtransport, samisk språk, herunder språkkompetanse i Pasientreiser HF. Forskriften er vedtatt uten større endringer. Endringene som er gjort i forskriften berører ikke de punktene Sametinget sendte innspill på, og således er ikke Sametingets innspill tatt med i endringene.

Psykisk helse og rus

Regjeringen la frem stortingsmelding om rusreformen. Meld. St. 5 (2024-2025) - Trygghet, fellesskap og verdighet. Sametinget har gitt innspill til Stortingsmelding der vi beskriver at velferdssystemet ikke tilbyr helsetjenester tilpasset samiske pasienter, og at økt forståelse, innsikt og kunnskap vil man få mulighet til å sikre kulturtilpassede behandlingsmetoder og implementere kultursensitive forebyggingsstrategier. Samisk perspektiv er ikke nevnt i meldingen, men meldingen peker på at for brukere, pasienter og pårørende med annen språklig eller kulturell bakgrunn er det særlig viktig med tilrettelagt informasjon, deriblant personer med samisk bakgrunn.

7.3 Helse- og omsorgstjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter og brukere, uavhengig av bosted, mottar en språklig og kulturelt tilrettelagt pleie- og omsorgstjeneste.

Fagutvikling og kompetanseheving i omsorgstjenesten

Det er viktig at fagmiljøer som skal utvikle tjenestetilbudet til samiske pasienter må ha grunnleggende kunnskap og kompetanse om samiske forhold og derfor må fagutvikling og kompetanseheving i helse- og omsorgstjenestene til brukere med samisk språk og kulturbakgrunn opprettholdes og styrkes. Sametinget og Helsedirektoratet har dialog om hvordan prosjektet fagutvikling og kompetanseheving kan utvikles videre. Etter dialog med Sametinget har Helsedirektoratet gitt tilskudd til disse tre samiske fagmiljøene; Sørsamisk helsenettverk / Åarjelsaemien healsoeviermie, Hamarøy kommune og Várdobáiki samisk senter til prosjektet Fagutvikling og kompetanseheving i helse- og omsorgstjenestene til samiske brukere.

7.3.1 Samletabell – Helse- og omsorgstjenesten

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
40001 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter - direkte tilskudd	720 000	720 000	0
40101 Samisk legeforening - direkte tilskudd	453 000	323 000	-130 000
40201 Sørsamisk helsenettverk/Åarjelsaemien healsoeviermie - direkte tilskudd	438 000	438 000	0
40301 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Samisk hus i Oslo - direkte tilskudd	491 000	491 000	0
40401 Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd til Aajege - Trøndelag fylkeskommune	153 000	153 000	0
42001 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	3 519 750	1 700 000	-1 819 750
Sum	5 774 750	3 825 000	-1 949 750

7.3.2 Brukerrettede tilbud for den samiske befolkningen, i livsløps- og folkehelseperspektiv – direkte tilskudd til Várdobáiki

Mål for tilskuddsordningen – Brukerrettede tilbud for den samiske befolkningen, i livsløps- og folkehelseperspektiv:

- Gi råd og veiledning til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige brukerrettede tiltak for samiske eldre.

Gjennom denne ordningen gir Várdobáiki veiledning og råd til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige tiltak for samiske eldre.

Várdobáiki har aktiviteter på helseavdelingen som gjennomføring av helsetreff for samiske eldre, og har samarbeide med både kommuner og andre aktører som jobber med samiske helse spørsmål, veilede og formidle kunnskap om samisk helse til befolkningen. De har gitt veiledning råd om oppstart og gjennomføring av helsetreff for samiske eldre andre steder i Sápmi.

Várdobáiki ved helseavdelingen har blant annet deltatt i samarbeidsforum; Vold og overgrep i samiske områder i regi av RVTS. Har også deltatt på det årlige møtet i nasjonalt samisk helsenettverk i regi av Helsedirektoratet. De har tatt initiativ til å settes fokus på samisk mat og samiske mattradisjoner i sykehjem og andre institusjoner, og gjennomført kurs i laging av samisk tradisjonsmat på omsorgssenter i Evenes ifbm prosjekt «styrket omsorgstilbud til brukere i markesamisk område» finansiert av Helsedirektoratet, og som Várdobáiki er med i. De har arrangerte flere seminarer og også deltatt på flere arrangementer og konferanser, og hatt presentasjon og foredrag på flere andre møter med ulike aktører.

7.3.3 Samisk legeforening – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Samisk legeforening:

- At samisk legeforening gjennom faglig bistand og informasjonsvirksomhet kan bidra til at den samiske befolkningen har et helsetilbud som er tilpasset deres språk og kultur.

Sametinget ga i 2024 gitt tilskudd til Sámi doaktáriid searvi / Samisk legeforening til å arrangere Konferansen om Sannhet og forsoning i et helseperspektiv i Tromsø i juni. Konferansen var et samarbeid mellom Samisk legeforening og SANKS / Sámi klinihkka som hadde 40-års jubileum. Målet med

konferansen var å belyse veien videre for et samisk urfolkssenter. Sametinget har tatt med innspillene fra konferansen inn i arbeidet med sykehusstrukturen.

Samisk legeforening er med i faglige forum for å formidle informasjon om samiske pasienter og situasjonen for helsetjenestetilbud til den samiske befolkning, og i mediabildet i flere sammenhenger angående ulike saker som berører samisk folkehelse/helsetjenestetilbud. SDS har de sendt en bekymringsmelding til Finnmarkssykehuset, Sametinget, Helse Nord og Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende omorganiseringen av Finnmarkssykehuset HF og konsekvensene for SANKS - Sámi klinihkka. SDS arbeid for omorganisering av Sámi klinihkka, som de mener ikke burde være underlagt Finnmarkssykehuset, og har sendt en offentlig erklæring om mistillit til ledelse ved Sámi klinihkka på bakgrunn av flere forhold over lengre tid. SDS har også hatt seminar for støtte til menneskerettighetsforkjemperne i Fosen-saken. Styret har hatt møter i Sápmi både på finsk side og i Åarjelsaepmie. Foreningen har styrket samarbeidet med Sámi psykologasearvi og sámí sosialbargiid searvi, blant annet med høringsinnspill som berør våre fagfelt felles, og har jobbet med rekruttering til foreningen.

7.3.4 Sørsamisk helsenettverk – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Sørsamisk helsenettverk:

- Bidra og styrke arbeidet for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område.

Sørsamisk helsenettverk har i 2024 jobbet med prosjektet samisk helseteam. Sørsamisk helsenettverk har kommet inn på Statsbudsjettet fra 2025 med mål om at den samiske befolkningen skal få likeverdige tjenester. Videre har Sørsamisk helsenettverk undervist diverse kommuner, utdanningsinstitusjoner i samisk kulturforståelse og samisk helse. Organisasjonen har også jobbet med tilrettelegging for følgeforskning av Nord universitet på samisk helse-eldre og forebyggende arbeid mot samehets og diskriminering i Vefsn, Grane kommune samt gitt støtte til VIVAT sitt arbeid med forebygging av selvmord i Sørsamisk område. Sørsamisk helsenettverk er med å arrangere den årlige Sørsamiske helsekonferansen.

I tillegg har Sørsamisk helsenettverk deltatt på Folkehelsekonferansen i Tønsberg-Samisk helse perspektiv og i den Europeiske kulturbyen Bodø-Urfolkskonferanse (NAISA) med undervisning og synliggjøring av samisk helse.

7.3.5 Brukerrettede tilbud for eldre samer – direkte tilskudd til Samisk hus Oslo

Mål for tilskuddsordningen – Brukerrettede tilbud for eldre samer:

- Utvikle brukerrettede tilbud for samiske eldre i områder hvor samer er i mindretall.

Under dialogmøte med Sametinget, orienterte Samisk hus Oslo om helsetreffene for samiske eldre og om småbarns treff for samiske foreldre.

Samisk hus Oslo har hatt innlegg og foredrag på fagseminar, konferanser, møter etc, gitt høringsinnspill samt deltatt i referansegrupper og arbeidsgrupper. Det er gjennomført 10 helsetreff for samiske eldre i Oslo og omegn med relevante helserelaterte tema, studiereise til Røros, flere turer/ utflukter i nærområdet, og besøkt utstillinger. ShO har også samarbeidsmøter med Oslo kommune. Prosjektleder jobber i tillegg med prosjekt om å etablere et samisk helse- og sosialnettverk i Osloområdet. De har videre deltatt på den nasjonale folkehelsekonferansen og hatt stand på konferansen.

7.3.6 Sørsamisk helsekonferanse – direkte tilskudd

Mål for konferansen – Sørsamisk helsekonferanse:

- Økt kompetanse om helse og levekår, samt utfordringer og behov for samiske pasienter i sørsamisk område.

Sørsamisk helsekonferanse ble gjennomført på Stjørdal 17. -18. november. Tema for de to seminardagene var «Samisk folkehelse - hva skaper det gode liv?», og «Helsetjenester til samisk befolkning». I år var det 83 deltakere og de ga mange positive tilbakemeldinger. Tilskudd fra Sametinget var helt avgjørende for gjennomføringen av sørsamisk helsekonferanse.

7.3.7 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
42001 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	3 519 750	1 700 000	1 700 000	-1 819 750
Sum	3 519 750	1 700 000	1 700 000	-1 819 750

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
42001 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	4 298 000	778 250	3 519 750
Sum	4 298 000	778 250	3 519 750

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
23	12	7	4

Mål for tilskuddsordningen – Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter:

- God helse og likeverdige helse-, omsorg- og barnevernstjenester.

7.4 Folkehelse

Mål for innsatsområdet:

- God helse og trivsel i den samiske befolkningen.

Sametinget har samarbeidet med regjeringen om den årlige stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv som i 2024 omhandlet folkehelse og levekår for den samiske befolkningen. For Sametinget har det vært viktig at folkehelseutfordringer i samiske samfunn blir identifisert og tatt opp i stortingsmeldingen. Meldingen ble behandlet av Sametingets plenum i sak 028/24 Meld. St. 12 (2023 –2024) Melding til Stortinget samisk språk, kultur og samfunnsliv - folkehelse og levekår i den samiske befolkningen.

Selv om Rapporten fra Sannhets og forsoningskommisjonen skulle være et viktig kunnskapsgrunnlag for den nye stortingsmeldingen, har flere viktige områder ikke blitt løftet opp i meldingen. Dette gjelder blant annet anerkjennelse av store helseutfordringer som fornorskningspolitikken har bidratt og fremdeles bidra til. Sametinget savner også at konsekvenser av naturinngrep særlig for samisk ungdom blir belyst bedre. Under behandling av meldingen i Helse - og omsorgskomite påpekte Sametinget manglene i meldingen, og løftet i tillegg opp utfordringer for samiske næringer, tradisjoner, rovvalt, klima, sentralisering av helsetilbud og opplærings/ studietilbud, og grenseoverskridende arbeid.

Meldingen signaliserer at det skal sørges for økt samisk innflytelse i folkehelsearbeid, blant annet ved å oppnevne et medlem i folkehelsepolitiskråd med samisk bakgrunn og i Utvalg for prioritering av folkehelse tiltak. Anne Torill Eriksen Balto er i 2024 utnevnt som samisk medlem i regjeringens Utvalg for prioritering av folkehelse tiltak. Videre skal regjeringen tilpasse helseinformasjon for samer, og at de ulike tjenestene skal få mer kunnskap om samer. Samisk ungdom skal få en informasjonsside om hjelpetilbud tilknyttet ung.no, og behovet for en hjelpetelefon for barn og unge med samiskspråklig bakgrunn som har vært utsatt for vold skal vurderes.

7.4.1 Samletabell – Folkehelse

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
43701 Forebygging av selvmord i Sápmi - prosjekt	0	500 000	500 000
Sum	0	500 000	500 000

7.4.2 Forebygging av selvmord i Sápmi – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Økte kunnskaper og forebygging av selvmord i samiske kommuner og områder

Sametinget deltok i kampanjen Selvmordsforebygging i Nord Norge i samarbeid med RVTS. Det er videre avholdt flere møter i forbindelse med dette arbeidet, blant annet nettverksmøte om den regionale tilpasningen av folkeopplysningskampanjen for forebygging av selvmord.

Sametinget hadde i mai under Sametingets komiteuke et seminar om selvmordsproblematikk i Sápmi. Seminaret er blitt fulgt opp med en konferanse der tema var forebygging av selvmord. Kirkens SOS fikk tilskudd for å arrangere konferansen. Samiske fagfolk fra Sverige, Finland og Norge delte erfaringer og så på mulige samarbeidsmåter for å forebygge selvmord i Sápmi. Målet var å samle alle som driver med selvmordsforebygging i et felles nordisk-samisk nettverk for folkehelse i Sápmi.

7.5 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Sametinget har i 2024 søkt å spre innsikt i fokusområder knyttet til samiske barn og unge, og Sametingets prioriteringer hva angår, utfordringer og initiativer som påvirker samiske barn og unge. Dette er blant annet gjort gjennom dialog med Bufdir, Bufetat region Nord og Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK). Temaer som er løftet i dialogen er samiske barns rettigheter når det er under barnevernets omsorg, hets og rasisme mot barn og unge samt rus.

7.6 Sosiale forhold og velferdstjenester

Mål for innsatsområdet:

- Velferdstjenester er tilrettelagt for samiske brukere.

Sametinget er involvert i arbeidet med Stortingsmeldingen om sosial utjevning og mobilitet som regjeringen skal legge fram i 2025. Sametinget har gitt innspill om at meldingen i korte trekk må beskrive folkehelseutfordringer og ressurser i den samiske befolkningen, og at det må settes inn konkrete tiltak. Denne Stortingsmeldingen vil bli sett i sammenheng med den årlige Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv 2025.

8 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunns mål:

- Rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

2024 har vært et bevegelig år for urfolks rettigheter, likeverd og solidaritet. Sametingets har deltatt i flere FN mekanismer som FNs Permanente forum for urfolkssaker og COP16 for konvensjonen om biologisk mangfold, FNs ekspertmekanisme for urfolks rettigheter. Sametinget var også med som en del av Norges delegasjon til FNs kvinnekongress, Sametinget har fulgt opp FNs internasjonale tiår for urfolksspråk (IDIL2022-2032) og gjennom deltakelse i styringsgruppen for koalisjonen for urfolks matsystemer i FAO har Sametinget forsøkt å styrke urfolks matsystemer

På nasjonalt plan har Sametinget deltatt på blant annet Arctic Frontiers i Tromsø, hvor vi arrangerte en «side event» om utdanning og det grønne skiftet, samt en urfolksmottakelse i samarbeid med Utenriksdepartementet. Sametinget har sendt inn høringsuttalelse til Arbeids- og inkluderingsdepartementets NOU 2024:3 om ekstremisme. Sametinget har lagt vekt på ekstremisme i form av fiendtlige holdninger og handlinger mot utsatte grupper, inkludert samer.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene har Sametinget hatt dialog med Utenriksdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og de tre nordligste fylkeskommunene om nordområdepolitikk. Sametinget har også tatt opp klimakrisen, menneskerettigheter og urfolks aktive deltakelse med utenriksministeren.

For å sikre ivaretagelse av samiske rettigheter og rettsikkerhet har Sametinget tatt opp sin bekymring rundt habilitetsvurdering av dommere med reindriftskompetanse med Domstolsadministrasjonen.

Innen likestilling har Sametinget arbeidet med oppfølging av sin likestillingsmelding og handlingsplan mot samehets. Sametinget har hatt dialog med mobbeombudene og elev- og lærlingombudene i fylkene, og lansert en støtteordning for å forebygge samehets. Sametinget har også deltatt i regjeringens arbeid med en nasjonal handlingsplan mot samehets og lansert nettsiden samehets.no.

8.1 Innsatsområder – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Sametingets innsatsområder innenfor urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling:

- Samisk samarbeid.
- Nordområdene.
- Urfolksrettigheter.
- Likeverd og solidaritet.
- Likestilling.

8.1.1 Virkemidler innsatsområder – Urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Samisk samarbeid	5 255 551	5 258 000	2 449
Urfolksrettigheter	5 767 680	6 039 000	271 320
Likestilling	443 574	1 750 000	1 306 426
Sum	11 466 804	13 047 000	1 580 196

Sametinget deltar årlig på Arctic Frontiers i Tromsø. Sametinget arrangerte i 2024 en side event sammen med Troms fylkeskommune om utdanning og det grønne skiftet i tillegg til å delta på flere panelsamtaler.

Sametinget arrangerte også en urfolksmottakelse på Nordnorsk kunstmuseum, i samarbeid med Utenriksdepartementet. Dit ble alle urfolksdeltakere på Arctic Frontiers invitert.

Sametinget har i 2024 tatt opp temaene Nordisk samekonvensjon, Nordisk råd, samer på russisk side, tilbakeføring av seremonielle gjenstander med utenriksminister Espen Barth Eide. I tillegg har Sametinget løftet bekymringen Sametinget har for sammenblanding av Local Communities og Indigenous Peoples i internasjonale møter.

8.2 Samisk samarbeid

8.2.1 Samletabell – Samisk samarbeid

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
48001 Sámi Giellagáldu - avtale	5 255 551	5 258 000	2 449
Sum	5 255 551	5 258 000	2 449

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

8.2.2 Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu er det samiske folkets samlede og samtidig øverste nordiske fagorgan i samiske språkspørsmål. Fagorganet har ansvar for språkbevaring og normering av skriftspråkene av de samiske språkene som snakkes i de nordiske landene. På nordisk nivå gjør fagorganet tilsvarende arbeid som f.eks. Språkrådet i Norge (Språkrådet) og Språkrådet i Sverige (Språkrådet - Isof), og Senter for nasjonale språk i Finland (KOTUS) som har ansvar for språkbevaring og normering av landenes hovedspråk.

Sametinget i Norge har i 2024 hatt dialog med Sametingene i Finland og Sverige om finansieringen av Sámi Giellagáldu. I samarbeidsavtalen som er skrevet mellom de tre sametingene om Sámi Giellagáldu er det avtalt at de tre sametingene skal dele finansieringen av Sámi Giellagáldu slik at alle tildeler en lik andel.

Sametinget i Norge reduserte sin bevilgning for 2025 på grunn av at Sámi Giellagáldu på grunn av avsetninger fra overskudd fra tidligere år. Sametinget i Finland har i 2024 meldt inn at de måtte redusere sin støtte til Sámi Giellagáldu for 2025 på grunn av reduksjon i egen bevilgning. De har de tidligere årene tildelt 330 000 euro. Sametinget i Finland har i sitt budsjett bevilget 220 000 euro til Sámi Giellagáldu for

2025. I Sverige har tildelingen til Sámi Giellagáldu kommet over statsbudsjettet. Denne ble strøket for 2025. Sametinget i Sverige har vedtatt å finansiere Sámi Giellagáldu sitt eget budsjett, men bevilgningen er redusert.

Resultatet er at Sámi Giellagáldu har fått redusert sin bevilgning for 2025. Konsekvensene av varige reduksjoner i bevilgningene kan bety reduksjon av Sámi Giellagáldu sin aktivitet på sikt.

Sametingene i Norge, Sverige og Finland har i tildelingsbrevet for 2024 satt følgende resultatkrav, prioriteringer og forventninger til Sámi Giellagáldu:

- Sámi Giellagáldu skal iverksette arbeidet med rekruttering av språkmedarbeidere i alle de respektive landene og i de administrative stillingene det er behov for.
- Sámi giellagáldu skal også prioritere å informere, gi råd og veilede språkbrukere i bruken av samiske språk.
- Sámi Giellagáldu skal sette i gang nødvendige tiltak for at terminologi- og normeringsarbeidet for de samiske språkene, og andre oppgaver fastsatt i Sámi Giellagáldus retningslinjer kan iverksettes snarest mulig.
- Utvikling av språkteknologiske verktøy for de samiske språkene er et viktig mål i tiåret for urfolksspråk 2022 – 2032. Derfor bør samarbeid med Divvun – Samisk språkteknologisenter prioriteres.

Fagorganet ledes av et eget styre hvor alle de tre sametingene har lik innflytelse. Styret er det øverste organet i Sámi giellagáldu og har hovedansvaret for Sámi Giellagáldus virksomhet. Styret består av seks styremedlemmer og like mange varamedlemmer. Hvert Sameting oppnevner to styremedlemmer og to varamedlemmer. Styrets arbeid styres av en styreinstruks Sametingene har vedtatt i felleskap. Virkeperioden til det forrige styret i Sámi Giellagáldu gikk ut i slutten av oktober.

Sámi Giellagáldus administrasjon se beskrivelse i DEL 2.

Styret i Sámi Giellagáldu opprettet i 2023 sør-, lule- og nordsamisk språkutvalg, og enare- og skoltesamisk språkutvalg og utnevnte medlemmer og varamedlemmer til disse for følgende fireårsperiode (2023–2027). Styret har i år etablert pitesamisk utvalg og normeringsarbeidet for pitesamisk er påbegynt. Dette er historisk og et viktig skritt framover i det pitesamiske utviklingsarbeidet.

Styret for Sámi Giellagáldu har hatt seks møter. Styret velges for fire år av gangen. Det er i 2024 derfor valgt nytt styre i 2024 for årene 2025–2028. Det nye styret ble konstituert i desember 2024 med Ann-Mari Thommasen som styreleder og Nilla Tapiola som nestleder.

Styret i Sámi Giellagáldu (2020 – 2024) møttes fire ganger i 2024 og vedtok tolv saker. Styret etablerte blant annet i sak 30/24 et pitesamisk språkutvalg og oppnevnte følgende medlemmer til utvalget for perioden 2024 – 2027: Inger Fjällås, Peter Steggo, Olve Utne og Joshua Wilbur.

I 2024 har Sámi Giellagáldu arbeidet videre med etablering og utvikling av arbeidsprosessene. Det er ansatt syv nye medarbeidere. Fra høsten 2024 ble Sámi Giellagáldu dermed fullbemannet.

Språkarbeid

Sámi Giellagáldu har besvart totalt 1124 spørsmål i år. Det er ni forskjellige samiske språk i verden. Ifølge noen estimater snakkes disse språkene av rundt 20 000–30 000 mennesker i hele verden. Antallet spørsmål er veldig stort sammenlignet med språkbrukerne, og det viser et meget stort behov for språkbevaringsarbeid for de samiske språkene.

Arbeidet med normering av de samiske språkene har blitt gjennomført gjennom hele året, unntatt i enaresamisk, som først kom i gang med normeringsarbeidet i begynnelsen av september, da det ble ansatt en enaresamisk språkrådgiver. Språkutvalgene i Sámi giellagáldu har normert totalt 1 141 nye termer for de samiske språkene i 2024. Av disse kan man nevne blant annet vær- og vindtermer, sminketermer, dataprogrammeringssymboler og våpendeler.

I tillegg til at språkutvalgene har normert fagtermer på ulike fagfelt, så har utvalgene også normert eller tatt språkfaglige saker opp til diskusjon. Reglene i den lulesamiske rettskrivningshåndboken ble normert i oktober 2023. I juni behandlet det lulesamiske utvalget rettskrivningshåndboken på nytt og endret vedtaket. Hele stedsnavnskapitlet ble tatt ut av rettskrivningshåndboken fordi Sámi Giellagáldu ikke har mandat til å avgjøre stedsnavnsaker. Nordsamisk språkutvalg har utvidet regelen om normen i diftongforenkling, som tidligere kun gjaldt handlenormen. Enaresamisk språkutvalg møttes to ganger i løpet av 2024 og normerte totalt 19 nye enaresamiske termer. I tillegg tok utvalget for seg bruk av passiv.

Skoltesamisk språkutvalg har normert seks evangelisk-lutherske kirketekster eller bønner normert da ordlyd avviker fra tekstene i den ortodokse kirken. Det er gitt nye anbefalinger for navn på månedene og bruken av dem. Det er også gitt nye anbefalinger for attributtformene til adjektiver.

Sámi Giellagáldu har samarbeidet med mange ulike institusjoner, blant annet Senter for samisk språkteknologi ved UiT Norges arktiske universitet, Giellatekno og Divvun. Vi har i fellesskap utviklet blant annet en digital orddatabank for samiske språk <http://satni.org> hvor alle nye normerte ord publiseres. Sámi Giellagáldu er medlem av Nettverket for nordiske språknemndene (NSN) og deltok på nettverkets årsmøte i Reykjavik, Island, i slutten av august. Sámi Giellagáldu har gjennom de nordiske språknemndene etablert viktige samarbeidsrelasjoner med blant annet Norsk språkråd (Språkrådet), Senter for morsmålspråk i Finland (Kotimaisten kielten keskus) og Svensk språkråd (Språkrådet) og språkrådene i andre nordiske land. Sámi Giellagáldu anskaffet en litteratursamling av ulike publikasjoner om de samiske språkene i Norge, Sverige og Finland utgitt i 2023 i tidsskriftet Språk i Norden 2024. Dette tidsskriftet inneholder alle publikasjoner utgitt på samisk, finsk, norsk og svensk knyttet til de samiske språkene.

Sámi Giellagáldu har i år fortsatt samarbeidet med det finske nasjonalbiblioteket om normering av nordsamiske termer i den offisielle finske ontologien (YSO). YSO har rundt 30 000 finske termer. Omtrent halvparten av disse termene er oversatt til nordsamisk.

Giellagas-instituhtta ved Universitetet i Oulu tilbyr sosial- og helseutdanning, der fagpersoner studerer nordsamisk, enaresamisk og skoltesamisk, og har kurs i samisk kultur. På språkkursene har studentene samlet sosial- og helsefaglige termer som ennå ikke er normert. Sámi giellagáldu samarbeidet med Giellagas-instituhtta, for å fremme termene til fremtidig normering. Det er om lag 170 nye termer i den nordsamiske ordlisten.

Informasjon og profilering

Sámi Giellagáldus sentrale formidling om samiske språk skjer i direkte kontakt med språkbrukere når personer henvender seg med spørkspørsmål. Språkorganet har hittil hatt en Facebook-side med rundt 2100 følgere. I begynnelsen av september ble det også opprettet en Instagram-profil hvor det er publisert informasjon om virksomheten til Sámi Giellagáldu. I Sosiale medier er det delt informasjon om språkorganets arbeid, språkseminarer, lulesamisk rettskrivningshåndbok, samt andre normeringsspørsmål og samisk språkuke gjennom artikler og filmer. Instagram-kontoen har 327 følgere.

Usikkerhet om fremtidig finansiering gjorde at informasjons- og profileringsarbeid har bevisst vært prioritert høyere enn tidligere siden begynnelsen av september. Målet med dette arbeidet var å gjøre språkorganet bedre kjent og på en best mulig måte sikre at virksomheten i Sami Giellagáldu fortsetter. Som et resultat av dette arbeidet skrev medier over hele verden om arbeidet, situasjonen og de framtidige utfordringene til Sámi Giellagáldu. Siden begynnelsen av september har Sámi Giellagáldu vært omtalt i minst 15 ulike mediekanaler: Ávvir, 3CAT, Euractiv, Fempers Nyheter, Lapin Kansa, NRK Sápmi, NRK Nordland, RCI – Radio Canada, Ságat, SR Sameradio, SVT Sápmi, The Arctic Century, YLE Sápmi, The Guardian og Newspaper Global.

I år arrangerte Sámi Giellagáldu, sammen med ulike partnere, totalt seks store språktreff for å diskutere aktuelle tema: fire språkseminarer og to konferanser. Målet med disse arrangementene var å samle språkeksperter og formidle aktuell og interessant informasjon til samiske språkmiljøer og samtidig være en kanal der folk får mer informasjon om fagorganet og for at det skal være lav terskel for å kontakte fagorganet. Det var totalt 1302 deltakere på disse arrangementene. Dette er et svært stort antall i forhold til antall samisktalende. Dette viser et meget stort behov for språkbevaringsarbeid som gjelder de samiske språkene.

8.2.3 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samene er både et folk og et urfolk med tradisjonelle områder innenfor statsgrensene til Finland, Norge, Sverige og Russland. Kontakten mellom samer på tvers av landegrenser har avgjørende betydning for bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Dette arbeidet gjøres blant annet gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR) som er den parlamentariske samiske stemmen internasjonalt og som skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene. Det er et mål at Samisk parlamentarisk råd skal ha et institusjonalisert samarbeid i saker som berører samer i flere stater, eller samene som ett folk. Sametinget i Norge har 7 delegater i rådet.

8.3 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene er det viktig med samarbeidet både mellom urfolksinstitusjoner, interesseorganisasjoner, næringsliv og offentlige myndigheter. Derfor er Sametinget aktiv på arenaer som omhandler nordområdepolitikk, både nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom deltagelse i nordområdeforumet og på internasjonale konferanser der nordområdepolitikken er tema.

Nordområde politikken lokalt og regionalt

Sametinget har hatt dialog med UD, KDD og de tre nordligste fylkeskommunene om nordområdepolitikk i lokalt og regionalt perspektiv. Sametinget har i denne forbindelse tatt opp behovet for sekretariat for Samisk parlamentarisk råd (SPR), og behov for tillitsbygging mellom mennesker i nord. Dette er et tema Sametinget ser som viktig for utviklingen av samisk mulighet til å delta i nordområdepolitikken.

Sametinget har også hatt dialog med utenriksminister Espen Barth Eide. Sametinget har i den forbindelse tatt opp klimakrisen og naturkrisen, menneskerettigheter, urfolks aktive deltakelse, og klimarettferdighet. I tillegg ble det tatt opp utfordringene med at energi er en begrenset ressurs, der det må prioriteres hvilke formål den skal bruke til, det nordiske samarbeidet i NATO, og at Sametinget må tas med på råd når militærøvelser planlegges. Videre ble Husbankens betydning for å legges til rette for økt husbygging i distriktene i nord tatt opp.

8.4 Urfolksrettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne retten bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Sametingene jobber blant annet med å få til at urfolks representative selvstyreorganer har selvstendig deltakerstatus i FN-møter som berører urfolksspørsmål samt oppfølgingen av sluttokumentet fra FNs verdenskonferansen for urfolk (WCIP) i 2014.

Konsultasjoner om ny minerallov

Sametinget er i konsultasjoner om ny minerallov. Arbeidet følger opp forslagene i NOU 2022: 8 Ny minerallov som Sametingets plenum behandlet i Sak 052/22. Regjeringen har som målsetting å fremme lovproposisjon våren 2025, noe som betyr at Sametinget må forelegges ferdigkonsultert lovforslag på plenum i mars 2025. Temaene som er drøftet med regjeringen er regler for virkeområde, saksbehandling, konsultasjoner, vederlag/verdiavståelse, avtalekrav, vektlegging, inngrepsterskel og formål. Sametinget har lagt vekt på den totale virkningen av lovforslaget for samisk kultur og samfunnsliv.

FNs tre urfolksmekanismer

I februar 2024 hadde lederne for FNs Permanente forum for urfolk, FNs ekspertmekanisme for urfolks rettigheter, og FNs spesialrapportør for urfolks rettigheter innkalt urfolkledere for å drøfte begrepsbruken i FN om urfolk og lokalsamfunn. Sametinget trakk fram at det er ulike internasjonale rettslige forpliktelser overfor henholdsvis urfolk, og lokalsamfunn. Disse begrepene bør derfor ikke sammenblandes. Rapporten fra dette møtet belyser åtte anbefalinger til FN. Rapporten kommer med følgende anbefalinger: 1. Fremmes respekt for, anerkjennelse av og full bruk av urfolks rettigheter. 2. arbeidsmetodene må oppdateres deretter. 3. Det må være basert på nøyaktige data og relevant informasjon. 4. ikke-diskriminering. 5. Bruke FNs erklæring om urfolks rettigheter som minimumsstandard. 6. Prosedyreregler må moderniseres. 7. Det må vedtas retningslinjer som får fram distinksjoner i begrepsbruken. 8. det må brukes et distinksjonsbasert språk som får fram skillelinjene mellom urfolk og lokalsamfunn.

FNs Permanente forum for urfolkssaker 2024

Sametinget deltok på den årlige sesjonen til FNs Permanente forum for urfolkssaker. Årets spesial tema var «Retten til selvbestemmelse sett i lys av konteksten til FNs erklæring om urfolks rettigheter, og som understreker stemmene til urfolks ungdom».

Sametinget viste til eksempler fra Sápmi hvordan ny industrialisering truer reindrift og annet samisk levebrød, og at det grønne skiftet kan gå på bekostning av samisk språk og kultur.

Sametinget deltok i Arktisk Caucus, i Global Indigenous Youth Caucus, det var bi-laterale møter med Ecuador og Australia, lunsj hos Norges FN ambassadør, møte med svenske parlamentarikere, møte om urfolks matsystemer med FN's organisasjon for ernæring og landbruk (FAO), og det var paneldeltakelse på en rekke side-arrangementer, herunder om urfolks språk. Hindou Oumarou Ibrahim ble valg til ny leder av Permanent Forum. Mens Ture Laiti fra SuomaSámiNuorat ble valgt til en av tre co-chairs for det Global Indigenous Youth Caucus.

Landengasjement fra FNs ekspertmekanisme for urfolks rettigheter (EMRIP)

FNs ekspertmekanisme for urfolks rettigheter (EMRIP) besøkte norsk side av Sápmi, og Oslo, i mars 2024. Rapporten fra landengasjementet er ikke ferdigstilt pr dags dato. Oppdraget for landengasjementet ble utført som svar på en anmodning fra Sámiráđđi/Samerådet, støttet av Sametinget. Landengasjementet handlet om rettighetene til samer i Norge med særlig søkelys på retten til land, territorier og ressurser og for å sikre fritt, og forhåndsinformert samtykke. EMRIP-medlemmene møtte og la til rette for dialog mellom myndighetspersoner, representanter fra samiske miljøer, reindriftsutøvere, sjøsamiske organisasjoner, private bedrifter, Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) og frivillige organisasjoner.

Den 16.partsmøtet (CoP16) for konvensjonen om biologisk mangfold (KAB)

Den 16.partsmøtet (CoP16) for konvensjonen om biologisk mangfold ble arrangert i Cali i Colombia 21. oktober-02. november 2024. Sametinget deltok som uavhengig observatør utenom den norske statlige delegasjonen. Partsmøtet behandlet spørsmål som også var relevant for urfolk, herunder: Oppfølging av Naturavtalen, indikatorer for fremdrift og Fremtidig arbeidsprogram og organisering av arbeidet med tradisjonell kunnskap jf. artikkel 8J i konvensjonen. Sametinget i Finland og Norge fremmet en felles posisjon i COP16, som etterlyste at konvensjon om biologisk mangfold bør ta UNPFII sin anbefaling til følge og tydeligere anerkjenne urfolks rettigheter også under CBD samt gjøre et tydeligere skille i bruken av begrepene Indigenous Peoples og Local Communities.

Partsmøtet resulterte i at det ble etablert et permanent organ for arbeidet med tradisjonell kunnskap og andre saker knyttet til urfolk. Dette var en stor seier for urfolk. Et permanent organ vil gi forutsigbare rammer for videre arbeid med urfolkskunnskap knyttet til naturmangfold internasjonalt, samtidig som urfolks mulighet til deltakelse sikres.

Domstolsadministrasjonen

Sametinget har god dialog med Domstolsadministrasjonen (DA). DA har startet et samisk forum. Sametinget har delt sin bekymring rundt habilitetsvurdering av dommere med reindriftskompetanse. I det samiske samfunnet oppleves dette som at det som vanligvis skulle kvalifisert deg for en jobb brukes som grunn til finne meddommere inhabile, herunder kompetanse om samisk språk, kultur og reindrift. Dette svekker tilliten i det samiske samfunnet til domstolen og styrker oppfattelsen om at domstolen er til for majoritetsbefolkningen.

Sametinget er opptatt av at Indre og Østre Finnmark tingrett må få nok saker til behandling og at vernetingsreglene må endres for å gjøre det lettere å få saker til behandling dit. Utlån av samisk dommer fra Indre og Østre Finnmark tingrett har også vært et tema

8.4.1 Samletabell – Urfolksrettigheter

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
48701 Oppfølging av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen - prosjekt	2 331 250	3 250 000	918 750
Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	1 046 000	1 046 000	0
International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	732 293	600 000	-132 293
48801 Urfolks matsystemer - prosjekt	1 265 137	750 000	-515 137
45005 Jevgenij Jushkovs minnefond - direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon	393 000	393 000	0
Sum	5 767 680	6 039 000	271 320

8.4.2 Oppfølging av sannhet- og forsoningskommisjonens rapport – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Gjøre Sametinget i stand til å imøtekomme forventninger knyttet opp mot sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid.

Sametinget behandlet ni saker i plenum i 2024 som fulgte opp sannhet- og forsoningskommisjonens rapport. Den første behandlingen vurderte rapporten overordnet og tematisk etter pilarene som Sannhets- og forsoningskommisjonen har identifisert. I tillegg løftet Sametinget egne saker om Sametingets overordnede vurdering, menneskelige omkostninger og næring. I plenumsmøtet i september 2024 ble plenumsak 037/24 - Regional oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport behandlet. I tillegg har Sametinget belyst budsjettbehov knyttet opp mot pilarene gjennom plenumsak 040/24 Sametingets innspill til statsbudsjett 2026 som ble behandlet av Sametingets plenum i september. Alle Sametingets vedtak som behandlet rapporten, er oversendt til Stortinget høsten 2024.

Behandlingene i Sametingets plenum av rapporten var en historisk hendelse, og ble markert med et større kulturelt program. Under komiteuka i mars ble det arrangert et fagseminar med tittelen Mellom sannhet og forsoning, og filmen “Samiske fortellinger om rett og urett” ble vist for Sametingets plenum og inviterte gjester. Under plenumsuka i mars ble filmen “Je’vida” vist, og det ble satt opp en låvvu utenfor parlamentsbygget som et sted for ettertanke, refleksjon og påfyll. Åpningen av plenumsbehandlingen ble markert gjennom en spesialkomponert danseforestilling «Shaddie/Vekst», og Emil Kárlsen hadde konsert i Sametingets bibliotek. Sametinget hadde gjester fra både regjering, storting, det samiske samfunnet og internasjonalt. Alle kommisjonsmedlemmene var invitert til å overvære komite- og/eller plenumsuka, og de ble takket for arbeidet de har lagt ned.

8.4.3 Internasjonalt arbeid – direkte tilskudd

Samerådet – norsk seksjon – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Fremme samiske rettigheter, slik at den samiske befolkningen blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk.

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådets hovedmål er å fremme samiske interesser og rettigheter, og at samene blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk. Dette arbeidet foregår på ulike forum som for eksempel i FN-fora som UNPFII og EMRIP, deltakelse på seminarer og konferanser, eller bidrag i panelsamtaler og debatter. Sametingets støtte gjør det mulig å bidra med både skriftlige og muntlige innspill som styrker kunnskap og forståelse om samiske rettigheter, samtidig som vi har løftet frem konkrete problemstillinger knyttet til det samiske samfunn.

På norsk side av Sápmi har samerådet hatt fokus på å fremme sjøsamers rettighetssituasjon, noe som utgjør en viktig del av vårt engasjement for samiske samfunn langs kysten. I tillegg jobber Samerådet med

flere prosjekter som samlet bidrar positivt til å styrke byggingen av samiske samfunn på kysten, både gjennom rettighetsarbeid og kulturarbeid.

Mama Sara Education Foundation – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bistå og styrke solidaritets- og humanitært arbeid utført gjennom Mama Sara Education Foundation.

Mama Sara Education Foundation er en frivillig hjelpeorganisasjon med base i Kautokeino. Organisasjonen jobber aktivt med å hjelpe masaibarn i Tanzania med skolegang gjennom en fadderordning, samt å samle inn penger til skolebygg for maasaibarna. I 2017 ble skolebygget i Loliondo ferdig og overlevert skolemyndighetene i Loliondo. Organisasjonen vil fortsette samarbeidet med Loliondo og har et nytt prosjekt under planlegging i Engaruka. Solidaritetsarbeidet organisasjonen gjør er viktig, og Sametinget bidrar derfor med direkte tilskudd for å styrke dette arbeidet.

Docip – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Tilskuddsordningen skal styrke bistanden til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Indigenous Peoples' Center for Documentation, Research and Information – Docip er en internasjonal urfolksorganisasjon med sete i Genève. Docip er et informasjons- og dokumentasjonssenter som også arbeider med forskning knyttet til urfolk.

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

8.4.4 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 – prosjekt

Under FNs årlige generalforsamling vedtok generalforsamlingen en resolusjon som erklærte perioden 2022-2032 som Det internasjonale tiåret for urfolksspråk (IDIL2022-2032), basert på en anbefaling fra FNs permanente forum for urfolkssaker. Formålet med det internasjonale tiåret for urfolksspråk 2022-2032 (IDIL 2022-2032) er å bygge på praksisen fra IYIL2019, og fortsette med å synliggjøre den kritiske situasjonen til urfolksspråk, samt mobilisere myndigheter og andre interessegrupper til å beskytte, revitalisere og utvikle urfolksspråk.

Sametinget har fulgt opp Mijá tekno – Sametingenes felles flaggskipprosjekt. I 2024 har Sametingene satt i gang arbeidet med utarbeidelse av etiske retningslinjer og for utvikling av samisk KI og språkteknologi. Sametingene har hatt en jevnlig dialog gjennom året om oppfølging av Mijá tekno, men Sametingene opplever at det er en utfordrende å arbeide over landegrensene.

Som en oppfølging av arbeidet med Najonalt samarbeidsforum arrangerte Sametinget konferansen Giellabiellje sammen med Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) i juni i Bodø. Team for konferansen var fremtiden for de samiske språkene. Konferansens mål var å snakke og lære om samiske språk, teknologi og hvordan man kan bruke samisk mer. Konferansen ble avsluttet med en resolusjon fra de samiske ungdomsorganisasjonene Noereh og SUPU. Sametinget følger opp resolusjonen.

Sametinget arrangerte i mai seminar om AI og Teknologi som en oppfølging av Sametingets arbeid med IDIL. Seminaret satt søkelyset på utfordringer med utvikling av AI av små språk.

IDIL har opprettet en Ad-Hoc Group 4 på digital inkludering og plattformer. Sametinget har utnevnt et medlem til gruppa. Gruppen har i 2024 satt mål og visjoner for sitt arbeid i perioden 2024-2026.

8.4.5 Urfolks matsystemer – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrke urfolks matsystemer.

Sametinget har arbeidet med å styrke urfolks matsystemer gjennom deltagelse i styringsgruppa for koalisjon for urfolks matsystemer FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO).

Sametinget har gjennomført en forstudie som har kartlagt og beskrevet samiske matsystemer. Denne forstudien har dannet grunnlaget for et forprosjekt. Målet med forprosjektet er å jobbe videre med utvalgte samiske matsystemer. Sametinget har etter en begrenset anbudsrunde valgt Visjona AS til å lede prosjektet. Sametinget er videre i gang med å planlegge en større matkonferanse i mai 2025, dette arbeidet ble påbegynt i 2024.

8.4.6 Jevgenij Jushkovs minnefond - direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon

Mål for tilskuddsordningen:

- Jevgenij Jushkovs minnefond er styrket.

Samerådet opprettet i 2022 Jevgenij Jushkovs minnefond. Minnefondet har som mål å støtte samer fra russisk side av Sápmi som tar samisk språkopplæring. Dette har vært særdeles viktig for å støtte opp om de samene fra russisk side som ønsker å lære seg samisk. På grunn av den geopolitiske situasjonen, er dette en av veldig få muligheter som eksisterer for å styrke og opprettholde en viss samhørighet over landegrensene, samtidig som det bidrar til flere samiske språkbærere. Mange av dem som har fått stipend har vært studenter ved Sámi Allaskuvla i Guovdageaidnu, men man har gjennom minnefondet også kunnet støtte andre som lærer seg samisk. På grunn av sikkerhetsmessige aspekter har man valgt, i samråd med dem som har fått støtte, å ikke dele offentlig noe informasjon om hvem som har fått stipender. Bortsett fra selve utlysningen, har det derfor ikke vært noen oppslag om støtten i media eller på nett.

8.5 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane.

8.6 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

8.6.1 Samletabell – Likestilling

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Oppfølging av Sametingets			
48601 likestillingsmelding og handlingsplan mot samehets - prosjekt	43 574	1 350 000	1 306 426
45103 Garmeres - norsk seksjon – direkte tilskudd	400 000	400 000	0
Sum	443 574	1 750 000	1 306 426

8.6.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og arbeidet mot samehets – prosjekt

Dette prosjektet består av mange delprosjekter knyttet opp mot handlingsplanene til meldingen. I 2024 ble handlingsplan for realisering av samiske funksjonshindredes rettigheter 2024-2026 vedtatt i juni.

Oppfølging av Sametingets handlingsplan mot samehets

Tiltak 5 i handlingsplanen er å styrke dialog og samarbeid med fylkeskommunene og mobbeombudene om temaet samehets. I februar 2024 møtte Sametinget med mobbeombudene og elev- og læringsombudene i alle fylkene som Sametinget har samarbeidsavtale med. Temaet var styrket samarbeid med mobbeombudene i arbeidet med å forebygge mobbing i samiske samfunn, og sikre at alle samiske barn og unge har ett godt og trygt læringsmiljø.

Tiltak 8 i handlingsplanen sier at Sametinget skal opprette en støtteordning for å forebygge samehets. Denne ble lansert i 2024 i form av en søkerbasert ordning for prosjekter som forebygger mobbing og samehets. Det ble gitt støtte til 17 prosjekter for til sammen 2 891 000 kroner i 2024.

Tiltak 14 i handlingsplanen er et krav om en nasjonal handlingsplan mot samehets. 16.11 lanserte regjeringen at de vil starte arbeidet med å lage en slik plan, som skal lanseres januar 2025. Sametinget har vært med i prosessen gjennom deltakelse på innspillsmøter i Oslo, Tysfjord, Tromsø og Kautokeino, og har konsultert på tiltakene i planen.

Tiltak 16 i handlingsplanen er å utarbeide en veileder for hvordan man anmelder og rapporterer samehets. Denne veilederen ble lansert i april, i form av nettsiden samehets.no. På nettsiden vil du kunne få veiledning om hva du kan gjøre i ulike situasjoner hvor du har opplevd samehets. Man kan også finne info om hva samehets er, relevant lovverk, og oversikt over tjenester som kan gi veiledning og informasjon. Kunstneren Katarina Blind har laget illustrasjoner til siden, og Politiet har laget egne videoer. Nettsiden finnes på nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk og norsk. Lanseringsarrangement ble holdt i Karasjok, og det kom over 60 personer på arrangementet. Omkring 230 fulgte arrangementet via stream.

Nettsiden er utviklet i tett samarbeid med Politidirektoratet, og flere andre har bidratt med faglige bidrag og innspill til nettsiden. Gjennom å søke bredt samarbeid i utviklingen av siden har Sametinget også jobbet for å oppnå tiltak 6, 11 og 12 i handlingsplanen som handler om dialog og samarbeid med andre i arbeidet mot samehets.

Oppfølging av Handlingsplan mot vold

I følge tiltak 9 i handlingsplanen skal Sametinget være en aktiv bidragsyter og konsultasjonspart i regjeringens utvikling av politikk på feltet. Regjeringen lanserte opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner 2024-2028 i desember 2023. Planen har eget kapittel om tiltak i de samiske samfunn. Sametinget har konsultert Regjeringen og oppnådd enighet om tiltakene i planen, deriblant behov for økt forskning og videre arbeid med å utvikle krisesentertilbud til den samiske befolkning.

Sametinget fremmet krav om kartlegging av behov for ytterligere oppfølging av Jasska/Trygg. Regjeringen kunne ikke følge opp denne anmodningen fra Sametinget. I protokolltilførsel fremhevet Sametinget sammenhengen mellom vold, tap av naturgrunnlag og kulturell press i samiske samfunn. Internasjonal forskning viser at trusler mot leveområder kan bidra til vold og sosiale problemer blant urfolk. Sametinget understreket at naturtap også øker risikoen for psykisk og fysisk belastning, inkludert selvmord, og pekte på at det samiske folkets nærhet til naturen er grunnleggende for deres kultur.

Videre trakk Sametinget frem at offentlige diskurser om samiske rettigheter og forhold til naturen, ofte preget av hets og fordommer, forverrer den mentale helsen. Amnesty har dokumentert at mange samer utsettes for negative ytringer på sosiale medier, noe som bidrar til angst og depresjon. Kombinasjonen av naturinngrep, manglende forståelse fra myndigheter og økt hets forsterker belastningene.

Sametinget kritiserte staten for ikke å prioritere forebyggende tiltak og etterlyste midler blant annet til forskningsprosjektet SAMINOR 3, som skal undersøke helse og livskvalitet i samiske samfunn.

Tiltak 7 i handlingsplan mot vold er å sikre at samiske barn får et likeverdig tilbud i Barnehuset. Sametinget har hatt dialog med Finnmark politidistrikt om opprettelse av Barnehus i samiske områder. I april åpnet Statens Barnehus i Finnmark en avdeling i Alta.

FNs kvinnekonferanse mars 2024 (CSW).

Sametinget deltok i norsk delegasjon til FNs kvinnekonferanse i mars. Årets hovedtemaer var: "Accelerating the achievement of gender equality and the empowerment of all women and girls by addressing poverty and strengthening institutions and financing with a gender perspective."

Sametinget hadde et særlig fokus på å løfte frem FNs permanente forum for urfolks konkrete oppfordring til Kvinnekommisjonen om å følge opp rettigheter til urfolkssvinner og jenter. Sammenhengen mellom klimaendringer, naturtap og fattigdom blant urfolks kvinner ble også trukket fram.

Det er forhandlet om felles sluttdokument for landene som deltok under CSW. Sametinget hadde på forhånd levert innspill til Norges innspill til sluttdokumentet og deltatt på forberedende møte i norsk delegasjon. Sametingets innspill hadde søkelys på å fremheve urfolkssvinner og urfolksjenter i sluttdokumentet. Referanser til urfolk var særlig relevant i år, da urfolk lever oftere i fattigdom enn befolkningen ellers. Det ble gjenspeilet i sluttdokumentet.

Felles innsats mot ekstremisme

Sametinget har sendt inn høringsuttalelse til Arbeids- og inkluderingsdepartementets på NOU 2024:3 Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet. Sametinget har særlig lagt vekt på ekstremisme i form av fiendtlige holdninger og handlinger mot utsatte grupper som kommisjonen har identifisert som en av to spor. Herunder blant annet hets og diskriminering mot samer.

Høringsuttalelsen bygger på vedtak fra Sametingets behandling av sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og Sametingets handlingsplan mot samehets.

Samer med normbrytende funksjonsvariasjoner

I Sametingets melding om likestilling, «Sábme jállu» (2020), er samer med normbrytende funksjonsvariasjoner definert som et av innsatsområdene. Det ble definert noen strategier for å oppnå målet om et samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for mennesker med normbrytende funksjonsvariasjoner. Sametingsmeldingen ble i juni 2024 fulgt opp av Sametingets handlingsplan for realisering av samer med normbrytende funksjonsvariasjoners rettigheter 2024-2026.

Garmeres – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Styrkede rettigheter for skeive samer

Garmeres har i 2024 jobber for skeive samers rettigheter, muligheter og synlighet i hele Sápmi. I tillegg har Garmeres arrangert Sápmi Pride i Bodø i oktober 2024.

9 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kommunene er blant de viktigste samarbeidspartnerne for Sametinget. Kommunene er de som først og fremst legger til rette tjenester til den samiske befolkningen hva gjelder språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter. Dette skal skje gjennom etableringen av partnerskapsavtaler og samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, samt andre sentrale institusjoner hvis virksomhet berører samiske interesser.

Tromsø kommune har en handlingsplan for oppfølging av samarbeidsavtalen med Sametinget, handlingsplanen mot mobbing og prosjekt for å motarbeide nett-trakassering av samer og om Tromsø kommune skal bli en samisk språkforvaltningskommune. Tromsø kommune har blant annet startet et eget samisk opplæringstilbud for samiske elever på ungdomstrinnet på Grønnåsen skole som en oppfølging av handlingsplanen.

Sametinget er avhengig av samarbeid med andre parter for å oppnå resultater i vårt arbeid. Sametinget har i 2024 være aktiv overfor fylkeskommuner og kommuner for å følge opp samarbeidsavtaler for å sikre at samisk språk, kultur og samfunnsliv ivaretas på en best mulig måte i de fylkeskommunene og kommunene Sametinget har samarbeidsavtale med.

Sametinget har undertegnet samarbeidsavtaler med flere bykommuner. Samarbeidsavtalene har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i disse kommunene. Videre legger samarbeidsavtalene forholdene til rette for en mer åpen og tillitsfull dialog om forhold som gjelder samer. Oppfølgingen av avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

Sametinget har i 2024 fulgt opp samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Nordland fylkeskommune gjennom møter med fylkeskommunen. Et resultat av dette var en felles kronikk, om hvordan det samiske har en naturlig plass i Nordland og under åpnings-seremonien for Bodø2024. Kronikken var også knyttet opp mot oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

Sametingets plenum vedtok i sak 040/23 at samarbeidsavtalene Sametinget har inngått med bykommuner og fylkeskommuner skulle evalueres. Det er nedsatt en arbeidsgruppe for arbeidet. Det er vedtatt mandat for arbeidet og evalueringen ble ferdigstilt i desember 2024. Evalueringen vil bli lagt fram som egen sak for Sametingets plenum i mars 2025.

Trondheim kommunes og Sametinget har hatt oppfølging av samarbeidsavtalen i 2024. Temaer som har vært viktig i oppfølgingen har vært samisk møteplass for den samiske befolkningen i Trondheim, giellavahkko / samisk språkuke, kommunens arbeid med samiskopplæring for barn og unge, rekruttering og særskilt rekruttering av sørsamiske språkressurser, legge til rette for sørsamisk språkopplærings tilbud for ressurspersoner, forebygging av mobbing og samehets og arbeid i kommunen med sannhet og forsoning.

Sametinget og Sør-Varanger kommune har hatt oppfølgingsmøter knyttet til samarbeidsavtalen. Partene har blitt enige om å samarbeide om å opprette et språksenter i kommunen. Det har også vært et folkemøte for å få fram behovet den samiske befolkningen har. Det kom fram at det er et stort behov for et språksenter og det er flere som ønsker å lære seg samisk. Det var stor oppslutning om etablering av et språksenter.

Sametinget og Oslo kommune har en samarbeidserklæring. I oppfølgingen av erklæringen har partene årlige møter. I 2024 ble særlig skoleskyssordningen for samiske barn, Samisk hus og dens betydning for den samiske befolkningen i Oslo samt utviklingspotensial og utfordringer ble drøftet. Oppfølgingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ble også diskutert. Sametinget informerte også om ordningen for tospråklighetstilskudd for kommuner.

Ražasteapmi – Voimaotet – Krafftak

I april 2024 deltok Sametinget et dialogseminar Ražasteapmi – Voimaotet - Krafftak om samisk og kvensk i oppvekstsektoren i Nord-Troms. Seminaret ble arrangert av Campus Nord-Troms på Senter for nordlige folk i Olmmáivággi/Mannalden. Campus Nord-Troms er et samarbeidsprosjekt mellom kommunene i Nord-Troms, hvor de jobber for å gi befolkningen et fleksibelt og tilrettelagt tilbud innenfor høyere utdanning i regionen. Utgangspunktet for dialogseminaret var rapporten «Samisk og kvensk språk i oppvekstsektoren i Nord-Troms». Deltagelsen på dialogseminaret ga viktig innblikk i utfordringer og muligheter i oppvekstsektoren i Nord-Troms.

9.1.1 Virkemidler innsatsområder – Samarbeidsavtaler

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Regionalt samarbeid	2 235 700	2 350 000	114 300
Interreg	650 000	1 000 000	350 000
Sum	2 885 700	3 350 000	464 300

9.2 Regionalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

9.2.1 Samletabell - Regionalt samarbeid

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
52001 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	2 235 700	2 350 000	114 300
Sum	2 235 700	2 350 000	114 300

9.2.2 Regionalutviklingsprosjekter – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
52001 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	2 235 700	2 350 000	2 000 000	114 300
Sum	2 235 700	2 350 000	2 000 000	114 300

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
52001 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	2 575 000	339 300	2 235 700
Sum	2 575 000	339 300	2 235 700

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
16	12	1	3

Mål for tilskuddsordningen – Regionalutviklingsprosjekter:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

9.3 Interreg

Mål for innsatsområdet:

- Økt verdiskaping i Sápmi og økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

En ny programperiode for Interreg trådte i kraft i 2021 og skal vare til 2027. De færreste Interreg-prosjektene som er finansiert den siste perioden er relatert til etablering av varige arbeidsplasser.

Sametinget har styrket sin innsats knyttet til Interreg, i første omgang ved å ta et større sekretariatsansvar og gjennom denne posten bidra til samfinansiering av prosjekter. Dette har vært en villet satsning som er i samsvar med det sametingene har villet over mange år gjennom samarbeidet i Samisk parlamentarisk råd. Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv trekker også frem Interreg som et viktig verktøy for å styrke samisk samarbeid over landegrensene. Samisk reiseliv, kreative næringer, kunst og kultur og samisk språk er viktige satsingsområder.

Sametinget ønsker å kunne bidra med en støtteordning slik at samiske aktører på norsk side har en større mulighet for egenfinansiering til sine prosjekter. Dette skal bidra til at det for denne Interreg-perioden blir gjennomført flere samiske Interreg prosjekter på norsk side.

Fjerde søknadsrunde i Interreg Aurora hadde søknadsfrist 5. mars. Det kom inn fem søknader til samiske prosjekter, alle med norsk deltagelse.

Sametinget deltar i styringsgruppen av Interreg-prosjektet Máhtut, med UiT som prosjektleder.

I april vedtok Interreg Aurora også tilskudd til to mindre prosjekter, et forprosjekt for å se på mer samarbeid mellom det norske og finske Sametinget om utvikling av duodji, og et prosjekt ledet av SEG i Tana for å utvikle mer justerterminologi på nordsamisk.

9.3.1 Samletabell – Interreg

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
52101 Interreg - søkerbasert tilskudd	650 000	1 000 000	350 000
Sum	650 000	1 000 000	350 000

9.3.2 Interreg - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
52101 Interreg - søkerbasert tilskudd	650 000	1 000 000	500 000	350 000
Sum	650 000	1 000 000	500 000	350 000

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
52101 Interreg - søkerbasert tilskudd	700 000	50 000	650 000
Sum	700 000	50 000	650 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
4	2	1	1

Mål for tilskuddsordningen – Interreg:

- Økt verdiskaping i Sápmi og økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

10Andre tiltak

10.1 Samletabell – Andre tiltak

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
85001 Noereh - direkte tilskudd	248 000	248 000	0
87001 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	3 898 000	3 898 000	0
87010 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	621 000	621 000	0
88001 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	375 000	375 000	0
88101 Forskning på sametingsvalget - avtale	800 000	800 000	0
87101 Politiske grupper i Sametinget	5 544 995	5 545 000	5
87110 Opposisjonens arbeidsvilkår	1 736 000	1 736 000	0
Sum	13 222 995	13 223 000	5

10.1.1 Noereh! – direkte tilskudd

Noereh er en samisk ungdomsorganisasjon på norsk side av Sápmi som ble stiftet i 2009. Noereh skal jobbe for all samisk ungdom, og med saker samiske ungdommer brenner for. Noereh skal legge til rette for at all samisk ungdom har en møteplass som bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen på tvers av geografi og grenser. Noereh er en partipolitisk og livssynsmessig nøytral organisasjon.

10.1.2 Samiske hovedorganisasjoner – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
87001 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	3 898 000	3 898 000	3 898 000	0
Sum	3 898 000	3 898 000	3 898 000	0

	Innvilget 2024	Avkortet 2024	Regnskap 2024
87001 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	3 898 000	0	3 898 000
Sum	3 898 000	0	3 898 000

Søknader	Innvilget	Avslått	Avvist
2	2	0	0

Mål for tilskuddsordningen – Samiske hovedorganisasjoner:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

10.1.3 Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget – søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Budsjett 2024	Resultat iht. rev. bud.
87010 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	621 000	621 000	621 000	0
Sum	621 000	621 000	621 000	0

Mål for tilskuddsordningen – Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

10.1.4 Samiskrelatert statistikk i Norge – avtale

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen Samisk statistikk, som kommer ut annethvert år. Sametingets grunnsyn er at produksjon av samiskrelatert statistikk skal dekkes over statsoppdraget til SSB.

Sametinget har i 2024 vært med i arbeidsgruppen som ledes av SSB som jobber med statistikk til Sametingsvalget. Resultatet av dette arbeidet er at det for 2025 valget vil bli utarbeidet mer statistikk rundt Sametingsvalget. Målet er å kunne produsere samme type statistikk om sametingsvalget som stortingsvalget.

Etter henvendelse fra Sametinget sendte NIM en anbefaling til Sametinget knyttet til oppfølging av samisk statistikk. Sametinget hadde bedt NIM om råd knyttet til utvikling av et sett av standardspørsmål for frivillig samisk selvidentifikasjon til bruk i spørreskjema, undersøkelser og andre administrative skjema, samt for overvåking av gjennomføringen av samers menneskerettigheter, som også identifiserer tjenester og områder hvor det er relevant å innføre spørsmål om frivillig samisk selvidentifikasjon. Anbefalingen fra NIM var at Sametinget utarbeidet et sett med standardspørsmål for frivillig samisk selvidentifikasjon, utvikling av statistiske indikatorer for å overvåke gjennomføringen av samenes menneskerettigheter.

NIM prioriterte tre sentrale menneskerettighetsutfordringer som berører samer og hvor det er vanskelig å overvåke situasjonen på grunn av manglende statistikk: Samiske barn i barnevernets omsorg, diskriminering og hatefulle ytringer mot samer og vold og overgrep mot samer.

Sametinget har i 2024 hatt dialog med SSB og datatilsynet om anbefalingene og oppfølging av disse. Resultatet av dialogen har vært at man er enige om å jobbe videre i 2025 med å utvikle spørsmålsbatterier i spørreskjemaer fra SSB som skal være frivillig å svare på.

10.1.5 Forskning på Sametingsvalget – avtale

Kunnskap om samenes politiske deltakelse og oppslutning ved sametingsvalg er av grunnleggende betydning. Det er derfor av stor betydning at det gjennomføres en systematisk valgforskning for sametingsvalgene. Formålet med forskningsprosjektet om sametingsvalget er å få bedre kunnskap om og bygge opp samisk valgforskningskompetanse der det legges vekt på samiske kulturelle og språklige forhold.

10.2 Virkemidler politisk nivå

10.2.1 Politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

10.2.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

Opposisjonens arbeidsvilkår:

Målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

For å sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget settes det årlig av midler til drift av de politiske opposisjonsgruppene.

11 Plenum

11.1 Samletabell parlamentet

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Driftskostnader parlamentet	23 267 010	24 237 000	969 990
Sum	23 267 010	24 237 000	969 990

11.2 Driftskostnader parlamentet

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
1010 Sametingets plenum	18 258 081	17 061 000	-1 197 081
1110 Sametingets plenumsledelse	1 967 663	3 139 000	1 171 337
1111 Sametingets fagkomiteer	1 013 952	1 333 000	319 048
1120 Sametingets kontrollutvalg	1 046 210	1 158 000	111 790
1310 Samisk parlamentarisk råd	141 309	859 000	717 691
1930 Sametingets klagenemnd	108 179	337 000	228 821
1130 Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden - prosjekt	731 616	350 000	-381 616
Sum	23 267 010	24 237 000	969 990

11.2.1 Sametingets plenum

Sametingets plenum består av de folkevalgte. Sametingets plenum fordeler bevilgninger som stilles til disposisjon gjennom tildelingsbrev i tråd med de føringene som er lagt i Stortingets budsjettvedtak og innstillinger.

I 2024 er det avholdt 4 plenums møter hvor av en var en kombinasjonsuke med komite- og plenum i samme uke. Det betyr at representantene har hatt 7 møteuker. Representantene behandlet 62 saker i plenum, og 35 av disse var komitebehandlet.

Oversikt over saker behandlet i Sametingets plenum i 2024:

Saksnr	Beskrivelse	Fremmet av
01/24	Konstituering	Plenumsleder
02/24	Sametingsrådets beretning om virksomheten - mars 2024	President
05/24	Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport – Sametingets overordnede vurderinger	President

06/24	Sannhet og forsoning - Menneskelige omkostninger	President
07/24	Sannhet og forsoning - Pilar 1: Kunnskap og formidling	President
08/24	Sannhet og forsoning - Pilar 2: Språk og opplæring	President
09/24	Sannhet og forsoning - Pilar 3: Kultur og kulturminner	President
10/24	Sannhet og forsoning - Pilar 4: Forebygging av konflikter	President
11/24	Sannhet og forsoning - Pilar 5: Implementering av regelverk	President
12/24	Sannhet og forsoning - Næring	President
13/24	Sámedikki jahkedieđáhus 2023 / Sametingets årsmelding 2023	President
14/24	Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport – Sametingets felles uttalelse	President
15/24	Valg av nye medlemmer til fagkomite og kontrollutvalg	Plenumsleder
16/24	Konstituering	Plenumsleder
17/24	Sametingsrådets beretning om virksomheten - juni 2024	President
20/24	Årsmelding fra Norges institusjon for menneskerettigheter 2023	President
21/24	Sammen fremover - Sametingets strategi for samiske spørksentre	President
22/24	Sametingets reviderte budsjett 2024	President
23/24	Samisk urfolkskunnskap i areal- og miljøforvaltningen	President
24/24	Kontrollutvalgets årsmelding for 2023	Kontrollutvalget
25/24	Sametingets handlingsplan for realisering av samiske funksjonshindredes rettigheter 2024-2026	President
26/24	Oppfølging av Sametingets vedtak om synet på elektrifiseringen av Melkøya	President
27/24	Sameglagget - endringer av flaggforskriften	President
28/24	Meld. St. 12 (2023-2024) Melding til Stortinget samisk språk, kultur og samfunnsliv - Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen	President
29/24	Møteplan for Sametingets komité- og plenumsmøter 2025	Plenumsleder

30/24	Bytte av medlemmer i fagkomite	Plenumsleder
31/24	Konstituering	Plenumsleder
32/24	Sámediggeráđi doaibmadiedáhus / Sametingsrádets beretning om virksomheten	President
35/24	Permisjon fra verv i Sametinget, sametingsrepresentant Sylvi Pedersen Vatne (Nordkalottfolket)	Plenumsleder
36/24	Valg av ny nestleder til plan- og finanskomiteen	Plenumsleder
37/24	Regional oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport	President
38/24	Sametingets årlige sak om fiskeri 2024	President
39/24	Styrking av informasjon om Sametingets valgmanntall	Plenumsleder
40/24	Sametingets innspill til statsbudsjettet 2026	President
41/24	Idrettsavtalen 2025	President
42/24	Konseptvalg for nye lokaler til Saviomusea	President
43/24	Høring - NOU 2024: 8 Likestillingens neste steg - Mannsutvalgets rapport	President
44/24	Kunstneravtalen 2025	President
45/24	Sametingets uttalelse til NOU 2024-10 - Ny motorferdsellov	President
46/24	Krav om kjønnsfordeling til listeforslag ved Sametingsvalget 2025	Plenumsleder
47/24	Konstituering	Plenumsleder
48/24	Sámediggeráđi doaibmadiedáhus / Sametingsrádets beretning om virksomheten	President
51/24	Strategiplan for læremiddelutvikling 2025-2029	President
52/24	Sametingets innspill til Reindriftsavtale 2025/2026	President
53/24	Sametingets forventninger til FeFo for å oppnå Finnmarkslovens formål	President
54/24	Sametingsrádets redegjørelse om urfolks matsystemer og samisk mat	President
55/24	Sámedikki bušeahtta 2025 / Sametingets budsjett 2025	President

56/24	Tospråklighetskommunenenes og språksentrenes rapportering 2023	President
57/24	Jordbruksforhandlingene 2025	President
58/24	2 nd International Gathering of Indigenous Salmon Peoples 2024	President
59/24	Oppnevning av Sametingets valg nemnd	Plenumsleder
60/24	Søknad om fritak fra verv som sametingsrepresentant - Cecilie Hansen (Sp)	Plenumsleder
61/24	Sametingsrådets redegjørelse om valg og valg gjennomføring til Sametinget	President
62/24	Oppnevning av medlem til Samisk parlamentarisk råd	Plenumsleder

11.2.2 Sametingets plenumsledelse

Plenumsledelsen er ansvarlig for den praktiske gjennomføringen av sametingsvalget. Oppfølging av valgarbeidet har vært en av de viktigste sakene som plenumsledelsen har arbeidet med. Plenumsledelsen forvalter også sametingets valgmannstall og drøfting av dette har vært et gjennomgående tema i 2024. I tillegg behandler plenumsledelsen sametingsrepresentantenes permisjonssøknader, søknader om fritak fra verv og habilitetsspørsmål.

I desember avholdt plenumsledelsen et fellesmøte med sametingene på svensk og norsk side. På møtet diskuterte parlamentene felles utfordringer hvor de utarbeidet en felles erklæring og hvor det ble enighet om å fortsette dialogen om saker de tre parlamentene har til felles.

Plenumsledelsen har i 2024 hatt 8 fysiske møter og 6 digitale møter. Plenumsledelsen har gjort vedtak i 70 saker og hatt 20 referatsaker til behandling.

Dato møtet	Type møte	Vedtakssaker	Referatsaker
11.01.2024	epost	1	
10.02.2024	teams	2	3
04.03.2024	Karasjok	8	2
26.03.2024	Teams	3	
23.04.2024	Teams	2	2
23.05.2024	Teams	3	
28.05.2024	epost	3	
10.06.2024	Karasjok	8	
26.06.2024	Teams	3	3
26.08.2024	Bergen	8	5
24.09.2024	Karasjok	8	4
30.10.2024	Tromsø	2	1
18.11.2024	Karasjok	9	
02.12.2024	Karasjok	8	

16.12.2024	Helsinki	2	
SUM		70	20

Sametingets valgmanntall blir publisert 30 juni året det gjennomføres stortingsvalg og sametingsvalg og året det gjennomføres kommune og fylkestingsvalg.

Sametingets valgmanntall hadde 23 488 personer innført i valgmanntallet pr. 30.06.2023.

2943 personer er innført i valgmanntallet etter valget i 2021.

11.2.3 Sametingets fagkomitéer

Mål:

- Styrke det politiske arbeidet i Sametinget.

Sametinget har tre fagkomiteer:

Nærings- og kulturkomité (NKK)

Plan- og finanskomité (PFK)

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité (OOUK)

Hver av fagkomiteene har avholdt 4 komitémøter:

- NKK har behandlet og innstilt til plenum i 11 saker.
- PFK har behandlet og innstilt til plenum i 12 saker.
- OOUK har behandlet og innstilt til plenum i 12 saker.

Nærings- og kulturkomiteen var i august på komitereise i sørsamisk område. Komiteen besøkte Saemien Sijte og hadde folkemøte med reinbeitedistrikt, sameforeninger og andre. Komiteen besøkte også Sjeltie på Majavatn, reineiere fra Jillen njarke på Trofors, Sijti jarnge og Åarjelsaemien vierhtiesåafoe på Hattfjelldal.

Plan- og finanskomiteen var på komitereise i Tromsø i oktober. Komiteens besøk hadde fokus på samisk språk og ivaretagelse av samiske rettigheter. I den forbindelse møtte komiteen UiT – Sámi dutkamiid guovddáš, Tromsø kommune, Hålogaland Lagmannsrett, Tromsø Fengsel, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Norsk Institutt for naturforvaltning. Videre besøkte komiteen også Romssa Sámi Viessu, Gáisi Giellaguovddáš, Tromsø Arctic Reindeer og Visit Tromsø.

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen var på komitereise i Bodø og Hamarøy kommune i september. Komiteen besøkte og hadde møter med Grønnåsen skole (Lulesamisk skole i Bodø), Nord Universitet, Jentoftsletta barnehage (Lulesamisk barnehage i Bodø), Nordlandssykehuset, Bodø domkirke og Stormen samiske senter. I Hamarøy kommune besøkte komiteen Knut Hamsun videregående skole (Lulesamisk v.g.s.), deltok på seminar om vold og overgrep på Árran og hadde til slutt møte med Árran julevsáme guovdásj og samisk rådgiver i Hamarøy kommune.

11.2.4 Sametingets kontrollutvalg

Sametingets kontrollutvalg har i 2024 gjennomført 5 møter, hatt 1 kurs og et eget møte med Riksrevisjonen.

Utvalget har i 2024 behandlet 32 saker. Sametingets kontrollutvalg har blant annet sett på hvordan protokollene til Sametingsrådet og Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er utformet. Kontrollutvalget har også behandlet flere saker om Sametingets valgmanntall og har blant annet sett på rutinene for behandling av begjæringer for innskriving og klageordning ved avslag ved innskriving.

11.2.5 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Sametinget i Finland har hatt ledervervet i Samisk parlamentarisk i 2024, fra 21.september 2023 til 16.1.2025 da Sametinget i Norge overtar. I 2024 er det avholdt 4 styremøter.

Formannskapet og virksomheten i sametingsperioden i Finland ble påvirket av både organiseringen av det nye sametinget tidlig i 2024 og sametingsvalget som ble fornyet senere på sommeren, noe som påvirket antall møter i SPR-styret og gjennomføringen av handlingsplanen.

Følgende områder i SPR sin handlingsplan har særlig blitt prioritert: Samisk parlamentarisk råds virksomhet - organisering og finansiering, samiske språk (målet er at Nordisk kunnskaps- og ressurscenter, Giellagáldu, blir permanent), Nordisk samekonvensjon, koordinering av sametingsvalgene i Finland, Norge og Sverige, identifisering av konkrete grensehindre i samiske områder med sikte på å fjerne og bekjempe grensebarrierer som hindrer samarbeid i samiske områder, grenseoverskridende samarbeid om felles strategi i rovviltpolitikken, oppfølging av sluttdokumentet fra FNs verdenskonferanse om urfolk (WCIP), herunder arbeide for at urfolk valgte organer kan delta på møter i FN-systemet i egen kapasitet, styrke samenes rettigheter til å delta i EU og ressursutnyttelse samt klima og miljø.

11.2.6 Sametingets klagenemnd

Sametingets klagenemnd skal behandle påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningslovens regler om klagebehandling. Klagenemnda har i 2024 hatt 3 møter og behandlet i alt 17 klagesaker.

11.2.7 Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Ny arbeidsorden tilpasset dagens Sameting.

Det ble i 2021 satt ned et utvalg for å foreta en helhetlig revidering av Sametingets arbeidsorden. Utvalget ferdigstilte forslag til endringer i Sametingets forretningsorden og grunnreglene i slutten av 2024. Forslag til revidering av forretningsordningen skal behandles i Sametingets plenum i juni 2025.

12 Sametingsrådet

12.1.1 Samletabell – Sametingsrådet

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Sametingsrådet	20 016 853	17 150 716	-2 866 137
Sum	20 016 853	17 150 716	-2 866 137

12.2 Sametingsrådet

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
1510 Sametingsrådet	17 759 459	13 944 000	-3 815 459
1910 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)	512 008	498 000	-14 008
1920 Sametingets eldreråd	683 826	752 000	68 174
1940 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	461 560	700 000	238 440
1501 Utredning om alternative budsjettmodeller - prosjekt	600 000	1 006 716	406 716
1502 Kunnskapsgrunnlag om Sametingets valgordning - prosjekt	0	250 000	250 000
Sum	20 016 853	17 150 716	-2 866 137

12.2.1 Sametingsrådet

Gjennom året har Sametingsrådet behandlet 666 saker fordelt på 7 fysiske/semifysiske/digitale møter i tillegg til ukentlige digitale møter.

12.2.2 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingsrådet oppnevnte medlemmer og varamedlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg for perioden 2024 – 2025:

Medlemmer

- Elle Rávdná Nákkäläjäarvi (leder)
- Aina Madelén Nordsletta Aslaksen (nestleder)
- Inga Márjá Andersdatter Lango
- Piere Ávla Bransfjell
- Jon Anta Eira Åhren

Varamedlemmer

- Sunna Svendsen
- Linnea Knutsen
- Nils Anders Appfjell
- Ronja Vara Sannerud
- Odd Ánde Anti

Sametinget ungdomspolitiske utvalg har i 2024 hatt 10 møter, 2 fysiske og 8 digitale, samt arbeidsmøter. De har deltatt i møter i Barents Regional Youth Council (er urfolkrepresentant), og i møter i det grenseoverskridende Sámi Youth Network.

De har møtt sametingspresident Silje Karine Muotka og ansvarlig sametingsråd, og har fulgt flere plenumsmøter. SUPU deltok i Sametingets delegasjon under Permanent Forum for urfolk i New York, og de deltok som del av den arktiske regionens representanter under urfolks toppmøtet om klimarettferdig omstilling i Genève

SUPU var med i en arbeidsgruppe som planla og arrangerte Giellabiesse samisk språkkonferanse i Bodø juni 2024, de bidro også i utforming av en resolusjon fra konferansen.

SUPU har gitt innspill både til Sametinget og eksterne. De ga innspill til forslag om nye fraværsregler i videregående skole. De sendte høringsinnspill til forslag til endringer i reindriftsloven og tilhørende endringer i jordskiftelova. De deltok i Kulturdepartementets innspillsmøte for handlingsplan mot samehets, og i en panelsamtale i forbindelse med lanseringen av Samehets.no. De deltok i panelsamtale under Arendalsuka, hadde informasjons-stand under Tjaktjen Tjåanghko festivalen, og de bidro til samisk oversetting av sexvett-reglene, og informasjon om disse på sosiale medier.

Utvalget har vært aktivt i perioden og bidratt til å fremme samiske unges interesser og synspunkt både overfor Sametinget og overfor ulike eksterne aktører.

12.2.3 Sametingets eldreråd

Sametingets eldreråd har i 2024 hatt fire fysiske møter; i Lødingen i Tjeldsund, Lakselv i Porsanger, Ålesund, og i Manndalen i Kåfjord, og behandlet 23 saker. Oppfølging av Sametingets eldrestrategi, som ble vedtatt i 2023 har vært sentral i alle møter, og eldrerådet har utformet tiltak til handlingsplan for strategien. På møtene har eldrerådet møtt de kommunale eldrerådene, og i noen kommuner har kommuneledelsen deltatt.

Eldrerådet har deltatt på møte med Rådet for et aldersvennlig Norge og eldrerådet etterlyste samisk representasjon i rådet. Det er enighet om videre samarbeid. Eldrerådet har besøkt Várdobáiki, museet, og helsetreffet på Várdobáiki, Porsanger språk- og kultursenter, Senter for et aldersvennlig Norge, Senter for nordlige folk og museet der.

Eldrerådet har invitert kommunale eldreråd i forvaltningsområdet til digitale møter der de ønsker dialog og innspill fra kommuner om samiske eldre. 8 av forvaltningskommunene møtte. Eldrerådet presenterte Sametingets eldrestrategi og deltakerne la frem det de ser som viktige saker for dem, blant annet språk og kulturkompetanse i kommunale tjeneste, mangel på arenaer hvor generasjoner treffes, digital opplæring/kompetanse, vold og overgrep, samisk representasjon i kommunale eldreråd. Sametingets eldreråd følger opp møtene ved å invitere til fysisk møte i 2025.

Laila Somby Sandvik ble oppnevnt som eldrerådets representant til ekspertgruppe i regi av Telemarksforskning som skal undersøke Sametingets valgmanntall.

Leder Julie Eira og Laila Somby Sandvik har deltatt i møte i Sametingets arbeidsordenutvalg, og har hatt innlegg på møte med Nesseby pensjonistforening i Karasjok. Laila Somby Sandvik har deltatt i sofa/panelsamtale på sametinget om prosesser i de nordiske landene knyttet til Sannhets- og forsoningskommisjonenes arbeid, og på Samisk helsekonferanse arrangeres i Tromsø for eldrerådet. temaet er følgearbeidet av Sannhet- og forsoningskommisjonens rapport. Nestleder Inge Anders Svonni har deltatt på møte med Bufdir om tiltak i regjeringens handlingsplan om kjønns mangfold, og møte i Tjeldsund eldreråd.

Eldrerådet har gitt innspill til Sametingets årlige sak om fiskeri, til Sametingets strategi for samiske språksentre og til Forslag om endringer i forskrift til samelovens språkregler.

Eldrepolitikk

Sametinget hadde presentasjon om Sametingets funksjon og virke, Sametingets eldreråd og Sametingets eldrestrategi. Sametinget har forventninger til Råd for et aldersvennlig Norge og ønsker samarbeid med rådet. Sametinget tok blant annet opp temaene samiske eldre i byer og utkantområder, viktighet av sosiale møteplasser for ivaretagelse av tradisjoner, om økonomiske utfordringer i dyrtid, og om husbankens regler for lån til næringsutøvere. Det er enighet om videre samarbeid mellom Rådet for aldersvennlig Norge og Sametinget.

Sametinget har hatt møte med Ovddos AS om prosjektet «Sámi birgejupmi». Mye tradisjonell kunnskap står i fare for å gå bort med den eldre generasjonen. Ovddos har derfor satt i gang et prosjekt for å etablere et Sámi birgejupmi- hus som er tenkt å være møteplass og arena for kunnskapsoverføring mellom generasjoner om bruk av naturressurser og tilrettelegge for lettere bruk av naturen i en tradisjonell og bærekraftig måte og som styrker husholdningsøkonomien, styrker sosiale og kulturelle forhold og i tillegg bidrar positivt til et bedre klima og bedre ivaretagelse av naturen. Prosjektet er i forprosjektfase 1, og de jobber med finansiering og videre organisering.

12.2.4 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning

Sakkyndig etisk komité for samisk helseforskning har i 2024 gjennomført 9 møter og behandlet 30 saker, hvorav 11 var søknader om samisk kollektivt samtykke. 4 søknader ble avslått. I tillegg er det behandlet flere saker om blant annet fremleggingsvurderinger, det vil si om prosjektet trenger et samisk kollektivt samtykke eller om det er et prosjekt innen samisk helseforskning, samt noen drøftingssaker.

Sakkyndig etisk komité for samisk helseforskning arrangerte i juni et internseminar i Tromsø hvor eksterne innledere var invitert. Tema for seminaret var: «Hva er samisk helseforskning i vid forstand?» Seminaret er en del av komitéens faglige arbeid og inngår i det kontinuerlige arbeid med å evaluere de etiske retningslinjer for samisk helseforskning.

12.2.5 Utredning om alternative budsjettmodeller – prosjekt

Mål med prosjektet:

- En budsjettmodell som gir Sametinget en stabil årlig basisbevilgning og årlige reelle budsjettprosesser.

Sametinget har i sak 45/23 bedt om at det skal gjøres en evaluering av budsjettordningen som ble innført i 2019, og at det etableres en ordning som sikrer både en stabil årlig basisbevilgning til Sametinget og årlige reelle budsjettprosesser. Rune Fjellheim AS har etter en begrenset anbudsrunde fått oppdraget med utredningen.

12.2.6 Kunnskapsgrunnlag Sametingets valgordning – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Utrede Sametingets valgordning

Prosjektet ble ikke gjennomført i 2024.

13 Sametingets administrasjon

13.1 Samletabell – Sametingets administrasjon

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Driftskostnader	164 169 000	162 844 000	-1 325 000
Sum	164 169 000	162 844 000	-1 325 000

13.2 Driftskostnader – Sametingets administrasjon

	Regnskap 2024	Revidert 2024	Resultat iht. rev. bud.
Driftsinntekter	-15 939 197	-10 554 836	5 384 361
Lønns- og personalkostnader	111 546 668	114 905 151	3 358 483
Driftskostnader	68 561 529	58 493 684	-10 067 845
Sum	164 169 000	162 844 000	-1 325 000

Administrasjonens største oppgave er å realisere den politikk som Sametingets plenum har vedtatt. Administrasjonen i Sametinget fungerer som faglig sekretariat for Sametingets politikere og hovedoppgaven er å forberede politiske saker og følge opp og gjennomføre politiske bestillinger og vedtak, og på bakgrunn av disse opprettholde og utvikle de samiske språkene, den samiske kulturen og samfunnslivet.

Hovedadministrasjonen ligger i Karasjok, og det er totalt ni kontorsteder i Finnmark, Troms, Nordland og Trøndelag. Administrasjonen ledes av en direktør, er inndelt i sju avdelinger og en stab. Til sammen hadde hele administrasjonen i 2024 ca. 153 årsverk. Avdelingene utfører saksbehandling og yter tjenester til både politiske myndigheter og til publikum.

Administrasjonen har saksforberedt 62 plenumssaker til Sametingets komiteer og Sametingets plenum, 666 saker til Sametingsrådet, saksforberedt 17 klagesaker, gjennomført 4 320 timer i befaringer knyttet til kulturminner (til sammen ca. 26,5 månedsverk), gjennomført mange konsultasjoner, gjennomført flere seminarer og konferanser, streamet alle Sametingets egne seminarer og konferanser, streamet 4 plenumsmøter.

Sametingets administrasjon saksbehandler direkte og søkerbaserte tilskuddssaker, i tillegg til å drive kontroll av tilskudd, gjennomføre dialogmøter med direkte tilskuddsmottakerne og generell veiledning av søkere av tilskudd. Administrasjonen har saksforberedt og behandlet 1740 tilskuddssaker.

Administrasjonen utfører interne oversettingstjeneste til sør-, lule- og nordsamisk. Den interne oversettelsestjenesten oversetter alle plenumssakene, og i tillegg andre forespørsler fra administrasjonen. Det er sendt inn 696 interne bestillinger til oversetting. Språkavdelingen i Sametinget forvalter den samiske stedsnavntjenesten som forvalter samiske stedsnavn etter Lov om stadnamn.

Samisk navnetjeneste har gitt foreløpige tilrådninger for 1 navn på bru i Lødingen kommune, og for 2 navn på bru i Hadsel kommune. Samisk navnetjeneste har gitt foreløpige tilrådninger på til sammen 11 naturnavn i Hammerfest og Kautokeino kommune. Samisk navnetjeneste har gitt endelige tilrådninger på til sammen 6 naturnavn, 1 gardsnavn, 1 navn på naturreservat og på adressenavn i Nesseby, Hammerfest, Lyngen og Hattfjelldal kommuner.

Sametingets bibliotek er en del av Sametingets administrasjon. Det er i 2024 gjort 1100 utlån fra biblioteket, biblioteket har gjennomført 25 arrangement i sør-, lule, og nordsamisk område.

Administrasjonen har mottatt 19 804 inngående brev og har sendt 10 580 utgående brev.

Sametingets Datahjelp, som er IT support for Sametingets administrasjon og for Sametingets politikere, har behandlet til sammen fått 2911 saker. Av disse har 1117 blitt slått sammen med eksisterende saker. Totalt er 1385 supportsaker avsluttet i 2024. I tillegg kommer mindre saker som ikke er registrert.

Del 4 - Styling og kontroll i virksomheten

Sametingets overordnede vurdering av opplegget for styling og intern kontroll

Sametinget benytter mål- og resultatstyring i sin interne virksomhet. Sametinget vurderer i hovedsak å ha god styling og kontroll på virksomheten. Sametinget har et langsiktig perspektiv med målene. Strategier og tiltak er gjennomført i 2024 har bidratt til at Sametinget har nærmet seg disse målene, jf. årsmeldingen del 3.

Sametinget er et folkevalgt organ som ikke er underordnet regjeringen, og fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer. Budsjettmidlene skal forvaltes i samsvar med statlig økonomiregelverk og Stortingets bevilgningsvedtak. Sametingets arbeidsområde er alle saker som etter Sametingets oppfatning berører den samiske folkegruppen.

Sametingsrådet har det utøvende ansvar for budsjettet, vedtatte meldinger og øvrige vedtak som fattes i Sametingets plenum. Gjennom økonomireglement og øvrige vedtak delegerer Sametingsrådet til administrasjonen v/direktøren å følge opp strategier og tiltak og sikre at fastsatte mål og resultatkrav oppnås på en effektiv måte. Sametingsrådet avgir til hvert plenumsmøte en beretning om sin virksomhet hvor det informeres om status på saker og oppnådde resultater.

Kontrollutvalget, som har som oppgave å utøve parlamentarisk kontroll over Sametingets virksomhet, fremmer til plenumsmøtet i juni en årlig melding over sin virksomhet i det foregående året.

Vesentlige forhold/endringer ved Sametingets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Status internkontroll

I administrasjonen delegeres budsjett disponeringsfullmakten videre fra direktøren til avdelingsdirektørene. Dette gir rammer for videre delegering av fullmakter nedover i organisasjonen. Det er utarbeidet en oversikt over gjeldende fullmakter og denne oppdateres ved endringer. Videre er det utarbeidet rutinebeskrivelser og arbeidsdeling på sentrale områder for å forhindre feil og sikre resultatoppnåelse.

Policy for internkontroll ble revidert i 2024. Revisjonen ble gjennomført for å sikre at våre prosedyrer og retningslinjer er oppdaterte. Den reviderte policyen forventes å bidra til økt effektivitet, bedre risikostyring og høyere kvalitet i interne prosesser. Arbeidet med å etablere policyer for 9 definerte internkontrollområder er igangsatt, og fullføres i 2025.

Det ble gjort en risikovurdering av regelverket for direktetilskudd, gjeldende for 2022-2025. Formålet var å identifisere og håndtere risikoer knyttet til manglende likebehandling, ineffektiv ressursbruk og svekket tillit til forvaltningen. Risikovurderingen avdekket behovet for klarere kriterier og bestemmelser i regelverket for å sikre likebehandling og lik praksis i saksbehandlingen.

Som en del av arbeidet med internkontroll har Sametinget skaffet seg et nytt støttesystem, Q, for å sikre en mer effektiv og transparent administrasjon av våre prosesser. Dette systemet inkluderer funksjoner som automatisert dokumenthåndtering, prosessovervåking og rapporteringsverktøy. Interne styringsdokumenter og avvikshåndtering administreres gjennom Q, noe som vil styrke vår evne til å opprettholde høy standard og kontinuerlig forbedring. Oppbygging og implementering av Q i organisasjonen vil være fullført i løpet av 2025.

Sametinget avholder årlige kriseøvelser med ulike temaer som øker kriseledelsens kompetanse og beredskap. Tema for 2024 øvelse var valg, hvor fokuset var å håndtere potensielle krisesituasjoner knyttet til valgprosessen. Disse øvelser bidrar til å styrke evnen til å respondere effektivt på ulike typer kriser, avdekke sårbarheter og øke beredskapskompetanse – og bevissthet. Det er årlige gjennomganger med Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og politi for å sikre at Sametingets beredskapsplaner er oppdaterte.

Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

Sametinget prioriterer arbeidet med styling og internkontroll høyt. Riksrevisjonen gjennomførte i 2018 en forvaltningsrevisjon av Sametingets stylingssystem. Sametinget har utarbeidet rutiner for å imøtekomme de anbefalingene som riksrevisjonen kom med.

Denne rapporten forelå i mai 2019. Riksrevisjonen anbefalte at det ble utarbeidet rutiner for planmessig gjennomføring av plenumsvedtak ved å:

- Tydeliggjøre at målene som vedtas for plenum er styrende for virksomheten
- Operasjonalisere målene i Sametingets vedtak slik at de blir konkrete og målbare
- Gjennomføre overordnede risiko- og vesentlighetsvurderinger som ivaretar Sametingets egenart
- Utforme resultatrapporteringen slik at den er rettet mot målene i budsjettet og øvrige plenumsvedtak.

I 2024 er det arbeidet med følgende:

- Oppfølging av administrative strategier.
- Økonomireglement.
- Oppfølging av nye saker kunngjort i plenum
- Oppfølging av vedtatte plenumssaker
- Oppfølging av rutiner for skriftlige spørsmål til Sametingsrådet som stilles utenom Komite- og plenumsmøter
- Oppfølging og rapportering om innsynsforespørsler
- Oppfølging av rutiner for avviksrapportering i dokumentbehandling

Det er uttrykt som et mål for Sametinget at alle saker som skal følges opp politisk behandles slik at saksbehandlingen er dokumentert og sporbar. Det er utarbeidet rutiner som sikrer dette.

Sametinget har begynt omleggingen av rapporteringen til i større grad å rapportere på resultater mot måloppnåelse. Sametingsrådet rapporterer til Sametingsplenum opp mot målene i Sametingets budsjett gjennom rådets beretning og årsmeldingen.

Overordnet strategi

Sametingets administrasjon har utarbeidet en strategiplan for perioden 2022 – 2025. Det har i 2024 vært jobbet med oppfølging av prioriteringer/tiltak i de ulike avdelingene for perioden.

I strategiplanen har administrasjonen definert overordnet oppdrag, verdier, visjon og fem hovedmål. Stringskartet er definert som følger:

Bajimus bargu • Overordnet oppdrag	Sámedikki politihka ja hálddašeami bokte sealluhit ja ovdánahttit sámi giela, kultuvrra ja servodateallima. Gjennom Sametingets politikk og forvaltning bevarer og utvikler vi samisk språk, kultur og samfunnsliv.
Višuvdna • Visjon	Ovttas nannet Sámi • Sammen styrker vi Sápmi
Árvvut • Verdier	Sámi vuohki • Rabasvuohka • Ovttarádalašvuohka • Verdevuohka • Oskkáldasvuohka I samisk ånd • Åpenhet • Samhandling • Inkluderende fellesskap • Pålitelig og lojal
Ulbmilat • Mål	Mis leat gelbbolaš ja ángiris mielbargit • Vi har kompetente og engasjerte medarbeidere
	Min váldogiella lea sámegiella • Vi har samisk som hovedspråk
	Min vuoruheamit ja dagut leat birgejumi vuodul • Våre prioriteringer og handlinger er tuftet på birgejummi
	Mii leat sámi servodatovddideami njunnošis • Vi er ledende i samisk samfunnsutvikling
	Mii leat bivnnuhis bargosadji • Vi er en attraktiv arbeidsplass

For å møte Sametingets forventninger hadde IT- og driftsseksjonen en brukerundersøkelse i 2023 blant ansatte i Sametinget for å kartlegge hvor fornøyd ansatte er med support, og hvilke forventninger og behov som finnes. IT- og driftsseksjonen har på bakgrunn av denne undersøkelsen i 2024 fulgt opp tiltakene for å imøtegå forventninger og behov. Det er satt fokus på å endre tjenestene seksjonen tilbyr for å treffe

behovene, og legge til rette for at brukere er mer selvstendig og kan finne støtte på egenhånd. Det er også startet prosjekt som skal automatisere en del av arbeidet seksjonen gjør i dag.

Offentlige anskaffelser 2024

I 2024 har det vært fortsatt fokus på bærekraft i offentlige anskaffelser. Sametinget har deltatt på digitale kurs knyttet til offentlige anskaffelser arrangert av DFØ.

Det er i 2024 inngått 23 nye avtaler. Av disse var det 17 vare- og tjenestekontrakter. Sametinget har også tilsluttet seg 3 nye fellesavtaler for staten. Sametinget har gjennomført 3 intensjonskunngjøringer uten innvendinger.

Vesentlige personalmessige forhold

Bemannings-, kapasitets og kompetansesituasjonen i Sametinget

Sametinget er avhengig av å beholde, utvikle og rekruttere kvalifiserte og motiverte medarbeidere for å nå virksomhetens målsettinger.

Det gjennomføres jobbanalyser for kartlegging av bemannings og kompetansebehov før stillinger lyses ut. I Sametinget ser vi på lik linje med andre virksomheter at antall søkere til stillingene er ytterlig redusert det siste året.

Det har i 2024 vært utlyst totalt 25 stillinger. Det ble ansatt 15 i fast stilling og 9 i midlertidig stilling. 3 av de utlyste stillingene var utlyst internt. Til disse utlysningene var det totalt 102 søkere. Det har vært 7 ansatte som har vært tilsatt administrativt på grunn av ulike behov i våre avdelinger og seksjoner. I tillegg har Sámi Giellagáldu utlyst 3 stillinger hvorav alle er besatt.

Turnover viser hvor mange som slutter i virksomheten og som erstattes av nye medarbeidere. I Sametinget er turnover i 2024 på 14 %. Turnover var i 2023 15 %, 2022 på 13 %.

Det brukes ressurser på å videreutvikle medarbeidere og ledere. Dette skjer gjennom deltakelse på kurs tilknyttet fagområder som den ansatte jobber med, gjennom deltakelse i tverrfaglige samarbeid og prosjekter, og gjennom tildeling av nye oppgaver og ansvarsområder.

Implementering av HR-systemet DFØ HR

Sametinget påbegynte implementering av et HR-system, DFØ HR i 2023, og har fortsatt implementeringen av resterende moduler i 2024. Systemet bidrar til at Sametinget har digital systemstøtte for å effektivisere og forbedre HR-prosesser. DFØ HR vil legge til rette for at HR og ledere kan jobbe mer datadrevet og sørge for bedre informasjonsflyt, tilgjengelighet og kvalitet i HR-prosesser. DFØ HR skal også bidra til strategisk kompetansestyring. I 2024 er det etablert et rammeverk for strategisk kompetansestyring. PwC har bistått Sametingets administrasjon med en kompetansekartlegging som har resultert i en kompetansematrise, beskrivelse av jobbroller og definert kompetansegap. Denne kartleggingen skal danne grunnlag for en Kompetansestrategi og kompetanseplan med målrettede utviklingstiltak tilpasset både interne og eksterne krav og forventninger.

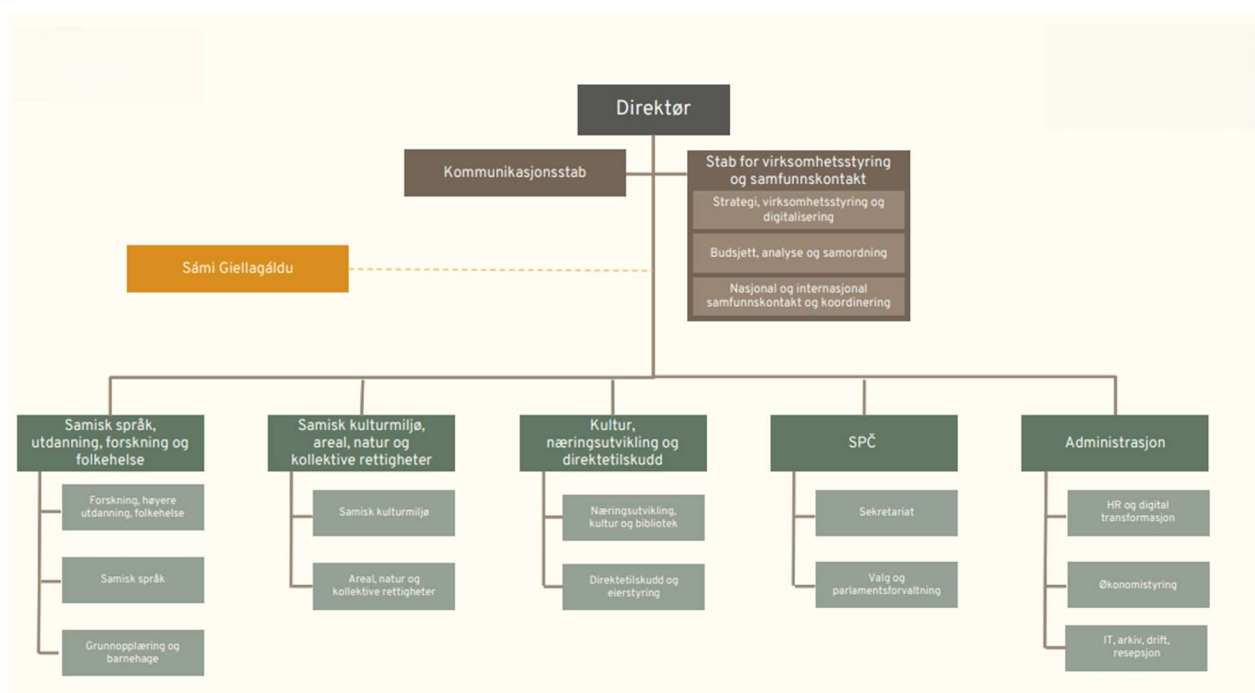
Omorganisering av Sametingets administrasjon

Sametingets administrasjon har vært i en omorganiseringsprosess i 2024. Arbeidet ble igangsatt høsten 2023 hvor arbeidet ble delt i to faser. Første fase ble besluttet desember 2023, der seksjon for samisk kulturarv ble etablert og kommunikasjons staben ble besluttet beholdt som egen stab med stabsleder. I fase 2 ble PwC leid inn til å bistå som prosess støtte. Det ble gjort en PESTEL analyse for å avdekke hvilke utfordringer Sametinget står ovenfor i dag og i fremtiden.

Analysen dannet grunnlaget for prinsipper for ny organiseringsmodell. Følgende prinsipper ble lagt til grunn for ny organisering: Riktig dimensjonering av fagområder, robuste og sterke fagmiljøer, helhet og tverrfaglighet i arbeidsprosesser, evne til kontinuerlig omstilling og utvikling, mer strategisk ledelse og effektivt byråkrati. Omorganiseringen hadde også som mål å redusere antallet ledere for å øke antallet ansatte i produksjon.

Det har vært en prosess der både ansatte, ledergruppene og fagforeningene har vært godt involvert. Nytt organisasjonskart ble forhandlet fram i oktober 2024. Deretter ble ny bemanningsplan drøftet, og innplassering av ansatte i ny organisasjon ble ferdigstilt i desember. Ny organisering ble innført 1 januar 2025.

Ny administrativ organisering fra 2025 er som følgende:

Sametingets kontorlokaler

Sametinget flyttet inn i nye lokaler i Tromsø desember 2023, og er fullt operativ i nye lokaler i Sjøgata 2. Prosjektet er satt som pilotprosjekt for fremtidig arbeidsplasskonsept i Sametinget. Ryddig arbeidsbord (Clean desk) og fritt kontorplassvalg (free seating) er innført som et pilotprosjekt, sammen med at 50% av arbeidsplassene er i åpent kontorlandskap.

Sametinget har flyttet til nye lokaler i Snåsa, på Gilstadgården i desember 2024. Arbeidet med bygging på Horjemstangen stoppet opp, da kostnadene ved bygging ble for stor. Konseptet fra Tromsø er også innført ved de nye lokalene på Gilstadgården.

Det er iverksatt et arealutviklingsprosjekt på Diehtosiida i Kautokeino fordi Kunnskapsdepartementet har pålagt alle UH-institusjoner å utarbeide en campusutviklingsplan. Det ble i 2022 utarbeidet en kartleggingsrapport og en strategisk utviklingsplan som ivaretar alle leietakerne. Arbeidet har stoppet opp på grunn av kapasitetsmessige forhold hos Statsbygg.

Likestilling og diskriminering

Kjønnsfordelingen i Sametingets administrasjon som helhet viser at det er 63,7% kvinner og 36,3 % menn. Sametinget har få tilsetninger hvor innvandrerbakgrunn kan rapporteres.

Sametinget følger mangfoldserklæringen ved utlysning av stillinger hvor søkere med nasjonal eller etnisk bakgrunn, normbrytende funksjonsvariasjon (funksjonsnedsettelse), hull i CV, og uavhengig av kjønn og alder oppfordres til å søke. Herunder seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, omsorgsoppgaver, religion og livssyn. Sametinget er bevisst de ulike forhold under rekruttering, og bruker mangfoldserklæringen aktivt i sitt rekrutteringsarbeid.

I Sametingets arbeid med rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår og andre forhandlinger har Sametinget arbeidet i henhold til aktivitets- og redegjørelsesplikten, og vil fortsette å ha samme fokus på arbeidet i tiden som kommer.

Det er ingen vesentlige lønnsforskjeller på kjønnene totalt sett. Det kan være enkelttilfeller hvor det er lønnsforskjeller, både mellom kjønn og mellom grupper med tilsvarende utdannings-bakgrunn. Årsaken til disse forskjellene kan være ulike, det kan være rekrutteringsutfordringer, eller prosjekter som går over en kortere periode.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS), arbeidsmiljø

Basert på medarbeiderundersøkelsen (MUST) som ble gjennomført i 2023, har 2024 vært brukt til å fortsette arbeidet fra 2023 ved å tydeliggjøre og løfte flere utviklingstiltak. Flere halvdigitale HMS-dager

har blitt arrangert for alle ansatte. Det har også vært en felles HMS-samling arrangert av HR hvor både utvidet ledergruppe, tillitsvalgte, verneombud, arbeidsmiljøutvalget (AMU), HR og kontorstedsansvarlige deltok. HMS-kurs for verneombud og AMU har blitt gjennomført. I tillegg har vernerunder for alle kontorsteder og ansatte i Sametinget pågått og vil fortsette inn i 2025.

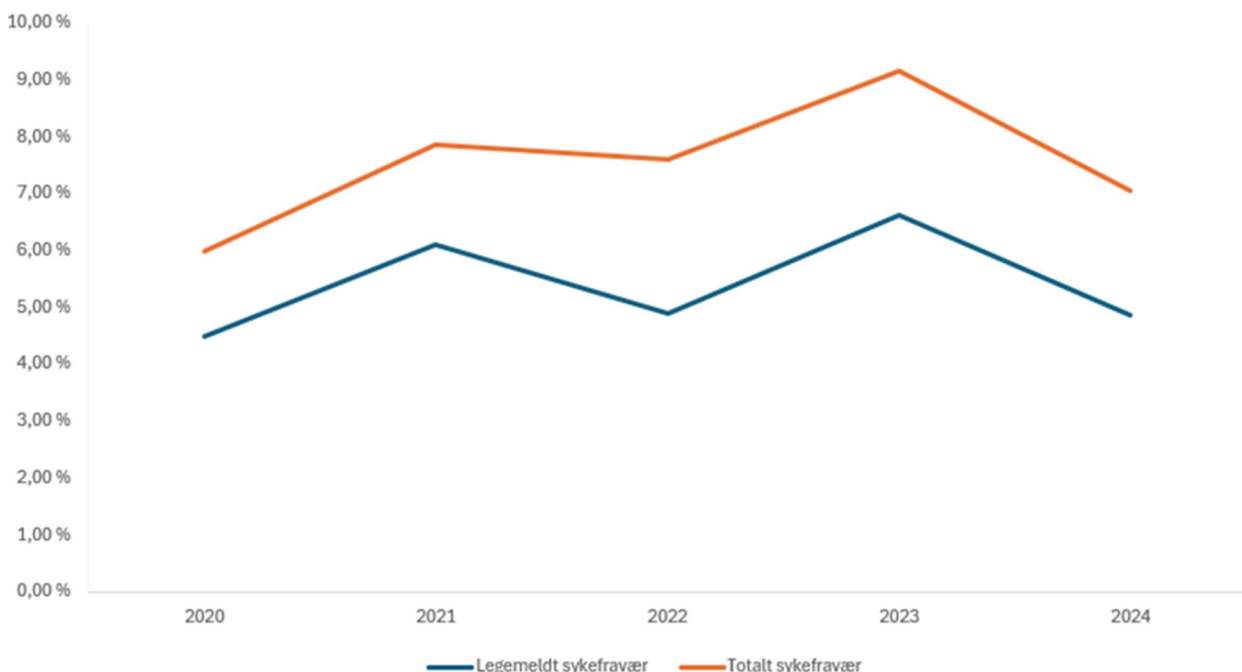
Direktøren har avholdt flere digitale informasjonsmøter som en del av økt kommunikasjon, informasjon og inkludering for ansatte. Det pågående arbeidet i de ulike avdelingene for å definere konkrete bevarings- og forbedringsområder fortsetter å være i fokus. HR seksjonen, i samarbeid med direktøren, har jobbet målrettet med HMS og kontinuerlig forbedring på dette området.

Det jobbes aktivt med å standardisere ergonomisk utstyr på arbeidsplassen. Ergonomisk utstyr, som justerbare stoler, skrivebord og datatilbehør, er avgjørende for å forhindre belastningsskader og fremme god helse blant våre medarbeidere. Ved å implementere en standardisert tilnærming kan vi sikre at alle ansatte har tilgang til kvalitetsutstyr som støtter deres arbeidsbehov.

I 2023 ble Sametinget en "Aktiv bedrift," og det jobbes med å utvikle konseptet.

Sykefravær

Det totale sykefraværet i 2024 var på 7,05%. Det var en nedgang fra 9,14% i 2023. Sametinget har et tidligere definert mål fra IA-avtalen at det legemeldte sykefraværet skal reduseres ned til 5,7 %. Av det totale fraværet i 2024 er legemeldt fravær på 4,86%, som er ca. 1 % lavere enn målet. Det egenmeldte fraværet er på 2,19%. Sykefraværet totalt utgjorde om lag 10 årsverk.

Figur 4: Legemeldt sykefravær og totalt sykefravær de siste fem årene.

Oppfølging tildelingsbrev

Læringer

Sametinget har opprettet en ny lærlingkontrakt i 2024, i byggdrifterfaget. Sametinget har også inngått ny avtale med Opplæringskontoret for offentlig sektor i Finnmark for bistand i oppfølging av lærlinger. Målet er å ha 3 lærlinger i Sametinget til enhver tid.

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Sametinget har startet arbeid med å bli sertifisert som Miljøfyrtårn i oktober 2024. Målet er at Sametingets kontorsted i Karasjøk er sertifisert innen utgangen av mars 2025, og resten av kontorstedene er sertifisert innen utgangen av juni 2025.

Arbeid med informasjonssikkerhet

Sametinget har i 2024 fortsatt arbeidet med å implementere NSMs grunnprinsipper for IKT-sikkerhet. Videre har det blitt gjennomført opplæring innen cybertrusler for alle ansatte i form av e-læring.

Redusere konsulentbruken

Sametinget har hatt fokus på å redusere konsulentbruken i staten. Konsulentandel av driftskostnader var 9,4% i 2024. Den var 9,7% i 2023 og 11,1% i 2022

Sametinget har brukt 33 mill. kroner på konsulentbruk i 2024. Av dette var 434 000 kroner knyttet til konsulentttjenester innen kommunikasjonsrådgivningen, noe som utgjør 1,3% av konsulentbruken i 2024.

Sametingets bidrag til FNs bærekraftsmål

Introduksjon

Mye av det arbeidet Sametinget utfører blir ikke spesifikt uttrykt i tall eller budsjettposter samtidig er det svært krevende å knytte all virksomhet til spesifikke mål. Med 17 mål og 169 ulike delmål kan det fort bli uoversiktlig hvilke delmål Sametinget bidrar med og i hvilken grad. Sametinget har derfor tatt et utvalg av 20 relevante delmål som Sametingets tiltak svarer opp mot. I tillegg har Sametinget valgt ut et tema av politisk viktighet som stod sentralt i 2024 og som har vært viktig for å oppnå FNs bærekraftsmål. Temaet som er blitt valgt i år er «sannhet og forsoning» som tematisk faller best under bærekraftsmål 16 fred og rettferdighet som et paraplymål. Derfor vil Sametingets bidrag konsentrere seg om hvordan vårt arbeid innenfor sannhet og forsoning bidrar til å nå mål 16. For at Sametinget skal kunne nå bærekraftsmål 16 må det ses i lys av andre bærekraftsmål som 4, 8, 11, 13, 15 og 17. Uten bærekraftig utvikling på disse målene vil det være umulig å oppnå et rettferdig og inkluderende samfunn verken i Norge eller i verden.

Bærekraft i sannhet og forsoning

Sametingets arbeid med politisk oppfølging av sannhets- og forsoningskommisjon sin rapport startet for fullt på sametingets marsplenum der hele plenum var lagt opp til å behandle funnene av sannhets og forsoningskommisjonens rapport og veien videre. Sametinget har vedtatt 9 saker på ulike felt som skal motvirke fornorsking, revitalisere, utvikle og styrke samiske samfunn og hvordan forsoningsarbeidet kan gå fremover.

Sametinget støtter kommisjonens vurderinger og forslag til tiltak som fremkommer gjennom rapporten. Sametinget minner samtidig om at rapporten ikke representerer et fullstendig bilde av historien, og heller ikke inneholder en uttømmende liste over tiltak som kan eller vil bli nødvendig for reparasjoner og forsoning. Sametinget, kommuner, fylkeskommuner og organisasjoner må fremover settes i stand til å løse utfordringene og gjennomføre tiltak som er nødvendige for å oppnå forsoning og likeverd.

Høydepunkter oppnådd i år på Sametinget, innenfor sannhet og forsoning knyttet opp mot bærekraftsmål 16:

- Historisk plenumsbehandling med kulturelle markeringer og seminarer for å belyse rapportens innhold og betydning
- Sametinget har jobbet med å sikre urfolks rettigheter i internasjonale avtaler og konvensjoner, samt styrket samarbeidet med andre urfolk
- Sametinget har lansert en veileder for rapportering av samehets og opprettet en støtteordning for å forebygge samehets
- Sametinget har arbeidet med å finansiere et prosjekt som skal resultere i en effektiv bevaring og formidling av samiske fartøy med sikte på å etablere et fysisk fartøyvernssenter

Sametinget utfører viktig arbeid ved å legge til rette for diskusjon og debatter internt for samene, og være talerør for samenes interesser og sikre urfolk- og menneskerettighetene i møte med norske myndigheter og på internasjonale arenaer. Gjennom dette bidrar Sametinget til fred og stabilitet ikke bare i Norge, men også internasjonalt. For å bruke kommisjonens avsluttende ord i rapporten: «Viljen til forsoning må vises i handling. Her har de som sitter i maktposisjoner et særlig ansvar, og det venter store utfordringer».

Oversikt over Sametingets arbeid knyttet opp mot bærekraftsmålene

Sametinget jobber daglig med bærekraftig utvikling. Den samiske kulturen er under press og som det kommer fram i Del 3 er arbeidet med å styrke og utvikle det samiske samfunnet på en bærekraftig måte en stor del av Sametingets virksomhet. Derfor er Del 3 i årsmeldingen også en rapport på vårt arbeid med bærekraft på flere nivåer og samfunnsområder som vises i tabellen under:

Mål	Delmål	Tiltak (kapitler)
 	2.3) Innen 2030 doble produktiviteten og inntektene til småskalaprodusenter i landbruket, særlig kvinner, urfolk, drivere av familiebruk, husdyrnomader og fiskere, blant annet gjennom sikker og lik tilgang til jord, andre produksjonsressurser og innsatsmidler, kunnskap, finansielle tjenester, markeder og muligheter for verdiøkning samt sysselsetting utenfor landbruket	3.2 Forvaltning av arealer 3.2.3 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd 3.3 Naturressurser 4.2 Primærnæringer 4.2.7 Jordbruk, hagebruk og skogbruk 4.2.8 reindrift 4.3 Variert næringsliv 4.3.3 Sápmi næringshage - direkte tilskudd 4.3.4 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd 4.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat
 	3.5) Styrke forebygging og behandling av rusmiddelmisbruk, blant annet misbruk av narkotiske stoffer og skadelig bruk av alkohol	7.2 Specialisthelsetjenesten 7.3 Helse- og omsorgstjenesten
	4.a) Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle	1.3 Utvikling av samiske språk 1.3.7 Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd 1.3.8 språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd 2.7 Samisk innhold i skolen 2.7.2 Revidering av læreplaner - prosjekt 2.8 Psykososialt læringsmiljø 2.8.4 Barns medvirkning
	4.1) Innen 2030 sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring av høy kvalitet som kan gi dem relevant og reelt læringsutbytte	2.9 Læremidler 2.8 Psykososialt læringsmiljø 2.4.4 Barns medvirkning
	4.2) Innen 2030 sikre alle jenter og gutter tilgang til god og tidlig omsorg og førskole, slik at de er forberedt på å begynne i grunnskolen.	2.2 Myndighet, ansvar og roller innen barnehage 2.3 Gratis Samisk språklig barnehage 2.3.2 gratis samiskspråklige barnehager, veiledningsmidler - prosjekt

Mål	Delmål	Tiltak (kapitler)
		2.3.3 Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrefusjon – søkerbasert tilskudd 2.3.4 Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler – søkerbasert tilskudd
	4.7) Innen 2030 sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetanse som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling, blant annet gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av en freds- og en ikkevoldskultur, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling.	2.7 Samisk innhold i skolen 2.7.2 Revidering av læreplaner – prosjekt 2.12 Rekruttering 2.12.3 Rekruttering - prosjekt
 	8.3) Fremme en utviklingsrettet politikk som støtter produktive aktiviteter, opprettelse av anstendige arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i antallet svært små, små og mellomstore bedrifter, blant annet ved å gi dem tilgang til finansielle tjenester.	4.2 Primærnæringer 4.2.3 Marine næringer 4.2.7 Jordbruk, hagebruk og skogbruk 4.2.8 Reindrift 4.3 Variert næringsliv 4.3.3 Sápmi næringshage - direkte tilskudd 4.5 Duodji 4.5.4 Næringsavtale for duodji
	8.9) innen 2030 utarbeide og iverksette politikk for å fremme en bærekraftig turistnæring som skaper arbeidsplasser og fremmer lokal kultur og lokale produkter.	4.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat 4.4.2 Samiske reiselivsklynger og innovasjonsnettverk - prosjekt
 	10.3) sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet	1.2 Bruk av samiske språk 1.2.2. Tospråklighetstilskudd til kommuner 1.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner. 1.3 Utvikling av samiske språk 1.3.2. Språkutvikling i kommuner – direkte tilskudd 1.3.3. Språkutvikling i fylkeskommuner – direkte tilskudd 1.3.9 Dokumenteringstiltak – søkerbasert tilskudd 1.3.10 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku – søkerbasert tilskudd 1.3.11 Språkutviklingstiltak – søkerbasert tilskudd

Mål	Delmål	Tiltak (kapitler)
		1.3.12 Samiske språktiltak i lule, sør- og markasamisk område – søkerbasert tilskudd 7.3 Helse- og omsorgstjenesten 7.4 Folkehelse 8.6 Likestilling 8.6.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og arbeidet mot samehets – prosjekt 9.2 Regionalt samarbeid 12.3 Sametingsrådet 12.2.2 Sametingets eldreråd
11 GUOĐDEVAŠ GÁVPO- GAT JA SERVODAGAT 11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN 	11.4) Styrke innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv.	1.5 Utvikling av samiske språk 1.5.4 Samiske språksentre – direkte tilskudd 1.5.5 Samiske språksentre aktivitetstilskudd - direkte tilskudd 1.5.6 Språksentertreff – konferanse 3.4 Forvaltning av arealer 3.4 Naturmangfold 3.4.2 Verneområdestyreseminar 6.2 Forvaltning av kulturminner 6.2.2 Samisk kulturminnevern – søkerbasert tilskudd 6.4 Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven 6.4.2 “Kjent og anerkjent” - satsing på sørsamisk kulturarv – prosjekt 6.4.3 Revitalisering av samiske kulturmiljø i “Fotefar mot Nord” - prosjekt 6.5 Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv 8.2 Samisk samarbeid 8.2.2 Sámi Giellagáldu 8.4 Urfolksrettigheter
12 OVDDASVÁSTI- DEADDJI GEAVA- HEAPMI JA BUVTTADAPMI 12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON 	12.8) Innen 2030 sikre at alle i hele verden har relevant informasjon om og er seg bevisst en bærekraftig utvikling og en livsstil som er i harmoni med naturen	3.6 Naturmangfold 3.6.2 Verneområdestyreseminar 8.4 urfolksrettigheter 8.4.5 Urfolks Matsystemer – prosjekt 3.3 Naturresurser

Mål	Delmål	Tiltak (kapitler)
13 BISSEHIT DÁLKKÁDAT- RIEVDAMIID 13 STOPPE KLIMAENDRINGENE 	13.1) styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer i alle land.	4.2 Primærnæringer • 4.2.8 Reindrift
	13.3) styrke enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer og deres evne til tidlig varsling, samt styrke kunnskapen og bevisstgjøringen om dette.	3.3 Naturressurser 3.4 Naturmangfold 8.2 Samisk samarbeid 8.4 Urfolksrettigheter
14 EALLIN CÁZIS 14 LIV UNDER VANN 	14.b) Gi fiskere som driver småskala fiske, tilgang til marine ressurser og markeder	4.4 Primærnæringer • 4.4.2 Sjøsamiske rettigheter - Borjjadat – prosjekt • 4.4.3 Marine næringer
	14.c) Øke bevaringen og en bærekraftige bruk av havene og havressursene ved å gjennomføre folkerettslige bestemmelser slik de er nedfelt i FNs havrettskonvensjon, som utgjør rettsgrunnlaget for bevaring og bærekraftig bruk av havet og havressursene, slik det også framgår av punkt 158 i FN-rapporten «the future we want».	4.2 Primærnæringer • 4.2.3 Marine næringer • 4.2.4 Laks • 4.2.6 Bivdu - direkte tilskudd
16 RÁFI JA VUOIGGALAŠ- VUOHTA 16 FRED OG RETTFERDIGHET 	16.2 Stanse overgrep, utnyttning, menneskehandel og alle former for vold mot og tortur av barn.	2.8 psykososialt læringsmiljø • 2.8.2 Arbeid mot mobbing - prosjekt 7.5 En likeverdig barneverntjeneste
	16.7 Sikre lydhøre, inkluderende, deltakelsesbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer	Sametinget gjennomfører konsultasjoner med regjering om temaer som pårører samiske interesser. (se konsultasjonsliste)
	16.10 Sikre allmenn tilgang til informasjon og beskytte grunnleggende friheter, i samsvar med nasjonal lovgivning og internasjonale avtaler.	7.3 Helse- og omsorgstjenesten 7.6 Sosiale forhold og velferdstjenester 8.6 Likestilling • 8.6.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og arbeidet mot samehets – prosjekt
	17.14) oppnå en mer samstemt og helhetlig politikk for bærekraftig utvikling	8.4 Urfolksrettigheter 8.5 Likeverd og solidaritet

Mål	Delmål	Tiltak (kapitler)
17 OVTTAS JOKSAT MIHTTOMERIID 17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE 	17.17) Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier	2.7 Samisk innhold i skolen • Pedagogiske fagdager – konferanse 4.2 Primærnæringer • 4.2.2 Sjøsamiske rettigheter - Borjjadat – prosjekt • 4.2.3 Marine næringer 7.2 Spesialisthelsetjenesten 7.3 Helse- og omsorgstjenesten 8.2 Samisk samarbeid

Del 5 - Vurdering av fremtidsutsikter

En av de mest presserende utfordringene vi står overfor, er knyttet til miljø og klima. Samisk kultur og næringer er spesielt sårbare for klimaendringer, ettersom de allerede påvirkes av mer ustabile og ekstreme værforhold. Utmarksbruk, reindrift og fiskeri er blant de områdene som rammes hardt.

Arealinngrepene er mange og begrunnes ofte med behovet for energiutbygging og klimatiltak. Det er en grunnleggende skjevhet i maktbalansen mellom Sametinget og offentlige myndigheter der samenes materielle kulturvern ofte er gjenstand for tiltak og inngrep som er begrunnet i storsamfunnets behov. Det er derfor viktig med grundige konsultasjonsprosesser og at Sametinget bruker sin innsigelsesmyndighet for å beskytte naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner, der dette er nødvendig.

Melkøya-saken er et tydelig eksempel på presset mot samisk kultur og næringer. Elektrifiseringen av Melkøya vil ha alvorlige konsekvenser for samenes utmarksbruk og for reindrift. Sametinget skal påse at norske myndigheter sikrer at samiske rettigheter ivaretas i slike prosesser. Derfor styrker Sametinget sin kapasitet og kompetanse på disse områdene.

Rettighetskampene fortsetter på flere fronter. Karasjok-saken, hvor befolkningen i Karasjok tapte med knapp margin i Høyesterett, viser at kampen for samiske kollektive eiendomsrettigheter ikke er over og at mye arbeid fortsatt gjenstår i identifisering og anerkjennelse av eksisterende samiske rettigheter. Sametinget vil fortsatt være en aktiv pådriver for at slike rettigheter identifiseres og anerkjennes. Sametinget vil også fortsette å arbeide for at samisk rettsoppfatning respekteres.

Fosen-saken har satt søkelys på hvordan samiske rettigheter ikke hensyntas i arealplanlegging og industriutbyggingsprosjekter. Det er avgjørende at regjeringen tar dette på alvor og konsulterer reelt og med sikte på å komme til enighet med Sametinget og samiske rettighetshavere i slike saker.

Sametinget må også håndtere de mange nye kraftprosjektene som er søkt inn til NVE, og sikre at rettighetshaverne er kjent med den nye konsultasjonsloven. Sametinget legger vekt på at vindkraftprosjekter bør utvikles i samarbeid med samiske lokalsamfunn og at prinsippet om fritt informert forhåndssamtykke (FPIC) følges. Det er ikke bare de unge aksjonistenes kamp, det er vår felles kamp.

Internasjonalt samarbeid er essensielt for å beskytte urfolks rettigheter. Vi har sett en økende kamp på den internasjonale arenaen, hvor enkelte stater forsøker å redusere eller vanne ut urfolks rettigheter ved å sette likhetstegn mellom urfolk og lokalsamfunn. Sametinget arbeider for å sikre at urfolks rettigheter ikke svekkes i internasjonale fora.

Den økte geopolitiske og sikkerhetspolitisk interessen for samiske områder bekymrer mange. Økt militær aktivitet påvirker samiske interesser, og Sametinget må ha innflytelse på både nasjonal og internasjonal politikk. Et eksempel er militærøvelser i samiske områder. Nordisk samekonvensjon og situasjonen for samer på russisk side er også viktige temaer. Vi må bygge tillit i nord mellom folkevalgte nivåer og folk for å sikre en positiv utvikling for alle.

Arealpresset fører til økt fokus på å kartlegge kulturminner. Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om vår kulturhistorie og legger grunnlaget for planlegging og inngrep. Arbeidet med å dokumentere og registrere samiske kulturminner må styrkes.

Helse og velferd er et annet område med store utfordringer i framtiden for den samiske befolkningen. Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samisk samfunnsliv (2023-2024) setter søkelys på folkehelse og levekår. Funnene i meldingen er bekymringsfulle, som for eksempel at betydelig flere samer enn ikke-samer opplever økonomiske vansker og dårligere helse. Samer rapporterer om mer psykiske plager og rapporterer oftere om diskriminering, der samisk bakgrunn som den hyppigste årsaken til diskriminering. Dette understreker viktigheten å fullføre folkehelseundersøkelsen SAMINOR3, og at både Sametinget og majoritetssamfunnet tar disse helseutfordringene på alvor. Samer må få tilgang til tilfredsstillende helsetjenester, og Sametinget reagerer på manglende styrking av samiske helsetilbud og på at samiske pasienter ikke alltid får bruke samisk språk, og at etablerte systemer medfører at ikke alle samiske pasienter får tilbud hos samisk spesialisthelsetjeneste. Et bredt flertall på Sametinget har vedtatt en høringsuttalelse til Helse Nords utredning "Tiltak for bærekraft i Helse Nord" der vi adresserer disse bekymringene.

Ungdom og utdanning er avgjørende for framtiden til det samiske samfunnet. En stor utfordring er rekrutteringen av samiskspråklige ansatte, spesielt lærere og barnehageansatte. Samisk barneforum har vært en viktig rådgiver for oss, og det er viktig å sikre at samiske barn og unge får mulighet til å delta i beslutningsprosesser som angår dem. Sametinget jobber for at samiske elever skal ha tilgang på likeverdige utdanningstilbud og at det finnes tilstrekkelige læremidler på samiske språk. Samiske elever har rett til å få opplæring i samisk på skolen, uavhengig av hvor i landet de bor. Den manglende tilgangen på samisklærere gjør at opplæringen ofte tilbys via fjernundervisning. Det er også viktig å sikre at kommunene har gode kunnskaper om fjernundervisningstilbudene i samisk, og at det finnes ordninger for å bygge opp samiskkompetanse internt i kommunene. Sametinget er en viktig aktør for å sikre rekruttering til barn og unge. Derfor er det viktig å sikre at kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tilstrekkelig støtte til å løse sine utfordringer. En ny KS-rapport viser at de samiske kommunene har merutgifter som ikke dekkes gjennom dagens inntektssystem. Sametinget arbeider for å øke tilskuddene og for å styrke kompetanse om samiske saker.

Fiskeripolitikk vil forbli et fokusområde i framtiden. Den nye kvotemeldinga «Folk, fisk og fellesskap – en kvotemelding for forutsigbarhet og rettferdig fordeling» ble ikke det verktøyet det kunne blitt. Norges folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk krever at staten tar ansvar for videreføring av sjøsamisk kultur. Den tradisjonelle sjøsamiske fiskeflåten, som hovedsakelig bestående av mindre fartøy, er i hjertet av sjøsamisk kultur.

Kvotemeldingen inneholder noen gode tiltak, men også ubesvarte spørsmål. Gjeninnføring av trålstigen med en dynamisk fordelingsnøkkel vil gagne kystflåten i lukket gruppe, men vi må sikre at kvantumet til åpen gruppe er tilstrekkelig. Vi må arbeide for å sikre at sjøsamiske fiskerettigheter lovfestes og at kvotemeldingen gir reelle forbedringer for sjøsamiske fiskere.

Alle disse utfordringene viser hvor viktig det er å stanse og reversere tapet av natur og økosystemer. Naturavtalen, som ble vedtatt i 2022, er en viktig milepæl for urfolk. Sametinget deltok i 2024 på partsmøtet for konvensjon om biologisk mangfold (COP16), som omhandlet oppfølging av Naturavtalen. Sametinget ga solide og begrunnede innspill til hvordan regjeringen kan implementere Naturavtalen nasjonalt for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringer, men innspillene ble ikke tilstrekkelig tatt hensyn til. Regjeringens handlingsplan for naturmangfold, som kom i 2024, fokuserte dessverre på å tilrettelegge for arealinngrep og kraftutbygging. Sametinget kommer til å fortsette sitt arbeid med å styrke synlighet, bruk og implementering av samisk urfolkskunnskap i bærekraftig bevaring bruk av naturmangfold.

Sametinget får årlig utarbeidet en regional analyse av Telemarksforskning for samisk område, definert som 22 utvalgte samiske kommuner. Befolkningsnedgangen i samisk område har vært på 11,5 % siden 2000, men det har økt med nærmere 25% på landsbasis. Arbeidsplasser er en viktig faktor for at det skal bo folk i samiske områder og samme analyse viser at antall ansatte i offentlig sektor har hatt en mye dårligere utvikling i samisk område enn i resten av landet. I perioden 2016-2023 var det 1155 flere ansatte i privat sektor, men 416 færre i offentlig sektor. Scenariene for samisk område er ikke oppløftende med mulig nærmere 10 000 færre innbyggere i 2050. Dette må vi ta på alvor om samisk språk, kultur og samfunnsliv skal kunne opprettholdes. Da kan ikke offentlige arbeidsplasser bare øke i Akershus og andre store byer, da må også samiske områder tilgodesees med slike arbeidsplasser.

Kultur, språk og identitet er bærebjelkene. Også er må alle være med å gjøre en innsats. Derfor samarbeider Sametinget med både bykommuner og fylkeskommuner. Sammen skapes det flere samiske møteplasser. Samisk kunst og kultur har hatt en veldig positiv utvikling de siste ti årene med økt internasjonal oppmerksomhet og interesse. Dette viser seg på mange områder med utstillinger av samiske kunstnere på store museer i utlandet, for eksempel Outi Pieski på Tate St.Ives i England i 2024. I 2024 var det stor internasjonal interesse for samiske filmer og serier, herunder Netflix sin storsatsing på Stolen og Sara Margrethe Oskal sin film Tundraens voktere som fikk mange internasjonale priser. Slike storsatsinger innenfor samisk kunst og kultur hadde ikke vært mulig uten et samisk samarbeid over landegrensene. For å fortsette den positive utviklingen og markeringen av samisk kunst og kultur internasjonalt må Sametinget legge til rette for at det samiske kunst og kulturfeltet skal kunne samarbeide sømløst og lettere på tvers av landegrensene. Et tettere og bedre samarbeid med Sametingene, det samiske kunst og kulturfeltet og nasjonale kunstnerråd/direktorat er nødvendig for å løfte samisk kunst og kultur ytterligere.

Sámi Giellagáldu, det felles fagorgan for de samiske språkene, finansieres av de norske, svenske og finske myndighetene. Det er avgjørende at denne finanseringen har en sikker fremtid, og at landene sammen med Sametingene arbeider å styrke og bevare de samiske språkene.

Behovet for mer midler til språk- og kulturtiltak er tilbakemeldinger Sametinget stadig får. Spesielt i forbindelse med behandlingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Institusjoner, museer,

kunnskapsmiljøer og kulturfeltet er viktige i forsoningspolitikken som skal føres i framtiden. Tiden er inne for å ta oppgjøret og følge opp Stortingets beklagelse.

2025 er også valgår og Sametinget har gjort flere tiltak for å sikre at sametingsvalget gjennomføres på en god måte. Det er positivt for samisk demokratiutvikling at valgmanntallet har økt. Dette er en bekreftelse på at Sametinget har en viktig rolle i samfunnet. Målet er også at Sametinget skal bli en tydeligere samfunnsaktør. Vi skal ta en større politisk rolle både nasjonalt og globalt, og fremstår med en klar felles røst på de arenaer vi har prioritert å være på. Gjennom Sametingets politikk og forvaltning har vi klart å bevare og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Del 6 - Årsregnskap

Ledelseskommentarer

Formål

Sametinget er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter). Unntak fra bruttobudsjetteringsprinsippet i bevilgningsreglementet er vedtatt av Stortinget og blir bekreftet hvert år ved vedtak av nettobevilgning under utgiftspost 50.

Storingsvedtaket innebærer at virksomheten:

- I tillegg til inntekter fra bevilgning på 50-post kan disponere eksterne inntekter fullt ut til virksomhetens formål.
- Får overført resultatet av årets drift til påfølgende budsjettår. Virksomheten disponerer eventuelt positivt årsresultat og har ansvaret for å dekke eventuelt negativt årsresultat.

Sametinget fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til:

- Reglement for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten.
- Rundskriv 115 Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.
- Rundskriv 114 Bruk av statlige regnskapsstandardene (SRS) i virksomhetsregnskapet.
- Reglement for Sametingets økonomiforvaltning fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Tildelingsbrev for 2024 fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD).

Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av Sametingets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Sametingets regnskap er satt opp etter de statlige regnskapsstandardene og tilhørende veiledningsnotater som er utarbeidet av Finansdepartementet og Direktoratet for økonomistyring.

Inntekt fra bevilgninger er økt med 16,5 millioner kroner i forhold til 2023 som først og fremst skyldes økte bevilgninger og overføringer, lønns- og prisjustering for 2024. Salg- og leieinntekter har en økning på 3,8 millioner kroner i forhold til 2023 som skyldes befaringsinntekter.

Lønnskostnadene er økt med 14,5 millioner kroner eller 11 % i forhold til 2023. Dette skyldes i hovedsak lønnsøkningen i 2024 samt at en større andel av ledige stillinger er besatt.

Andre driftskostnader har hatt en økning på 14 millioner kroner eller 15 % i forhold til 2023. Økningen skyldes i hovedsak økte utgifter til leide lokaler, konsulenttjenester, tolking og oversettelse samt økte utgifter til reise- og møtevirksomhet.

Tilskudd til andre har hatt en økning på 45,5 millioner kroner i forhold til 2023. Hovedårsaken til dette er økning av bevilgningen til Sametinget til dekning av lønns- og prisjustering på 25,4 millioner kroner og økt bevilgning på 10 millioner kroner jfr. forliket regjeringen gjorde med SV i saldert budsjett for 2023. I tillegg fikk Sametinget 8,3 millioner kroner til dekning av husleieøkningen til Beaivváš Sámi Našunálateáhter, samt økt bevilgning på 3,6 millioner kroner til arbeidet med kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning.

Kortsiktig gjeld har hatt en økning på 4 millioner kroner i forhold til 2023 som skyldes avsetning for lønnsoppgjøret for 2024, se note 16.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er Sametingets revisor og bekrefter årsregnskapet for Sametinget. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet 2. kvartal 2025. Revisjonsberetningen er offentlig så snart den avgis fra Riksrevisjonen og skal offentliggjøres når den mottas.

Karášjohka, 10. februar 2025

Silje Katrine Muotka
Sametingets president

Inger Marit Eira-Åhren
Direktør

Prinsippnote årsregnskapet

Sametinget er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter). Sametingets årsregnskap er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer i bestemmelser om økonomistyring i staten. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av Kommunal- og distriktsdepartementet, som er ansvarlig departement i regjeringen for samordning av samepolitikken.

I samråd med Kommunal- og distriktsdepartementet, (KDD) har Sametinget vedtatt å føre sitt årsregnskap i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS), jf. Bestemmelsene punkt 3.4.2 og punkt 3.1.6 i «Reglement for Sametingets økonomiforvaltning 31.08.2020». Sammenligningstall for foregående regnskapsperiode vises i tilknytning til hver regnskapslinje og i noter.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgning og inntekter fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnaden påløper (motsatt sammenstilling). Prinsippet om motsatt sammenstilling er benyttet ved årets slutt. Iht. SRS 10 inntektsføres innbetalte bevilgninger knyttet til aktiviteter som er sluttført i sin helhet selv om det gir et positivt resultat.

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultateffekt.

Innbetalinger til disposisjon for utbetaling til andre (tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten) inntektsføres ikke, men føres i balansen i påvente av utbetaling til endelig mottaker

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Pensjon og gruppelivsforsikring

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelse for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

Sametinget resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Sametinget betaler en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. At premien er virksomhetsspesifikk, betyr at den beregnes ut fra den enkelte virksomhets forhold, ikke for grupper av virksomheter samlet. At den er hendelsesbasert, betyr at den tar hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden i virksomheten, slik at premiereserven er ajour i forhold til medlemmets opptjening. Medlemsandelen på to prosent av lønnsgrunnlaget er uendret.

Sametinget betaler pensjonspremie til Statens pensjonskasse (SPK) for ansatte, politiske rådgivere og heltidspolitikere. Arbeidsgiverandelen dekkes av Sametingets bevilgning.

Sametinget hører inn under virksomheter som ikke betaler gruppelivsforsikring til SPK. I henholdt til SRS skal Sametinget vise gruppelivskostnader i virksomhetsregnskapet både som kostnad og kalkulatorisk inntekt.

Leieavtaler

Sametinget har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 50 000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrasket avskrivninger.

Dekomponering benyttes for store anleggsmidler som består av flere komponenter med ulik utnyttbar levetid. Hver del av driftsmidlet som har en anskaffelseskost som er vesentlig i forhold til den totale anskaffelseskosten for driftsmidlet, balanseføres separat og avskrives lineært over antatt økonomisk levetid i virksomheten.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Avskrivningsmetoden som brukes for anleggsmidler er lineær avskrivning over driftsmidlets økonomiske levetid i virksomheten.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved endret anvendelse eller utnyttelse, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Investeringer i aksjer og andeler

Ved overgang til SRS 01.01.2016 ble aksjeposter verdsatt og bokført til Sametingets andel av bokført egenkapital i selskapene. Investeringer i aksjer og andeler nedskrives til virkelig verdi dersom verdnedgangen ikke forventes å være forbigående.

Nyanskaffelser av aksjer og andeler balanseføres til anskaffelseskost.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer

Regnskapslinjen «Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten» i balansen bokstav D romertall IV, består både av årets innvilgede tilskudd som ikke er utbetalt ved regnskapsårets slutt, og tidligere års innvilgede tilskudd som ikke er utbetalt ved regnskapsårets slutt.

Regnskapslinjen «Mottatt bevilgning til tilskudd ikke fordelt» består av innbetalinger som Sametinget har fått til disposisjon for utbetaling til andre, der tildeling og utbetaling til endelig mottaker ikke skjer før etter regnskapsårets slutt.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld. Statens kapital består av virksomhetskapskapital, avregninger og utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte). Avsnittet viser statens samlede finansiering av virksomheten.

Virksomhetskapi tal

Sametinget har ikke opparbeidet virksomhetskapi tal

Avregninger

For nettobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert av avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet eller ikke inntektsført bevilgning.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler viser inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som er benyttet til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Balanseført verdi av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler har derfor motpost i regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Ikke inntektsført bevilgning

Iht. SRS 10 pkt. 9 skal nettobudsjetterte virksomheter ikke inntektsføre bevilgning knyttet til aktiviteter som ikke er utført pr 31.12 i regnskapsåret. Bevilgningen presenteres som ikke inntektsført bevilgning i balanseoppstillingen, under C. Statens kapital.

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten presenteres etter periodisert prinsipp. Innvilgede tilskudd bokføres det året det blir innvilget som en utgift med en debetpostering på utgiftskonto og en kreditpostering på leverandørgjeld. Ved utbetaling av tilskuddet blir leverandørgjeldskontoen debitert og bankkontoen kreditert.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte modellen tilpasset statlige virksomheter.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Sametinget er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Sametinget tilføres likvider løpende gjennom året i henhold til utbetalingsplan fra ansvarlig departement KDD og disponerer en egen oppgjørskonto i konsernkontoordningen i Norges Bank. Denne rente beregnes ikke. Nettobudsjetterte virksomheter beholder likviditeten ved årets slutt.

Bevilgningsrapportering

Nettobudsjetterte virksomheter får bevilgninger stilt til disposisjon på en annen måte enn bruttobudsjetterte virksomheter og har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen reflekterer dette.

Oppstilling av bevilgningsrapportering omfatter en øvre del som viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Midtre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank. I nedre del av oppstillingen fremkommer alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.»

Resultatregnskapet

	Note	31.12.2024	31.12.2023
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	231 904 857	229 230 147
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	16 533 705	6 589 932
Salgs- og leieinntekter	1	7 745 857	3 915 390
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>256 184 419</i>	<i>239 735 469</i>
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2	146 310 281	131 793 236
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	6 158 691	6 353 233
Andre driftskostnader	5	105 782 160	91 517 489
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>258 251 132</i>	<i>229 663 958</i>
Driftsresultat		-2 066 713	10 071 511
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	3 821	442
Finanskostnader	6	3 416	7 544
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>405</i>	<i>-7 102</i>
Resultat av periodens aktiviteter		-2 066 308	10 064 409
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	7	-2 066 308	10 064 409
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>-2 066 308</i>	<i>10 064 409</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Tilskudd til andre	8	455 960 732	410 509 098
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning	8	-455 960 732	-410 509 098
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Balanse

	Note	31.12.2024	31.12.2023
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	309 502	616 243
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>309 502</i>	<i>616 243</i>
II Varige driftsmidler			
Tomter	4	1 790 000	1 790 000
Bygninger og annen fast eiendom	4	79 977 546	82 261 377
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	2 552 983	2 205 884
Fast bygningsinventar, eget bygg	4	8 360 146	9 212 129
Datamaskiner, server, annet AV-utstyr, kopimaskiner	4	3 918 997	5 126 294
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>96 599 673</i>	<i>100 595 684</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	9	9 027 748	9 027 748
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		<i>9 027 748</i>	<i>9 027 748</i>
Sum anleggsmidler		105 936 923	110 239 676
B. Omløpsmidler			
II Fordringer			
Kundefordringer	10	3 795 672	3 747 260
Andre fordringer	11	4 564 117	4 884 845
<i>Sum fordringer</i>		<i>8 359 789</i>	<i>8 632 105</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	12	206 550 991	207 427 098
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		<i>206 550 991</i>	<i>207 427 098</i>
Sum omløpsmidler		214 910 781	216 059 203
Sum eiendeler		320 847 704	326 298 879

	Note	31.12.2024	31.12.2023
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
II Avregninger			
Avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	7	16 974 156	19 040 464
<i>Sum avregninger</i>		<i>16 974 156</i>	<i>19 040 464</i>
III Utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	96 909 175	101 211 928
Ikke inntektsført bevilgning	13	15 119 425	7 691 563
<i>Sum utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)</i>		<i>112 028 600</i>	<i>108 903 491</i>
Sum statens kapital		129 002 756	127 943 955
D. Gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		17 073 190	15 840 942
Skyldig skattetrekk og andre trekk		5 645 692	5 784 081
Skyldige offentlige avgifter		1 052 487	1 043 638
Avsatte feriepenger		11 715 221	10 949 448
Mottatt forskuddsbetaling	14	50 000	252 442
Ikke inntektsført tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte)	15	21 052 900	20 805 900
Annen kortsiktig gjeld	16	9 537 993	7 147 552
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		<i>66 127 483</i>	<i>61 824 003</i>
Sum gjeld		66 127 483	61 824 003
Sum statens kapital og gjeld drift		195 130 239	189 767 957
IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer			
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	8	118 243 465	127 734 922
Mottatt bevilgning til tilskudd ikke fordelt	8	7 474 000	8 796 000
<i>Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer</i>		<i>125 717 465</i>	<i>136 530 922</i>
Sum statens kapital og gjeld		320 847 704	326 298 879

Noter til årsregnskapet

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2024	31.12.2023
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgning	227 337 300	225 176 264
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-1 855 938	-2 542 364
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	6 158 691	6 353 233
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader og gruppelev (ikke betalende)	264 804	243 015
Sum inntekt fra bevilgninger	231 904 857	229 230 147
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	0	305 000
Andre tilskudd og overføringer	16 533 705	6 284 932
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	16 533 705	6 589 932
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekter, avgiftsfri	76 017	0
Befaringsinntekter	6 817 169	3 845 870
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	852 671	69 520
Sum salgs- og leieinntekter	7 745 857	3 915 390
Sum driftsinntekter	256 184 419	239 735 469

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2024	31.12.2023
Lønn - ansatte*	102 354 389	93 018 730
Lønn - heltidspolitikere	8 881 647	7 837 921
Feriepenger	12 339 291	11 473 971
Annen oppgavepliktig godtgjørelser	11 813 348	10 874 728
Arbeidsgiveravgift	2 636 257	2 555 396
Pensjonskostnader**	10 595 822	10 800 568
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-4 786 377	-6 526 852
Andre ytelser	2 475 904	1 758 775
Sum lønnskostnader	146 310 281	131 793 236

*På bakgrunn av at lønnsoppgjøret i staten for 2024 ikke var ferdigstilt før i slutten av november, har ikke virksomheten utbetalt resultatet av lønnsoppgjøret i 2024. Virksomheten har derfor gjort et estimat for lønnsavsetning for det sentrale lønnsoppgjøret (lokale og sentrale tillegg) som utgjør kr 3 535 136. Lønnsavsetningen inkluderer feriepenger, og det er avsatt for arbeidsgiveravgift av lønnsavsetningen. Avsetningen inkluderer også virksomhetens eget bidrag til lønnsforhandlinger utover det som er fremforhandlet sentralt.

** Pensjonskostnaden i 2024 er basert på et estimat for pensjonspremien beregnet av SPK, og ikke faktisk pensjonspremie. Dette skyldes at lønnsoppgjøret i staten for 2024 ikke var ferdigstilt før i slutten av november 2024. Premiesats for 2024 11,3 % for ansatte og 14,2 % for heltidspolitikere. Premiesatsen for 2023 var 11% for ansatte og 13,8% for heltidspolitikere.

Antall årsverk:	140,8	132,9
------------------------	--------------	--------------

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Programvare o.l. rettigheter	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	2 302 891	2 302 891
Tilgang i året	0	0
Anskaffelseskost	2 302 891	2 302 891
Akkumulerte avskrivninger 01.01	1 686 648	1 686 648
Ordinære avskrivninger i året	306 741	306 741
Balanseført verdi 31.12.2024	309 502	309 502

Avskrivningssatser (levetider) 5 år / lineært

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Driftsløsøre, inventar, byggingssinven- verktøy o.l.	Fast tar, eget bygg	Datamaskiner, server, AV-utstyr, kopimaskiner	Sum
Anskaffelseskost 01.01	1 790 000	136 392 697	8 660 211	38 328 943	22 980 988	208 152 839
Tilgang i året	0	0	716 645	125 461	1 013 832	1 855 938
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost	1 790 000	136 392 697	9 376 856	38 454 404	23 994 820	210 008 777
Akkumulerte avskrivninger 01.01	0	54 131 320	6 454 327	29 116 814	17 854 694	107 557 155
Ordinære avskrivninger i året	0	2 283 831	369 546	977 443	2 221 130	5 851 950
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2024	1 790 000	79 977 546	2 552 983	8 360 146	3 918 997	96 599 673
Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	1,667 %	10 %	3-5%	6-33%	
Levetid	Ubegrenset levetid	60 år	10 år	20-30 år dekomponert	3-10 år	

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2024	31.12.2023
Husleie	14 936 378	13 802 290
Vedlikehold egne bygg og anlegg	970 093	1 189 107
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	910 051	84 633
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	5 576 798	4 244 909
Leie av maskiner, inventar og lignende	6 353 042	6 044 081
Mindre utstyrsanskaffelser	1 392 749	2 402 010
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	367 263	360 920
Kjøp av konsulenttjenester	24 300 468	22 271 788
Kjøp av fremmede tjenester	12 386 848	10 160 253
Reiser og diett	28 320 506	21 772 535
Øvrige driftskostnader	10 267 964	9 184 963
Sum andre driftskostnader	105 782 160	91 517 489

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Gjenværende varighet	Type eiendel			
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Infrastrukturu- reien-deler	Sum
Varighet inntil 1 år		2 298 697		2 298 697
Varighet 1-5 år	3 274 914	0		3 274 914
Varighet over 5 år		11 638 216		11 638 216
Kostnadsførte leiebetaling for perioden	3 274 914	13 936 913	0	17 211 827

Tabellen viser det samlede kostnadsførte leiebetaling i regnskapsåret.

Note 6 Finansinntekter og -kostnader

	31.12.2024	31.12.2023
Finansinntekter		
Renteinntekter	2 771	186
Valutagevinst (agio)	1 050	256
Sum finansinntekter	3 821	442
Finanskostnader		
Rentekostnad	3 416	4 963
Valutatap (disagio)	0	2 581
Sum finanskostnader	3 416	7 544

Note 7 Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet

	31.12.2024	31.12.2023	Endring
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	7 946 408	10 012 716	2 066 308
Finansielle anleggsmidler	9 027 748	9 027 748	0
Sum avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet	16 974 156	19 040 464	2 066 308

Årets korrigeringer direkte mot avregninger (kongruensavvik)

Endring i avregning bevilgningsfinansiert virksomhet i balansen	-2 066 308
Korrigerings av avsetning for feriepenger (ansatte som går over i annen statlig stilling)	0
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet i resultatregnskapet	-2 066 308

Note 8 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2024	31.12.2023
Tildelte tilskudd		
Tilskudd til kommuner	105 353 610	95 047 231
Tilskudd til fylkeskommuner	15 843 118	11 096 793
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	235 327 018	212 461 473
Tilskudd til husholdninger	19 247 055	15 691 732
Stipend	7 394 400	7 024 482
Tilskudd til ideelle organisasjoner	59 766 754	51 240 037
Tilskudd til statsforvaltningen	3 424 320	7 531 671
Tilskudd til utlandet	113 000	113 000
Sum tildelte tilskudd	446 469 275	400 206 418

Utbetalte tilskudd til andre

Sum tildelte tilskudd og tilbaketreknings	446 469 275
Endring i tilskuddsgjeld	9 491 457
Utbetalte tilskudd til andre i 2024	455 960 732

Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning	31.12.2024	31.12.2023	Endring
Leverandørgjeld næring	17 412 876	17 639 557	226 681
Leverandørgjeld kultur	12 650 390	11 412 285	-1 238 105
Leverandørgjeld opplæring	50 945 558	58 490 343	7 544 785
Leverandørgjeld språk	8 826 639	8 012 459	-814 180
Leverandørgjeld direkte tilskudd	843 000	6 941 000	6 098 000
Leverandørgjeld andre virkemidler	19 293 770	18 913 772	-379 998
Gjeld andre tilskuddsmottakere	8 271 232	6 325 506	-1 945 726
Sum gjeld tilskuddsforvaltning	118 243 465	127 734 922	9 491 457

Gjeld vedr. tilskuddsforvaltning kan av ulike årsaker ikke grupperes på samme måte som i tabellen «Tildelte tilskudd».

Mottatt bevilgning til tilskudd som ikke er fordelt

Avsetning 2023 av eksterne midler som ikke var fordelt i 2023:

Riksantikvaren (RA) - Felles satsing kulturarv	300 000
Riksantikvaren - tilskudd fredete kulturminner i privat eie kap.1429 post 71	8 496 000

Mottatt eksterne midler til tilskudd i 2024:

Riksantikvaren (RA) - Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie kap.1429 post 71	3 950 000
Riksantikvaren (RA) - tilskudd fartøyvern kap.1429 post 74	1 290 000
Riksantikvaren (RA) - Felles satsing kulturarv	800 000
Kultur- og likestillingsdepartement (KUD)- Spillemidler til samisk idrett 2024	3 500 000

Tildelt tilskudd på overnevnte postene i 2023 og 2024:

Tildelt RA - Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie kap.1429 post 71	-5 272 000
Tildelt RA - Tilskudd fartøyvern kap.1429 post 74	-1 290 000
Tildelt KUD - Spillemidler til samisk idrett 2024	-3 500 000
Tildelt RA - Felles satsing kulturarv 2023	-300 000
Tildelt RA - Felles satsing kulturarv 2024	-500 000

Sum bevilgning til tilskudd som ikke er fordelt	7 474 000
--	------------------

Note 9 Investering i aksjer og andeler

							Balanseført	Balanseført	Balanseført
	Forretnings-	Ervervs-	Antall	Eier-	Stemme-	Årets res. i	EK i selskapet	verdi kap.	verdi virks.-
	kontor	dato	aksjer	andel	andel	selskapet	31.12.2023	regnskap	regnskap
Beaivvaš Sámi Našunalteatier AS	Kautokeino	01.02.2010	40	40,0 %	40,0 %	1 781 805	11 030 790	40 000	1 680 000
Senter for Nordlige Folk AS	Kåfjord	20.04.2009	6 540	30,0 %	30,0 %	826 896	18 570 548	1 308 000	4 819 200
Åarjelhsaemien Teatere AS	Mo i Rana	09.09.2012	55	55,0 %	55,0 %	1 376 789	5 541 037	55 000	654 897
Samisk Hus Oslo AS	Oslo	10.12.2013	392	49,0 %	49,0 %	195 507	611 685	39 200	145 418
Internasjonalt Samisk Film institutt AS	Kautokeino	07.04.2014	90	47,4 %	47,4 %	331 140	1 409 521	90 000	76 650
Vardobáiki	Evenes	20.03.2015	600	48,3 %	48,3 %	-1 317 048	7 368 513	150 000	338 251
Romssa Sámi viessu - samisk hus									
Tromsø AS	Tromsø	21.02.2023	333	33,3 %	33,3 %	874 244	1 868 674	333 333	333 333
Árran julevsáme guovddášj AS*	Drag	14.12.2023	980	49,0 %	49,0 %	0	0	980 000	980 000
Balanseført verdi 31.12.2024									9 027 748

*Når det gjelder Árran julevsáme guovddášj AS, ble selskapet stiftet helt mot slutten av 2023 og registrert i begynnelsen av 2024.

Sametinget tildeler årlig tilskudd til overnevnte institusjoner som sametinget har eierskap i. Tildelingen til overnevnte institusjoner blir også omtalt i del 3, kapittel 5.4.4 Internasjonalt Samisk Filminstitutt, 5.4.7 Teatre, 5.4.8 Museer og 5.4.9 samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner.

Note 10 Kundefordringer

	31.12.2024	31.12.2023
Kundefordringer til pålydende	3 795 672	3 747 260
Sum kundefordringer	3 795 672	3 747 260

Sametinget har utestående fordring på tilskudd på kr 0,3 millioner kroner og 3,5 millioner kroner på befaringsinntekter.

Note 11 Andre fordringer

	31.12.2024	31.12.2023
Reiseforskudd	4 518	48 000
Personallån	128 125	38 000
Forskuddsbetalt leie	2 490 823	2 692 759
Andre forskuddsbetalte kostnader	502 634	428 307
Andre fordringer	1 438 017	1 677 779
Sum andre kortsiktige fordringer	4 564 117	4 884 845

Sametinget har forskuddsbetalt husleie til ulike leietakere i desember 2024. I tillegg er det forskuddsbetalt felleskostnader og driftskostnader til de ulike leietakere under posten andre forskuddsbetale kostnader. Andre fordringer skyldes fordringer til NAV.

Note 12 Bankinnskudd, kontakter og lignende

	31.12.2024	31.12.2023
Innskudd statens konsernkonto	206 550 991	207 427 098
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	206 550 991	207 427 098

Note 13 Ikke inntektsført bevilgning

	31.12.2024	31.12.2023	Endring
Ikke inntektsført bevilgning fra fagdepartement			
Avsetning 2024 - Kommunal- og distriktsdepartement - Sørsamisk kulturfond	5 000 000	0	-5 000 000
Avsetning 2024 - Rammeavtaler med læremiddelprodusenter	1 160 000	2 845 000	1 685 000
Avsetning 2021 - Utdanningsdirektoratet - arbeid mot mobbing	850 000	1 000 000	150 000
Avsetning 2024 - Rekruttering barnehage- og grunnskolelærere	778 000	600 000	-178 000
Avsetning 2024 - Samisk reiselivsklynger og innovasjonsnettverk	750 000	255 000	-495 000
Avsetning 2023 - Sjøsamiske rettigheter - Borijadat	200 000	500 000	300 000
Avsetning 2024 - Urfolks matsystemer	626 188	275 000	-351 188
Avsetning 2024 - Onterihuset/Hallonenhuset	260 237	275 000	14 763
Avsetning 2024 - Modeller for lokal forvaltning av Tanavassdraget	200 000	0	-200 000
Avsetning 2024 - Institusjonsutvikling - kompetanseheving	368 750	0	-368 750
Avsetning 2024 - Kartlegging, forv. vern im materiell kulturav	150 000	0	-150 000
Avsetning 2024 - Arbeidsgruppe etablering inst.hjem vuelle/luohti/vuolle	125 000	0	-125 000
Avsetning 2024 - Oppfølging Sannhets- og forsoningskommisjonen	2 331 250	0	-2 331 250
Avsetning 2024 - Utredning om alternativ budsjettmodeller	400 000	0	-400 000
Avsetning 2024 - Kontormøbler til Snåsa kontoret	920 000	0	-920 000
Avsetning 2024 - Digitalisering av samiske stedsnavnarkiv	1 000 000	0	-1 000 000
Avsetning 2023 - Kompetansekartlegging	0	1 500 000	1 500 000
Avsetning 2023 - Oversettelse av Doarjadiggi	0	400 000	400 000
Avsetning 2023 - Lakseprosjektet - Sjølaksefiskerlag	0	41 563	41 563
Sum ikke inntektsført bevilgning fra fagdepartementet (gjeld)	15 119 425	7 691 563	-7 427 862
Sum ikke inntektsførte bevilgning	15 119 425	7 691 563	-7 427 862

Note 14 Mottatt forskuddsbetaling

Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)

	31.12.2024	31.12.2023
Fylkesmannen i Troms og Finnmark - befarng	50 000	50 000
Statsbygg husleie Kautokeino - feilføring periodisering	0	202 442
Sum mottatt forskuddsbetaling	50 000	252 442

Note 15 Ikke inntektsført tilskudd og overføringer

	31.12.2024	31.12.2023	Endring
Ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)			
Sametinget i Sverige/Finland - Giellagáldu	15 625 000	15 264 000	-361 000
Justis- og beredskapsdepartement - vold i nære relasjoner	1 200 000	1 200 000	0
Riksantikvaren - KULA	70 000	70 000	0
Kultur og likestillingsdepartementet - Tilskudd til prosjektering Arctic Arts Summit	2 887 000	1 900 000	-987 000
Riksantikvaren - Arbeid med kulturminner i kommunene - KIK	1 100 000	1 346 000	246 000
Walt Disney - Frost 2 samisk versjon	170 900	170 900	0
Riksantikvaren - Kompetansemøll kommune 2020/21	0	78 000	78 000
Riksantikvaren - Registering av samiske bygninger - 2 årig prosjekt 2021	0	777 000	777 000
Sum ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)	21 052 900	20 805 900	-247 000

Note 16 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2024	31.12.2023
Skyldige påløpt lønn	5 437 585	4 848 146
Avsetning for lønnsoppgjøret 2024*	3 535 136	0
Annen kortsiktig gjeld	-27 199	-2 562
Påløpte kostnader	592 471	2 301 967
Sum annen kortsiktig gjeld	9 537 993	7 147 552

*På bakgrunn av at lønnsoppgjøret i staten for 2024 ikke var ferdigstilt før i slutten av november, har ikke Sametinget utbetalt resultat av lønnsoppgjøret i 2024. Sametinget har derfor gjort et estimat for lønnsavsetningen for det sentrale lønnsoppgjøret (lokale og sentrale tillegg), jf. note 2. Avsetningen inkluderer også eget bidrag til lønnsforhandlinger utover det som er fremforhandlet sentralt.

Økning i annen kortsiktig gjeld skyldes i hovedsak avsetning for lønnsoppgjøret for 2024.

Kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden

	31.12.2024
Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter	
Innbetalinger	
innbetalinger av bevilgning	238 011 725
innbetalinger av tilskudd og overføringer	10 906 142
innbetalinger fra salg av varer og tjenester	6 330 942
Andre innbetalinger	308 650
Sum innbetalinger	255 557 459
Utbetalinger	
utbetalinger for kjøp av varer og tjenester	-97 031 719
utbetalinger av lønn og sosiale kostnader	-97 055 547
utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-37 587 842
andre utbetalinger	-13 411 063
Sum utbetalinger	-245 086 171
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	10 471 288
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	
utbetalinger ved kjøp av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-1 855 938
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1 855 938
Kontantstrømmer knyttet til overføringer	
innbetalinger fra statskassen til tilskudd til andre	446 469 275
utbetalinger av tilskudd og overføringer til andre	-455 960 732
Netto kontantstrøm knyttet til overføringer	-9 491 457
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-876 107
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	207 427 098
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	206 550 991
Avstemming	
avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	-2 066 308
ordinære avskrivninger	6 158 691
avsetning utsatte inntekter (tilgang anleggsmidler)	-1 855 938
endring i statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-4 302 753
endring i ikke inntektsført bevilgning	7 427 862
endring i kundefordringer	-48 412
endring i leverandørgjeld	1 232 247
endring i ikke inntektsført tilskudd og overføringer	247 000
poster klassifisert som investerings- og finansieringsaktiviteter	1 855 938
poster klassifisert som kontantstrømmer knyttet til overføringer - endring tilskuddsgjeld	9 491 457
poster klassifisert som kontantstrømmer knyttet til overføringer - endring mottatt bevilgning tilskudd	-10 813 457
endring i andre tidsavgrensningsposter	3 144 961
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter*	10 471 288

Bevilgningsrapportering

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Sametinget har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Sametinget har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Sametinget står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva Sametinget har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Oppstilling av bevilgningsrapportering omfatter en øvre del som viser hva som rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank.

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet i oppstillingens nedre del, viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser som virksomheten er oppført med i statens kapitalregnskap.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgiftskap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
226	Kunnskapsdepartement	21	Tilskudd til samiske læremidler i fagfornyelsen	6 000 000
325	Kultur- og likestillingsdepartementet	72	Tilskudd til utvikling av sekretariatfunksjoner Arctic Arts Summit	500 000
325	Kultur- og likestillingsdepartementet	72	Tilskudd til utvikling og planlegging av Arctic Arts Summit	1 500 000
328	Kultur- og likestillingsdepartementet	78	Tilskudd til samisk-tysk samarbeidsprosjekt "Dávvirat Duiskkas"	2 220 000
560	Sametinget	50	Sametinget	661 721 000
560	Sametinget	50	Sametinget - samisk språk, kultur og samfunnsliv - Sørsamisk kulturfond	5 000 000
1429	Riksantikvaren	60	Arbeid med kulturminner i kommunene -KIK-arbeid	100 000
1429	Riksantikvaren	70	BARK - Rana	21 600
1429	Riksantikvaren	70	BARK - Valdres	152 000
1429	Riksantikvaren	77	Felles satsing på kulturarv i Sør-Troms	800 000
1429	Riksantikvaren	71	Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie	3 950 000
1429	Riksantikvaren	74	Tilskudd til Fartøyvern	1 290 000
-	Kultur- og likestillingsdepartementet	-	Spillemidler til samisk idrett 2024	3 500 000
Sum utgiftsført				686 754 600

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2024
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	12	207 427 098
Endringer i perioden		-876 107
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	12	206 550 991

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2024	2023	Endring
1961	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	12	206 550 991	207 427 098	-876 107
1350	Beaivvaš Sámi Našunallatvuohtat AS	9	40 000	40 000	0
1350	Senter for Nordlige Folk AS				
	Davvi álbmogiid guovddáš OS	9	1 308 000	1 308 000	0
1350	Åarjelhsaemien Teatere AS	9	55 000	55 000	0
1350	Samisk Hus Oslo AS*	9	39 200	39 200	0
1350	Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS	9	90 000	90 000	0
1350	Vardobáiki	9	150 000	150 000	0
1350	Romssa Sámi Viessu/Samisk hus i Tromsø	9	333 333	333 333	0
1350	Arran Julevsame Guodasj SUS	9	980 000	980 000	0

Merknader til saken

Merknad 1 - Representant Arild Pettersen Inga, Bargiiddbellodat

Sametinget har følgende merknader til sametingets årsmelding for 2024.

055/24 Sametingets budsjett 2025 Regjeringens budsjettforlik resulterte i en betydelig økning på 50 millioner kroner til Sametinget, med en klar prioritering av samiske språk og kultur Dette kommer på toppen av en økning på over 50 millioner til Sametinget for 2025. Midlene gir mulighet til å styrke rekrutteringen av samiske lærere, støtte språkforvaltningskommunene og følge opp tiltakene i "Hjertespråket". Etter sametingets syn er det ikke størrelsen på rammeoverføringene fra staten som er hovedproblemet, men flertallets mangelfulle prioriteringer.

Bargiiddbellodat fremmet et helhetlig budsjettforslag som tydelig prioriterte samfunnets grunnleggende behov. Vi foreslo:

- Nesten 8 millioner kroner til rekruttering og stipend for samiske lærere.
- 16,5 millioner kroner til språktiltak for å styrke samisk språk.
- Over 8 millioner kroner til tospråklighet i kommuner og fylkeskommuner.
- 6,5 millioner kroner til sjøsamisk rettighetskartlegging, konsultasjonsenter og veiledningstjeneste for tradisjonskunnskap.
- 3 millioner kroner til næringer, inkludert 1,5 millioner til primærnæringer og 1,5 millioner til oppstart av Innovasjon Sápmi.
- 1,2 millioner til samisk for alle
- 0,5 millioner kroner til oppstart av Samisk foreldrenettverk.

Bargiiddbellodat utfordret Sametingsrådet og flertallet på deres prioriteringer, spesielt med tanke på hvordan de velger å bruke midler på kulturprosjekter samtidig som grunnleggende samfunnsbehov står uløst. Bargiiddbellodat mener at ressursene bør settes inn der det trengs mest, for eksempel på å utdanne flere samiske barnehagelærere og pedagoger.

Sak 028/24: Meld. St. 12 (2023–2024): Samisk språk, kultur og samfunnsliv – folkehelse og levekår i den samiske befolkningen.

Bargiiddbellodat sine representanter la vekt på å styrke samisk folkehelse og helse- og omsorgstjenester. Bargiiddbellodat påpekte behovet for en bredere geografisk, språklig og kulturell forankring i arbeidet med aldring i samiske samfunn og foreslo konkrete tiltak for å tilpasse folkehelsearbeidet til lokale behov.

Videre fremhevet Bargiiddbellodat nødvendigheten av utvidede tolketjenester, også til primærhelsetjenesten, og bedre opplæring i samisk kultur og historie for helsepersonell. Bargiiddbellodat understreket viktigheten av å inkludere samiske perspektiver i nasjonale opplæringsprogrammer som ABC-psykisk helse, med vekt på samarbeid med sentrale faginstanser som USHT Samisk. Bargiiddbellodat støttet styrking av tilskuddsmidler for å sikre bedre kompetanse og kvalitet i samiske helse- og omsorgstjenester.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

I februar og mars 2024 viet Sametinget betydelig tid til behandlingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Hele komite- og plenumsmøtet i denne perioden ble dedikert til å drøfte rapportens funn og konsekvenser, samt til å formulere Sametingets vurderinger og anbefalinger.

Gjennom behandlingen av åtte saker, som samlet utgjorde et omfattende arbeid, fokuserte representantene på å belyse historiske urettferdigheter og legge grunnlaget for videre forsoningsarbeid. Behandlingen ble ledsaget av et utvidet kulturelt og faglig program, som bidro til å sette rapportens temaer i en bredere samfunnsmessig og historisk kontekst.

I tillegg til de oppsatte sakene fremmet Bargiiddbellodat et fellesforslag om en overordnet uttalelse som skulle uttrykke Sametingets syn på rapporten. Forslaget ble vedtatt med bred støtte fra alle grupper unntatt Nordkalottfolket og Frp. I uttalelsen takket Sametinget Sannhets- og forsoningskommisjonen for deres grundige og viktige arbeid, og støttet kommisjonens vurderinger og forslag til tiltak. Sametinget understreket at rapporten markerer starten på forsoningsprosessen og la vekt på behovet for videre

politisk vilje, økonomiske ressurser og samarbeid med ulike samfunnsaktører for å følge opp kommisjonens anbefalinger og sikre en bærekraftig fremtid for det samiske folket.

Bargiibellodat er fornøyd med at Stortinget i stor grad fulgte opp intensjonen i fellesforslaget som fikk flertall på Sametinget.

Sak 037/24: Regional oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport
I september 2024 behandlet Sametinget saken om regional oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Bargiibellodat sine representanter uttrykte stor respekt for kommisjonens omfattende arbeid og dens klare anbefalinger for nødvendige tiltak for å reparere skadene etter fornorskingspolitikken. I behandlingen påpekte Bargiibellodat imidlertid bekymring for sametingsrådets forslag om flere nye tiltak utover kommisjonens anbefalinger. Bargiibellodat advarte mot at dette kunne bidra til å utvanne den tydelige tiltakslisten kommisjonen hadde utarbeidet etter grundig arbeid. Bargiibellodat understreket viktigheten av solid og bred forankring i det samiske samfunnet før nye tiltak vurderes.

Bargiibellodat stilte også spørsmål ved sametingsrådets forslag om folkemøter og en regional høringsprosess etter at plenum allerede hadde behandlet flere saker knyttet til rapporten tidligere på året. Dette fremsto som en innrømmelse av at den tidligere høringsprosessen ikke var tilstrekkelig grundig, til tross for tidligere påstander om det motsatte. Bargiibellodat kritiserte denne mangelen på forutsigbarhet og åpenhet, som svekker tilliten til prosessen og skaper demokratiske utfordringer.

Bargiibellodat fremhevet at oppfølgingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport må preges av god planlegging, grundige prosesser og bred deltakelse for å sikre legitimitet og tillit i det samiske samfunnet. Bargiibellodat uttrykte bekymring for at dårlig planlegging og manglende forankring hadde svekket helheten i denne viktige saken.

Sak 040/24: Sametingets innspill til statsbudsjettet 2026 I behandlingen av Sametingets innspill til statsbudsjettet for 2026 la Bargiibellodat vekt på betydningen av en tydelig prioriteringsliste. Bargiibellodat påpekte at mangelen på konkrete prioriteringer ved fjorårets behandling av statsbudsjettet for 2025 hadde svekket Sametingets påvirkningskraft og gjort det vanskeligere for regjeringen å forstå hvilke områder som er viktigst for det samiske samfunnet.

Bargiibellodat var derfor tilfreds med at flertallet og Sametingsrådet i år hadde lagt frem en konkret og prioritert liste over hvilke områder som bør få særlig oppmerksomhet i statsbudsjettet for 2026. Dette representerer et viktig steg i riktig retning, som vi mener styrker Sametingets evne til å fremme samiske interesser i den nasjonale budsjettprosessen.

Bargiibellodat understreket betydningen av å videreføre denne praksisen med tydelige og konkrete innspill til statsbudsjettet også i fremtiden, for å sikre at midlene som trengs for å styrke samiske rettigheter, kultur og språk blir tilgodesett.

Sak 045/24 Sametingets uttalelse til NOU 2024:10 - Ny motorferdsellov
Bargiibellodat la frem et helhetlig forslag som understreket viktigheten av at den nye motorferdselloven utformes med et regelverk og en praksis som sikrer lokalbefolkningens tilgang til tradisjonelle høstingsområder i samiske områder. Bargiibellodat fremhevet at tradisjonell bruk av naturen er en grunnstein i samisk kultur og må beskyttes gjennom et fleksibelt regelverk som tar hensyn til geografiske og klimatiske variasjoner, spesielt i Nord-Troms og Finnmark. Forslaget understreket nødvendigheten av lokalt selvstyre i forvaltningen av motorferdsel, der kommuner i samarbeid med lokalbefolkningen og reindriften får ansvaret for å fastsette reguleringer og løyper, mens Statsforvalteren primært fungerer som kontrollmyndighet. Bargiibellodat poengterte at dagens regelverk ikke i tilstrekkelig grad ivaretar naturalhusholdning og tilgang til tradisjonelle høstingsområder, og at krav om økonomisk gevinst for motorferdsel i utmark er urimelig.

Videre påpekte Bargiibellodat at motorferdselsregelverket må tilpasses internasjonal urfolksrett og samiske rettsforståelser, med fokus på jakt, fiske, fangst og transportbehov. Bargiibellodat understreket at verneforskrifter ikke bør begrense samisk reindrift eller tradisjonell utmarksbruk i naturvernområder.

Bargiibellodat kan ikke støtte en motorferdsellov som ikke ivaretar hensynet til samisk utmarksbruk, og understreket behovet for konsultasjoner med statlige myndigheter for å sikre samiske interesser før loven vedtas.